

***Tigh BindingAnd
Brown Book***

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200374

UNIVERSAL
LIBRARY

ಪ್ರತಿಭಾಗ್ರಂಥಸ್ಥಾಲೆ, ಧಾರವಾಡ. ವರ್ಷ ೩, ಕೆರಣ ೪

ದರ್ಮಸಂಕಟೆ

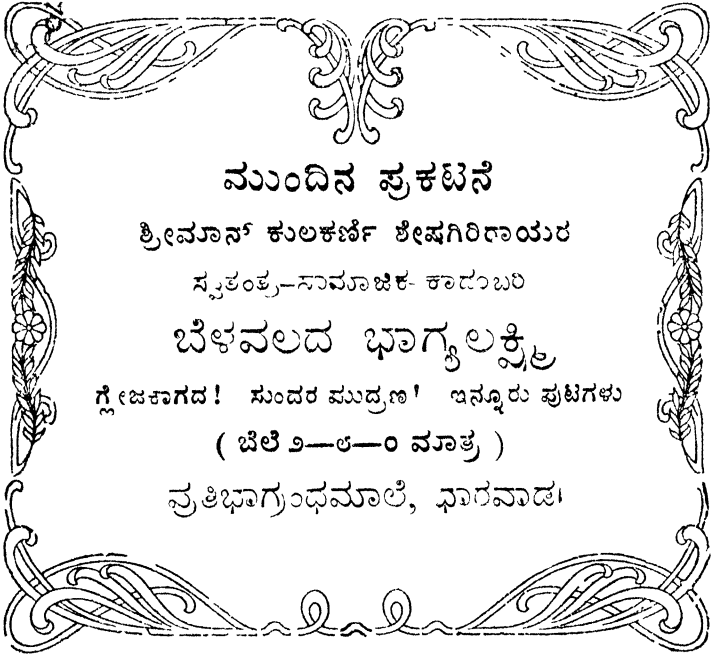
(ಸಾಢುಬಿಕ ಕಾಡಂಬಲಿ)

ಶ್ರೀ ಢಾಡೇದ ರಘುನಾಥ ಭಟ್ಟರು
ಢಿಶ್ರೀ ಕೋಟೆ
(ಹಿಂದೀ ಕಾಡಂಬರಿಯೊಂದರ ರೂಪಾಂತರ)

[ಹಕ್ಕು ಪ್ರಕಾಶಕರಿಂದ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಲಾಗಿದೆ]

CHECKED 1956

ಮುಪ್ಪ ಕರು
ಶೀ ಗೋ ಕುಲಕರ್ಣಿ
ಸಾಧನ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಧಾರವಾಡ

ಮುಂದಿನ ಪ್ರಕಟನೆ

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಶೇಷಗಿರಿಣಾಯಕ

ಸ್ವತಂತ್ರ-ಸಾಮಾಜಿಕ- ಕಾದಂಬರಿ

ಬೆಳವಲದ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ

ಗ್ಲೇಜಕಾಗದ! ಸುಂದರ ಮುದ್ರಣ! ಇನ್ನೂರು ಪುಟಗಳು

(ಬೆಲೆ ೨-೮-೦ ಮಾತ್ರ)

ವ್ರತಿಭಾಗ್ಯಂಧಮಾಲೆ, ಧಾರವಾಡ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು
ಭಾಲಚಂದ್ರ ಘಾಣೇಕರ
ಸಮಾಜ ಪ್ರಸ್ತಕಾಲಯ
ಧಾರವಾಡ

Checked 1965

ದರ್ಮಸಂಕಟ

(೧)

ಲಖನೌದ ಗಣೇಶಗಂಬ ಬೀದಿಯ, ಎರಡಂತಸ್ತಿನ ಒಂದು ಮನೆಯ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಶವನು ಓದುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ ಆಗ ಓರ್ವ ಸುವಂದರ ಯುವತಿಯು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಅವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಳು

ಓದುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೇಶವನೆಂದನು “ಎನು ಆತ್ತಿಗೆ ?”

ಯುವತಿಯು ಸುನಗೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು “ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು ನಿಜ ಹೌ? ಕೇಳಿಬಿಡಲಾ ?”

“ಯಾವ ಮಾತರು ?”

“ನಿಜ ಹೇಳುವಿರಾ? ವಂದಿಲು ಹೇಳಿ”

ಕೇಶವನು ದರ್ಶನಶಾಸ್ತ್ರದ ಒಂದು ಗಂಭೀರ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಆದರೇನು? ಈಗ ಆತ್ತಿಗೆ ರಾಜಕುಲಿಯು ಅದಕ್ಕೂ ಗಂಭೀರವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಳು ಇದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಲು ನಿರವಾಯನಾಗಿ ಮೆಲ್ಲನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮಡಿ ನುತ್ತ ನುಡಿದನು

“ಒಂದುವೇಳೆ ಏನೂ ಹೇಳದಿರಬಹುದು ಮಾತ್ರ, ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಸುಳ್ಳೆಂದೂ ಇರಲಾರದು ಆಯಿತೇ? ಹೇಳು ನೀನು ಏನು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ?”

ರಾಜಕುಲಿಯು ಅಧರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಾಸ್ಯರೇಖೆ ಮಿನುಗಿತು

“ಮಾಲತಿಯು ನಿನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿರುವಳಷ್ಟೇ ?”

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಶವನು ನಗುತ್ತ ನುಡಿದನು “ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಉಪ್ಪು ಪ್ರಸ್ತಾವನ ಆಯಿತೋ? ಇದೇನು ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ ಮಾತು ಇದರ ನಿಜವಾದ ಉತ್ತರ ಹೇಳದಿರುವೆನೇ?”

“ಎನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿರುವಳೇ?”

“ಹೊ, ಎಂದವನೇ ಕೇಶವನು ಅತ್ತಿಗೆಯ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡತೊಡಗಿದನು ರಾಮಕಲಿಯ ಹೃದಯ ಕಲಕಿ ಆರಳಿ ಹೋಯಿತು ” ಹಾಗಿದ್ದರ ಆಕೆಯೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗಲು ಏನು ತಡೆ ನಿಮಗೆ ?

ನಗುತ್ತ ಕೇಶವನೆಂದನು “ಈಸಲ ಮಾತ್ರ ಕರಿಣ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದೆ ಅತ್ತಿಗೆ ? ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸುಂದರ ಹುಡುಗೆಯಿರುವರೋ, ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವರಲ್ಲ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದೇ ಬರುವರು ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬಳೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾಗಲು ನನಗೆ ತಡೆ ಇಲ್ಲವೆನ್ನವದು ಭಯಾನಕವೆನಿಸುವದು ”

“ಪಾಪ! ನಾನು ಯಾವ ಭಯಾನಕ ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳಿಲ್ಲವಲ್ಲ ನಾನು ಕೇಳುವದು ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಾತು. ಒಬ್ಬಳೊಡನೆಯೇ ಲಗ್ನವಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹ ”

ತಲೆಕೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕೇಶವನೆಂದ “ಒಳ್ಳೇ ಕರಿಣ! ಈ ಸಲದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಂತೂ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಕರಿಣವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೇನು ಉತ್ತರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ನನಗೆ ಹೊಳೆಯದಾಗಿದೆ ”

“ನನಗೆ ಯಾವ ತಡೆಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನೀವು ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲ !”

ಸವಿನಗೆ ನಗುತ್ತ ಕೇಶವ ಸುಡಿದ “ಕ್ಷಮಿಸು ಅತ್ತಿಗೆ! ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಅರ್ಥವಾದರೆ, ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ತುಸು ಕೂಡ ನನ್ನ ಪ್ರಭುತ್ವವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದೀತು ಯಾಕೆಂದರೆ— ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದರ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥವೇ ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ಮಾತಿಗಿರುವದು.”

ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರಾಮಕಲಿಯ ಮುಖವು ತುಸು ಕಪ್ಪಿಟ್ಟಿತು ಕೇಳಿದಳು “ ಮಾಲತಿಯು ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಲ್ಲದ ತಬ್ಬಲಿ, ಕೊರಳಿಗೆ ಬೀಳುವದೆಂದು ನೀವು ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲವೋ?”

ರಾಮಕಲಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೇಶವನ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವಿರಾಗಗಳು ಕಾಣತೊಡಗಿದವು ಅವನೆಂದ “ನೀನು ಒಂದು ವೇಳೆ

ಈ ಮಾತನ್ನು ನಗೆಯಿಂದಾಡಿದ್ದರೂ, ಸರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ! ನನ್ನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಿನ್ಹ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇರುವುದು ಹೀಗೆಯೋ?”

ಮುಂಗಾಣದೆ ರಾಮಕಲಿ ಕೇಳಿದಳು “ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಏಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ!”

ಕೇಶವನೆಂದ “ನಾನು ಏಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀನು ಇಂಗ್ಲೀಷು ವಿದ್ಯೆಯ ಕುರಿತು ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವಿ”

ನಗುತ್ತಾ ರಾಮಕಲಿಯು ನುಡಿದಳು “ಹುಂ, ಕಲಿಯುವುದು ಮುಗಿಯದ ಹೊರತು, ಲಗ್ನವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಯಸುವಿರಾ?”

“ನಗ ಮಾಡಿಬಿಡುವೆಯಲ್ಲ! ಈ ಮಾತು ಅಷ್ಟು ತುಚ್ಛವಾದುದೇ?”

ರಾಮಕಲಿ ಬೇರೊಂದು ಹಾದಿ ಹುಡುಕಿದಳು “ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಕಲಿಯುವುದು ಮುಗಿಯುವ ಮೊದಲೇ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು”

ಗಂಭೀರನಾಗಿ ಕೇಶವನೆಂದನು. “ಅದೇನೋ ನಿಜ ಆದರೆ ಆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಅಣ್ಣನು ಕಲಿಯುವುದನ್ನು ಮುಗಿಸುವ ಮೊದಲೇ ವಿವಾಹಿತನಾದನು ಇದು ಹೇಗೆ ನಿಜವೋ, ಹಾಗೆ ಅವನು ಮುಂದೆ ಕಲಿಯಲಿಕ್ಕಾಗದೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ, ಇದು ಕೂಡ ನಿಜವೇ! ಹೇಳು ಅಹುದಲ್ಲವೇ?”

ತಡವರಿಸುತ್ತ ರಾಮಕಲಿ ಮಾತಾಡಿದಳು. “ಅದೇಕೋ? ನಾನೇನು ಅವರು ಓದುವ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುತ್ತಿದ್ದೆನೇ?”

ಸವಿ ನಗೆಯಿಂದ ಕೇಶವನೆಂದನು “ಹಾಗೆ ನೀನು ಮಾಡುವ ಆವಶ್ಯಕವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಪುಸ್ತಕಗಳು ತಾವೇ ಹಾಗಾಗ ತೊಡಗುವವು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನು ಹರ್ಷಿಕಾಲದಿಂದ ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಪುರಂಧ್ರಿಯರ ವಿರೋಧ ಸಾಗಿ ಒಂದದ್ದು ಕಾರಣ ಒಂದು ಮುಗಿಸಿ ಮತ್ತೊಂದರ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಬೇಕು. ಪುರಂಧ್ರಿಯನಂತರ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಭಗವಂತ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಅಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪುಸ್ತಕ ಓದುವುದು ಮುಗಿಸಿ ಪುರಂಧ್ರಿ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗುವುದು ಜಾಣತನ ಅತ್ತಿಗೆ! ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ

ಬಂದ ಸಮಯ ಅಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ತುಸು ದಿನ ತಡೆದು ಬರುತ್ತೆ ಅವಶ್ಯಕವಿತ್ತು ”

ನಗುತ್ತಲೇ ರಾಮಕಲಿ ನುಡಿದಳು.. ‘ಸರಿ ಮಾಲತಿ ಇನ್ನುಷ್ಟು ದಿನ ತಡೆದಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವಿರಾ? ಎಂ ಎ , ಪಾಸಾಗಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮಗ ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ತಿಂಗಳು ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ನಿಮಗಾಗಿ ಮಾಲತಿ ಇನ್ನೂ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷ ತಡೆದಿರುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಲವೇ ತಿಂಗಳು ಏಕೆ?’

ರಾಮಕಲಿಯ ಮಾತಿಗೆ ನಗುತ್ತಲೇ ಕೇಶವ ಹೇಳಿದ, “ನೋಡು ಆತ್ತಿಗೆ! ನೀನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೊಸೆಯಾಗದೇ, ಮತ್ತೆ ಯಾರಾದರೂ ವಕೀಲ, ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರರ ಮನೆಯಾಕೆ ಆಗಿದ್ದರೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹಚ್ಚು ಉಪಯೋಗವಿತ್ತು ಸುಮ್ಮನೇ ತ್ರಮಪಡುವೆಯಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಮಾತಗಳಿಗೆ ನನ್ನಿಂದೇನೂ ಜಯಪತ್ರ ಸಿಗಲಾರದು.”

ವುಷ್ಯ ಮಾಸದ ರವಿಕಿರಣಗಳಿಂದ ರಂಜಿಸಿ ನಲಿಗುತ್ತಿರುವ ಹಸಿರು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ, ಮಳೆ ಬಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ಅದು ಕೋಭಾಹೀನವಾಗುವದೋ ಅದರಂತೆ ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರಾಮಕಲಿಯ ಮುಖವಾಯಿತು ನನು ವೇಳೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಆಕೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಅರ್ಧ ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದು ಕೊಂಡಳು “ನಾನು ಮಾತಾಡುವ ಮಾತು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದುದೆನಿಸುವಷ್ಟು ನಗೆಯದೇ?”

ರಾಮಕಲಿಯ ಈ ಸ್ವಗತ ಮಾತನ್ನೂ ಉಪೇಕ್ಷಿಸದೇ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಕೇಶವ ನುಡಿದನು “ ಅರ್ಥವಿದ್ದರೂ ಎಷ್ಟೋಸಲ ವಿಷಯ ಮಂಡನವಾಗುವದಿಲ್ಲ ”

ಕೋಪದಿಂದ ರಾಮಕಲಿ ಆಡಿದಳು. “ಆದಕ್ಕೆ ಅನ್ಯಾಯವೆಂದು ಹೇಳುವರು ”

ಈ ಸಲ ಕೇಶವ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಕ್ಕು “ಅವಶ್ಯ ಅನ್ಯಾಯ ಅದರೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡುವವರು ಯಾರು! ಒಲಾತ್ತಾರದಿಂದ ವಿವಾಹ ಮಾಡಲೆಳಸುವವರೋ, ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದವರೋ! ವಿವಾಹವು ಕೇವಲ ನನ್ನದೇ ಒಬ್ಬನದಾಗಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ನಾನು ಮುನ್ನೂರು ಲಗ್ನವಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಇದು ತನ್ನ ಸುಖ, ದುಃಖ

ಭಾಗ್ಯದೊಡನೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬೇವನ ಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಂಥದು ಈ ತರದ ಒಂಭನ ಕೂಡ ಹಿಂದುಗಳಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಡಿದು ಹೋಗುವದು, ಹರಿದುಹೋಗುವದು, ಅರಳುವದಂತೂ ಅಷ್ಟೇ ”

ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರಾಮಕಲಿ ತುಸು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಹೇಳಿದಳು “ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಒಂದು ದಿನ ನೀವು ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಲೇಬೇಕಲ್ಲ ! ”

ಕೇಶವನ ಕಣ್ಮೂಲಿಗಳಲ್ಲಿ ನಗ ಮೆಲ್ಲನೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಿತ್ತು “ಏನು ಹೇಳುವೆ ಸಿಲುಕಲೇಬೇಕೆ? ನಾನು ಅಷ್ಟು ಮೂರ್ಖನಲ್ಲ ಬೇಕಾದರೆ ಗಂಗಾಜಲ ಹಿಡಿದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದಿಗೂ ವಿವಾಹ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಲಾರೆ ನನ್ನ ಸದ್ಯದ ಮನಸ್ಸಿತ್ತಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಇಷ್ಟು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ”

ಮೈದುನನ ಈ ವಿಚಾರಗಳು ರಾಮಕಲಿಗೆ ಎನೂ ಅರಿಯದವಲ್ಲ ಅಸು ಕಾರಣವೇ ಸಂಸಾರ-ವಿಮುಖನಾದ ಇವನನ್ನು ವಿವಾಹ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಬೇಕೆಂದು, ಇಷ್ಟು ಹಂಬಲು ಆಕೆಗೆ ಮೈರಾಗ್ಯದ ಪ್ರಬಲ-ಪ್ರವಾಹ ದಿಂದ ಹೊಯ್ಯಾಡುತ್ತಿರುವ ಬೇವನ ನೌಕಗ ಒಂದು ಸರಪಳಿ ಬಿಗಿದು ಒಂದು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವಳ ವಿಚಾರವಾಗಿತ್ತು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಮೈದುನನ ಇಂಥ ಮಾತು ಕೇಳಿಯೂ, ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಪಟ್ಟಗಳನ್ನು ಸಹನ ಮಾಡಿಕೂಡ, ರಾಮಕಲಿ ನೈರಾಶ್ಯ ತಾಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಇದು ಮಾಲತಿ ವಿವಾಹದ ಮಾತಷ್ಟೇ ಆಗಿರದೆ, ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕಲ್ಯಾಣವೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಪುನಃಪುನಃ ಇಂಥ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಜಗ್ಗುತ್ತಿರುವದು ಈ ವಿಚಾರವೇ ರಾಮಕಲಿ ತುಸು ಅಭಿಮಾನ ಬೆರತ ಗರುವ ದಿಂದಾಡಿಬಿಟ್ಟಳು “ ಸರಿ ಎಂದಾದರೂ ವಿವಾಹಿತರಾದರೆ-ಮಾತ್ರ ಸೆನಸಾಗಬಹುದು ಅತ್ತಿಗೆಯ ಮುಂದಾಡಿದ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲವೆಂದು ”

ನಗುತ್ತ ಕೇಶವನೆಂದ “ ಹಾಗೇನಾದರೂ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ-ಆ ಲಗ್ನವನ್ನು ನೀನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡು ”

ಕೇಶವನ ಮಾತಿಗೆ ರಾಮಕಲಿಯೂ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟಳು. “ಸರಿಯೇ ತಾಪದಲ್ಲಿಯೂ ವರಯಾಚಿಸುವಂಥವರು ನೀವು.” ಹಾಗೇ ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಕ್ಕುತ್ತ ನುಡಿದಳು “ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಿಮ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ

ಸುಮ್ಮನೆ ವಿಘ್ನ ಮಾಡಲಾರಂ. ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋತು ಹಿಂದಿರುಗಿದಳೆಂದೇನೂ ತಿಳಿಯಬೇಡಿ ”

ಕೇಶವ ನಕ್ಕು ಹೇಳಿದ. “ಚಿ! ಹಾಗೆಲ್ಲ? ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೀನು ಹೊರಟಿ ”

ನಗುತ್ತಲೇ ರಾಮಕಲಿ ಕೊಟ್ಟಡಿಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋದಳು

(೨)

ಕೇಶವನ ಅಣ್ಣ—ಅನಂತನು ಎಫ್-ಏ, ದಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವಾಗ ತಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡರು ತಾಯಿ ಹೋಗಿಯಂತೂ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದವು ವಿಧವೆಯಾದ ಮುದುಕಿ ಅಜ್ಜಿಯೇ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳೆಲ್ಲದ ಈ ಎರಡು ತಬ್ಬಲಿಗಳನ್ನು ಸಲುಹಿದಳು ಈಗ ಮಾತ್ರ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಬಲವಾದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ತಲೆದೋರತೊಡಗಿತ್ತು. ಅದೇನು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ದುಃಖ ಮರೆವಾಗಬೇಕೆಂದೋ, ಅಥವಾ ತನ್ನ ತೀರ್ಥ-ಯಾತ್ರೆಗೆ ದಾರಿ ಸುಗಮವಾಗಬೇಕೆಂದೋ ಮನೆಗೊಬ್ಬ ಸೊಸೆ ಬರಬೇಕು. ಇನ್ನೂ ಆಚೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಎಂದರೆ—ಆಕೆ ಮನೆತನ ತೂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಂತಕಿರಬೇಕು. ನನುಗೆ ಭಾರವಾಗದೇ—ನಮ್ಮ ಭಾರ ಇಳಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಆಜ್ಜಿ ಹೀಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಯಾವುದೋ ಊರಿನ ಒಬ್ಬ ಸಭ್ಯಗೃಹಸ್ಥನು ಔಷಧೋಪಚಾರಕ್ಕೆಂದು ಒಂದು ಇವರ ನರಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು ಅವನ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಕನ್ಯೆಗಳಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬಳು ಕೇಯ ಹೆಸರು ರಾಮಕಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಹೆಸರು ಮಾಲತಿ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರು ಆ ರೋಗಿಯ ತಂಗಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಹಿಂದುಗಳಲ್ಲಾಗುವ ಲಗ್ನ ವಯಸ್ಸನ್ನು ದಾಟಿ—ರಾಮಕಲಿ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು ಈಗ ಮಾಲತಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷ ಇವರ ಮಾವ ತನ್ನ ರೋಗಮುಕ್ತನಾಗಲು ಆಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಲಗ್ನ ಹೇಗೆ ಆದೀತೆಂಬ ಚಿಂತೆ ಅವನನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತನು ತನ್ನ ಔಷಧೋಪಚಾರದ ಚರ್ಚೆಗಿಂತ, ವರಚರ್ಚೆಯನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಸೊಸೆಯರು ಮತ್ತು ರೋಗ,

ಇವರಡರಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾಗುವ ಆಶೆ ಕಾಣದಾಯಿತು ದಕ್ಷಿಣೆಯ ಮುಖ ನೋಡದೇ, ವಧುಗಳ ಮುಖ ನೋಡಿ, ವಿವಾಹವಾಗುವ, ವರ ಯಾವುದೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ ಬೇಡಿರಷ್ಟು ಹಣ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ, ಲಗ್ನ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮಾನಸಲ್ಲಂತೂ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಡಾಕ್ಟರು, ಹಾಗೂ—ವರಸಕ್ಕದವರು, ತಂತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಸಿ ನಿಟ್ಟಂತಾಯಿತು

ಇಂಥಾ ನಾಜೂಕು ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅನಂತನ ಅಜ್ಜಿಗೂ, ಈ ಪೀಡಿತ ಪರಿವಾರಕ್ಕೂ ಗುರುತಾದದ್ದು ಆಗ ಮಾಘಮಾಸ ಧಂಡಿಯ ದಿನ ಮೇಲ್ಮನೆಯಲ್ಲ ಅಜ್ಜಿ ಪಿಸಿಲು ಕಾಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಆಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿ ನೆರಮನೆಯ ಮಹಡಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿತು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಹದಿನೈದು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಕಿಶೋರಿ ಹಾಸಿಗೆಗಳನ್ನು ಜಿಸಿಲಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವಳ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ—ಆ ಹುಡುಗೆಯನ್ನು ಅಜ್ಜಿ ನೋಡಿಯೇ ನೋಡಿದಳು ಆಕೆ ತೆರವಾದ ಕೂಡಲೆ ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದಳು ಬಾಲಿಕ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಳು ಕೈಯ್ಯಿಲ್ಲ ಚಿನ್ನದ ಕಂಕಣಗಳಲ್ಲ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡದ್ದು, ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ ನೀಲಿ ಸತ್ತಲ. ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೆರಡು ಕಾಜಿನ ಕೆಂಪು ಬಳಿ.

“ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿರತೊಡಗಿ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಾದವಕ್ಕಾ ”

ಬಾಲಿಕೆ ಎಂದಳು “ಸುಮಾರು ಮೂರು ತಿಂಗಳಾದವು ”

ಅಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಅಜ್ಜಿ ಕೇಳಿದಳು. “ಮೂರು ತಿಂಗಳು ? ಎಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಂದು ದಿನ ಕೂಡ ನೋಡಿಲ್ಲವಲ್ಲ ! ಇಲ್ಲಿ ನೀವು ಯಾರು—ಎಷ್ಟು ಜನ ಇದ್ದೀರಿ ! ”

“ಮಾವ—ಅತ್ತೆ, ನನ್ನ ತಂಗಿ ಮತ್ತು ನಾನು ”

“ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲವೇ ? ”

“ಇಲ್ಲ. ತಾಯಿ ತೀರಿದಾಳೆ ”

“ತಂದೆ ? ”

“ಅವನೂ—ಬಾಲೆಯ ಕಂಠ ಬಿಗಿದುಬಂದಿತು. ಅಜ್ಜಿಗೂ ದುಃಖ ವಾಯಿತು ಅಜ್ಜಿ ನುಡಿದಳು. ಮತ್ತಾರೂ ನಿಮಗೆ ಅಣ್ಣ—ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲವೇ ? ”

“ಇಲ್ಲ.”

“ನಿಮ್ಮ ಮಾವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರುವವಷ್ಟೇ?”

“ಏನೂ ಇಲ್ಲ.”

“ನಿಮ್ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಳೇ?”

ತಡವರಿಸುತ್ತ ಬಾಲಿಕೆ ಮಾತಾಡಿದಳು. “ಹುಂ” ಈ ಸುಳ್ಳು ನುಡಿ ಆಕೆಯ ಬಾಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿಯಲು ಅಜ್ಜಿಗೆ ನೇಳೆ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಬಾಲಿಕೆಯ ಬೈತಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಹೋದವು. ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು. “ಏನನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಲಗ್ನು ಆಗಿಲ್ಲವೇ?”

ಬಾಲಿಕೆಯ ಮುಖ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಆರಕ್ತವಾಯಿತು. ಕವಮೊಗದಿಂದ ಆ ಆರಕ್ತಮುಖ ಮೌನವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು. ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅಜ್ಜಿಯೇ ಕೇಳಿದಳು. “ನಿಮ್ಮ ಲಗ್ನು ದ ಸಲುವಾಗಿಯೇ, ನಿಮ್ಮ ಮಾವ ಲುನಾಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವನೇ?”

“ಇಲ್ಲ ಮಾವನಿಗೆ ಜಡ್ಡಾಗಿದೆ. ಅವನ ಔಷಧೋಪಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ.” ಅಜ್ಜಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಮಿಂಚಿಹೋಯಿತು. “ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೋ? ಕಾಯಸ್ಥರೋ?”

‘ಬ್ರಾಹ್ಮಣ’

‘ಎಂಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು?’

‘ತಾನ್ಯಕುಬ್ಜ, ಸುಕುಲ.’

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಜ್ಜಿಯ ಕಂಗಳು ಹೊಸಬೆಳಕಿನಿಂದ ಮಿಂಚತೊಡಗಿದವು. ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಳು. ಏನಾದರೂ ಯತ್ನಿಸಿ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆನಂದದಿಂದ ಅವಳ ಹೃದಯ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು. ‘ಮಗಳೇ! ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವೆಯಾ?’

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಆ ಬಾಲಿಕೆಗೆ ತುಸು ಸೆಡವಿನದೆನಿಸಿತು. ಆದರೂ ಆಕೆ ಜೋಕೆಯಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು. ‘ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತೇನೆ.’

ನಗುತ್ತ ಅಜ್ಜಿ ಮಾತಾಡಿಗಳು 'ಆಕೆ ಏನು ಒಪ್ಪಲಕ್ಕಿಲ್ಲವೇನು? ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸೂಸವಾಗಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತೀಯಾ? ನಮ್ಮ ಮನೆಮಾರಲ್ಲ ನಿನ್ನವಾಗುವವು ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಎದೆಗವಿಚಿಕೊಳ್ಳುವೆನು'

ಇಂಥ ಅಪರಿಚಿತ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಬಾಲಿಕ ಮುದುಡಿಕೊಂಡಳು ಇದರ ಉತ್ತರ ಆಕೆಯ ಬಾಯಿಂದ ಬರಲಿಲ್ಲ ಆರಕ್ತಮುಖಿಯಾಗಿ, ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು.

ಅನುಕೂಲ ಸಿಕ್ಕರ ಅಜ್ಜಿ ಏನೇನು ಹುಚ್ಚಾಟೆ ಮಾಡುವಳೋ ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ ಕಳಗಿನಿಂದ ಕರ್ಣ-ಕರಗೀರವಾದ ವಾಣಿಯೊಂದು ಕಳಬಂತು ಆದರ ಏನೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಸ್ಪಷ್ಟ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಬಾಲಿಕ ಮಾತಾಡಿಗಳು 'ಅತ್ತ ಕರೆಯುತ್ತಾಳೆ'

ನೋಡುತಾಳಾಗಿ ಅಜ್ಜಿ ನುಡಿದಳು "ಒಳ್ಳೆದು ಮಗಳೇ ಹೋಗಮಾ ಸಿನ್ನ ಹಸರೇನು?"

ಕೋಮಲಸ್ವರದಿಂದ ಬಾಲಿಕೆ ಹೇಳಿದಳು 'ರಾಮಕಲಿ'

'ಒಳ್ಳೆದು ಮೋಗು, ನಾನು ಬೇಗನೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರಸುತ್ತೇನೆ'

ರಾಮಕಲಿಯ ಕಿವಿಯಸರೆಗೆ ಈ ಶಬ್ದ ಮುಟ್ಟಿದವು ಸಾವಕಾಶ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಆಕೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು

ಅರ್ಧಗಂಟಿಯಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅಜ್ಜಿಯು ನೆರಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ಅದೊಂದು ಎರಡಂತಸ್ತಿನ ಸಣ್ಣಮನೆ ಕಾಲಿಟ್ಟೊಡನೆ ಒಳಗಿನ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬದಿಗ ಒಂದು ಹಾದು ಸನಿಯದಲ್ಲೇ ನಲ್ಲಿ ಆ ಹಾದಿನ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಮೇಲೆ ಮಹಡಿಗ ಸಾಗಲು ಮಟ್ಟಲು ಒಳಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟವಳೇ ಅಜ್ಜಿ ನೋಡಿದಳು ರಾಮಕಲಿಯು ತೇವೆ ಹಚ್ಚಿದ-ಪತ್ತಲ ಉಟ್ಟು, ಆ ಹಾದಿನ ಬಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯ ಮೊಟ್ಟೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾಬೂನು ಹಚ್ಚಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾಳೆ ಇವು ಆ ರೋಗಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳೆಂದು ಅಜ್ಜಿ ಆಗಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ನೋಡಿದವಳೇ ರಾಮಕಲಿ ಎದ್ದು ಸುಮ್ಮನೇ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು

ಅಜ್ಜಿ ಎಂದಳು 'ರಾಮಕಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತೆ ಎಲ್ಲ?'

ರಾಮಕಲಿ ಮಹಡಿಯತ್ತ ತೋರಿಸುತ್ತ ನುಡಿದಳು. 'ಮೇಲಿದ್ದಾಳೆ'

ಕೆಳಗಿನ ಮಾತುಕತೆ ಕೇಳಿ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ಇನ್ನೆಕೆ ಹುಕಿ ನೋಡಿ ಕೇಳಿದಳು 'ನೀವು ಯಾರು?'

“ನೆರೆಮನೆಯಾಕೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಡ್ಡಾಗಿರುವದೆಂದು ಕೇಳಿ ನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ”

ನೆರೆಮನೆಯು ಸ್ಥಿತಿಸಂತಿಕೆಯನ್ನು ನೆನೆದು ಮೇಲಿಂದಲೇ ಆ ಸ್ತ್ರೀ ಆಗ್ರಹಪಡಿಸಹತ್ತಿದಳು 'ಬನ್ನಿರಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬನ್ನಿ.' ಅಜ್ಜಿ ತಿಳಿದು ಬಿಟ್ಟಳು ಈಕೆಯೇ ಅತ್ತೆ ಎಂದು

ರೋಗಿಯ ಸಂಬಂಧ ಮಾತುಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಬಿಟ್ಟವು ನಡುವೆ ರಾಮಕಲಿಯು ಲಗ್ನ ವಿಚಾರ ತೆಗೆಯಲು, ಅಜ್ಜಿಗೆ ಸಂಕೋಚವೆಸಿಸ ತೊಡಗಿತು ಆದರೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಸುಯೋಗ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು

'ಅತ್ತೆ ಎಂದಳು ಬೇನೆ ನೋಡಿದರ ಈಪರಿ ಅಲ್ಲದೆ ಎರಡು ಎದೆ ಯುದ್ದ ಹಣ್ಣು ಹುಡುಗರು ಹಿರಿಯಾಕೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಆದರ ಇನ್ನೂ ಲಗ್ನ ವೇಳೆ ಕೂಡಿ ಬಂದಿಲ್ಲ ಏನು ಮಾಡುವದು? ಇವರಿಗೆ ಬೇಸೆಯ ಚಿಂತೆ ಅಷ್ಟಿಲ್ಲ ಲಗ್ನದ ಮಾತಿಸಲ್ಲಿಯೇ— ಬಳಲಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ '

ಅಜ್ಜಿ ಮಾತಾಡಿದಳು "ಕೆಳಗೆ ಒಬ್ಬಾಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದೆ ಇನ್ನೂ ಬೃಳೆಲ್ಲಿ?" ಅತ್ತೆ ಮೂಗು ಮುರಿದು ಹೇಳಿದಳು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾಳೆ ಮಾಲತೀ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ "

ಮಾಲತಿ ಹೊರಗ ಬಂದು ಬೆದರಿ ಅತ್ತೆಯ ಬಳಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು ಕರೋರತೆಯಿಂದ ಮಾಲತಿಗೆಂದಳು 'ನೀನೇನು ಹುಡುಗಿಯೋ ? ಅಡವಿಯ ಮೃಗವೋ? ನನುಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲ್ಲ '

ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಮಾಲತಿ ನನುಸ್ಕರಿಸಿಗಳು ಅಜ್ಜಿ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು ಆ ಬಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಎದೆಗಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ತೊಡೆಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡಳು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಮೈತುಂಬ ಕೈಯಾಡಿಸಿದಳು "ಅಹಾ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿ! ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆಯಮ್ಮಾ? "

ಬೆದರುತ್ತಲೇ ಮಾಲತಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಳು. 'ಮಾವನ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ '

ಅಜ್ಜಿಯವರು 'ನೀನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಮ್ಮ' ಎಂದವಳೇ ಮಾಲತಿಯ ಅತ್ತೆ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದಳು "ನೋಡಿರಮ್ಮಾ" ರೋಗವೇನೋ ಭಗವಂತನಾಧೀನ ಅವನ ದಯೆಯ ಹೊರತು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಿಷಧ ಇನ್ನಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಮನುಷ್ಯ ಯತ್ನಿಸಬೇಕಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಈ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಸರವಾಗುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ರಾಮಕಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅನಂತನ ವಿನಾಯ ಮಾಡುವ ಮಾತು ತಿಳಿಸಿದಳು.

ರಾಮಕಲಿಯ ಅತ್ತೆ ಇದೊಂದು ಅನಾಯಾಸ ಸುಯೋಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಳು ಆದರೂ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಅನುಕೂಲ ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದು ನುಡಿದಳು "ಅದೇನೋ ಆಗಬಹುದು ಆದರೆ ರೋಗಿಯ ವೆಚ್ಚವೊಂದು, ಅಲ್ಲದೇ ಹುಡುಗಿಯ ಲಗ್ನದ ಮತ್ತೊಂದು ವೆಚ್ಚ, ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಗಬೇಕು ಹೇಳಿ ರೋಗಿಯ ವಚ್ಚವನ್ನಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಂದು ಕಾಸು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ನಮಗೆ ಶಕ್ತಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಈಗ

"ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿಯೇ ನೀವು ಲಗ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ನಾನು ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಪಕಾರವೇನಾಯಿತು? ನೋಡಿ ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಅನಂತನಿಗೆ ಯಾರ ಹಣಕ್ಕೂ ಆಶೆ ಪಡುವ ಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲ ಭಗವಂತನೊಟ್ಟದ್ದೇ ಸಾಕ್ಷ್ಯದ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದು ಕೇವಲ ಒಳ್ಳೆಯದುಗೆ'

ಒಳಗೊಳಗೇ ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗಿ ಅತ್ತೆ ಗಂಭೀರಭಾವದಿಂದ ಹೇಳಿತೊಡಗಿದಳು. "ಒಳ್ಳೆಯದು ನೀವು ಕೂತೀರಿ ಅನರಿಗೂ ಈ ಮಾತು ತಿಳಿಸಿಬಿರುತ್ತೇನೆ"

ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಗಂಭೀ-ಮಾತಾಡಿ ಅತ್ತೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದಳು "ನೀವು ತುಸು ಬಾಗಿಲ ಪತ್ತಿರ ಬರುತ್ತೀರಾ? ಒನ್ನಿರಿ ಅವರು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತು ಆಡಬೇಕನ್ನುತ್ತಾರೆ"

ಅಜ್ಜಿಯು ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಕೂಡಲೆ ಹೇಗೆ—ಪ್ರಗೋ ಎಮ್ಮ ಕುಳಿತು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು

೦ "ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಾನು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದ್ದೇನೆ ಆದರೆ ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಈ ಬೇನೆಯ

ಸ್ವಿತಿ ನೋಡಿದರೆ ನಾನು ಉಳಿಯುವ ಆಶೆ ಇಲ್ಲ ನಾನು ಹೋದಮೇಲೆ ಆಕೆಯ ಗತಿ ಏನು? ಈ ಚಿಂತೆ ಸಾವಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತಾಸದಾಯಕವಾಗಿದೆ ಅಲ್ಲದೆ ಇವೆರಡು ಹುಡುಗಯರು ಆಕೆಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಬದ್ಧಬಿಟ್ಟರೆ, ಆಕೆಯ ವಿಸತ್ತಿಗೆ ವಾರ ಉಳಿಯಲಾರದು ಹೀಗಾಗದೆ ಇವೆರಡು ಮಕ್ಕಳು ತಂತಮ್ಮ ಮನೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆನೋ ಅಷ್ಟು ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಯತ್ನಿಸತೊಡಗಿದ್ದೇನೆ ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಬೇಕು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮಾತುಕತೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳದಿರಲು ಆಗುವದಿಲ್ಲ — ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಮಾಲತಿಯ ಭಾರವನ್ನು ನೀವು ವಹಿಸುವಂತಿದ್ದರೆ ಈ ಸಮ್ಮಂಧಕ್ಕೆ ಎನೂ ಪರವಿಲ್ಲ

ಅಜ್ಜಿ ಹರ್ಷಯುಕ್ತಳಾಗಿ ನುಡಿದಳು 'ಛೇ! ಇದು ಭಾರವಲ್ಲ ನನಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಸಂತೋಷದ ಮಾತಿದು ಮಾಲತಿಯನ್ನು ನಾನು ಎದೆ ಗಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಆಕೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಭಾರ ನಮ್ಮದು "

ಅದೇ ದಿನ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ವಿವಾಹ ಮುಹೂರ್ತ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದರು ತುಸು ದಿನಗಳನಂತರ, ರಾಮಕಲಿ-ಮಾಲತಿಯರೂ ಕೂಡಿ ಅಜ್ಜಿಯ ಬಳಿಗೆ ಒಂದುಬಿಟ್ಟರು ಲಗ್ನವಾದಮೇಲೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಾಗಿರ ಬಹುದು ಅವರ ಮಾವ ತೀರಿಹೋದನು ಮುಂದಿನ ಕ್ರಿಯಾ-ಕರ್ಮ ಮುಗಿಸಿ ಅತ್ತೆಯು, ಯಾರೋ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು ಮೂರು ತಿಂಗಳಾದವು ಅಜ್ಜಿ ಕಾರೀವಾಸಕ್ಕೆ ನಡೆದಳು. ಈಗ ರಾಮಕಲಿಯೇ ಮನೆಯ ಸ್ವಾಮಿನಿ! ವಿವಾಹಯೋಗ್ಯಳಾದ ಮಾಲತಿಯಿಂದ ರಾಮಕಲಿಯು ಚಿಂತಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಆದರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಇಂಥ ಯೋಗ್ಯ ವರ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡಲು ರಾಮಕಲಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ.

(೩)

ಅನಂತನ ಅಜ್ಜಿಯ ಮಗಳಾದ ರಾಜರಾಣಿಯು ಬಂದು ಎ.ಡು ಮೂರು ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದವು ಲಖನೌದಲ್ಲಿಯೇ ಇವಳ ಅತ್ತೆಮನೆ

ತವರು ಮನೆ ಉನ್ನಾವ ವ್ರಾಂತದ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡು ನಡುವ ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ಆಕೆ ಅನಂತಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವಳ ವತಿ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಚೇಸ್ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಕೀಲಿ ಆರಂಭಿಸಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು

ಆಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಕಲಿಯು ಸಂಜೆಯ ಆಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ರಾಜರಾಣಿ—ಮಾಲತಿಯರು ನೆರವಿಗಿದ್ದರು ಪ್ರತಿದಿನ ಹೂಸ ನಲ್ಲೆಕಾಯಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಆಕೆ ರುಚಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಡಿಸುವದರಿಂದ, ಗಂಡ—ಮೈದುನರಿಗೆ ಊಟ ಸೊಗಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಈ ದಿನ ರಾಜರಾಣಿಯ ಗಂಡ ರಾಮಚಂದ್ರ ಬರುವವನಿದ್ದುದರಿಂದ ಆಡಿಗೆಯ ವಿಶೇಷ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆದಿತ್ತು

ಒಲೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಚಾಚುತ್ತ ರಾಮಕಲಿ ಹೇಳಿದಳು. “ರಾಜರಾಣಿ! ಆ ಕಡಲೇರಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬಜಲ-ಕೇಶರ-ಯಾಲಕ್ಕಿಯ ವುಡಿ ಬೆರೆಸಿ ಅದನ್ನು ಕೈಯ್ಯಾಡಿಸಮ್ಮಾ!” ಮಾಲತಿಯು ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ನುಡಿದಳು “ಮಾಲತೀ ಆಕೆಯು ಕೆಲಸವಾಗುವವರೆಗೆ ನೀನು ಈ ಬೆಂದ ಬಟಾಟಿಗಳ ಸಿಪ್ಪೆ ಸುಲಿ”

ಆರಬಿಬ್ಬರೂ ತಂತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಚಾಚುತ್ತ ರಾಮಕಲಿ ಅವುಗಳ ಬಿರುಸುತನ ನೋಡಹತ್ತಿದಳು. ಹೊಗೆ ಮತ್ತು ಒಳದಿಂದ ಆಕೆಯು ಕಂಪು-ಸುಂದರ ಮೊಗವು ಚನ್ನದಂತೆ ಕಾಂತಿ ಮಾನವಾಯಿತು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜರಾಣಿ ಅಂದಳು ‘ನಿಜವಾಗಿ ಅತ್ತಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಬಟ್ಟರೆ, ನಮ್ಮ ಕನೋಜಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಥ ಸುಂದರಿಯರನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಲ್ಲ.’

ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರಾಮಕಲಿ ನಕ್ಕು ನುಡಿದಳು. ‘ಹೇಗೆ ನೋಡುವಿ? ತನ್ನ ಮುಖ ತನಗೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ’

ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ರಾಜರಾಣಿ ಮಾತಾಡಿದಳು ‘ಚನ್ನಾಗಿಯೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಕನ್ನಡಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತಕೂಡಲೆ ಶ್ರೀಮುಖ ಕಂಡೇಕಾಣುವದಲ್ಲ ಯಾವುದೆಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಗೆ! ಎಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನ, ಎಲ್ಲಿ ಹಿತ್ತಾಳೆ?’

ರಾಮಕಲಿ-ಮರುಮಾತು ಹೇಳಿದಳು ‘ಇರಲಿರಲಿ ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಬರಲಿ

ಇಗರ ನಿರ್ಣಯ ಅವರೇ ಮಾಡಲಿ. ನೋಡುವಾ ನಿನ್ನ ಮುಖ ಸುಂದರವೆಂದು ಹೇಳುವರೋ, ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನೋ '

ರಾಜರಾಣಿಯ ಕವೋಲ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಲಜ್ಜೆಯ ಮಂಜು ತೋರಿ ಕೊಂಡಿತು ಆದರೆ ಜೋಕೆಯಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು ಆಗಲಮ್ಮಾ, ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಸೋತರೆ ಅಣ್ಣನ ಬಳಿ ಅಪೀಲು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ನೋಡುವಾ ಆಗ ಯಾರ ಮುಖದ ವರ್ಣನೆ ನಡೆಯುವುದೋ !'

ರಾಮಕಲಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮುಗಲು ಮಲ್ಲಿಗೆ ತೋರಿತು ಅಲ್ಲವೇ ! ನಕೀಲರ ಸೊಸೆ ನೀನು ಅಪೀಲು ಮಾಡುವದನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತಿ ದ್ವೀಯಾ ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ಸಹ ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನೇ ವರ್ಣಿಸಿದರೆ ಆಗೇನು ಹೇಳುವೆ ? ಬೇಗ ನುಡಿ '

ರಾಜರಾಣಿ ನಾಚಿ ಕೆಂಪೇರಿದಳು ರಾಮಕಲಿಯ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಒಂದೇ ಟು ಹಾಕಿ ನುಡಿದಳು "ನೀನು ಒಹಳ ಕೆಟ್ಟವಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ದೊಸ ವಿಚಾರ ಹೊಳೆಯಿತೇನೋ?" ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರು ನಿನ್ನ ಮುಖ ಸುಂದರವೆಂದು ಹೇಳಿದರ ಆಗ ನೀನೇನು ಮಾಡುತ್ತೀ ಹೇಳು '

ನಗುತ್ತಲೇ ರಾಮಕಲಿ ಆಡಿದಳು "ಹಾಗೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಬಾಯಿ ತುಂಬ ಹಾಲು-ಸಕ್ಕರೆ ಕುಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನೇನು ಸುಂದರಿ ಎಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ನೀನೇನು ತಿನ್ನಿಸುವಿ, ಮೊದಲು ಹೇಳು '

ರಾಜರಾಣಿ ಕಡಲೆಪಿಟ್ಟಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನ ಆಚೆಗೆ ಸೂಕಿ ಸಸುಗೋಪ ದಿಂದಾಡಿದಳು " ನೀನು ದೊಡ್ಡಾಕೆಯವ್ವಾ ! ನಿನೊಡನೆ ನಾನು ಮಾತೇ ಆಡುವದಿಲ್ಲ "

ನಗು-ನಗುತ್ತಾ ರಾಮಕಲಿ ಅಂದಳು 'ಅಮ್ಮಯ್ಯಾ ! ನನ್ನ ತೋಲೆ ಸಿಟ್ಟಾದೆಯಾ ? ನೀನು ಅಪೀಲು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುವಿ ಯಲ್ಲ ? ಹೀಗಾದರ ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು ? '

ಆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಬಳಿಗಳೆದುಕೊಂಡು ರಾಜರಾಣಿ ಗಲ್ಲ ಉಬ್ಬಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು 'ನನ್ನ ದಲ್ಲ ಗೊತ್ತಮ್ಮಾ ನನಗೆ 'ರಾಮಕಲ ತಿರುಗಿ ಏನನ್ನು ವಳೋ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ರಾಜರಾಣಿ ಮುಂದಾಡಲಿಲ್ಲ ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ಆತ್ತಿಗೆ-ನಾದಿನಿಯರ ಸಲ್ಲಾಪ-ಕೇಳಿ ಮಾಲತಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಗ್ಗಿ

ಹೋಗಿದ್ದಳು ರಾಜರಾಣಿಯ ಅವಸ್ಥೆ ನೋಡಿ ಆಕೆಗೆ ನಗು ಒಂದು 'ಅಕ್ಕಾ ರಾಜರಾಣೀ! ಎಚ್ಚರವಮ್ಮಾ. ಅಕ್ಕನ ಬಾಯಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತು ಬೇಡ. ಅಕ್ಕನ ಬಾಯಿ ಅರಳಿತೆಂದರ ನೀನು ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ಓಡಬೇಕಾದೀತು ಬಲ್ಲೆಯಾ? "

ಮಾಲತಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರಾಜರಾಣಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯವು ಮಾಲತಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿತು ರಾಮಕಲಿಗಿಂದಳು 'ಅದಿರಲಿ ಅತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮ ಚಿಲುವಿನ ನಿರ್ಣಯ ಒಂದು ರೀತಿ ಆದಂತೆಯೇ ಸರಿ ಆದರೆ ಮಾಲತಿಯ ಮುಖದ ಸಾಂದರ್ಭ ನಿರ್ಣಯ ಯಾರಿಂದ? "

ರಾಜರಾಣಿಯ ಈ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಪ್ರಶ್ನದಿಂದ ಮಾಲತಿ ಅಂಚೆಕೊಂಡಳು ತುಸು ವೇಳೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಅಂದಳು "ಜಿನ್ನಾಗಿದೆ ನಾನೇನೋ ಒಳ್ಳೇ ಮಾತು ಹೇಳಿದೆ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಬಿಟ್ಟೆಯಾ? "

ರಾಜರಾಣಿ ಹುಬ್ಬು-ಪಕ್ರ ಮಾಡಿ ಒಳಗೇ ನಗುತ್ತ ನುಡಿದಳು. 'ಹಾಗಂದರೇನಮ್ಮಯ್ಯಾ ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆವು ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದೇ ಇರುವುದು ರೀತಿಯೇ? ಹೇಳೇ, ಅತ್ತಿಗೆ ಯಾರಿಂದ ನಿರ್ಣಯ? '

ರಾಮಕಲಿ ತುಟಿ ಕಟ್ಟಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು ಹಾಗೇ ರಾಜರಾಣಿಯ ಕಡೆಗೆ ಮೋಗ ತುಸು ಹೊರಳಿಸಿ ಮೆಲ್ಲನಂದಳು 'ಪೈದುಸ ದೇವರಿಂದ "

ಬಿರಡಿ ಒತ್ತಿದ ಕೂಡಲೆ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಝಗ-ಮುಗಿ ಸುವಂತೆ ರಾಮಕಲಿಯ ಅದೊಂದೇ ಮಾತಿನಿಂದ ಮಾಲತಿಯ ಮುಖ ಮಂಡಲ ಕಾಂತಿಯುತನಾಯಿತು ಇಂಥ ಅದ್ಭುತ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವದ ಮಾತನ್ನು ರಾಮಕಲಿ ನಗೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನೀಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳಲ್ಲ? ಎಂಬುವನ್ನು ನೆನೆದು ಮಾಲತಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯುಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ಮಯವೆನಿಸಿತು. ಈ ಮಾತಿನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಮಾತಾಡುವದೆಂದರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂಕೋಚ ಸುಮ್ಮನೆ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಮಾಲತಿ ಬಟಾಟಿ ಸುಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು

ರಾಜರಾಣಿ-ನಗುತ್ತ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟೆಕ್ಕೆ ನುಡಿದಳು 'ಹುಂ' ತಿಳಿಯಿತು ಹಾಗೆ ನಿಮ್ಮ ಯೋಚನೆಯೋ? ಆದರೆ ಹಾಗಾಗುವಂತಿಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ನಾನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ "

నగి మాతాడివకు రామకలి “అదు డేగనూ” ?

రాజరాణి అందకు ‘నన్న వ్యేదునర సంగడ మాలతియ
లగ్నవగునదు’

రామకలి డళిదకు ‘ఁుం నన్న వ్యేదునరను డాగే
డుబ్బుగ్యే డచ్చి రబేకే?’

‘కేశనణ్ణండు లగ్నవగుననోరి అరియదు మాతు అదు
పగూ ఇ రలి అత్తిగే నన్న సమాజదల్లి మాలతియన్ను డేచ్చు
దన కుమారియగిడునదు ఒళితల్ల నన్న వ్యేదునర ఎంబులసో’ సీ,
పరిక్షేయ నంతర లగ్నవేందు నిణయవగిడ ”

ఒలేమేలింద తప్పలే ఇళిసత్త, రామకలి డేళిదకు ‘ఇ న్న
బఠళ దిన డాగే ఇరువళిందు నిరిను తిళిదిరువేయా? నావంతు
నిశ్చయ మాడికొండ్డిదేవే వ్యేదునరూడనే ఆకేయ లగ్నవేందు
ఆవర పరిక్షయగవదే తడ అదక్కాదరూ ఇన్నష్యు దిన?
నిమ్మ అణ్ణంఁదిరిగ మాలతి మందియ మనగి యేగబేకండు
అపేక్ష ఇల్ల’

మాలతి కేళగు-మేలరాగుత్తిదకు ఈ డాకు రగళ ఆకగే
రుచిసిరలిల్ల ఆకేయ నాచికొండ్డిదకు. మాతిగ ఏరూఢ ముఁ
నుగినునదక్కూ ఆకేగే సుకొరిచనసిత్తు సిరుపాయళాగి
ముంగఠాదే—బటాటిగళన్న బిదిసి, చణ్ణేయంతే మిదు గూడి
రాకుత్తిదకుష్యే

రాజరాణి అందకు “నన్న సంగడ ఇద్ద మేల, మందియ
మనేగి డోదంతేనూ అల్ల ”

రామకలి కేళిదకు “ఇష్యు దోడ డుడుగియ సంగడ
కృష్ణ న లగ్న మూడలు రామ ఒప్పవర?”

“యారూ డింతేగేయలారరు ఆవరూ ఒప్పవరు, వ్యేదునరూ
ఒప్పవరు ” మాలతియన్ను నోడిుత్తా నుడిదకు “ఇంధ
చెద్రకలేయన్ను యారు ఒప్పలిక్కిల్ల ?

ಈಸಲ ಮಾಲತಿಯ ಸಹಸರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆ ಮೀರಿಯೋಯಿತು ನನು ಕೋಪ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಸುರಿದನು ಇನ್ನು ಸಾಕವತ್ತಾ—ಅಕ್ಕ, ರಾಜ ರಾಣಿ. ಜಗತ್ತಿನೊಳಗೆ ರಾಜ ಹಾಕು ಹರಟೆಯ ವಿನಾ ನಿನಗೆ ಬೇರಾವ ಮಾತೂ ಇಲ್ಲವೇ?

ರಾಜರಾಣಿ ನಕ್ಕು ಬಟ್ಟೆಳು 'ಮಾಲತೀ ನಿನಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತೇ? ಲಗ್ನದ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಾನಂತೂ ಒಹಕ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವೆಮ್ಮಾ' ಎಂದವಳೇ ಹುಚ್ಚು ನಗೆ ಸಗಹತ್ತಿದಳು ಆಕೆಯ ಸವಿನಗೆಯಿಂದ ಅಡಿಗೆ ಮನೆ ಎಲ್ಲ ತುಂಬುಹೋಯಿತು

ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ರಾಮಕಲಿ ಅಡಿದಳು 'ಇದೇನು ಮಾತು ಲಗ್ನದ ಮದ್ದಿಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಆನಂದವೆಸುತ್ತಿತ್ತೇ ರಾಜರಾಣಿ?'

ಯಾಕಾಗಬಾರದು? ನೀನೂ ಒಂದು ದಿನ ಹೇಳತೊಡಗಿದ್ದೆ ಅಣ್ಣನ ಕೂಡ ನಿನಗೆ ಲಗ್ನ ಸಿಟ್ಟು ಎನ್ನಾದಾಗ ನಿನಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೇ?

ತುಸು ಹಾಗೆ-ಹೀಗೆ ಹಿಂದೆಳೆಸಿ ಲಜ್ಜಿತಭಾವದಿಂದ ಮಾತಾಡಿದಳು 'ಅದರ ಕಾರಣ ಬೇರಿತ್ತು'

'ಲಗ್ನಕ್ಕೆಂತ ಮೊದಲು ಮಹಡಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಅಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ ನೀನು ಮರುಳಾಗಿದ್ದೆ ಎಂದಲ್ಲವೇ?'

ಈ ಸಲ ರಾಮಕಲಿಯ ಕಪೋಲದಲ್ಲಿ ಕಂಪಡರಿಕೊಂಡಿತು ಸವಿ ಮಾತಿನ ಈ ಮಾತಿನ ಮಲ್ಲಿ ನಾದಿನಿಯನ್ನು ಬೇರೆಂದು ಮಾತಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಸುವ ವಿಚಾರದಿಂದ ಆಕೆ ಕೂಡಲೆ ಹೇಳಿದಳು 'ಅದಿರಲಿ ರಾಜರಾಣಿ, ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀನು ನನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆಯಾ?'

ರಾಮಕಲಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದ ರಾಜರಾಣಿ ಹಿಂದು-ಮುಂದಾಡಿದಳು ತಿರುಗಿ ನಗುತ್ತಲೇ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಳು. 'ನಿಜ ಹೇಳಲಾ?'

•ಹೇಳಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇನು?'

ನಾಚಿ ನಗುತ್ತ ರಾಜರಾಣಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು. 'ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡಿದ್ದೆನೆಂದರೂ ಸರಿಯೇ ಲಗ್ನದ ದಿನ ವರ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ನೀವೆಲ್ಲ ನೋಡಲು ಹೊರಗೆ ಹೋದಿರಿ ನಾನು ನಮ್ಮ ಕೊಟ್ಟ ಡಿಯ ಸನಿಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಹೊರಗೆ ನೋಡಿದರ ಯಾರೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ

ಎವೆಯು ಡಬ್ಬ ಡಬ್ಬ ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು ಆದರೂ ಒಂದು ಸಾರ ನನಗೂ ನೋಡುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಂಟಾಗಿ, ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ಇಣಕಿ ನೋಡತೊಡಗಿದೆ ಆದರೆ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಯಾವುದೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಇಷ್ಟರಲ್ಲ ರಾರದೋ ಕಾಲ ಸಪ್ತುಳ ಕೇಳಬಂದಿತು - ನಾನು ಬೇಗ ಬೇಗ ಓಡಿ ನಿನ್ನ ಕೊಟ್ಟಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತುಬಿಟ್ಟೆ ” ಎಂದಳೇ ರಾಜರಾಣಿ ಮುಖಕ್ಕೆ ಸೆರಗು ಮರೆ ಮಾಡಿ ನಗತೊಡಗಿದಳು

ಗಟ್ಟಿಸಿ ನಗುತ್ತ ರಾಮಕಲಿ ಅಂದಳು “ಅಮ್ಮಮ್ಮಾ ಹಾಗೋ ? ಸರಿ ನೀನು ಒಳ್ಳೇ ಹುಡುಗೆ ಹಾಗಾದರೆ ?”

ಮಾಲತಿಯು ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು

ರಾಜರಾಣಿ ಕೇಳಿದಳು “ಅದೇನೇ ಇರಲಿ ಅತ್ತಿಗೆ ಸಿಜ ಹೇಳು ನೋಡಬೇಕೆಂದು, ಒಂದು ಬಲವಾದ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇರುವುದಲ್ಲವೇ ?”

“ ನಾನು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಮ್ಮಾ ? ನಾನುತೂ ಮೊದಲೇ ನೋಡಿ ಕೊಂಡವಳು ”

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೇಶವನು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮಾತಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು ‘ನೀನು ಅತ್ತಿಗೆ, ಈ ಕಮೀಟಿ ಯಾತಕ್ಕೆ ಕೂಡಿದೆ ? ನಡೆದ ಅಡಿಗೆ ಸಿದ್ಧತೆ ನೋಡಿ ಅಂದ ‘ಓ, ಇವತ್ತು ಇದಲ್ಲವೆನು ? ಸಂತರ್ಪಣೆ ಇರುವ ಹಾಗಿದೆ ’ ರಾಜರಾಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದ ‘ಎನಮ್ಮಾ ರಾಜಿ, ಅವೇನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಗುಂಡು ಕಾಣುವವಲ್ಲ ? ಮಾಲತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ನಗೆಯಾಡಿದ ” ಮಾಲತೀ, ಅದೇನು ಮಲಾನು ಸಿದ್ಧ ಮಾತಲಿರುವಯಾ ?”

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕೇಶವನ ಪ್ರವೇಶ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾಡಿದ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ, ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಮಾನವಾಗಿದ್ದರು.

ರಾಮಕಲಿಯೇ ಮಾತಿಗಾರಂಭಿಸಿದಳು ‘ಹುಂ, ಅದು ಕ್ಷುಧಾ-ದಾಹ ನಾಶಕ ಮಲಾಮು’

‘ನೀವೆಲ್ಲ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಿರಲ್ಲ ! ಅದೇತಕ್ಕೇ ? ನಿಮ್ಮ ನಗೆಯ ಗದ್ದರಣೆಗೆ ನಾನು ಓದುವುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು. ಏನೋ ನಾಟಕದ ಅಭಿನಯವಾಗಿದೆ, ನೋಡುವಾ, ಎಂದು ಇಳಿದು ಒಂದೆ’

ತುಟಿ ಕಚ್ಚಿ ರಾನುಕಲಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು 'ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಮಾತಿನ ತರ್ಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು ಕಡೆಗೆ ನಮಗೇನೂ ನಿರ್ಣಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ನೀವಷ್ಟು ಮಾಡಿಕೂಟ್ಟರೆ ಸರಿ "

ರಾನುಕಲಿ ಮುಂದೇನು ಹೇಳುವಳೋ, ಅದು ತಿಳಿಯದೇ, ರಾಜ ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಸೂಲತಿಯರು ಸಕೌತುಕ ನೋಟದಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನೇ ನೋಡ ತೊಡಗಿದರು

ಕೇಶವನೆಂದ 'ಆಲೇನು ಹೇಳಲ್ಲ

ರಾನುಕಲಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು 'ಸ್ವಸ್ವವಾದಿಗಳೆಂದು ಬಹು ಗರ್ವ ನಿಮಗೆ. ಹೇಳಿರಿ ನೋಡುವಾ ನಮ್ಮ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮುಖ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ?"

ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸುವ ಈ ರಾನುಕಲಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಸೂಲತಿ ನಾಚಿ ಕೆಂಪೇ ರಿದಳು ರಾಜರಾಣಿ ಮುಖಕ್ಕೆ ಸೆರಗಳೆದು ಒಳಗೇ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮುಂಗಾಣದ ಕೇಶವ, ಮೂಢನಂಘ್ರಿ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು

ರಾನುಕಲಿ ನಗೆ ಸೂತಾಡಿದಳು 'ಯಾಕೆ, ಸುಮ್ಮನಾದಿರಿ ? ಹೇಳುವ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೇ ? ನೀವ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ ಮನಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೀಸಂ ಕೋಚದಿಂದ ನುಡಿಯುವುದೇ ಉಚಿತವೆಂದು ಈಗ ಹೇಳಬಹುದಲ್ಲ?"

ತಡತಡೆದು ಕೇಶವನೆಂದ 'ಶಾಸ್ತ್ರಾಜ್ಞಿಯನ್ನು ನೀವು ಬಲ್ಲೀರಾ ? ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು ಆದರೆ ಅಪ್ರಿಯ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬಾರದು ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಾನು ಉತ್ತರ ಕೂಟ್ಟರೆ ನಿಮ್ಮೊಳಗಿನ ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದು "

"ಪರವಿಲ್ಲ ನಾನು ಕೇಳುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಷ್ಟು ಸಾಹಸ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ "

ನಗುತ್ತ ಕೇಶವ ನುಡಿದ 'ಹಾಗಾದರೆ ಯಾರೂ ಸಿಟ್ಟಾಗಬಾರದು ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸೂಲತಿಯ ಮುಖ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ "

ಕೇಶವನ ಮಾತಿನಿಂದ ರಾನುಕಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗತೊಡಗಿದಳು ರಾಜರಾಣಿಗೂ ನಗೆ ಏಕೋ ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಮೋರೆ ಮುಚ್ಚಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳಾಕೆ. ಆ ಕಳ್ಳ ನಗೆಯ ವೇಗಕ್ಕೆ ಆಕೆಯ ದೇಹವೆಲ್ಲ ನಡುಗಲಾರಂಭ ಸಿತ್ತು. ಮಾಲತಿ ಕೆಂಪೇರಿ-ಲಚ್ಚಾವನತಮುಖಿಯಾಗಿದ್ದಳು ಇದಕ್ಕೂ

ನೋಡಲು ನಡೆದ ಮಾತುಗಳ ಸಂಬಂಧ ಕೂಡಿ, ಕೇಶವನ ಈ ಮಾತಿಂದಿಂ
ಮಾಲತಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಲಜ್ಜಾ-ಸಂಕೋಚಗಳುಂಟಾದವು.

ಈ ಮೂವರ ಭಾವವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಕೇಶವ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತ
ನಾಗಿ ನಗುತ್ತ ತುಸು ವೇಳೆ ನಿಂತನು “ಇಂದೇಕೋ ನಿಮ್ಮ ನಗೆ ನೋಡಿ
ದರೆ ನಿಸುಗ ಭೂತಭಾಧೆಯಾಗಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ?” ಎಂದು ನುಡಿದು ಸಾವಕಾರ
ಹೊರಟುಹೋದನು ಮಾಲತಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅವನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು
ಬಿಟ್ಟನು ನನ್ನ ಉತ್ತರದಿಂದ ರಾಮಕಲಿ ತನ್ನ ಬಲಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು
ಹಿಡಿದುಹಾಕಿದಳು ಅಲ್ಲದೇ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಲಜ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿದಳು

(೪)

ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ರಾಮಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಕೇಶವರು ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ
ಏನೋ ತರ್ಕ-ವಿತರ್ಕ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ ರಾಮಚಂದ್ರ ಹೇಳು
ತ್ತಿದ್ದನು ಸನ್ಯಾಸ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಜಗತ್ತು ಮತ್ತು ಮಾನವಜಾತಿಯ
ಉಪಕಾರ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ನಾನಂತೂ ಒಪ್ಪಲಾರೆ
ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದವನು ಅವನೊಂದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬಾರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿ
ಕೊಂಡರ ಜಗತ್ತು ಒಂದು ಜೀವಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಾಗುವುದು
ಕಾರಣ ಅದು ಉಚಿತವಲ್ಲ ಅದರಂತೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದರೂ ಸಮಾಜದ
ಒಂದು ಘಟಕ ಕಳಚಿದಂತಾಗುವುದು ಹೀಗೆ ಅವೆರಡೂ ಸಮಾನವಾಗಿವೆ

ಕೇಶವನಿಂದ ‘ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗದೇ ಯಾವ ಉಪಕಾರವನ್ನೂ
ಮಾಡಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಈ ಮಾತನ್ನು
ನೀನಾರೂ ಒಪ್ಪಲೇ ಬೇಕಾಗುವುದು ಏನಂದರ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದರೂ
ಜಗತ್ತಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಆತ್ಮ
ಹತ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸನ್ಯಾಸ ಇವೆರಡು ಸಮಾನವಾದುವುಗಳಲ್ಲ

ರಾಮಚಂದ್ರ ನುಡಿದನು “ನೀನು ಹೇಗಾದರೂ ಹೇಳು
ಕೇಶವಾ, ನಾನು ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳತಕ್ಕವನೇ. ಸನ್ಯಾಸ ತೆಗೆದು
ಕೊಳ್ಳುವದೆಂದರೆ ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ತಪ್ಪಿನ
ಕೊಂಡು ಓಡಿಕೋಗುವುದು, ಕಾರಣ ಹೇಡಿತನ. ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದರೆ ಕೆಲ
ವರು ಅಭಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ನಾನುಮಾತ್ರ ಅದೊಂದು ಹೇಡಿತನ

ವೆನ್ನುತ್ತೇನೆ ನಾನಂತೂ ಅಸಕ್ತಿಗ ಅನಂದವೆನ್ನುವವ ಕುಪುರುಷರು ಅಭಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವರು. ಅದರ ಪುರುಷರು ಅನಂದವನ್ನು ಮಾತ್ರ'

ಕೇಶವ ಹೇಳಿದ "ನಮ್ಮ ಸನ್ಯಾಸದ ಮೂಲ ಮಂತ್ರನಂದರ ಅಸಕ್ತಿ—ಸ್ವಾತ್ಮರತಿ ಅನಂದ, ವೈರಾಗ್ಯವಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿನ ದುಃಖ-ದೈನ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಯಾರು ದರಿ-ಕಂದರಗಳಲ್ಲ ತಪಸ್ಸಿಗೆಂದು ಅಡಗುವರೋ, ಅದರಿಗೆ ನೀನು ಬೇಕಾದುದೆಂದರೂ ಸರಿ, ಆದರ ನಮ್ಮ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಇಂಥವರಲ್ಲ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮಂಗಳಕೃತಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ, ಪೃಥಕಾರಾಗಿರುವರೋ, ಹಾಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಒಂದು ಕ್ಷುದ್ರವೆನಿಸುವ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮಂಗಳಕಾಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತತ್ಪರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಸಂಯಮರು ಆದರೆ ವಿಮುಖರಲ್ಲ "

ಕೇಶವನ ಮಾತಿಗ ರಾಮಚಂದ್ರ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದನು "ವಿಮುಖರಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಿ? ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿಯ ಅರ್ಥಾಂಶವನ್ನು ಅವರು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವರು, ಬಿದಿರುವರು, ನಾರಿ ಮತ್ತು ಅರಿ ಇವರನ್ನು ಸಮವೆಂದು ಭಾವಿಸುವರು ಇಂಥವರು ವಿಮುಖರಲ್ಲವೇ ಮತ್ತೇನು?"

ಮದ್ದಿನ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಿಡಿ ಬಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಹೇಗೆ ಭಗಿಲೆಂದು ಉರಿ ಏಳುವದೋ, ಹಾಗೆ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಕೇಶವನು ಉತ್ತೇಜಿತನಾದನು. ಅನು ಗಟ್ಟಿಸಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು "ಸುಳ್ಳು ಮಾತು ನಾರಿ ಎಂದರ ಅವರು ಹೆದರುವದೂ ಇಲ್ಲ, ತಿರಸ್ಕರಿಸುವದೂ ಇಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಅರಿಗಳೆಂದೂ ಭಾವಿಸುವದಿಲ್ಲ ಯಾವ ನಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ, ತಂಗಿ, ಮಗಳು ಮುಂತಾದವರ ದರ್ಶನವಾಗುವದೋ, ಅ ನಾರೀ ಜಾತಿಯ ವಿಷಯವಲ್ಲ ಬೇರೆಯವರಿಗಿಂತ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ, ಅದರವೂ ಉಂಟು

ವೊದಲಿಸಂತೆಯೇ ನಗುತ್ತ ರಾಮಚಂದ್ರನಂದ "ಅದೇನೋ ಸರಿಯೇ ಆದರೆ ಪತ್ತೀ ರೂಪದಿಂದ ನೋಡಲು ಭಯವೇಕೆ? ಪತ್ತೀ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡದ ಎನು, ಕನ್ಯಾ ದರ್ಶನ ಹೇಗಾಗುವುದು? ತಾಯಿಯ ರೂಪದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವಾಕೆ—ಪತ್ತೀ ರೂಪದಿಂದ—ಅ ನಾರಿ ಉಪೇಕ್ಷಣೀಯಳೋ

ಕೇಶವ ಕೇಳಿದ, “ಎಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಕೆ ಒಂದು ಬಾಧಕಕಾಲದ್ದಾಳ ”

ಈ ವಾದವಿವಾದ ನಡೆದಿರುವಾಗಲೇ ರಾಮಕಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು ಕೇಶವನು, ಅತ್ತಿಗೇಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಉತ್ತೇಜಿತನಾಗಿ ಅಂದ “ಯಾವ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ, ಅತ್ತಿಗೇಯಂಥ ಒಬ್ಬಾಕೆಯಾದರೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವಳೋ— ಆ ಸ್ತ್ರೀ ಜಾತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂಥ ಪೋರ ವಾಪಿ ನಾನಾಗಲಾರೆ ”

ಸಹಸಾ ವೈದುಸನ ಬಾಯಿಂದ, ಇಂಥ ಭಕ್ತಿ-ಸ್ನೇಹಪೂರಿತ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮಕಲಿ ಚಕಿತಳಾದಳು ತುಸು ಲಜ್ಜಿತಳಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು “ನನು? ಕಡೆಗೆ-ನನ್ನಿಂದೇನು ಅಪರಾಧವಾದುದು?”

ಕೇಶವನು ಉತ್ತೇಜಿತನಾಗಿ ಹಾಗೆ ನುಡಿದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಈಗ ಅವನಿಗೂ ಹೇಗೋ ಅನಿಸಿತ್ತು ವಿಷಯವನ್ನು ನಗೆ ಮಾಡಿ ಹಾರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಾದಿದನು “ಅಪರಾಧವೇ? ಅವು ಅನೇಕವಾಗುವೆ ಮೊದಲಿನ ಅಪರಾಧವೆಂದರೆ— ನೀನು ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಚನ್ನಾಗಿ ಹಾಕುವೆ ಎರಡನೆಯದು, ಹಸಿವಾಗದಿದ್ದರೂ — ಊಟಕ್ಕೆ ಏಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಮೂರನೆಯದು, ತಿನಿಸಿ-ಉಣಿಸಿ ದೇಹವನ್ನು ಕೂಬ್ಬಿಸಿಬಿಡುವೆ ತಿರುಗಿ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಕೂಡ ದೇಹ ಕೊಬ್ಬಿದೆ, ಎಂದರೆ ”

ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅನಂತನು, ಮಾತಿನ ಗತಿ ಒದಲಿಸಿ ಹೋಗುವಂಥ ಯಾವುದೋ ಸುದ್ದಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರವೇಶಿಸಿಬಿಟ್ಟನು

ರಾಮಚರಣ ತಿವಾರಿಯವರು ಸೆಕ್ರೆಟರಿಪಟ್ಟನಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮೂರು ತಿಂಗಳಾದವು ಕಾರ್ಯ ನಿಮಿತ್ತ ಪೆನ್ಸನ್ ಪಡೆದು ರಾಯ ಬರೇಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಿವಾರಿಪುರದ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಲಖನೌದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಓರ್ವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತಿಯವರನ್ನು, ಅವರುಗಳಿಗೆ ಒದಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕಂಡುಬಂದುದೇನಂದರೆ- ಅವರವಕ ಮತ್ತು ಯುವತಿ ಅಂಥ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಹುಚ್ಚಾಗಿ, ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಬಂಧನ ಕಿತ್ತೆತ್ತಿಗಿದು ಒಂದು ಹೊಸ ಬಂಧನದ ಉಪಕ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಗನೇನೋ ಒಳ್ಳೆಯವ ಕಲಿತವ ಸರಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ರೂಢಿಯ ಯಜ್ಞ

దల్లి, హుశుగేయ సుఖద బలియన్ను కేరణలార, ఎండేనేణి
 ఘోళి పండిత రామచరణు, అదే కాయస్థు హుడుగన కుండ తమ్ము
 మగళ నివాహనన్ను హిందుల పద్ధతిగనుసార మూడికొండలు సిద్ధ
 రాదరంతే ఆదర ఇదరింద ఊర జనరు బహళ త్రేషగొండుబిట్టరు
 రామచరణున్ను బహిష్కరిసిబిట్టరు అల్లదే, భయగొళిసతీదగ
 దరు 'ఆ కాయస్థు వరనంతూ ఒరలి యోడేదోడిసుత్త్రేనే ఊరల్లి
 ఇంధ గాప ఎందిగూ నడయగొడలారవు' ఎందరు ఇన్ను లబనాక
 బందు లగ్న మూడికొండవ విచారమూ సాధ్యవేనిసుపంత్రిల్ల
 యాకేందర, ఆ ఊరినింద లాలగంజ నిల్పాణ హన్నేరడు మ్మేలు
 డమణి, ఎత్తిన గాడిగనస్ట్రే ఓకాడనవు ఆదర ఆ ఊర బమి
 నుదూర గాడిసువరస్సల్ల ఘదరిసిబిట్టద్దానే యారాదరూ రామచర
 ణున్ను నిల్పాణక్కు కళిసిదర—ఊరుబిడిసి, ఘోరగే హాకుత్త్రేన
 ఎందు. మగళ నివాహకృంతలూ తమ్ము ఔషధిపాహారక్కు రామచర
 ణు లబనాకృ బరువ ఆశ్చక్తే బహళవాగిద ఆదరీ కులయవరు
 సహ సిగుపంత్రిల్ల రామచరణు భిట్టిగే కుండ యారూ ఘోరగు
 పంత్రిల్లవేందు నిబంధనాగిదే?

ఊత్త్రేజితనాగి కేరణ నుడిద "పండిత రామచరణు
 ఘోళిసరిగే ఏకే సూచనే కేట్టిల్ల?"

అనంత ఘోళిద "అదన్నదరూ మూడువవరు యారు? బీనే
 యింద బళలి—ఇన్నూ నాకరీ ఇద్దరూ ఆవరు పేన్యనా తేగిదుకొం
 డరు సరి ఆవర మూతేల్ల కేసువాకే ఆ బబ్బు మగళు దాయా
 దిగళిను, సిక్కరే నుంగలిక్కు మూత్ర సిద్ధరాగిద్దారే"

రామచంద్ర కేళిదను "పండిత రామచరణు నిమ్మ
 సమ్మంధికరూ?"

అనంత ఘోళిదను "హాగేను ఇల్ల. నమ్మ తందేగే మూత్ర
 అంతరంగ స్ట్రేహితరు"

కేరణ ఘోళిదగిద. "ఇన్నే సమ్బంధ సాకాగిదే.

ಇದೊಂದೇ ಆಸ್ತವ್ಯದಿಂದ ನಾನು ಈ ಸತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ,”

ತುಸು ತಡೆದು ಅನಂತ ನುಡಿದನು. “ ಈ ಸಮ್ಪ್ರದಾಯವಿರದಿದ್ದರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಬೇರೆ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿದ್ದರೆ ಈಗ ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದೆ ಏನೂ ವಿಚಾರಿಸದೆ ನಾವು ರಾಮಚರಣರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವದು ಊರ ಜನರ ಮುರಾಳತನವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿದ್ದರೆ ಊರ ಜನರ ಕಾರ್ಯ ಅನುಚಿತವೆಂದು ನಾನೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ ”

ಅನಂತನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೇಶವನು ಉತ್ತೇಜಿತನಾದನು ಅವನ ಬಲಿಷ್ಠ ದೇಹದ ಸಬಲ ಹಾಗೂ ಸದಯ ಹೃದಯವು, ಕ್ರೋಧ ಮತ್ತು ತಾರುಣ್ಯದಿಂದ ನೇಗವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿತವಾಯಿತು

ಅವನಿಂದ “ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬೇರೆ. ಊರ ಜನ ಯಾವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನ ಒಡ್ಡಿರುವರೋ, ಆ ಕಾರ್ಯ ಅನುಚಿತವೆಂದರೂ, ಅವರ ಮುರಾಳತನ ಅಸ್ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾದುದು ಯಾಕೆಂದರೆ ಇತರ ಉಪಾಯಗಳಿಲ್ಲ ಮುಗಿದಾಗ ದಂಡೋಪಾಯ ಸರಿ.—ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತಿರುಗು—ಮುರುಗು

ರಾಮಚಂದ್ರ ಕೇಳಿದ. “ಹಾಗಾದರೆ, ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಮಾರಿಯೊಡನೆ ಕಾಯಸ್ಥನ ವಿವಾಹವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವೆಯಾ ?”

ಹುಬ್ಬು ಗಂಟೆಕ್ಕಿ ಕೇಶವ ಹೇಳಿದನು. “ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ವಿಶೇಷರೂಪದಿಂದ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಮನುಷ್ಯನು, ಮನುಷ್ಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಅನುಚಿತವೂ, ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವೂ ಆದ ಯಾವ ರೂಢಿಯ ಗೋಚಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವನೋ, ಅದರ ಮೂದಲ ಇಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸಡಲಿಸಿ ಬಿಸುಟಹತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಪಂಡಿತ ರಾಮಚರಣರನ್ನು ನಾನು ಆದರಿಸುತ್ತೇನೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಮಾರಿ—ಕಾಯಸ್ಥ ಯುವಕ ಇವರ ನಡುವೆ ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರ ಕೂಡ ಇರಬಲ್ಲ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಂಬಂಧ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನೀವು ಭಾವಿಸುವಿರಾ? ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಿದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳು ಅನಂತಕಾಲ ಬದಲಾಗದೆ ಉಳಿಯಬಹುದೆಂದೂ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ?”

ಗಂಭೀರನಾಗಿ ಅನಂತ ಮಾತಾಡಿದನು. “ ಅನಂತ ಕಾಲ ಹಾಗೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರೂ, ಎಷ್ಟೋ ದಿನದ ಗೋಡೆ ಒಂದೇ ದಿನಕ್ಕೆ ನಷ್ಟವಾಗಲಾರದು ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಅನುಭವದಿಂದ ಸಮಾಜ, ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನಿಯಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಗೋಡೆ ಉರುಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸುಖವಾಗುವದೆಂದು ನಿನ್ನ ವಿಚಾರವೋ? ಯಾವುದೇ ಕ್ರಾಂತಿ ಆಗಲಿ, ಈ ಗೋಡೆ ಬಿದ್ದರೆ ಕೂಡಲೇ ಸುರುದಿನವೇ ಮಾನವ, ನಿಯಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅನುಶಾಸನ (ನಿರ್ಬಂಧ) ಗಳು ಸದೈವ ಇದ್ದೇ ತೀರುವವು ಕೆಲವು ಸಾರೆ ಅವು ಕರೋರವೆಂದು ಭಾಸವಾಗುವವು. ಅಷ್ಟೇ ಚೂರಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗದರೂಮ್ಮೆ ಕೈಕೊರೆಯವದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಚೂರಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿಯಬಾರದೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ”

ಇದು ವರೆಗೆ ರಾಮಕಲಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಪತಿ ಮತ್ತು ಮೈದುನರ ವಾದ ಕೇಳಿ ಹೇಳಿದಳು “ ಅದಿರಲಿ. ಕಾಯಸ್ಥ ಹುಡುಗನ ಕೂಡ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹುಡುಗೆಯ ಲಗ್ನ ಆಗಲಿ ಹೋಗಲಿ. ಊರ ಜನರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಒದಗಬಹುದಾದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲೇಬೇಕಲ್ಲ ! ”

ಕೇಶವನೆಂದ. “ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ ಯಾವುದರಿಂದ ಆ ವಿವಾಹ ನಿರ್ವಿಘ್ನ ನೆರವೇರುವದೋ ಅದನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು ಆ ಹುಡುಗೆಯ ತಂದೆ, ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ವಿವಾಹಮಾಡುವ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿರಬಹುದು ಆನರು ತಮ್ಮ ದಾರಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಸರನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಈ ಜನ ಯಾರು ? ”

ನಗುತ್ತ ರಾಮಚಂದ್ರ ಹೇಳಿದ. “ ತಡೆಯುವವರು ಇನ್ನಾರೂ ಅಲ್ಲ ಸಮಾಜದ ಜನ ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನೀವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಿರೋ, ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ-ಸಮಾಜ-ಶಾಸನವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕು ”

ಕೇಶವ ಹೇಳಿದನು. “ ಅಲ್ಲಿ ಅದೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ ಅವರು ಪಂಡಿತ ರಾಮಚರಣರಿಗೆ ಸಮಾಜದ ಹೊರಗೆ, ಹೋಗಗೊಡಿಸರು ಅನೇಕ ತರದಿಂದ ಜನ ರಾಮಚರಣರ, ವ್ಯಕ್ತಿಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅಸಹರಣ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ”

ರಾಮುಚಂದ್ರ ಅನಂತನ ಪಕ್ಷ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನುಡಿದನು “ ನೀನು ತಪ್ಪು ತಿರುವಿ ಕೇಶವಾ! ಪಂಡಿತ ರಾಮುಚರಣರು ಸಮಾಜದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಲು ಇಷ್ಟಪಡುವದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ-ಧರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆ ”

ರಾಮುಚಂದ್ರನ ಮಾತಿಗೆ ಕೇಶವ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಈ ಮಾತು-ಕತೆ ಕೇಳಿ, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿ ರಾಜರಾಣಿಯರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು.

ಕೇಶವ ರಾಮುಚಂದ್ರನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ “ ನೀನು ಹೇಳುವುದಾದರೂ ಏನು ? ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಾನುಸಾರ ಲಗ್ನ ಮಾಡುವದೆಂದರೆ, ತಿವಾರೀ ಪುರದ ಆ ಪಾಖಂಡಿಗಳ-ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ? ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಇಷ್ಟು — ಸಂಕೀರ್ಣವಿರುವುದೇ? ನೀನು ಬಲ್ಲೆಯಷ್ಟೆ? ವೈಷ್ಣವ ಸಮಾಜ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ, ಆರ್ಯಸಮಾಜಗಳು-ನಾಸಕ ಪಂಥಿಗಳು, ಇವರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಬ್ರಾಹ್ಮ ಸಮಾಜದವರು ಕೂಡ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತಾರೆ ”

ರಾಮುಚಂದ್ರ ಏನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವೆಂದರೆ-ಕೇಶವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅವನ ತೀವ್ರ ಮತಭೇದವೂ ಅಷ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಸುಮ್ಮನಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಅನಂತ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದ “ ಯಾವುದೇ ಸಮಾಜ ವಿರಲಿ-ಬೇಕಾದರೆ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜವಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಅನ್ಯಸಮಾಜವೇ ಆಗಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು ಇದ್ದೇ ತೀರುವವು. ಇಂಗ್ಲಿಷಿಯವರು ಒಳ್ಳೇ ಸುಧಾರಕರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಕ್ಕನ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ವಿವಾಹ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಭಾವಮೈದುನನ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಆಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದರ ಕಾರಣ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೇ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇದೊಂದು ಪ್ರಚಲಿತ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ. ”

ಕೇಶವನೆಂದ “ ಹೇಳುವದೇನು ? ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ನಡೆಯುವದೇ ಹೆಚ್ಚು ಗಾರಿಕೆ ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ವಿಚಾರಿಸದೇ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟರೆ ಸಮಾಜವನ್ನು ಗೌರವಿಸದಂತಾಯಿತೇ? ನಡೆಯುವದೆಂದರೆ-ಹೀಗೆ, ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಜ್ಜೆಹಾಕಬೇಕು. ”

ಅನಂತ ಹೇಳಿದ. “ ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ,

ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗನುಸಾರ ಹಾಕುತ್ತ ಹೋದರೆ ಹಾದಿ ಬಿದ್ದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವ ದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಪೀಳಿಗೆ ಹಾದಿ 'ಸಿದ್ಧವಾಡುವದು. ಮತ್ತೊಂದು ಆದರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವದು. "

ಕೇಶವ ಮಾತಾಡಿದನು " ಆದರೆ ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ ಮಾರ್ಗ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗುವದೆಂದೇನೂ ಹೇಳಬರುವದಿಲ್ಲ ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಯಾವ ನಿಯಮ ರಚಿತವಾದುವೋ, ಅವು ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾದುವು, ಇದು ಬಹಳ ಸಂದೇಹಾಸ್ಪದ "

ಅನಂತನಾಡಿದ. " ಒಂದೇ ಸವನೆ ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಯಾವ ನಿಯಮ ನಡೆದುಬಂದವೋ, ಅವು ಈಗ ಒಮ್ಮೆಲೇ ನಿರುಪಯುಕ್ತವಾಗುವ ವೆಂದರೆ ಶಕ್ಯವೋ? "

ಕೇಶವ ಸಗುತ್ತ ಅಂದ " ಅಣ್ಣಾ, ಇಲ್ಲಿ ತುಸು ವಿಚಾರಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವಿದೆ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದೇ ಗತಾನುಗತಿಕರಾಗುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ತರ್ಕವಿಂತರ್ಕ ಮಾಡಲು ಸಮಯವಿಲ್ಲ ನೊದಲ ಕಾರ್ಯ ವೆಂದರೆ— ತಿವಾರಿಪುರದ ಜನಗಳ ಕೈಯಿಂದ ಪಂಡಿತ ರಾಮಚರಣರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು. ನಾನು ನಾಳೆಯೇ ತಿವಾರಿಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ "

ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರಾಮಕಲಿ ವಿಷಣ್ಣಳಾದಳು. ಅಕೆ ಪ್ರಬಲ ಮತ್ತು ಚತುರನಾದ ಮೈದುನನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದಳು. ಇಷ್ಟು ಸಹ ಅಕೆ ತಿಳಿದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು ಒಂದು ವೇಳೆ ದೈಹಿಕ ಶಕ್ತಿ ಸಾಲದಿರಲಿ, ಆಗ ಕೇಶವನು ತನ್ನ ಮಾನಸಿಕ ಬಲದಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯವನ್ನು ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಣುವನು, ಊರಿಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಒಬ್ಬನೇ ಕುಸ್ತಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವನು, ಮತ್ತು ಸಂಕಟವನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವನು ಇವೆಲ್ಲ ಭಯದಿಂದ ರಾಮಕಲಿ ಅವನನ್ನು ತಿರುಗಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳ ತೊಡಗಿದಳು. ಕಡೆಗಿಷ್ಟು ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ಕೇಶವನೊಡನೆ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನೂ ಹೋಗಬೇಕು.

ಚಿಂತಿತಳಾದ ರಾಮಕಲಿಗೆ ಕೇಶವ ಹೇಳಿದನು " ನೀನು ಚಿಂತಿತಳಾಗಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ನಿಸುವದನ್ನು ಅತ್ತಿಗೆ, ನಾನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡ

ಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವೆನೋ ? ಏನೋ ? ತಿವಾರಿಪುರದ ಆ ಹೇಡಿಗಳನ್ನು—
ಭೀಮರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ ಗೊಂದಲ ಹಾಕಬಂದವರನ್ನು ಉಪ್ಪೆಂದು
ಊದಿಹಾರಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.”

ಅನಂತನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆ ವಿವಾಹವೇನೂ ಒಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಪಂಡಿತ
ರಾಮ ಚರಣರನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರಮಾಡಲು, ಅವನಿಗೂ ಸಹಾನುಭೂತಿ
ಯುಂಟಾಗಿತ್ತು ಹಜರತಗಂಜ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಅನಂತನದೊಂದು ಮನೆಯೂ
ತೆರವುತ್ತು ಈಗ ಬಾಡಿಗೆದಾರರು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಪಂಡಿತ ರಾಮ
ಚರಣಿಗೆ ಆ ಮನೆ ಇರಲು ಕೊಡುವದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವಾಯಿತು

ಕೇಶವನು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಒಳಗೆ ನೀನು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರು, ಎಂದು
ಹೇಳಲು ಹೋದನು ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಮಾಡಿ ಅವನು ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ
ಹನ್ನೊಂದು ಬಾರಿಸಿತ್ತು

(೫)

ಮರುದಿನ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯಾಗಿರಬಹುದು ಕೇಶವ
ಕೃಷ್ಣರು ಲಾಲಗಂಜ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದರು. ಆಗ ಕೇಶವ ಪೂರಾ
ಸಾಹೇಬನಾಗಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನು ಒಬ್ಬ ಕಾಬೂಲಿಯಾಗಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣ
ಚಂದ್ರನ ಕಂಬಣ್ಣ ನೀಳವಾದ—ಬಲಿಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಸುಘಟಿತ ಶರೀರ ನೋಡ
ಲಿಕ್ಕೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು ಅಲ್ಲವೇ ಕೇಶವನ ಸಂಗಡ ಕೈಯ್ಯ
ಲೊಂದು ಬಡಿಗೆ ತಲೆಗೊಂದು ವೇಟಾ ಸುತ್ತಿದ ಸೇವಕನೊಬ್ಬ.

ನಿಲ್ದಾಣದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು, ಹೋಗಿಬರುವದಕ್ಕೆ ಬಾಡಿಗೆಯ ಎರಡು
ಡಮಣಿಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದರು ಒಂದರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ-ಕೇಶವರು
ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೇಶವನ ಸೇವಕಕಲ್ಲೂ ಗಾಡಿ ಸಾಗಿದವು. ಕೇಶವ ಕೇಳಿದನು.

“ರಾಣಿಗೆ ಹೋಗಿ ವೋಲೀ ಸರನ್ನು ಕರೆತರಬೇಕಾದೀತೇ?”

ವೀಸೆ ಹುರಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಹೇಳಿದ “ಏನು ಹೇಳಿದೆ?
ನಾಯಿ ಹೂಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣದ ಕೋಲು ಬೇಕಾಗುವದೇ ? ರಾಣಿಗೆ
ಹೋದರೆ ಇನ್ನವೇಕರು ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟರು ಊರ ಜನ ಏನು ಮಾಡಿಯಾರು.
ಏನಿಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಊರೊಳಗಿನ ಯಾರೊಬ್ಬರ ಹೆಸರು

ಸಹ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ರಾಣಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪೋಲೀಸರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾನಂತೆ ”

ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಗುತ್ತ ಕೇಶವ ನುಡಿದನು “ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ”
ಗಾಡಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದವು ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನಿಂದ. “ಉಪಕಾರ ಮಾಡಲೇನೋ
ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ನಮ್ಮ ಉಪಕಾರದ
ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ?”

ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ಮತ್ತೀನು? ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದು
ಹೋಯಿತು ಇದು ಸರಳ ಮಾತು ಆದರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಯ
ಬಹುದು ಆ ಜನರ ಕೈಯಿಂದ ಪಂಡಿತ ರಾಮಚರಣ ಮತ್ತು ಅವರ
ಮಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವದೆಂದರ ಅದೇನು ಪಾಯಸ ಸುರಿದಂತೆಲ್ಲ?”

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ನಗುತ್ತಿದ್ದನು “ಸರಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನಂತರ
ನಮ್ಮ ಶಾರ್ಯಾರಂಭ ಈಗ ಯಾವುದೂ ಬೇಡ ಕ್ಷೇತ್ರೇ ಕರ್ಮ ಎಫೀ
ಯತೆ ಅಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿದಾಗಲೇ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುವದು,
ಎಂದವನೇ ಗಾಡಿಯ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಾರಿಸುತ್ತ ಹಾಡತೊಡಗಿದನು

ಗಾಡಿಯ ಹೊಯ್ದಾಟದಲ್ಲಿ ಹಾಡು ಚನ್ನಾಗಿ ಮೇಳವಾಗದ
ಮೂಲಕ ಕೇಶವ ಎಡ-ಬಲ ದೃಶ್ಯ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆಗ
ಮಾಘನಾಸ. ಗೋದಿಯ ಹೊಲಗಳು, ಎಲ್ಲಾ ತೆನೆಹಾಕಿಹೋಗಿವೆ
ಕಲವು ಕಡೆಗೆ ಹೊಲಕ್ಕೆ ನೀರುಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ
ನೀರಿನ ಕಾಲುವೆ ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಹಿಂಡುಹಿಂಡಾಗ ದನ
ಮೇಯ ತೊಡಗಿವೆ ಅಲ್ಲಿಕೆಲ ದನಗಾಹಿ ಹುಡುಗರು ಎಮ್ಮೆಗಳಮೇಲೆ ಕುಳಿತು
ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಬಾನಪದ ಗೀತಗಳನ್ನು ಹಾಡತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಈಚೆಗೆ
ಕಲವು ಅಳಿಲುಗಳು ಆಟವಾಡುತ್ತಿವೆ ಲಖನೌದ ಕೃತ್ರಿಮತೆಗಿಂತ
ಇಲ್ಲಿಯ ಸಹಜ-ಶಾಂತ, ಸುಂದರ ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಶವನಿಗೆ ಹೂಸ
ಆಕರ್ಷಣವೆನಿಸಿತು.

ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹಾಡು ಶಾಲಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನು ಮಾತಾಡಿ
ದನು. “ಕೇಶವ, ಏನು ಕಾರಣ ಈ ದಿನ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸೊಗಸಿನ ಸ
ತೊಡಗಿದೆ ? ನಾವು Adventure, ಮಾಡಲು ನಡೆದಿರುವೆವೇನೋ ?

ಕೇಶವನೆಂದ. “ಅದರಲ್ಲೇನಾಶ್ಚರ್ಯ ? ಬೆಳಗಿನಲ್ಲ ಚಹು ಕೂಡಿದು ಬಾಲಿಕಾ-ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ನಾವೆಂದು ಹೋಗಿದ್ದೆವು ? ”

ನಗುತ್ತ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ನುಡಿದ “ನಿಜವಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯ ಎಷ್ಟು ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಇದೆ ಏನು ಮಾಡುವದು, ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಲೆಂದು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏನೋ, ಇದೊಂದು ಸೀರಸ ಪರೋಪಕಾರ, ಅಷ್ಟೇ.

ಕೇಶವನೂ ನಗುತ್ತ ಉತ್ತರಿಸಿದನು “ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಹೋಗುವದಾಗಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನಷ್ಟು ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್, ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ”

ಇದಾದಮೇಲೆ ಹಾಗೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಯ ಅಹಿಂಸೆಯಿಂದಾರಂಭವಾಗಿ, ಬುದ್ಧ, ಟಾಲಸ್ವಾಯ, ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಮತ್ತು, ಲೆನಿನ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತರ್ಕ ಸಾಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಗಾಡಿಗಳು ತಿವಾರಿಪುರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದವು.

ಗಾಡಿಯವನೆಂದ. “ಕಿಧರ ಜಾನಾ ಹೋಗಾ ? ಹುಜೂರ ”

ಊರ ಕಡೆಗೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ಯುರ ತಿವಾರಿಪುರ ಹೈಕ್ಯಾ ? ”

“ಜೀ ಹಾಂ”

ತುಸು ದೂರ ಯಾರೋ ಬಬ್ಬರು ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಲಕ್ಷ್ಯವೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಗಾಡಿ ಮತ್ತು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರನ್ನು ಕೇಶವ ಕೇಳಿದನು “ಪಂಡಿತ ರಾಮಚರಣ ತಿವಾರಿಯವರ ಮನೆ ಎಲ್ಲಿ ? ”

ಕೈ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ ಅವನೆಂದ “ಸೆಪ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಲಕ್ಕೆ ಹೊರಗಬೇಕು ” ತರುವಾಯ .

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎದುರು ವನೆಯಿಂದ, ಅರ್ಧ ಸಯಸ್ಸು ಕಳೆದ ಓರ್ವನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. “ಏ ನಿನ್ನ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಸಾಕು ಮಾಡು ” ಇತ್ತ ತಿರುಗಿ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು “ತಾನೆಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕು ?

ಕೇಶವನೆಂದ. “ಪಂಡಿತ ರಾಮಚರಣರ ಕಡೆಗೆ.”

“ಕೆಲಸವೇನು? ತಿಳಿಯಬಹುದೋ?”

ಗಂಭೀರತೆಯಿಂದ ಕೇಶವ ಹೇಳಿದನು “ಊ ಹುಂ”

ತಿರುಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೇಳದೇ, ಅವನು ಗಾಡಿಗಳ ಮುಂದೆಹಾದಿ ತೋರಲು ನಡೆದನು. ತುಸು ದೂರ ಸಾಗಿದ ಮೇಲೆ, ಅವನು ಎಡ ಮಗ್ಗಲಿನ ಒಂದು ಬೀದಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಕೇಶವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು “ಇವನ ನಡತೆ ಏನೋ ಸರಿ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಿಲ್ಲೆಯೋ ನಡೆದಹಾಗಿದೆ”

ಕೇಶವ ದನಿಗೂಡಿಸಿದನು “ನಿಜ. ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದು ಬಲಕ್ಕೆ ತಿರುಗಬೇಕೆಂದು. ಓ ನೀವು ಎಡಕ್ಕೆ ಏಕೆ ನಡೆದಿರಿ?”

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನು ತಡೆದನು. “ಅವನೊಬ್ಬ ಹುಚ್ಚ! ಬನ್ನಿ. ನಾನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸ್ಥಳ ತೋರಿಸುವೆನು”

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು “ತಡೆಯಿರಿ” ಎರಡೂ ಗಾಡಿ ನಿಂತವು ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಗಾಡಿ ಇಳಿದನು ಕೇಶವನೂ ಇಳಿದು ನಿಂತನು.

ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬಂದ ಆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನಿದರು ಹೋಗಿ ನಿಂತವನೇ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಅವನ ಕೈಹಿಡಿದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು “ನೀವು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಮಗ ಅನುಶ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಃ ನಾವು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.”

ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಕಾಬೂಲಿ ಟೋಪಿ, ಉದ್ದನೆಯ ಅಂಗಿ, ನೀಳ ಬಲಿಷ್ಠ ದೇಹ, ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಹೆದರಿ ಹೋದ ಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ಅಂದನು “ಆಗಾಸಾಹೇಬ! ನಾನು ನಿಜ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸುಳ್ಳಾಡುವದಿಲ್ಲ. ತಿವಾರಿಯವರನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ” ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಗದ್ದರಿಸಿದನು “ನಿನ್ನ ಮೋರೆ ಸಹ ನೋಡುವದು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಹೊರಟು ಹೋಗು.”

ಕೇಶವನು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಟೋಪಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕೆಂಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಮುಂದಾಗಿ ಇಂಗ್ರಜಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದನು. ಆ ಮನುಷ್ಯ-ಇಂಗ್ರಜಿಯ ಒಂದು ಶಬ್ದ ಕೂಡ ತಿಳಿಯಲು ಸಮರ್ಥನಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅವನ ಪ್ರಜ್ಞಾ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿತ್ತು.

ಇದೇನೋ ಗಡಬಡಿ ಕೇಳಿ ಕಲ್ಲೂ-ತನ್ನ ಬಡಿಗೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟನು.

ಆ ಮನುಷ್ಯ ಅಳುವೋರೆಯಿಂದ-ಅಂಚುತ್ತ ಕೇಳಿದನು “ನಾಹಲ ಬ, ನೀವು ಏನು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ?”

“ ನೀನಿಗೆ ಇಂಗ್ರಜಿ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲವೋ?”

“ ಇಲ್ಲ ”

“ ನಿನ್ನ ಹಸರೇನು ? ”

ಅವನು ಬೆದರಿ ಕೇಶವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಅನುಮಾನಿಸಹತ್ತಿದನು

“ ಹುಜೂರ, ಸದಾಶಿವು, ಪಾಂಡೆ ” ಕೇಶವ ಡೈರಿ ತೆಗೆದು ಬರದು ಕೊಂಡನು

“ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ? ”

“ ತಂದೆ ತೀರಿರುವರು ”

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಗದ್ದರಣೆನಾಡಿದನು. ಬೋಲೊ, ಬೋಲೊ ಜಿಲ್ಲೆ-ಬತಾವೋ.

“ ಸರಕಾರ, ಜ್ಞಾನೇಸುರ ಪಾಂಡೆ ”

ಇದನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಬರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು ಐವತ್ತಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪು. ತಲೆ-ಖಲ್ವಾಟೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದವನೇ ಸದಾಶಿವ ಚೀತ್ಕರಿಸಿದ “ ಏ-ಕಾಕಾ-ಬೇಗ ಬಾರೋ. ನಾನು ಪೇಚಿಸಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೇನೆ ”

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಕಕ್ಕ ಬೆರಗುಬಿಟ್ಟು ಕೇಳಿದನು. “ ಏನಾದದ್ದು ? ” ಸದಾಶಿವ ಹೇಳಿದ “ ಆ ಸಾಹೇಬರೂ, ಮತ್ತು ಈ ಸಾಹೇಬರೂ-ಪಂಡಿತ ರಾಮಚರಣರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ನಾನಂದುಕೂಂಡೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ನಾನು ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಸುಗ್ಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆಂದು ನಿನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕರಕೊಂಡು ನಡೆದಿದ್ದೆ. ಇವರು ನನ್ನ ಹೆಸರು-ದಸೆ ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೋ. ”

“ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟವರನ್ನು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಅನವಶ್ಯ ? ” ಎಂದವನೇ ಆ ಕಕ್ಕ ನೆರೆಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬಿಟ್ಟನು.

“ ಇವರ ಹೆಸರೇನು ? ” ಕೇಶವ ಕೇಳಿದನು

“ ಶಂಕರ ದಯಾಲ ತಿವಾರಿ ಉರ ಜಮೀನುದಾರ ”

ಕೇಶವ ಡೈರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಬರೆದುಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ಕೈಬಿಟ್ಟು ನಿಂದ ಎಚ್ಚರದ ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದನು “ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸಹ ನಿಜ ಸ್ಥಳ ತೋರಿಸದಿದ್ದರೆ, ನೆನಪಿರಲಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಕಚೇರಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತೇವೆ ”

“ ನಡೆಯಿರಪ್ಪ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸದಾಶಿವ ಮುಂದಾದನು ತುಸು ದೂರ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ. “ ಇದೇ ಮನೆ ”

ಅದೊಂದು ಇಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಸಣ್ಣ ಮನೆ ಸುಣ್ಣ-ಒಣ್ಣ ಇಲ್ಲದುದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತಾಗಿತ್ತು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಯಲು ಸ್ಥಳ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಸಣ್ಣದೊಂದು ಕೈದೋಟೆ ಒಂದೆರಡು ಪೀಠ ಗಿಡಗಳೂ ಆವರೋಳಗಿದ್ದವು

ಕೇಶವನು ಸದಾಶಿವನಿಗೆಂದನು “ ಹುಂ-ಪಂಡಿತರನ್ನು ಕೂಗು ”

ಸದಾಶಿವ ಮುಂದಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ ಪಂಡಿತ ರಾಮಚರಣರ ಮಗಳ-ಬಾಗಿಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು-ಕರುಗಳಿಗೆ ರೊಟ್ಟಿ ತಿನ್ನಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾಳೆ. ಸದಾಶಿವನಿಂದ “ ಅಮ್ಮಾ, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರು ಸಾಹೇಬರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ”

ಹುಡುಗೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು ಸದಾಶಿವ ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ-ಕೇಶವ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರರನ್ನು ಕರೆದನು ಇಬ್ಬರೂ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದರು ದೂರ ದಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ಹುಡುಗೆ ಸುಂದರಿ ಎಂದೇ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು ಸನಿಯ ದಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗಂತೂ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರಾದಂತೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೇಶವ ಕೇಳಿದನು “ ನೀವು ರಾಮಚರಣರ ಮಗಳೋ ? ”

ಹುಡುಗೆ ಎಂದಳು “ ಹು. ”

ಅತ್ತ ಸದಾಶಿವ ಕಣ್ಣು ಹಿಗ್ಗಿಸಿ-ತುಸು ಭಯ-ತುಸು ಆಶ್ಚರ್ಯ

ದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದನು ಅವನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಕೇಶವ ನುಡಿದ.
 “ ನೀನು ಹೋಗಬಹುದು ”

ಸದಾಶಿವ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ. ಹೋಗ-ಹೋಗುತ್ತ ಕೈಮುಗಿದು ಹೇಳಿ
 ಕೊಂಡನು “ ಹುಜೂರ-ನನ್ನ ಹೆಸರು ಕಾಟುಹಾಕಿಬಡಿ ”

“ ಅಚ್ಚಾ ” ಎಂದವನೇ ಕೇಶವ ಡೈರಿಯಿಂದ ಹೆಸರು ತೆಗೆದುಹಾಕಿ
 ದನು ಹುಡುಗೆಗೆ ನುಡಿದನು “ ನಾವು ಪಂಡಿತ ರಾಮಚರಣರ ಬೆಟ್ಟಿಗೆ
 ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಮತ್ತೇನೂ ತಿಳಿಯಬಾರದು ನಾನು ಪಂಡಿತ ವಿಶ್ವನಾಥ
 ವಾಚಪೇಯಸರ ಮಗ, ಇವನು-ನನ್ನ ಆಪ್ತ-ಮಿತ್ರ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಮಿತ್ರ ”

ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಹುಡುಗೆ ಹೇಳಿದಳು “ ಸರಿ ತಮ್ಮ ಗುರು
 ತೇನೋ ಹತ್ತಿದಂತಾಯಿತು ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ರವೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರಬೇಕು ” ಎಂದ
 ವಳೇ ಆ ಯುವತಿ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು ಬೇಗ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಒಳಗೆ ಬರ
 ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಳು

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಸಾಸಕಾಶ ಮಾತಾಡಿದನು. “ ನೋಡಿದೆಯಾ ?
 ತಿವಾರಿಪುರದವರ ಕಾರ್ಯ ? ಚಮೀನುದಾರ ಸಾಹೇಬರು ಬಾಲಮುದುರಿ
 ಕೊಂಡು ಚಾರಿಕ್ಕೊಂಡರು ”

ಕೇಶವನೆಂದ “ ಇನ್ನಾದರೂ ಆಗಾ ಸಾಹೇಬರು ಟೋಪಿ
 ಕಳಚಿರಲಿಲ್ಲ ”

ಟೋಪಿ ತೆಗೆದು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನುಡಿದ.
 “ ಅಷ್ಟಾದರೂ ಈ ಪಾಚ್ಛಾನ ವೇಷ ಉಳಿದೇ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ”

(೬)

ಬಾಗಿಲದಿಂದ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಕೇಶವ-ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರರು
 ಮನೆಯ ಒಳಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ಮನೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ
 ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಚಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಳ್ಳಿ ಇತ್ತು. ಅದರ ಹೂಗಳೆಷ್ಟೋ
 ಉದುರಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸೂರೆಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಲಸೀ-ಕಟ್ಟಿ.
 ಏಕೋ, ತುಲಸೀ ಗಿಡ ಬಾಡಿದಹಾಗಿತ್ತು. ಅಂಗಳದಾಟಿ-ಎತ್ತರವಾದ
 ಮೊಗಸಾಲೆಗೆ ಬಂದರು.

ಒಳಗೆ ಬಂದು ಆ ಯುವತಿ ಕೂಗಿದಳು. “ ಅಪ್ಪಾ. ”

“ ಏನಮ್ಮಾ ? ” ರಾಮ ಚರಣ ಮಲಗಿಕೊಂಡೇ ಕೇಳಿದರು

“ ಅವರು ಬಂದರು. ”

“ ಒಳ್ಳೇದು ” ರಾಮ ಚರಣ ಮಂಚದಿಂದ ತುಸು ಎದ್ದು ಕುಳಿತರು

ಕೇಶವ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರರು ಮಂಚದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, ಪಂಡಿತ ರಾಮ ಚರಣರಿಗೆ—ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು ಅವಸರಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಾಮ ಚರಣ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು, ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ನೋಡತೊಡಗಿದರು “ ಯಾರು ? ಗುರುತು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ”

ನಗುತ್ತ ಕೇಶವ ಹೇಳಿದ “ ಕಕ್ಕಾ, ನಾನು ಕೇಶವ ಪಂಡಿತ ವಿಶ್ವ ನಾಥ ವಾಚಪೇಯಿ— ”

ಕೇಶವ ಹಚ್ಚು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ ಮಿತ್ರನ ಮಗನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ರಾಮ ಚರಣರಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಸನ್ನತೆ ಎನಿಸಿತು ಹಾಗೇ ಕೇಶವ ನಿಂದ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅಸನನ್ನೂ— ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕ ಮಾತಾಡಿಸಿದರು ನಂತರ ಮಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿ— ತುಸು ವ್ಯಗ್ರಭಾವದಿಂದಾಡಿದರು “ ದುಲಾರೀ, ಬೇಗನೆ ಇಸರ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಮ್ಮಾ ”

ಈಗಾಗಿರುವ ಅವೇಳೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಶವನಾಡಿದ ‘ ಈಗೇನೂ ನಮಗೆ ಊಟಬೇಡ ಊಟಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಸಂಜೆಗೇ ಊಟ ’

ನಗುತ್ತ ರಾಮ ಚರಣ ಹೇಳಿದರು “ ನೀವು ತಿಳಿದಿರಬಹುದು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಲು ದುಲಾರಿಗೆ ಶ್ರಮವಾಗುವದೆಂದು ಚಾಗ್ರತೆ ಅಡಿಗಮಾಡುವದ ರಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಮೇಲುಗೈ ” ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಮಗಳ ಕಡೆಗೆ ಸ್ನೇಹಪೂರಿತ ದಿಟ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಅಂದರು “ ಬೇನೆಯಿಂದ ಹಣ್ಣಾದ ನನ್ನ ಶರೀರ ವನ್ನು, ಈಕೆ ತಿನ್ನಿಸಿ-ಉಣಿಸಿ ಹೇಗೆ ಜೋಪಾನವಾಗಿರಿಸಿರುವಳೋ— ಹಾಗೆ ಇವಳ ತಾಯಿಯಿಂದಲೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ”

ಈ ಪ್ರಶಂಸೆಯಿಂದ—ಕೇಶವ-ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರರು ಹರ್ಷ ಭರಿತರಾಗಿ ದುಲಾರಿಯನ್ನು ಒಂದು ಸಾರೆ ನೋಡಿದರು ಆಕೆಯ ಸುಂದರ ಮುಖವು ಉಷ್ಣ ಕಾಲದ ಆಕಾಶದಂತೆ ರಾಗದಂಜಿತವಾಗಿದ್ದಿತು ಸ್ಮೃತ-ಮೂತೆಯ ನೆನಪಿ

ನಿಂದ, ಆಕೆಯ ಸ್ನಿಗ್ಧ-ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ನೀರುತುಂಬಿದವು ಆ ತರುಣರಿಬ್ಬರು, ತಮ್ಮೆದುರಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಶಿಲ್ಪಿಯ ಈ ಮನೋರಮ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಅದೆಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ನೋಡೇನೋಡಿದರು ಈ ಕಮನೀಯ ಆವರಣದಾಚೆ, ಸೇವಾ-ಪರಾಯಣವೂ ಸ್ನೇಹ-ಶಾಂತವೂ ಆದ ನಾರೀ ಹೃದಯದ, ಪರಿಚಯ ವನ್ನು ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಪರಿಶ್ರಮ ಸಫಲವಾಯಿತೆಂದುಕೊಂಡರು ಅತ್ಯಾಚಾರದ ಕೈಯಿಂದ ಉದ್ಧಾರವಾಡಲು, ಈ ವೇಳೆಯ ವರೆಗೆ ಕೇವಲ ಕರ್ತವ್ಯವಷ್ಟೇ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು ಆದರೆ ಈಗ ಸೌಂದರ್ಯದ ಈ ಸ್ವರ್ಣ-ಪ್ರತಿಮೆಯ ಲಾವಣ್ಯ-ಮತ್ತು ಮಾಧುರ್ಯದಿಂದ, ಅವರಲ್ಲಿ ಆನಂದವು ಇಮ್ಮಡಿಸಿ ಹೋಯಿತು.

ತಂದೆಯ ಪ್ರಶಂಸಾಪರ ಮಾತು, ಆಗಂತುಕರ ಮುಗ್ಧ ದೃಷ್ಟಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ದುಲಾರಿ ಕೇಳಿದಳು “ಅಪ್ಪಾ, ಹೀಗಂದರೂ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ವೇಳೆ ಬೇಕಾಗುವದು ಹೋಗಿ ನಾನು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಲಿಯಾ ? ”

ಕೇಶವನು ಪುನಃ ವ್ಯಗ್ರನಾಗಿ, ದುಲಾರಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ನುಡಿದನು “ಸುಮ್ಮನೆ ಈಗ ಶ್ರಮವು ಬೇಡ. ಅವಶ್ಯಕವೆನಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ನಾವೇ ತನುಗ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ.”

ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರಾಮಚರಣರಾಡಿದರು. “ನೀನು ದುಲಾರಿಗೆ ಬಹುವಚನ ಉಪಯೋಗಿಸುವಿ ಇದರಿಂದ ದುಲಾರಿಗೇನೂ ಅನಿವಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಷ್ಟವೆನಿಸುವದು ದುಲಾರಿಯು ನಿನಗಿಂತ ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣಾಕೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವಿಶ್ವನಾಥನೊಡನೆ ನನಗಿದ್ದ ಸ್ನೇಹ ನೋಡಿದರೆ-ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯಲ್ಲದೆ ಆಕೆ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ. ಆ ಹಳೇ ಕತೆ ನಿನಗಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ”

ವೃದುಹಾಸ್ಯದಿಂದ ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ಈಗಿನಿಂದ ನಾನು ದುಲಾರಿಯನ್ನು ತಂಗಿಯೆಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದವನೇ ದುಲಾರಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಹೇಳಿದನು ” ನಾನು ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದೆ ದುಲಾರಿ, ಇನ್ನು ಸಂಕೋಚ ಪಡುವ ಕಾರಣವೇನೂ ಇಲ್ಲ ನಾನು ಹೇಳಿದಾಗ ನೀನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು.”

ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ದುಲಾರಿಯು ಹೃದಯ, ಪ್ರೀತಿ ಆದರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು ಆಕೆಯ ಅಂತರಂಗದ ಈ ಭಾವ ಮುಗುಳುನಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ರೂಪದಿಂದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತೋರಿತು ಇದೀಗ ಉಂಟಾದ ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಭಾವದಿಂದ ಆಕೆಯ ಕೋಮಲ ಹೃದಯ ತುಂಬ ರಸಭರಿತವಾಯಿತು ಅವಳಿಗೆ ಈಗಲೇ-ಕೇಶವನನ್ನು 'ಅಣ್ಣಾ, ಎಂದು ಕೂಗಿಬಿಡಲಾ? ಎಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಬಲವಾಗಲಾರಂಭಿಸಿತು ಆದರ ಈ ಅನುಭವ ಹೊಸತಾದ ಕಾರಣ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು

ರಾಮಚರಣರು ನಗುತ್ತ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಮಾತಾಡಿದರು. "ಹುಡುಗನಿದ್ದಾಗ ನೀನು ಓದಿರಬಹುದು ಯಾವ ವಸ್ತು ಒಂದ ಕೊಂಡು ಸಮಾನವಾಗಿರುವವೋ, ಅವು ಒಂದರಲ್ಲೊಂದು ಬೆರೆತು ಹೋಗುವವು ಈ ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ನೀನೂ ದುಲಾರಿಯು ಅಣ್ಣನಾಗಬೇಕು "

ನಗುತ್ತಲೇ ಅವನೂ ನುಡಿದ "ಮೊದಲಿಗೇ ನಾನು ಈ ನಿಯಮ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ "

ಹೀಗೇ ಅನೇಕ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆದಿರುವಾಗ, ದುಲಾರಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ನಿಮಿತ್ತ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ಈ ಸಂಧಿ ಸಾಧಿಸಿ ಕೇಶವನು ಬಂದ ಕಾರಣ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಈ ತರುಣರ ಘಾತು ಕೇಳುತಿರುವಂತೆ, ರೋಗದಿಂದ ಕಾಂತಿಹೀನವಾದ ರಾಮಚರಣರ ಮುಖವೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಯಿತು ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು ಸಾನಕಾಶ ದುಲಾರಿಯು, ಲಗ್ನದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು.

ಒಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಇರುವಂತೆ, ಇಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆದಿತ್ತು. ಲಖನೌಕ್ಕೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿರುವ ವಾರ್ತೆಯಲ್ಲಿನ ಅತಿರಂಜಿತ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರ ಆ ಘಟನೆ ಈ ರೀತಿ ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಮಗಳ, ಮಂಗಲ ಮತ್ತು ಸುಖಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಲಕ್ಷಿಸಿ ರಾಮಚರಣರು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂತಲ್ಲ ಆ ತರುಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು ಒಪ್ಪಿದ್ದು ಯಾವ ದಿನ ಅವನು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನೋ, ಆಗ ರಾಮಚರಣರು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಈ ವಿವಾಹವಾಗದಿದ್ದರೆ ತರುಣನ ಜೀವನ ನಷ್ಟವಾಗುವುದು

ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ರೂಢಿಯ, ಬಲಿ-ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೀವನದ ಸುಖ-ಶಾಂತಿ ಬಲಿ ಕೊಡುವುದು ಒಳಿತ್ತಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆ ತರುಣನ ಹೆಸರು ಮೋತಿಲಾಲ ಸಕ್ಸೇನಾ, ಪ್ರೌಢೇಶರನಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ತರುಣ ಮನುಷ್ಯನೆಂದರೆ, ಅವನೇ. ಊರ ಜನ ರಾಮಚರಣ ರನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದ ವಿಷಯ ಬಹು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆಗಸರು, ಕೆಲಸಿಗರು, ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಸೇವಕರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಊರಲ್ಲಿದ್ದ ಡಾಕ್ಟರನು ಸಹ ಜಮೀನುದಾರರ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಔಷಧ ಕೊಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ. ಕೇವಲ ನೆರೆಮನೆಯ ಸಿಲಿಯಾಳ ತಾಯಿಯದೊಂದು ಇವರಿಗೆ ನೆರವು ಆಕೆ ಯಾರ ಭಯಕ್ಕೂ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕದೇ ದಿನಾಲು ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಈ ವಿಪನ್ನರಿಗೆ ನೆರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ಕಸ ಮುಸುರೆ, ನೀರು ತುಂಬುವುದು ಸಹ ದುಲಾರಿಯದೇ ಕೆಲಸವಾಗಿದ್ದಿತು. ಮೊದಲ ದಿನ ಆ ಸಿಲಿಯಾಳ ತಾಯಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದಾಗ ದುಲಾರಿ ಅಂದಳು “ಬೇಡ-ಕಕ್ಕೀ, ನಮಗೇನೂ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನು ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಬೀಳಬೇಕಾದೀತು” ದುಲಾರಿಯ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಆಕೆ ಕಣ್ಣು ಹಿಗ್ಗಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದಳು “ ಹುಡುಗೀ, ನೀನೇನು ಹೇಳುತ್ತೀ. ನಮಗೇನು ದಯಾ-ಧರ್ಮ ಇಲ್ಲವೇ? ಪರಲೋಕದ ಹೆದರಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲವೇ ” ನೀವು ಮುಸುರೆ ತಿಕ್ಕಬೇಕು, ನೀರು ತುಂಬಬೇಕು, ನಾವು ನಿಂತು ನೋಡಬೇಕು! ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ಹೆದರುವದಿಲ್ಲ ಉಳಿದವರಂತೆ ನಾನು ಧರ್ಮವಂತಿಯಲ್ಲ ”

ರಾಮಚರಣರ ಬಾಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕತೆ ಕೇಳಿ ಕೇಶವನು ಅದೇ ದಿನ ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಸಡೆಯುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ಗಾಡಿಯ ಅನಾಸು ಕೂಲವೆಂದು ಲಾಲಗಂಜದಿಂದಲೇ ಎರಡು ಗಾಡಿ ತಂದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು.

ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಲಖನೌಕೆ ಹೋಗುವ ಮಾತು, ರಾಮಚರಣರಿಗೆ ಮೊದಲು ಸರಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಚರ್ಚೆಯ ನಂತರ ನಿರ್ಣಯವಾದುದೇ ನಂದರೆ--ಎರಡು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಲು ಪರವಿಲ್ಲ ಔಷಧೋಪಚಾರಕ್ಕೆ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಹೊರಡುವುದೂ ಅನಶ್ಯದ ಮಾತಾಗಿದ್ದಿತು

ಕೇಶವನು ಇರಲು ಮನೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಹ ಮಾಡಿಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದು ರಾಮಚರಣರು ಒಪ್ಪಿದರು ನಾಳೆ ಊಟ ತಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಡುವದಾಯಿತು ಇನಾಮು ಸಿಗುವ ಆಶೆಗೆ ಗಾಡಿಯವರೂ ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಮೇಯಬಿಟ್ಟು ಊಟ ಉಡಿಗೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು

(೨)

ಇನ್ನೂ ಕೇಶವ-ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರರು ರಾಮಚರಣರ ಸಂಗಡ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚೊಕ್ಕಟ ಮಾಡಿ, ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಎರಡು ಮಣೆ, ಎಲೆ, ನೀರು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿ, ಒಂದು ಕಂದೀಲು ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ದುಲಾರಿಯು ರಾತ್ರಿಯ ಊಟದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು

ಮಣೆ ಮೇಲೆ ಕೂತು, ದುಲಾರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿ ಕೇಶವನು ನುಡಿದನು. “ಎಷ್ಟು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವೆ ದುಲಾರಿ. ಲಬ್ಧನಾಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಸಹ ನಮಗೆ ಔತಣವೋ? ಅಥವಾ ಉಪಹಾರವೋ?”

ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ದುಲಾರಿಯಾಡಿದಳು “ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನು?”

“ಸರಿ ಇದಂತೂ ಹೆಚ್ಚಿನದಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ನಾವು ಹೊಟ್ಟೆಬಾಕರೆಂದು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಷ್ಟೇ?”

ಉಣ್ಣು ತಿರುವಾಗ ಕೇಶವನೆಂದನು. “ದುಲಾರೀ, ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವದನ್ನು ನಿನಗೆ ಕಕ್ಕಿ ಕಲಿಸಿದ್ದೋ, ಆಕೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಕಲಿತೆಯೋ!”

ಶಾಂತಸ್ವರದಿಂದ ಹೇಳಿದಳು ದುಲಾರಿ. “ಆಕೆಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಕಲಿಸಿದ್ದಳು”

“ಅದಕಾಗಿಯೇ ಇಷ್ಟು ರುಚಿಯಾಗಿದೆ”

ಕೇಶವನ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ನಾಚಿ, ದುಲಾರಿ ಮಾನವಾಗಿದ್ದಳು

ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಊಟವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದ್ದನು ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಗುತ್ತ ಅವನು ದುಲಾರಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ನುಡಿದನು. “ಅಡಿಗೆ ಹೇಗೆ ಆಗಿದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಾಯಿಂದ ಅಡಿ ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಒಂದು

ಸಲ ನಮ್ಮ ಪ್ರೊಫೆಸರರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಏನೆಂದರೆ, ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಉಪಯೋಗವಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಇದಕ್ಕೆ ಬಲವತ್ತರ ಪ್ರಮಾಣ ಬೇಕಾದರೆ, ತುಸು ನೋಡಬೇಕು ಒಂದು ತಾಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹುಡುಗರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹರಿದು ಕಿವುಚಿ ಬಿಸಾಕುವರೋ, ಇಲ್ಲವೋ? ಅದರಂತೆ ಊಟ ತುಸು ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತೀರಿಹೋದರೆ ಆಗ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಆಡಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಆಗಿದೆ ಎಂದು.”

ನಗುತ್ತ ಕೇಶವನೆಂದ “ಅಂದ ಮೇಲೆ—ವರ್ಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ, ಮತ್ತು ಊಟಕ್ಕೆ ಎರಡೂ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಆಗಿದೆ ಊಟದಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ದುಲಾರೀ ಅದರೆ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನಷ್ಟು ಬೇಗ ಅಲ್ಲ.”

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ನಗುತ್ತ ನುಡಿದ “ಇಷ್ಟೇನೂ ಮಹತ್ವಾಗಿ ಅಲ್ಲ ’ ಎಂದವನೆ ಒಂದು ಇಡಿ ಪೂರಿಯನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿದ

ದುಲಾರಿಯು ಬೇಗ ಬೇಗ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಪೂರಿಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಸಿದಳು ಆಗ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಬಾಯಿ ತೆರೆದು, ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಏನಾಡಿಕೊಂಡನೋ, ಅದು ತಿಳಿಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಮಾತ್ರ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಇಡಿ ಪೂರಿಗಳನ್ನೇ ಬಾಯಿಗೆ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದ ಅಷ್ಟೆ

ಕಳ್ಳನೋಟದಿಂದ ಕೇಶವ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದನು. ಹಳ್ಳಿಪಳ್ಳಿಗಳ ನಂದೆಯನ್ನು ನಾವು ಬಹಳ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು ಅದರೆ ಒಂದೇ ದಿನದ ಹವೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಹಸಿವು ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುವದಲ್ಲ ?

ದುಲಾರಿ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದಾಡಿದಳು. ‘ಹಾಗೆಲ್ಲಿ’ ಇದೇನೂ ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ’

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಮುಖ ಅರಳಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿತ್ತು. ಆತ ದುಲಾರಿಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಹೇಳಿದ. “ನೀವು ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಸಂಕೋಚಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಭಗವಂತ ಅಜೀರ್ಣ ಕಳಿಸಿದಾಗ, ಅವನದೇ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅದು ನನ್ನ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ ಹಾದಿ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತೇನೋ. ನಾನು ಹೀಗೇ ಊಟಮಾಡುವವ. ನೀವು ಲಖನೌದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಔತಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, ಇದಕ್ಕೂ ಕಮ್ಮಿ ನಾನು ಊಟ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ ”

ಬರಿ ನಗೆಯಿಂದಲೇ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ, ಬೇರೆ ಊಟದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತರಲು, ದುಲಾರಿ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಳು

ಕೇಶವನು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಬರಿದಾದ ಎಲೆ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದನು “ಏನಯ್ಯಾ, ಈ ಸಾರೆಯೂ ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟೆಯಾ ?”

“ಹೌದಣ್ಣಾ ನಿಜವಾಗಿ ಬಹಳ ಹಸಿವಾಗಿದೆ ನೀನು ಹೇಳಿದುದೇ ಕಾರಣ ಸರಿ ಹವೆ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ ”

ಕೇಶವನಿಂದ “ಇದೇನೂ ಸರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ ”

“ಏನ , ಊಟವೋ ?”

“ಅಲ್ಲ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿದವರು ”

ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನು ಮಿದುವಾಗಿ ಸುಡಿದ ‘ಚಿಕ್ಕಿ, ಬೇಕಾದರೆ ಹೀಗನ್ನು. ಅಡಿಗೆಯಕಿಂತ ಮಾಡಿದಾಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಚಿನ್ನು ಎಂಥ ರೂಪವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಬುದ್ಧಿ ನಿಜವಾಗಿ ತಿವಾರಿಪುರದ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಕಮಲ ”

ಉಲ್ಲಸದಿಂದ ಕೇಶವನಾಡಿದ “ನಿಜವೇ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿನ್ನಂಥ ಪೆದ್ದ ಭಟ್ಟನ ಬಾಯಿಂದ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ ಹೇಗೆ ?”

ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಖೀರು-ವಕ್ಕಾನ್ನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದುಲಾರಿ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಎಲೆ ತೆರವು. ಈಗ ಹೊಸದು ಹಾಕಿದಂತೆ, ಅವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪಾತ್ರೆ ಇಟ್ಟು, ದುಲಾರಿ ಅವಸರದಿಂದ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನಿಗೆ ಇಸ್ಸಿಷ್ಟು ಪೂರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದಳು ಅಲ್ಲದೆ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ಬಡಿಸಿದಳು

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನು ಕೈಚಾಚಿ ಬೇಡ ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತ ಹೇಳಿದನು ‘ನಿನಗೆ ನಾನೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕು ನನಗೊಂದು ಕೆಟ್ಟ ಅಭ್ಯಾಸ ಉಂಟು ನಾನು ಬಹಳ ಬೇಗ ಬೇಗ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಚಿಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಾಕುತ್ತ ಹೋದರೆ ನೋಡಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಪೂರಿ ತೀರುವವೋ ? ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಮುಗಿಯುವದೋ ? ಈಗ ಬಡಿಸಿದ ಪೂರಿಗಳನ್ನು ತರಕಾರಿಯೊಡನೆ

ತಿನ್ನಲೋ? ಆಧವಾ ಖೀರನ ಸಂಗಡ ತಿನ್ನಲು ಬೇರೆ ಪೂರಿ ಹಾಕುವರೋ? ಸಾಕು. ಇನ್ನೇನೂ ಬೇಡ ಪುಗಾದರೂ ಇವನ್ನಷ್ಟು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ ಇವನ ಮಾತಿಗೆ ಕೇಶವ ನಗುತ್ತಿದ್ದ “ಖೀರು ಸುರಿಯುವಾಗ, ಪೂರಿ ಒಡಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುವದು ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ನಿನಗಾರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು?”

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನು ಕೇಶವನ ಕಡೆಗೆ ಹೂರಳಿ ನಗುತ್ತಲೇ ನುಡಿದನು. “ನನ್ನ ರುಚಿ”

ಶಾಲೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ರಾಮಚರಣರ ಸಂಗಡ ತುಸು ಮಾತುಕತೆ ಯಾದವು ದುಲಾರಿಯು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಮಲಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿಕೊಡಲು

ರಾಮಚರಣರು ಮಲಗುವ ಕೊಠಡಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಯೇ ಅವರಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು ಸನಿ ಸನಿಯಲ್ಲೆಯೇ ಎರಡು ಮಂಚಗಳು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಹಾಸಿಗೆ, ಚಾದರ, ತಲೆದಿಂಬು, ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಲಸು ಕಾಣುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಬದಿಯಲ್ಲೆಯೇ ಒಂದು ವರ್ತುಲಾಕೃತಿ ಸಣ್ಣ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ದೀಪ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು ಅದರ ಮಂದ ಪ್ರಕಾಶ ಹಿತಕರವಾಗಿತ್ತು ಇತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಕಾಜಿನದು, ಒಂದು ಹಿತ್ತಾಳೆಯದು, ಎರಡು ಲೋಟು, ಕಳಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಹೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಯುವ ನೀರು

ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದೊಡನೆ ಈ ಸಹಜ ಹಾಗೂ ಸುಂದರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸುಭಗ-ಕೋಮಲ ಕೈಗಳ, ನಿಷ್ಠೆಯ ಅನುಭವ ಪಡೆದು ಉಭಯತರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು ದಿನವೆಲ್ಲ ರೂಢಿಯಿಲ್ಲದ ಪರಿಶ್ರಮ ದಿಂದ ಒಳಲಿದ ಅವರಿಗೆ- ಈ ಶಾಂತ ವಿಶ್ರಮಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಒಳ್ಳೇ ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತು

ಕೊಠಡಿಯ ಹೂರಗೆ ನಿಂತು ದುಲಾರಿ ಕೇಳಿದಳು, “ನನ್ನೇನಾದರೂ ಬೇಕೇನು?”

ಸ್ನೇಹಭರಿತನಾಗಿ ಕೇಶವನಿಂದ “ಬೇಕು ನಿನಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಬೇಕು. ದಿನವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ದುಡಿದು ಹಣ್ಣಾಗಿ ಹೋಗಿರುವೆ.

ಇನ್ನು ಹೋಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆ ” ತರುವಾಯ ವ್ಯಗ್ರತೆಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿದನು “ಸಿನ್ನು ಊಟವಾಯಿತೇ ? ದುಲಾರಿ ”

ಮಲ್ಲನೆ ದುಲಾರಿ ಹೇಳಿದಳು “ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲ.”

“ಚಿ: ಸಿನ್ನು ಊಟವಾದಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಮಲಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಸಾಗುವಹಾಗಿದ್ದಿತು ”

“ಆದರಲ್ಲಿನು ? ನನಗೇನೂ ದಣಿವಾಗಲ್ಲ ”

“ಆಗಲಿ ಇನ್ನು ತಡಮಾದಬೇಡ. ನೀನು ಹೋಗು ”

ದುಲಾರಿ ಮೊರಟು ಹೋಗಲು, ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನು ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ಕೈಕಾಲು ಚಾಚಲು ಎಷ್ಟಿದ್ದ ಶಕ್ಯವೋ-ಆಷ್ಟು ಚಾಚಿ ಉರುಕೆಕೊಂಡು ಅಂದನು “ಅವ್ವಾ”

ಊಟದಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕೇಶವನೆಂದ “ನಾಳೆ ಯಾವೆನು ಗಾಡಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಬಹುದು ಕೃಷ್ಣಾ ?”

ಆ ಕಡೆಗೆ ಮಗ್ಗಲಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಹೇಳಿದನು “ಈಗ ಆ ವಿಚಾರ ಬೇಡ ನಾಳಿನ ಮಾತು ನಾಳೆಗೆ ಈಗ ಮಾತು ಬೇಡ ಮಲಗುವಾಯಾಕೋ ಸಿದ್ಧಿ ಬರುವ ಹಾಗಿದೆ ”

ನೀರು ಕುಡಿದು, ಕಿಟಕಿಯನ್ನು ತೆರೆದು ದೀವವನ್ನಾರಿಸಿ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕೇಶವನು ಮಾತಾಡಿಸಿದನು. “ವಿನಯ್ಯಾ, ಕೃಷ್ಣ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟೆಯಾ ?” ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಆಗಲೇ ಒಂದು ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು ಇಂಥ ಕನಸು, ಚಾಗ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಬೀಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ

ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಮೊರಗೆ ಒಂದು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ನೋಡುತ್ತಾನೆ ದುಲಾರಿ ಮತ್ತು ಸಿಲಿಂಗನಾಳೆ ತಾಯಿ ಇಬ್ಬರೂ ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ ಗುಲಾರಿಯು ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ ತರದ ರಸಕೆ, ಮತ್ತು ಒಂದು ಆಗಲ ಕಂಪು ಅಂಚಿನ ಪತ್ತಲ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಕೃಗಲ್ಲ ಬಳಿ, ಕೂರಳಲ್ಲಿ ಹಾರ ಇನ್ನೂ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಉದಯನಾಗಲಿರುವ ರವಿಯ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ರಂಜಿತವಾಗಿ, ಬಾನುಭೂಮಿ ಆರಕ್ತಕಾಂತಿ ತಳೆದಿದ್ದವು ಅದೇ ರತ್ನಿಚಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಧಳ ಧಳಿಸುತ್ತಿರುವ ದುಲಾರಿಯ ನಿರ್ಮಲ ಕಿಶೋರಾಕೃತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ

ಇನ್ನೊಂದು ಬಾರಿ ಮುಗ್ದನಾದನು ಅದೇ ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ಒಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಭಾಸವಾಯಿತು ಉಷೆಯು ಮೂರ್ತಿಮತಿಯಾಗಿ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿದಿರಬಹುದೇ ?

ಇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿಲಿಯಾಳ ತಾಯಿ ಹೇಳಿದಳು ‘ಬಾಬೂ, ಮೋರೆ ತೊಳೆಯುವ ನೀರು ಇತ್ತ ಕಡೆಗೆ’

ದುಲಾರಿ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಒಳಿಯಲ್ಲಿ ಬರಲು ಮಾತಾಡಿಸಿದಳು ‘ರಾತ್ರಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಯಾಯಿತೇ ?’

ಪ್ರಶಾಂತಭಾವದಿಂದ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ, ಉತ್ತರಿಸಿದನು “ನೀವು ಹೊರಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ, ಎರಡೇ ಮಿಸಿಟಿಗೆ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿರಬಹುದು ಇದೇ ಎದ್ದು ಬಂದಿದ್ದನ ಇನ್ನು ನಮಗೇನಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅದಾವುದೂ ಗೂತ್ತೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ ” ಎಂದವನೇ ನಗತೊಡಗಿದನು

ದುಲಾರಿ ನುಡಿದಳು “ ಏನಾದರೂ ಅನನುಕೂಲವೆನಿಸಿದ್ದರೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು ”

ನಗುತ್ತ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನಿಂದ “ದ್ವಿಧಾ ಸಂಕೋಚ, ಇವು ಎಂಥ ವಸ್ತುಗಳೋ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ತಾವು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಬೇಕು ಇಷ್ಟು ಕೈಕಟ್ಟಿ ನಮ್ಮ ಆದರೋಪಚಾರ ನಡೆಸಿರುವಾಗ ನಾವು ಏನು ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಹೇಳೋಣ?”

ದುಲಾರಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸವಿನಗಯೊಂದು ತೋರಿತು. ವೆಲ್ಲನ ಆಕೆ ಆಡಿದಳು “ತಂದೆ ಬೇನೆಯವರು, ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಬೇಕೆನಿಸುವ ಸಾಮಾನು ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ ಇಚ್ಛೆ ಇದ್ದರೂ ನಿರುಪಾಯವಾಗಿದೆ.’

“ನಿಮಗೆ ಸಾಮಾನು ಸಿಕ್ಕುವದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವಂತೂ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನೋಡಿ ಒಪ್ಪಲಾರವು ”

ದುಲಾರಿಯ ಮುಖ ಕೆಂಪೇರಿತು. ಒಂದು ಸಲ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ, ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮೋರೆ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ ಕೇಳಿದಳು. “ತಾವು ನನಗೆ ನೀವು, ಎಂದೇಕೆ ಹೇಳುವಿರಿ?”

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನಿಗೂ ಈ ವಿಚಾರ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ

ಕೇಶವನಷ್ಟು ದುಲಾರಿಯು-ಪರಿಚಯ ಇವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೇ ವಯಸ್ಸು ಕೂಡ ದುಲಾರಿಯೊಡನೆ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡುವದು ಯೋಗ್ಯವೂ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಅವನ ಭಾವನೆ

“ಇದರಲ್ಲಿ ನೀವು ಬೇರೆ ಏನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಏಕವಚನ ಉಪಯೋಗಿಸಲು, ನನಗೆ ಯಾವಾಗ ಸಂಕೋಚವೆನಿಸುವದಿಲ್ಲವೋ, ಆಗ ನಾನೇ ಸ್ವತಃ “ನೀನು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಆಯಿತೋ ?”

“ತಮಗೆ ಚಹ ತರಲಿಯಾ?”

“ಕೇಶವ ಇನ್ನೂ ಎದ್ದಿಲ್ಲ ಎದ್ದಕೂಡಲೇ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿಯೇ ಕೂಡಿಯುತ್ತೇವೆ”

ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ನೋಡಿದಾಗ ಕೇಶವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದಿತು ಆದರೆ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೇ ಹೂರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಳಿದ “ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲ ಎಚ್ಚರವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೆಯೋ ?”

“ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದವರು ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಏಳುವರೋ ? ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇದ್ದವರು ಮಾತ್ರ, ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತೇರಿದರೂ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ”

“ಚನ್ನಾಗಿದೆ” ಎಂದವನೇ ಕೇಶವ ನಗುತ್ತ ಎದ್ದು ಕುಳಿತ ನಂತರ ಒಂದೆರಡೇನೋ ಮಾತಾಡಿ ಹೊರಗೆ ಹೋದನು.

ಸಿಲಿಯಾಳ ತಾಯಿ ಬೇಳೆ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಕೇಶವ ಒಂದೊಂದು ನೋಡಿ ಹೇಳಿದಳು, “ಮಗಳೇ, ಬಾಬು ಎದ್ದಿರುತ್ತಾರೆ”

ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದುಲಾರಿ ಹಾಲು ಕಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೂರಗೆ ಬಂದು ಕೇಶವನಿಗಂದಳು “ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹತ್ತಿತೋ?”

ನಗುತ್ತ ತಲೆ ಹಾಕಿ ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ಅಬಂಡ ರಾತ್ರಿ ನಿನ್ನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ದುಲಾರೀ”

ಆದರೂ ಕೇಶವ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರರ ಯಥೋಚಿತ ಸತ್ಕಾರವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು, ದುಲಾರಿ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಮುದುರಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು ತಂದೆಯಂತೂ ರೋಗಿ ಅಡ್ಡಾಡುವಂತಿಲ್ಲ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳ ಭಾರವನ್ನು

ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅತಿಥಿಗಳೆಂದರೆ ಲಖನೌ ಶಹರದಲ್ಲರುವ ಸಿರಿವಂತರು ಇವಲ್ಲ ವಿಚಾರ ಆಕ ಮಾಟದ್ದೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಕರಿಣವಾದುದೆಂದರೆ ಆ ಯುವಕ ಅತಿಥಿಗಳ ಎಲ್ಲ ಸತ್ಕಾರ ತಾನೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಬಂದುದು ಓರ್ವ ಪೋಷಕ ವರ್ಷದ ಕಿಶೋರಿ ಇಬ್ಬರು ಅವಿವಾಹಿತ ತರುಣರ ಎದುರಿಸಿಲ್ಲ ಮೈಸೂರತು, ನಾಚಿಕ ಸರಿಸಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿ ವಾರಾಂಗುವದೆಂದರೆ ಸುಲಭ ಮಾತಲ್ಲ ಆದರೆ ಅವರ ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗುವುದು, ಮಾತುಕತೆಯಾಡುವುದನ್ನು, ಮಾಡದೇ ಕಾರ್ಯ ಸಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿ ಸತ್ಕಾರ ಆಗಿದ್ದರೂ ಆಕೆಗೇನೋ ಸಂಕೋಚ ಕಾರಣ ದುಲಾರಿಯಾಡಿದಳು "ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ?—ನಿಮಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತು"

ದುಲಾರಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೇಶವನ ತುಟಿಗಳೆಲ್ಲ ಶಾಂತ ಸ್ಥಿಗ್ಧನಗೆ ವಕ್ರನೆ ಮಿಂಚಿತು ಅವನು ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಟಿಸಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತ ಗರ್ಜಿಸಿ ಹೇಳಿದನು "ಇಲ್ಲ ನನಗೇನೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ ನಿನಗೆಯಿಂದ ನಿನಗೆ ನೋಡಿ, ನನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಒರುತಿರುವ ಆನಂದವು, ಮಾತಿಗೆ ದೂರವಾಗಿದೆ ಒಹುಶಃ ನಿನಗೆ ನೆರವಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ನನಗೆ ಯಾರೂ ಒಡಪುಟ್ಟಿದ ತಂಗಿ ಇಲ್ಲ ಒಬ್ಬಾಕೆ ಅಜ್ಜಿಯ ಮಗಳು ಇದ್ದಾಳೆ ಲಖನೌದಲ್ಲ ತನ್ನ ಆತ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಈ ತರುವ ಆನಂದ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕುವದಿಲ್ಲ ಯಾವ ರಸಾಸ್ವಾದಕ್ಕೆ ನಾನು ಇಷ್ಟ ದಿಸ ವಂಚಿತನಾಗಿದ್ದೆನೋ, ಅದನ್ನು ನಾನು ನಿನಿಂದ ಅನುಭವಿಸ ತೊಡಗಿದ್ದೇನೆ ಈ ರಸವು ಸ್ವಾದುವಾಗಿದೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾವರಸವೂ ಕೂಡಿಲ್ಲ ಯಾವಾಗ ನೀನು ನನ್ನ ತಂಗಿಯಾದೆಯೋ, ಆಗಿನಿಂದ ನನ್ನ-ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧ ಕನಲ ವೃಥವಾಮದಾಯಿತು ಇಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ ಅದು ಮಧುರ-ಸ್ನೇಹದ್ದೂ ಸರಿಯೇ-ಬಲ್ಲೆಯಾ?"

ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ದುಲಾರಿ ಅಷ್ಟೊತ್ತಿ ನವರೆಗೆ, ಕೇಶವನ ಅದ್ಭುತ ಮಧುರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಗೆ ಆಗ ಅನುಭವ ಒರತೊಡಗಿದುದೇ ನಂದರೆ-ಇವು ಬರಿ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲ ತೇಜವೋ, ಶಕ್ತಿಯೋ, ತಂತಾನೆ ಅವಳ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದಿತು ಪುಲಕ ಮತ್ತು ಆವೇಶ ದಿಂದ ದುಲಾರಿಯು ಶರೀರ, ತುಸು ಕಂಪಿಸ ತೊಡಗಿತ್ತು.

ಕೇಶವನ ಗೂತು ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ, ಆಕ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನುಡಿದಳು
 “ತಿಳಿದೆ” ಆಕೆಯ ಮುಖ ಕೆಂಪಡರಿತ್ತು ತುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆಯ ಮೃದು
 ಹಾಸ್ಯರೇಖೆ ಮೇಲಿದ್ದು ಬಂದಿತ್ತು ಸಾವಕಾಶ ಹೇಳಿದನು “ಇಂದಿಸಿಂದ
 ನೀವು ನನ್ನ ಅಣ್ಣ”

ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಶವ ಆಕೆಯ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿದನು
 ಸಿಲಿಯಾಳತಾಯಿಯ ಹೃದಯ ಎಷ್ಟು ಸರಳವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತೋ,
 ಮನಸ್ಸು ಅಷ್ಟೇ ವಕ್ರವಾಗಿತ್ತು ಯಾವ ಮಾತಾದರೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಆಕೆಗೆ
 ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಕೇಶವ-ಮತ್ತು ದುಲಾರಿಯರು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು
 ದೂರದಿಂದ ನೋಡಿದ ಆಕೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಿಕೊಂಡ ಕೃಪನೆ ಸರ್ವಧಾ
 ವಿಪರೀತವೆನಿಸುವಂಥದು ಉತ್ಸಾಹವಶಳಾದ ಆಕೆಯಿಂದ ಬೀಸುವ
 ಕೆಲಸ ಸಹ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ ಕೇಶವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುವದೇ
 ತಡ, ದುಲಾರಿಯ ಬಳಿ ಒಂದೇ ಬಿಟ್ಟುಳು “ಮಗಳೇ, ಇವರೆಯೋ
 ನಿನ್ನ ವರಾಗುವವರು”

ದುಲಾರಿಯ ಮುಖ ಕೆಂಪಗಾಯಿತು ತೀವ್ರತೆಯೆಂದುಸುರಿದಳು
 “ಚಿ: ಇವರು ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಾಗಬೇಕು”

“ಇವರೆಲ್ಲಿಯ ಅಣ್ಣ, ಅನ್ಯಾ?”

ತುಸು ಹಿಂದೆಸಿ ದುಲಾರಿ ನುಡಿದಳು “ದೂರದ ಸಂಬಂಧ”

ಈ ಉತ್ತರದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗದೆ ಸಿಲಿಯಾಳ ತಾಯಿ ಕೇಳಿದಳು
 “ಗೋತ್ರಜರೇನೂ ಅಲ್ಲವಷ್ಟೇ” ಸಿಲಿಯಾಳತಾಯಿ, ಕೇಶವನು ಇವರ
 ಗೋತ್ರವನಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಳೋ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
 “ಅಲ್ಲ”

ಆಗ ಸಿಲಿಯಾಳ ತಾಯಿ ತುಸುವೇಳೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ
 ಹೇಳಿದಳು ನಿನ್ನ ಮನೆಯವರಾಗುವವಾಗಿದ್ದರೆ ಚನ್ನಾಗಿತ್ತು”

ವ್ಯಗ್ರಭಾವದಿಂದ ದುಲಾರಿ ಆಡಿದಳು “ಚಿ, ಕರ್ಕೇ ಹಾಗನ್ನಬೇಡ
 ನಿನಗೆ ಶಾಪ ತಟ್ಟಿತು”

ಸಿಲಿಯಾಳ ತಾಯಿ ಪಾಪವುಣ್ಯದ ವಿಚಾರಮಾತಲು ಸಮರ್ಥಳಾಗಿರ
 ಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ ಸುಮ್ಮನ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ನಂತರ ಬೀಸ
 ತೊಡಗಿದಳು.

(೮)

ಐದು ದಿನಗಳಾದವು. ಪಂಡಿತ ರಾಮಚರಣರು ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹಜರತಗಂಜದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ್ದಾರೆ ರಾಮಚರಣರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕೇಶವನು ಎಷ್ಟೋ ದಿನ ನಿಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು ಈಗ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾದ ಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಿನಾಲು ಹೋಗುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗತ್ಯವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಣಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ನೌಕರ-ಚೌಕರರು ತಂತಮ್ಮ ಕೆಲಸಬೋಗಸೆ ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮ ಚರಣರ ಚಿಕಿತ್ಸಾಭಾರ ಒಬ್ಬ ಅನುಭವಿ ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಅಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲದರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ರಾಮಚರಣರ ಮಗಳು ಕುಶಲ ದುಲಾರಿ ಇದ್ದಾಳೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದೂ, ತಿರುಗಾಡ ಹೋಗುವುದೂ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದವು. ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲೆಂದು ಕೇಶವನು, ಓದುವ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಪ್ಯಾಸ್ತವಾದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಒಳಗ ಬಂದು ಮುಚ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

ಒಂದೆರಡು ಆಚೆ ಈಚೆಯ ಮಾತು ನಡೆದಮೇಲೆ ಅನಂತನೆಂದ “ಕೇಶವಾ! ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ಪೇಚಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿದಾಳಲ್ಲ.”

ನಸುನಕ್ಕು ಕೇಶವನೆಂದ. “ಇದೇನು ಹೊಸ ಮಾತು ಅಲ್ಲ, ಅಣ್ಣಾ ಎಂದೋ ಅದು ಆಗಿಹೋಗಿದೆ.” ಬಹುಶಃ ಕೇಶವನು ಮಾತಿನ ಸಂದರ್ಭ ಆರಿತಿದ್ದನೇನೋ?

“ಈಸಲ ಹೆಚ್ಚಿನದೊಂದು ಪ್ರಸಂಗ-ನಿನ್ನ ನೆರವಿಲ್ಲದೆ ಬಗೆಹರಿಯುವಂತಿಲ್ಲ

ಸೆನ್ನಿಲು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಕೇಶವ ನುಡಿದ. “ಹೇಳು ಅದೇನು ?

“ಮಾಲತಿಯ ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಗ್ರಹ ಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ ”

ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖನಾದ ಕೇಶವನುನುಡಿದ. “ಅದಂತೂ ಸರಿ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆಗ್ರಹವೇಕೆ ? ನಾನು ಈ ದಿನವೇ ವರ ಶೋಭ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

ಅನಂತ ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದ 'ಹಾಗಲ್ಲ ಆಕೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದರೆ ನೀನೇ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಬೇಕು."

ನಸುನಗುತ್ತ ಕೇಶವ ಪನ್ನಿಲ ತಿರುಗಿಸ ಹತ್ತಿದ "ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಇದೊಂದು ಹುಚ್ಚೇನೋ? ಆಕೆ ಸ್ವತಃ ತಿಳಿಸುದುದೇ ನನಗೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ಬೇರೆಯವರ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳಿಸುವದೇಕೋ? ನಾನು ಆಕೆಯನ್ನು ವಂದನೀಯಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ "

ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಅನಂತ ಹೇಳಿದ 'ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಆಕೆ ಒಲ್ಲಳು ಈಗ ಆ ಮಾತಿಲ್ಲ ಈಗ ತಿಳಿ. ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ'

ಸಹಜ ಮಾತಿನಂತೆ ಕೇಶವ ಸುಡಿದನು 'ಅತ್ತಿಗೆ ನೀನು ತಿಳಿಸಿರುವ ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮತ್ತೇನೂ ನಾನು ಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇಲ್ಲ

ಅಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಅನಂತ ಸುಡಿದ "ಮಾಲತಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೇ ಬರದಿದ್ದರ ನಾನು ಏನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಇಚ್ಛಿಸುವದಿಲ್ಲ "

ತಲೆ ಎತ್ತಿ ಕೇಶವ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು. "ನೋಡಣ್ಣಾ, ನೀನು ಕೇಳುವ ಮಾತೇ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಏಳುವದಿಲ್ಲ ರೂವ ಮತ್ತು ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾನಂದರೂ, ನೀನು ವಿಶ್ವಾಸವನಿಸುವದಿಲ್ಲ ಆದರೂ ನಾನು ಏಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆ ನಾನು ಒಪ್ಪದ ಕಾರಣ ಅನೇಕವಾಗಿವೆ. ಒಂದೆಂದರೆ— ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಉಂಟಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೇರೂಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಬಮ್ಮಿಲೇ ಬದಲಿಸಬೇಕಾಗುವುದು ಎರಡನೆಯ ಕಾರಣ ಹೇಳಿದರೆ ನಿನಗೂ ನಗೆ ಒಂದೀತು ಹೆಂಡತಿಯ ತಂಗಿ ನಾದಿಸಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಕಕನಾಗುತ್ತಾನೆ ಬೇಕಾದರೆ ತುತ್ತು ಮಾಡಿ ಮಾಲತಿ ನಿನಗೆ ಉಣಿಸಲು ಈಗ ಶಕ್ಯವಿದೆ. ನಾಳೆ ನಿನ್ನ ನೆರಳು ಕಂಡೊಡನೆ ಆಕೆಗೆ ಗಂಗಾ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದಿನಿಸಿತು" ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಕೇಶವ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದನು

"ಇವೆಲ್ಲ ಅಷ್ಟು ಸಮಂಜಸ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲ ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಕಾರಣಗಳುಂಟೋ?"

ಬೇರೊಂದು ಕಾರಣ, “ ಇದನ್ನು ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆಯೇ ನನಗಿಲ್ಲ ”

“ಇನ್ನೇನು ?”

“ನನ್ನ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ—ಇಂಥ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಯಾವ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಆತ್ಮೀಯರ ಸಂಪತಿ ಬಿಳಿಯುವ ದಿಲ್ಲವೋ ಅವು ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡು. ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಮಾಲತಿಯ ಲಗ್ನವಾದರ, ನಾನು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಾಗಿ ಉಳಿದೇ ಉಳಿಯುತ್ತೇನೆ ಮಾಲತಿ ಗಂಡ ನಿನ್ನ ಪಡ್ಡಕನಾಗುತ್ತಾನೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಆಕೆಯ ಲಗ್ನವಾದರೆ?—ಅಲ್ಲವೇ ?”

ಅದೆಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಆನಂತ ಕೇಶವನ ಮೋರೆ ನೋಡೇ ನೋಡಿದ ಆಮೇಲೆ ನುಡಿದನು “ಇವೆಲ್ಲ ಬಾಲಿಶ ಮಾತುಗಳು. ನನಗೇನೂ ತಿಳಿಯ ಲಾರವು. ನೀನೇನೋ, ನಿನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆ ಏನೋ? ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ” ಎಂದವನೇ ಹೂರಡಲನುವಾದನು

ಕೇಶವನಿಂದ ‘ಅಣ್ಣಾ, ಒಂದು ಮಾತು ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಹೇಳಬಿಡು. ಅದರಿಂದ ನಾನೂ ಮಾಲತಿಯ ಹಿತಚಿಂತಕನೆಂದು ಆಕೆ ತಿಳಿಯಲಿ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಾಲತಿಯ ಲಗ್ನ, ನನಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಿತಿ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ವರನ ಸಂಗಡ ಆಗುವದೆಂದು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಆ ಲಗ್ನ ಮುರಿದು ನಾನು ಸ್ವತಃ ಲಗ್ನವಾಗುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ಸತ್ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಏನೂ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ನೀನೇನಾದರೂ ವೆಚ್ಚದ ವಿಚಾರದಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸಿದ್ದೀ. ಆದರೆ ನೀನು ಒಂದು ಕಾಸೂ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ನಾನೂ ಮತ್ತು ಅತ್ತಿಗೆ ಅದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಮಾಲತಿಯ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಲಗ್ನದ ಆಪೇಕ್ಷೆ ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಮಾಲತಿ, ನಾನು ವರಾಶ್ರಿತಳೆಂದು ತಿಳಿಯದಂತೆ ಲಗ್ನ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ’

ನಗುತ್ತ ಆನಂತ ಹೇಳಿದನು “ಹುಚ್ಚರು ಆಸ್ಪತ್ರಿಯಲ್ಲೇ ಇರುವ ರೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಹೊರಗೂ ಇರುತ್ತಾರೆ ”

ಆನಂತ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ನಗುನಗುತ್ತ ಕೇಶವ ಯಾವದೋ ಪುಸ್ತಕ ಓದಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

(೯)

ಇದಾದ ತರುವಾಯ ಮೂರು ದಿನ ಕಳೆದವು ಕೇಶವನಿಗೆ ರಾಮ ಚರಣರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ಆಗಿರಲೇ ಇಲ್ಲ ಇವತ್ತು ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೋಗುವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ದರ್ಶನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ತೆರದು ಓಗುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ದನಿ ಬಂದಿತು “ಕೇಶವಣ್ಣಾ”

ಹಿಂತಿರುಗಿ ಸ್ವೇಹದಿಂದ ಹೇಳಿದ ‘ಬಾ ಒಳಗೆ’

ಬಾಗಿಲು ತೆರದು ಮಾಲತಿಯ ಹಾಲಿನ ಲೋಟ ಹಿಡಿದು ಒಳಗೆ ಬಂದಳು ಆ ತೀತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನಿ ಹಾಲಿನಿಂದ ಉಗಿ ಎದ್ದು, ಮಾಲತಿಯ ವೋರೆಯ ಸುತ್ತ ಮಂಚು ಮುಸುಕಿದ ಹಾಗಿತ್ತು.

ನಗುತ್ತ ಕೇಶವ ನುಡಿದ ‘ನೀನು ಹಾಲು ಕಂದೆ, ಮಾಲತೀ ಕಾಲಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ? ಕಾಲಿಯು ಮನೆಯ ದಾಸಿ

“ನನ್ನಿ ರಾತ್ರಿ ಆಕೆಗೆ ಜ್ವರ ಬಂದಿವ ಇನ್ನೂ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದಿಲ್ಲ”

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀನೇ ಕಾಸಿದೆಯೋ?”

“ಹು”

ಲೋಟವನ್ನು ಕೈಯಿಂದಿತ್ತಿ ಕೇಶವ ಒಂದು ಗುಟುಕು ಕುಡಿದನು ಮಾಲತೀ ಕೇಳಿದಳು

‘ಸಕ್ಕರೆ ಹಚ್ಚಾಡಿರುವುದೇ?’

“ಇಲ್ಲ” ಕೇಶವ ಹೇಳಿದ “ಒಂದು ವೇಳೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಿತೆಂದು ತಿಳಿ ಆದರಿದಾಗುವ ನನ್ನ ವೇನು? ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನವೇನು ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನದೇ? ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಅಥವಾ ಎಲೆಗೆ ತುಸು ಸುಣ್ಣ ಕಡುವೆ ಯಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾರನೇ? ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲ ಸಣ್ಣ ಮಾತು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಣ್ಣವಲ್ಲ. ಇನ್ನೇ ಉಪಾದಾನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಈ ಸಕ್ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ಯಾವ ಸಾಧಾರಣವಾದ ರೂಪ, ತೋರುತಿರುವದೋ, ಅದರದೇ ವಿರಾಟ ರೂಪವೆಂದರೆ—ಅನ್ನು ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ

ಉಪ್ಪನ್ನು ವಾಗಲಿರುವ ಕೃಮಿಗಳಿಂದಲೇ ರೋಗ-ರುಜಿನಗಳುಂಟಾಗುವವು. ಇದು ನಿಶ್ಚಿತವೆಂದು ತಿಳಿ. ಅವುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಹೊರಗಿನಿಂದಾದುದಲ್ಲ. ವನಾನವ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಕಾರಣ ತನ್ನ ಹಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದರೆ— ತಾನೇ ತನ್ನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ತನ್ನಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟ ಕೃಮಿಗಳು ಜನಿಸದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹೀಗೆ ನೋಡದಿದ್ದರೆ ಬೇನೆ ಬೀಳಬೇಕಾಗುವದು. ನಾನೇನು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದನೋ ಆದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಮಿಕ್ಕಿದೆ ಎಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ ನಿನ್ನೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಸಂಗಡ ಕೆಲವು ಮಾತಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ನಪದಿಂದ ಅವೆಲ್ಲ ನೆನಪಾದವು ಆದರ ಇವೆಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ ಮಾತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳೇ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ ನನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆ ಮಾತುಗಳು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿ-ಗೂತ್ತಾಗದಿರಲಿ ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಭಾವವನ್ನು ನೀನು ಗ್ರಹಿಸು. ಅವುಗಳನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇಳಿಸುವ ಯತ್ನ ಮಾಡು ನಿನಗಾಗಿ ನೀನೇ ದುಃಖ ಮತ್ತು ದುಷ್ಟಕೃಮಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ

ಹಾಲು-ಸಕ್ಕರೆ ವಿಷಯದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಉಪನ್ಯಾಸ-ಉಪದೇಶ ಕೇಳಲಿಕ್ಕು ಮಾಲತಿ ಸಿದ್ಧಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಇದರ ರಹಸ್ಯ ತಿಳಿಯದೇ ಹಾಗೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಳು.

ಮಾಲತಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ತಿಳಿದು ಕೇಶವ ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದನು “ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ತುಸು ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿಟ್ಟರೆ, ಹಾಲಿನ ರುಚಿ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವದು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವದು ಆದೊಂದು ಭ್ರಮೆ ಹಾಗೆಂದು ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ಕರೆ ಬೆರೆಸುವದು ಅನುಚಿತ ಆದರೆ ಚಿಂತಿಸುವ ಕಾರಣವೇನೂ ಇಲ್ಲ-ನೀನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಕ್ಕರೆ ಬೆರೆಸಿರುವಿ ನನಗೂತೂ ಬಹಳ ರುಚಿ ಎನಿಸಿತು ”

ಮಾಲತಿ ಹಿಂಚಾಳಿಸುತ್ತ ನುಡಿದಳು. ‘ಆದರೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನು ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ತುಸು ಕೂಡ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಕೇಶವಣ್ಣಾ ”

ನಗುತ್ತಲೇ ಕೇಶವನಾಡಿದ. “ತಿಳಿದುಕೊಂಡಷ್ಟೆ ಸಾಕು. ಹೆಚ್ಚು

ತಿಳಿಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಈಗೇನಿಲ್ಲ. ಅವಶ್ಯ ಬಿದ್ದಾಗ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.’’

ಮಾಲತಿ ಮಾತಾಡಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಮಕಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತ ನುಡಿದಳು “ನಿಮ್ಮದೇನೋ ಚೀಟಿ ಒಂದಿರುವದು” ಕೇಶವನು ಚೀಟಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಾನೆ ಪಾಕೀಟಿನ ಮೇಲೆ ಅಪರಿಚಿತ ಆಕ್ಷರ ದಿಂದ ಅವನ ಹೆಸರು, ವಿಳಾಸ ಮುಂತಾದವು ಒಡೆದು ನೋಡಿದನು ಎರಡು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪತ್ರ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಕೆಳಗೆ ದುಲಾರಿಯ ರುಜು.

ರಾಮಕಲಿ ಕೇಳಿದಳು “ಯಾರದದು ಪತ್ರ!”

ದುಲಾರಿಯದು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೇಶವನು ಚೀಟಿಯನ್ನು ರಾಮಕಲಿಗೂ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನು ಚೀಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿತ್ತು. “ಪ್ರಿಯವರ, ಈದಿನ ಸಮಯ ದೊರತಾಗ ಬಂದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗಿರಿ ಅನನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಈ ಚೀಟಿ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ ನಿಮ್ಮ ದುಲಾರಿ

ರಾಮಕಲಿ ಅಂದಳು. “ನಿನ್ನೇ ನೀವು ಹೋಗಿದ್ದಿರಾ?”

“ಮೂರು ದಿನಗಳಿಂದ ಹೋಗಿಲ್ಲ”

“ನಾನೂ ಹೋಗದೆ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳಾದವು ಒಹುಶಃ ಅವರೂ ಹೋದಂತಿಲ್ಲ ಎನೋ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗೆ ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ ನಾವು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಇದ್ದೇವೆ. ಇದು ಸರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ ನೀವು ಈಗಲೇ ಹೋಗಿಬನ್ನಿರಿ”

“ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೆ ಚೀಟಿ ಕಳಿಸಿರುವರೆಂದ ಮೇಲೆ, ಈಗಲೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.”

ಆರ್ಥ ಗಂಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಶವ ರಾಮಚರಣರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು ತಿವಾರಿ ಪುರಗಿಂದ ಬರುವದಕ್ಕೆ, ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ಮುಂಚೆ ರಾಮಚರಣರಿಗೆ ಮೋತಿ ಲಾಲನ ಕಡೆಯ ಪತ್ರ ತಲುಪಿತ್ತು ಲಖನೌಕೆ ಒಂದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರು ಆದರೆ ಅವನು ಬಿಟ್ಟಿಗೂ ಬರಲಿಲ್ಲ ಪತ್ರದ ಉತ್ತರ ವನ್ನೂ ಕಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಲಖನೌದಲ್ಲಿ ಇರುವನೋ, ಇಲ್ಲವೋ, ಪ್ರಕೃತಿ ಹೇಗೆ? ಇದನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಲು ಮೋತೀಲಾಲನ ವಿಳಾಸ ಹೇಳಿದರು.

ರಾಮಚರಣರು ಹೇಳಿದರು. “ದುಲಾರಿಯ ಸಂಗಡ ಅವನ ವಿಳಾಸ

ವಾಗುವ ವಿಷಯವೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ ಕಾರಣ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಿಸು. ವಿವಾಹದ ಸ್ಥಳ, ಮುಹೂರ್ತ, ತಿಥಿ-ಮುಂ ಇನ್ನು ಒಂದು, ನಿನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಯಾವಾಗದರೊಮ್ಮೆ ಬರಹೇಳು ಹುಡುಗ ಚನ್ನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಅವನ ನಡತೆ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗಿಯಾಗಿದೆ ”

ಗೆಳೆಯನ ಪ್ರಶಂಸ ಕೇಳಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಕೇಶವ ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು ಎರಡೂ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ವೋತಿಲಾಲನ ವಿಳಾಸ ಬರೆದು ಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರ ಹೊರಟನು

ಅಮೀನಾಬಾದದ ಸನಿಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಮನೆ ಇತ್ತು. ಆಗಲೇ ಸಂಜೆಯಾಗಿದ್ದಿತೆಂದರೂ ಸರಿ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಕೇಶವರು ಒಂದು ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಕತ್ತಲೆಯುಳ್ಳ ಬೀದಿ ಹೂಕ್ಕರು ಮನೆಯ ಮೊಗಸಾಲೆಗೆ ಬಂದರು ಬಲಕ್ಕೆ ಮೇಲೇರುವ ಮಟ್ಟಲುಗಳಿದ್ದವು ಎಡಕ್ಕೆ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಒಂದೆರಡು ಕಂದಿಲು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದರು ಒಂದು ಕೈದೀಪ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು ಕೇಶವನು ಅವನಿಗೆ ವೋತಿಲಾಲನ ಕೊಟ್ಟಿ ಯಾವುದೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು

ಆಗ ಅವನು ಒಂದು ಒಡೆದುಹೋದ ಗಲ್ಲಾಸಿನ ರಿವೇರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಒಗಹರಿಯದ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ತಲೆ ಮೇಲಕ್ಕತ್ತಿ ಹೇಳಿದನು “ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಬಾಬೂ ನಾನೂ ಹೂಸಬ.”

ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನಿಲ್ಲುವದು ವ್ಯರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರಿಬ್ಬರು ಮೆಟ್ಟಿಲೇರತೊಡಗಿದರು ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕತ್ತಲೆ ಇತ್ತು. ಎಷ್ಟೆಂದರೆ— ಈ ಮಟ್ಟಲು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿವೆಯೋ ? ಕಳಗೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲೆಯಾದರೂ ಸಾಗಿವೆಯೋ ? ಸರಳವಾಗಿವೆಯೋ ? ವಕ್ರವಾಗಿವೆಯೋ ? ತಿಳಿಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನಿಂದ “ಇಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆ ಬಹಳವಾಗಿದೆ ತುಸು ದೀಪ ತೋರಿಸಿರಿ ”

ಕೂಡಲೇ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೈದೀಪ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅವರ ಸನಿಯದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದುಬಿಟ್ಟನು. ಕೇಶವನು ತಳಮಳಸಿ ಕೂಗಿಕೊಂಡನು. “ಸಾಕಯ್ಯಾ. ನನಗೆ ದೀಪ ಬೇಡ. ಹೊಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುತ್ತದೆ ”

ಆ ಮುಬ್ಬು ಹೊಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡ ಬೆಳಕಿನಿಂದಲೂ ಎಷ್ಟೋ ಉಪಯೋಗವಾಯಿತು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ತುಸು ಅನುಮಾನ ತಿಳಿದಕೂಡಲೇ ಇಬ್ಬರೂ ಮೆಲ್ಲಗೆ, ಎರಡನೇ ಅಂತಸ್ತೆಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದರು ಶೋಧ ದಿಂದ ಮೋತೀಲಾಲನ ಕೊಟಡಿ ಹುಡುಕಿದರು

ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಯುವಕ ಮೇಜಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ಓದುತ್ತಿದ್ದನು ಕೇಶವನ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವನು ಎದ್ದು ನಿಂತನು. ಮತ್ತು ಆಗಂತುಕರನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆದನು.

ಒಳಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಕೇಶವ ತನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು

ಯುವಕನಿಂದ “ಆ—೧೦ ದಿನಗಳಾದವು ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ವಿವಾಹ ಇದೇ ಫಾಲ್ಗುಣದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದೆ ಅದರ ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ನಾಳೆ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಬರುವರು ನೀವು ಬಂದದ್ದೆಲ್ಲಿಂದ?”

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಉತ್ತರಿಸಿದ “ಅವರ ವಿವಾಹವಾಗುವ ಸ್ಥಳದಿಂದಲೇ ನಾವು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ”

ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಆ ಯುವಕನ ಉತ್ಸುಕತೆ ಇಮ್ಮಡಿಸಿ ಕೇಳಿದನು “ಹಾಗಾದರೇನು ಸುಲ್ತಾನಪುರದಿಂದ ಬಂದಿರಾ?”

‘ಇಲ್ಲ ಯಾಕೆ?’

ಹಿಂತೆಗೆಯುತ್ತ ಯುವಕನಾಡಿದ “ ರಾಜಬಹದೂರ ಬಾಬೂ ಸುಲ್ತಾನಪುರದಲ್ಲಿ ವಕೀಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲವೇ?”

“ಅವರು ಯಾರು?”

ಯುವಕ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಒಂದು ಸಾರೆ ಕೇಶವನ ಕಡೆಗೆ, ಒಂದು ಸಾರೆ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಕಡೆಗೆ ಟಕಮಕ ನೋಡಿ ನುಡಿದನು “ಅವರ ಮಗಳ ಸಂಗಡ ಪ್ರೊಫೆಸರರ ವಿವಾಹವಾಗುವುದಿದೆ ’

ಯುವಕನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೇಶವನು ಮಿತ್ರನ ಮೋರೆಯನ್ನು ಭೇದಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ನುಡಿದನು. “ನಾವು ಸ್ವತಃ ಅವರ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ನಾಳೆ ಯಾವಾಗ ಬಂದರೆ ಅವರ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಬಹುದು?”

“ಅವರು ಬೇಗನೆ ಬರಬಹುದು ತಾವು ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಮೊದಲು ಬನ್ನಿ”

ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಶವನೆಂದ “ಏನಾಯಿತು ಅಭಿಪ್ರಾಯ?” ಯುವಕನ ಮಾತೂ ಶಕ್ಯನೆಂದು ಕಾಣುವುದು ಆದರೂ ಮೋತಿಲಾಲ ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶ ಮಾಡಿರಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ.

“ಇರಬಹುದು. ಏನೋ ನನಗೊಂದು ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಏನೋ ತುಸು ಗೊಂದಲವಿರಬೇಕು.”

ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಹೇಳಿದನು “ಸ್ವತಃ ಅವನ ಸಂಗಡ ಮಾತಾಡದ ಏನಾ ಸುಳ್ಳೇ ಅನುಮಾನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ”

ನಗುತ್ತ ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ಅನುಮಾನವೇ ಚರಮಸತ್ಯವೆಂದು ನಾನು ಪ್ರಮಾಣ ಹಿಡಿಯುವದಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಅನುಮಾನದಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನದ ಶೋಧವೆಂಬುದನ್ನು ನೀನು ಒಪ್ಪುವೆಯೋ, ಇಲ್ಲವೋ?”

“ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೂ ಜ್ಞಾನ ಬಹಳ ನಿಕಟವಾಗಿದೆ ಕೆಲವೇ ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಅನುಮಾನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಿವ್ಹಲರಾಗಬೇಕು ಅವಶ್ಯ?”

“ಅದೇ ಸರಿ ಈದಿನ ರಾತ್ರಿ ರಾಮಚರಣರನ್ನು ಒರಿ ಅನುಮಾನ ದಿಂದ ಕಷ್ಟಗೊಳಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ನಾಳೆ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ನಿಜಜ್ಞಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸನ್ನಿಧಿ ಸೇರುವಾ

(೧೦)

ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಕೇಶವ-ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರರು ಮೋತಿಲಾಲನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ, ಇನ್ನೂ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಬೆಳಕು ಸಹ ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಮೋತಿಲಾಲ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಇವರು ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಬಂದದ್ದು. ಒರ್ವ ಅಸರಿಚಿತ ಯುವಕನು, ಮೋತಿಲಾಲನ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಜಿನ ಬಳಿಗೆ ಕುಳಿತು ಬರೆಯತೊಡಗಿದ್ದನು ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಆಗಂತುಕನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಮಾತಾಡಿದನು. ‘ಬರಬೇಕು ನಿನ್ನೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ನೀವೇ ಬಂದಿದ್ದಿರೋ?’”

ಕೇಶವನೆಂದ “ಅಹುದು ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಮೋತಿಲಾಲವ್ವೇ ?”

“ಹಾಂ”

ಆಗ ಕೇಶವನು ತಮ್ಮ ಸರಿಚಯ ಹೇಳಿದನು ಮತ್ತು ಬಂದ ಕಾರಣ ವನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಿದನು.

ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ತುಸು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಮೋತಿಲಾಲನು ಡಿದನು “ಪಂಡಿತ ರಾಮಚರಣರ ಚೀಟಿ, ಈಗ ನಾನು ಬಂದಕೂಡಲೇ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು. ಇದೀಗ ಅವರ ಚೀಟಿಯ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ ನೀವು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಬಹುದು ಇಂದೇ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ”

ಮೋತಿಲಾಲನ ಉತ್ತರದಿಂದ ಅಂತರಂಗದ ಗುಟ್ಟು ತುಸು ಕೂಡ ಕೇಶವನು ಗುರುತಿಸಲಿಲ್ಲ ಕಾರಣನಿನ್ನೆ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಂದೇಹ ವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಮಾತು ಮುಗಿಸದೇ ಅವನು ಮುಂದರಿಸಿದ “ನೋಡಿ, ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತ ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಭೆಟ್ಟಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಆತುರರಾಗಿರುವರೋ ಆ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಚೀಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ”

ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಿಸಿ ಮೋತಿಲಾಲ ನುಡಿದನು “ಪಂಡಿತ ರಾಮ ಚರಣರಿಗೆ ನೀವು ಏನಾಗಬೇಕು? ಅವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿಮಗೆಷ್ಟು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ? ಇದು ನನಗೆ ತಿಳಿದರೆ, ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲ ವೆನಿಸುವುದು

ಕೇಶವ ರಾಮಚರಣರ ಕೂಡ ತಮಗಿದ್ದ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧ ತಿಳಿ ಸಿದನು ಹಾಗೂ ಮೋತಿಲಾಲನು ದುಲಾರಿಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿ, ಸಮಾಜ ರೂಢಿಯ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಸಡಿಲುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಎಂಬ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಹೇಳಿದನು “ಯುಕ್ತ ವ್ರಾಂತದ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಆದರದಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸ ಲ್ಪಡುವುದು ಈಗ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ವಂಚಿತ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ ನೀವು ಆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಇದ ಕಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನೀವು ಗೌರವಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರು.”

ಶೇಷಸ್ವಿಯಾದ ಕೇಶವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೋತಿಲಾಲನ

ಮುಖಕಾಂತಿ ಹೀನವಾಗಿಹೋಯಿತು ಆದರೂ ಒಳ್ಳೇ ಬಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದನು “ ನೀವೇನೋ ನನಗೆ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಆದರೆ ದುಃಖವೂ ಮಾತು ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ನಾನು ರಾಜಾಚಾರಣರ ಮಗಳೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಗೆ ನನ್ನ ವಿವಾಹ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿದೆ ”

ಮಾತು ಕೇಳಿ ತುಸು ಕೂಡ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪ್ರಕಟಿಸದೆ ಕೇಶವನಂದ “ ನಿನ್ನ ಸಾಯಂಕಾಲ ನಿಮ್ಮ ಕೂಟದಿಯಲ್ಲಿ, ಇವೇ ಎನ್ನೋ ತುಸು ಮಾತು ಕೇಳಿದ್ದೆವು ಆದರೆ ಇಂಥ ಮಹತ್ವದ ಅನುಚಿತ ಮಾತು ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳದ ವಿನಾ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡ ನನುಗು ಎಶ್ಚಾಸವಿಡುವ ದಾಗುವದಿಲ್ಲ ”

ಮೋತೀಲಾಲ ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದನು “ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾತುಗಳ ಸಹ, ಅದ್ವೈತ ಹಾಗೂ ಅನುಚಿತವೆಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ದೂಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ”

ಈ ವರೆಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ಮೋತೀಲಾಲನ ಮೂಘ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಅವನು ಒಳಗೇ ಉರಿದುಹೋಗಿದ್ದನು ಅಲ್ಲವೇ ಕೇಶವನ ನಿರ್ಭರ್ತ್ಯನಿಗೆ, ನಿರ್ಭಜ್ಜತೆಯ ಉತ್ತರ ಕೇಳಿಯಂತೂ ಸುಮ್ಮನಿ ರುವದಾಗಲಿಲ್ಲ ಕ್ರೂರನಾಗಿ ಅಂದನು ‘ ನನುಗೆ ನೀವು ದೋಷ ಕೊಡುವ ದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು! ಆದರೂ ಇದು ಸಾಧಾರಣ ಮಾತು, ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವು ಸಿದ್ಧಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾಗುವದು

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಕೆ ಮೋತೀಲಾಲ ನೂದೇನೂಡಿಡನು ನಂತರ ಮಾತಾಡಿದನು “ ನನ್ನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ನೀವು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಆದರೆ-ನನ್ನ ಕಾರ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ನನ್ನದೇ ನಾನು ನನ್ನ ವಿಷಯ ಯಾವುದೂ ತಿಳಿಸುವ ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಇರುವಾಗ, ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ನೀವು ಯತ್ನಿಸುವದು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ ”

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನು-ಕೋಪ ಹೆಚ್ಚುಹೋಯಿತು ಭಂಡವ ಬಾಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚ್ಛಾನ. ಅಸಹ್ಯ ಕ್ರೋಧವಶನಾಗಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು “ ನಿಮ್ಮ

ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ನನುಗೆ ಎಷ್ಟೂ ಇಚ್ಛೆಇಲ್ಲ ಆದರ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಪುಸಲಾಯಿಸುವದು, ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾದಾಶ ಯಿಂದ ಆಕೆಯ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವದು, ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧಾರಣ ಮಾತೋ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ನನುಗೆ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಉಂಟು, ಅಧಿಕಾರವೂ ಉಂಟು ”

ಈ ಸು ವೋತ್ತೀಲಾಲನ ಮುಖವೂ ಕ್ರೋಧರಂಭಿತವಾಯಿತು ಅವನಂವ “ ನೀವಾಡಿದ ಮಾತಿಗ ಯೋಗ್ಯ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಆದರ- ನೀವು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಮರತಿಲ್ಲ ” * ಕೇಶವ ನಿಗೆ ನುಡಿದನು “ ಇನ್ನೂ ನೀವೇನು ಹೇಳುವಿರೋ ಅದನ್ನು ನಾನರಿಯ ಆದರೆ ಬೇರೆಯವರ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಲೇರಿ, ಈ ತರಹದ ಅಪಮಾನಗೂಳಿ ಸುವದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಯವರಿಗಷ್ಟು ಹೇಳಿ ”

ಎದ್ದು ಸಿಂತು ಕ್ಷಾರವನೆಂದ “ ಅವಮಾನ ಮಾಡುವುದೂ ಅವರನ್ನೆ ಎಲ್ಲ ತಿಳಿಯುವುದೂ ಅವಶ್ಯವೆಲ್ಲ ಪಂಡಿತ ರಾಮಚರಣರು ಹೇಳಿದಷ್ಟು ನಾವು ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿವು ಇನ್ನು ನೀವೇನು ಹೇಳುತ್ತೀರೋ ಹೇಳಿಬಿಡಿ ”

ವೋತ್ತೀಲಾಲ ನುಡಿದ “ ಈ ದಿನವೇ ಅವರ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಬರುವದೆಂದು ನೀವು ಹೇಳಬಹುದು ” ವಿಚಾರಿಸಿ ವುನು ಹೇಳಿದನು “ ಇವರ ಸಂಘಟನಾಗಿ ದುಲಾರಿಯು ನನಗೊಂದು ಪತ್ರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು ಅದರ ಜರ್ಜರೆಯು ರಾಮಚರಣರ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಒರುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಕಲವು ಕಾರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಆ ಚೀಟಿಯನ್ನು ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಕಳಿಸುವದಿಲ್ಲ ನೀವು ಆ ಚೀಟಿ ಓದಿಕೊಂಡರೆ-ವಿವರ ತಿಳಿದು ನಿಶ್ಚಿಂತ ರಾಗುವಿರಿ ” ಎಂದವನೇ ಅಟಿರಪ್ಪಾಡಿ ನಿಂದ ಒಂದು ಪತ್ರ ತೆಗೆದನು

ದುಲಾರಿಯ ಒಪ್ಪಿಗಯಿಲ್ಲದೇ ಆಕೆಯ ಪತ್ರ ಓದಲು ಕೇಶವನು ಸಿದ್ಧನಿರಲಿಲ್ಲ

ವೋತ್ತೀಲಾಲ ನುಡಿದ “ ಇದೊಂದು ಸಾಧಾರಣ ಪತ್ರವಾಗಿದ್ದರ ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಪತ್ರ ಯಾರಾದರೂ ಓದಿದರ ದುಲಾರಿಯದೇನೂ ಹಾನಿ ಇಲ್ಲ ಓದಲು ನಿಮಗೆ ಸಂಕೋಚವಿದ್ದರ- ನಾನು ಓದಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ

“ ಶ್ರದ್ಧಾಸ್ಪದ, ತಮ್ಮ ಪತ್ರ ಮುಟ್ಟಿತು ತಮ್ಮ ಉಸದೇಶ

ಮತ್ತು ವೈರಣಿಯಂತೆ, ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದೇನೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸುಖದುಃಖ ವಿಚಾರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ನನಗೆ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಯಾವ ವಿಚಾರದಿಂದ ನಾನು ತಮ್ಮ ಮೊದಲಿನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನೋ, ಅದರ ಫಲಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಈಗಿನ ದನ್ನೂ ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ತಿಳಿಸುವದರಿಂದ ನಷ್ಟವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಆದರೂ ತುಸು ತಡೆದು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲೇ ಬೇನೆಯಿಂದ ಒಳಲಿದವನಿಗೆ, ನನ್ನ ವಿವಾಹದ ಚಿಂತೆಯೂ ಕೂಡಿದರೆ ಒಳಿತಾಗಲಾರದು ನಿಮ್ಮ ದುಲಾರಿ “ ಈ ಚೀಟಿಯಿಂದ ನೀನೇ ಯೋಚಿಸಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಆಗುವ ದುಲಾರಿಯ ಲಾಭ-ಹಾನಿಗಳೇನು ? ”

ಕೇಶವನಂದ “ ಬರೀ ಈ ಚೀಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ದುಲಾರಿ ತನ್ನ ಮಾತನೇನೂ ಬರದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅದೆಲ್ಲ ಏಕೆ? ನಾವು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ನಿಮ್ಮದೇನು ಹೇಳಿಕೆಯೋ ಅದನ್ನು ರಾಮ ಚರಣರಿಗೆ ಹೇಳಬಹುದೆವು ”

ಬೀದಿಗೆ ಬಂದು ಉತ್ತೇಜಿತ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನಾಡಿದನು. “ ಇಷ್ಟು ಓದಿ, ಬರೆದರೂ ಮನುಷ್ಯ ಶುದ್ಧ ಪಶು ”

ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ ಪಶುವಿನ ಸಂಗಡ ನೀನು ವ್ಯರ್ಥ ಗುದ್ದಾಡಿದೆ ಕೃಷ್ಣಾ ಪಶುಗಳು ಇಷ್ಟು ನೀಚತನ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ನಿನ್ನ ಆಸು ಮಾನ ಅಷ್ಟೇ ನಿನ್ನ ಒಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಇಲ್ಲ ”

“ ಅದೇನೋ ಸರಿ ”

ಇಬ್ಬರೂ ಮೋತೀಲಾಲ ಮತ್ತು ದುಲಾರಿಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತರದ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಸಾಗಿದ್ದರು

ಚಳಿಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಲಖನೌ ಪಟ್ಟಣವು ಬೆಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ಮಂಜಿನ ದುಪ್ಪಟೆ ಹೊದೆದು ಹೇಗೋ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಹಾಗಿತ್ತು. ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಟಾಂಗಾ, ಮೋಟಾರು ಮುಂತಾದ ತೊಂದರೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಉಭಯತರ ವಿಚಾರಮಗ್ನರಾಗಿ ಕಾಲುದಾರಿಯಿಂದ ನಡೆದಿದ್ದರು.

ಕೇಶವ ಮನದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಕರೋರ ಸಮಾಚಾರ ಕೇಳಿ ರೋಗಿ ರಾಮಚರಣ ಅವನಿಗೆ ಏನಾಗಬಹುದು? ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜವನ್ನು

ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಅವರು ಒಮ್ಮೆ ಈ ಸ್ಥಳ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದರು ಈಗ ಅವರು ಸಮಾಜದ ಎದುರಿಗೆ ನತಮಸ್ತಕರಾಗಿ ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕು ? ' ತಪ್ಪಾಯಿತು, ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ ' ಎಂದು.

ಅತ್ತ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಮೋತೀಲಾಲನ ಈ ನಿಷ್ಕರ ಕೃತಿ, ದುಲಾರಿಯ ಹೃದಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ವೀದೀರ್ಣ ಮಾಡಿತ್ತಲ್ಲ, ಆದರೂ ರೂಗಿಯಾದ ತಂದೆಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜಾಗರೂಕಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ಭಲೆ, ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಹಾಹಾಕಾರದ ಒಂದು ರೇಖೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ತೋರಗೊಡುವದಿಲ್ಲ

ಸಹಸಾ ನೀರವತೆಯನ್ನು ಭಂಗಿಸಿ ಕೇಶವನಾಡಿದವು " ಏನು ದುಲಾರಿಯ ವಿಷಯ ಯೋಚಿಸುತ್ತೀಯ ? "

ಜಿಚ್ಚಿಬಿದ್ದಂತೆ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಹೇಳಿದ " ಅದನ್ನೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ಮೋತೀಲಾಲ ಎಂಥ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟ "

" ಇದರಿಂದ ಮೋತೀಲಾಲನ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಕೋಪವೋ ? "

" ಹಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಆದರವು ಉಳಿದಿಲ್ಲ "

" ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೀ. "

" ಯಾತರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ "

" ಎರಡೂ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ-ಮೋತೀಲಾಲ ದುಲಾರಿಯನ್ನು ಜಿಟ್ಟಿ ಇದಕಾಗಿ ಮೋತೀಲಾಲನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತು ದುಲಾರಿ ತ್ಯಕ್ತಳಾದಳು ಇದಕಾಗಿ ಆಕೆಯ ಮೇಲೆ

ಕೇಶವನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಗುದಿಕೆ ಎಟು ಹಾಕುತ್ತ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಹೇಳಿದ. " ಮೂರ್ಖ, ನೀನು ಬಹಳ ನೀಚನಾದೆ ಒಬ್ಬರ ಬಾಯಿಂದ ತುತ್ತು ಬಿದ್ದಿತೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಹೋ ಎಂದು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಓಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ " ನಗುತ್ತ ಕೇಶವ ನುಡಿದ " ನಾನೋ, ನೀನೋ ? "

ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ತುಸು ಸತ್ಯವೂ ಇತ್ತು ಮೋತೀಲಾಲನ ಕೊಟಡಿ ಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದನೋ, ಆ ಕ್ರೋಧದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನುಕಾದ ಹರ್ಷರೇಖೆ ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂದದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಹರ್ಷದ ಉಗಮವೆಲ್ಲಿ, ಅದು ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ,

೧೨ ದೆಲ್ಲ ಆಗ ಅಬ್ಬಾತದಲ್ಲಿತ್ತು ಏನೋ ಅದರ ಅಸ್ತಿತ್ವವಷ್ಟು ಭಾಸವಾಗುವಂತಿತ್ತು ಅದರ ಕೇಶವನು ನಗೆಯ ಚಿಟಿಕೆ ಹಾಕಿ ಅಸನ ಸುಪ್ತ ಭಾವವನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಕಂಗಳನುಂದೆ ಲಖನಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಿವಾರಿಪುರದ ದೃಶ್ಯವು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮುತ್ರ ಚಿತ್ರ ದಂತೆ ಸುಳಿಸು ಹೋಯಿತು ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನೊಗಸಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ದುಲಾರಿ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲ ಕುಳಿತು ಗೋದೀಹಿಟ್ಟು ನಾದುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಆಗ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸೌಂದರ್ಯ ಮಲಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ, ಅದು ಆಶಾ-ಪ್ರಭಾತದ ಮೊದಲ ಕಿರಣ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದೀತು

ದಾರಿ ಹೊರಳುವ ಸ್ಥಳ ಬಂದಕೂಡಲೇ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನಂಥ,
 “ ಇನ್ನು ಹೋಗೋಣ ಮತ್ತೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕೂಡುವಾ ”

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಕೈಕುಲುಕಿಸಿ ಕೇಶವ ನುಡಿದನು “ ನೀನು ಪಂಡಿತ ರಾನುಚರಣರಿಗೆ ಸಂದೇಶ ಮುಟ್ಟಿ ಸಲು ಬರುವದಿಲ್ಲವೋ? ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರ ”

ಏನಾದರೂ ಕೇಶವ ಬಿಡನೆಂದು ತಿಳಿದು ಹೇಳಿದನು. “ ನವೆಯಸ್ತು, ಬಂದೆ ’

ನಗುತ್ತ ಕೇಶವನುಡಿದ “ ಈಗಲೇ ಏನು ಲಜ್ಜೆ ಏನೋ ? ”
 ಅವನೂ ನಗುತ್ತಲೇ ಆಡಿದ “ ನಿನ್ನ ಸಿರ್ಲಚ್ಚತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ! ”

(೧೧)

ಮುಖ ತುಳಿದುಕೊಂಡು ರಾನುಚರಣರು ಮುಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಜನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ದುಲಾರಿ ಒಂದು ಲೋಟ ಹಾಲು ತಂದು ಸುಡಿಸಳು
 ‘ ಅವ್ವಾ, ಹಾಲು ತಂದಿದ್ದೀನೆ ’

ರಾನುಚರಣ ಹೇಳಿದರು “ ಅಲ್ಲೇ ಮೇಚಿನ ಮೇಲಿಡು- ತಡೆದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದವರೇ ನೆನಪಾಗಿ ಮಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕೇಳಿದರು “ ದುಲಾರೀ, ನೋತಿಲಾಲರ ಚೀಟಿ ಏನಾದರೂ ಬಂದಿರುವದೋ? ”
 ಲೋಟವಿಡುತ್ತ ದುಲಾರಿ ಅಂದಳು “ ಅದೇನೂ ಇಲ್ಲ ”

“ ನಿನ್ನ ಕೇಶವನಿಗೆ ಹೋಗಿಬರಲು ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ ಅವನೇ ನಾದರೂ ಒಂದುಹೋದನನು ? ”

“ ಇಲ್ಲ ಯಾರೂ ಬಂದಿಲ್ಲ ”

ರಾಮಚರಣರು ಕೇಶವನಿಗೆ ಮೂತೀಲಾಲನ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಬರಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ದುಲಾರಿಗ ಎದರು ಝಲ್ಲೆನಿಸಿತು ಒಂದು ವೇಳೆ-ನಿಜ ಸಮಾಹಾರವನ್ನು ಕೇಶವ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರೆ ತಂದೆಗೆಷ್ಟು ವ್ಯಥೆಯಾಗಬಹುದು? ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ಅವಳು ಚಿಂತಾ ಕ್ರಾಂತಕಾದಳು ಮುಂದಾಗುವ ಆ ವ್ಯಥೆಯ ವೇಗ ಕಡಮೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆದೇ ವಿಷಯ ಮಾತಾಡಲೆಳಸಿದಳು “ ಅಸ್ವಾ ”

ಆಮೃ ಗಂಭೀರವೂ ಆದ ಮಗಳ ವಾಣಿಯಿಂದ ಚಕಿರಾಗಿ ರಾಮ ಚರಣರಂದರು “ ಏನು ಮಗಳೇ ? ”

“ ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುವ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ ”

“ ಯಾರಿಗೆ ? ”

ಕೊನೆಗೆ ಸರಲವಾಗಿ ನುಡಿದಳು “ ಮಾಪ್ಪರ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ”

ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ರಾಮಚರಣರು ಕೇಳಿದರು “ ಏನೋ ತಾಯಿ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ತಿಳಿಯಲಾರವು ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುವ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ ? ”

ದುಲಾರಿಯ ಮೂಗ ಕೆಂಪಡರಿತು ಆದರೆ ಸಂಕೋಚ-ಚಾಂಚಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯಚಾಗೃತೆಯಿಂದ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ ಧೈರ್ಯ ತಾಳಿ ಹೇಳಿದಳು “ ಅವರು ತಮ್ಮ ವಿಚಾರ ಬದಲಿಸಿದ್ದಾರೇನೋ? ಎಂದು ಮೇಲೆ ಈ ವಿವಾಹದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಅಗ್ರಹಪಡಿಸಲೇನು ಅವಶ್ಯ ? ”

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮಚರಣರ ಮೋರ ಉಡುಗಿತು ಉದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿ ಕೇಳಿದರು “ ಇದೇನಮ್ಮ, ಅವರೇನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಆಡಿದ್ದಾರೋ ? ”

“ ಹುಂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ವಿವರ ಮಾತ್ರ ನನಗೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ” ಹೃದಯದ ರಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ನುಡಿದಳು. “ ಆದರೆ,

ಅಪ್ಪಾ, ವಿನಯ ತಿಳಿಯುವುದಾದರೂ ಯಾತ್ರೆಕ್ಕೆ? ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಬಂದು ಸಹ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನೂ ಇಷ್ಟವೆಂದು "

ದುಲಾರಿ ಮೋತೀಲಾಲನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ವಿನಾ ಇನ್ನೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ರಾಮಚರಣರು ತಿಳಿದುಬಿಟ್ಟರು ಈ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗಳ ವೇದನೆ ಎಷ್ಟು ಅಡಗಿದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತ ರೋಗಿ ರಾಮಚರಣರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ಕಿಡಿ ಹಾರಿದವು ಬಾಯಿಂದ ಒಂದು ಶಬ್ದವೂ ಬರಲಿಲ್ಲ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಶರೀರ-ಮನಗಳ ಹುಚ್ಚುರಂತಾದವು ಸಮಾಜದೊಡನೆ, ಎಡ ಬಿಡದೆ ಸಂಗ್ರಾಮ ಮಾಡಿ, ಕ್ಷತ-ವಿಕ್ಷತನಾಗುವವನಿಗೆ ಈ ಪುರಸ್ಕಾರವೇ !

ರಾಮಚರಣರ ಈ ಅನಸ್ಥೆ ನೋಡಿ ದುಲಾರಿಗೂ ಆತ್ಮಂತ ದುಃಖವಾಯಿತು ತನ್ನ ದುಃಖಕ್ಕಿಂತ ತಂದೆಯ ದುಃಖ ಹತ್ತು ಮಡಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಬಲುಗಂದಿದಳು ತಂದೆಯ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಎರಡೂ ಕೈಯೂರಿ ಬಾಗಿ ದುಲಾರಿ ನುಡಿದಳು " ಅಪ್ಪಾ, ಇದಕ್ಕೆ ದುಃಖಪಡುವ ದೇಕೆ? ಅವರಿಗಾಗಿ ನಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದು ಇದೂ ಸಾರ ಅನರ ಮಾತು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡುಬಿಡೋಣ "

ತಂದೆಯ ಮರಣದಿಂದ ವ್ಯಾಕೂಲನಾದ ಶೋಕಾತುರ ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗ ತಾಯಿ ಸಾಂತ್ವನಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವಳೋ, ಆಗ ಮಕ್ಕಳ ಹೃದಯ ಹಿಂಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವದು ಹಾಗೆ ದುಲಾರಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಸಾಂತ್ವನದ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರಾಮಚರಣರು ಒಹು ದುಃಖಿತರಾದರು

ದುಲಾರಿಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಕೈಯಿಟ್ಟು ರಾಮಚರಣ ಹೇಳಿದರು " ಮಗಳೇ, ನೀನು ಅವನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಟ್ಟೆಯಾ? "

ತಂದೆಯ ಸ್ವೇಕುಭರಿತ ಕಂಗಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ದುಲಾರಿ ನುಡಿದಳು " ನೀನು ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ನಾನೂ ಕ್ಷಮಿಸುವೆ ನೀನೇ ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆ ಅಪ್ಪಾ ಎಲ್ಲಾ ಸುಖದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾಹಸ್ತವಿರುವದೆಂದು ಅದರಿಂದ ಹೂರತಾದುದೆಂದು ಇದನ್ನೇಕೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು ?

ಇರುವ ಈ ಏಕಸಾತ್ಯ ಪುತ್ರಿಯೊಡನೆ ರಾಮಚರಣ ಸ್ವನಹಾರ ತಂದೆ-ಮಗಳಂದಿಷ್ಟೆ ಎರಲಿಲ್ಲ ವರಸ್ವರಾನಲಂಬನ ಹಾಗೂ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಇಂದ ಸಂಕೋಚಹೀನತೆ ಬಿಳಿಮಬಂದಿತ್ತು ಅದು ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವಂಥಹದು ರಾಮಚರಣರು ಕೇವಲ ತಂದೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತಾಯಿಯೂ ನಿಜವೇ

ಮಗಳ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರಾಮಚರಣ ಪ್ರಗಾಢ ಸ್ನೇಹಸ್ವರದಿಂದಾಡಿ ದರು. 'ಇಲ್ಲವಮ್ಮ, ಹೊರತಾದುದೆಂದು ಎಂದೂ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ ಈ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾ-ಹಸ್ತ ಇದ್ದೇ ಇದೆ ಎಂದಿಂದ ಮುಗಲವೇ ಆಗುವದು ಅವಂಗಲವೆಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲ' ಎಂದು ದೇಳಿ ಮಗಳ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನಿಟ್ಟು, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ರಾಮ ಚರಣರು ತಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲೆಯೇ, ಏಕಾಂಗ ಭಾವದಿಂದ ಆರ್ಪಿಸತೊಡಗಿದರು

ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಬಾಲಕಿರಣಗಳು ಕೊಟಡಿ ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದವು ಅವೇನು ಹೊಸ ಪ್ರಕಾರದ ಸೂರ್ಯ ನನ್ನು ತೋರುತ್ತಿರಬಹುದೇ ?

ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರದೋ ಕಾಲಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿದಂತಾಗಿ ರಾಮ ಚರಣರಂದರು " ಬಹುಶಃ ಕೇಶವ ಬಂದಿರಬಹುದು "

ದುಲಾರಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ-ಕೇಶವ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ

ಸಹಸಾ ದುಲಾರಿಯನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ನೋಡಿದೊಡನೆ ಉಭಯತರಿಗೂ ಹೇಗೆಹೇಗೋ ಆಯಿತು ಇಲ್ಲ ಬಂದಾಗ ನೊದಲು ದುಲಾರಿ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗ ಬಗುದೆಂದು ಅವರಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ದುಲಾರಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕು, ಹೇಗೆ ಹೇಳ ಬೇಕು, ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಅವರು ಅಸಮರ್ಥರಾದರು

ನಗುತ್ತ ದುಲಾರಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಳು " ಬರಬೇಕು ಅನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ " ದುಲಾರಿಯ ನಗೆಯಿಂದ ಉಭಯತರ ತೊಡಕು ಬಿಚ್ಚಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಕೇಶವ ಇನ್ನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ಸಹ ದುಲಾರಿ ಒಳಗೆ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟಳು

ತಂದೆಯ ಮಂಚದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರೇಶ ಮಾಡಿದರು ಆಕೆ ಲಿಲ್ಲಂದ ಹೊರಗ ಹೋದಳು

ಅಸಹ್ಯಾಕೃ ಕಂಠವೂ ಆದ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ದುಲಾರಿಯ ಸಮಕ್ಷಮ ಹೇಳುವಂತಾಗಲಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಕೇಶವನು ತುಸು ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟನು “ನಾವು ಮೋತೀಲಾಲನಿಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ” ಮುಂದೇನು ಹೇಳಬೇಕೋ ತಿಳಿಯದಂತಾಗಿ ಅವನ ಮಾತು ನಿಂತುಹೋದವು

ಕಾರ್ಮೋಡಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕನೆ ಕೋಲ್ಮಿಂಚು ಕಾಣಿಸಿದರ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಾಗುವದೋ, ರಾಮಚರಣರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇಳೆ ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಾಯಿತು ಮರುಕ್ಷಣ ಸುದಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಹಜವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು “ನಿಮಗೆ ವ್ಯರ್ಥ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟೆನು ಅವನೊಡನೆ ಇನ್ನೂ ಮೇಲೆ ಯಾವ ತರಹದ ಸಂಬಂಧವೂ ನಮ್ಮದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತುಸು ಮೂದಲು ನಡೆದ ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ದುಲಾರಿಯ ಸಂವಾದವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು

ಲಕ್ಷ್ಮವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿ ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ನಾವು ದುಲಾರಿಯ ಆ ಚೀಟಿ ನೋಡಿದ್ದೆವು ಆ ಚೀಟಿಯಿಂದ ದುಲಾರಿಯ ಹೃದಯ ಪರಿಚಯ ನಮಗಾದಿದೆ ಇಂಥ ಸಂಯಮವು ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಪುರುಷರಿಗೂ ಭೂಷಣಪ್ರಿಯವೆನಿಸುವದು”

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನೆಂದ “ಇದರ ರವಷ್ಟಾದರೂ ಮೋತೀಲಾಲನಲ್ಲಿ ದ್ದರೆ?—ನನಗನಿಸುವದೇನೆಂದರೆ, ಮೋತೀಲಾಲ ದುಲಾರಿಗೆ ಎಂದೂ ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಹಳ ಹಳಿಸುವಂಥದೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.”

ಬಹುಶಃ ಇನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಬಡಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೇನೋ? ಕೇಶವನ ಮೋರೆ ನೋಡಿ ಸುಮ್ಮನಾದನು ಕೇಶವನ ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಹಸ್ಯ ಮಯ ನಗೆ ಆಟಿಸಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯಲು ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ತಡವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಅವನು ನಾಚಿದನು

ರಾಮಚರಣರಾಡಿದರು “ನೀನಂದ ಮಾತು ನಿಜವೇ ಕೃಷ್ಣಾ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವು ಬಹು ಸಂಕೀರ್ಣ, ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿ ಒಂದು ಕ್ಷೀಣ

ಕುರಣ ಅಮಂಗಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮಂಗಲ ಆಡಗಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ”

೨ದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದುಲಾರಿ ಕೂವಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಆಕೆಯ ಕೈಯಲ್ಲ ಕೆಲವು ವಾದ್ಯ ಪದಾರ್ಥ ಹಾಗೂ ಎರಡು ಲೋಟಿ ಹಾಲು ಇದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಮೇಜಿನಮೇಲಿಟ್ಟು, ಆ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಶವ-ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರರ ನಡುವೆ ಸರಿಸಿದಳು. ದುಲಾರಿಯ ಆಗಮನದಿಂದ ಮಾತು ಅಲ್ಲಗೇ ನಿಂತು ಹೋದವು. ರಾಮಚರಣರು ದಿಂಬನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಒರಗಿ ಕೂಂಡು. ಕೂಳಿತರು ಕೇಶವನಿಗೆ ಈ ಮೌನ ಸರಿಯೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನೆಂದ, “ದುಲಾರಿ, ನೀನು ತಂಗೆ ಉಪಹಾರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾಕಷ್ಟು ಇದೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ನಾನು ಮನೆಯಿಂದ ಉಪಹಾರ ಮಾಡಿಯೇ ಒಂದಿದ್ದೇನು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ.”

ದುಲಾರಿ ನುಡಿದಳು “ಹಾಗಾದರೆ, ನೀನಿಗೆ ಬೇರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ತರುತ್ತೇನೆ.”

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ತುಸು ಕಾತರನಾಗಿ ಹೇಳಿದ “ನಾನು ಅಷ್ಟು ಹುಟ್ಟಿ ಬಾಕನೆಂದು ಅವನ ಮಾತಿನಿಂದ ನೀವು ಸಹಜ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರಾ? ಇಷ್ಟು ಎಂದೂ, ಎರಡು ಲೋಟಿ ಹಾಲು ಒಬ್ಬನ ಆಹಾರವೆಂದು ಬಾವಿಸುವುದೇ?”

ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡು ನಮನಗುತ್ತ ದುಲಾರಿ ಆಡಿದಳು “ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ-ಇದು ಎಲ್ಲಿ-ತುಸು ಇದೆ.”

ನಗುತ್ತ ಕೇಶವ ಮಾತಾಡಿದನು “ಇದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅಥವಾ ತಿಳಿಯದಿರುವ ಸಂಬಂಧವೇನು? ಇದು ಅನುಭವದ ಮಾತಾಗಿದೆ. ತಿವಾರಿಪುರದಲ್ಲಿ ಪೂರಿ ತಿಂದಮ್ಮ ಈಗಾದರೂ ದುಲಾರಿಗೆ ನೆನಪಿರಬೇಕು. ತುಮಾರು ತಪ್ಪು, ಪೂರಿ ತಿಂದು, ನೀರಿನ ಸಂಗಡ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಡಿದ ಕತೆ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟದ್ದು ದುಲಾರೀ?”

ದುಲಾರಿ ನಗುತ್ತ ನುಡಿದಳು. “ಇಲ್ಲ. ನೀನು ಬಹಳ ಬೆಳೆಸಿ ಹೇಳುತ್ತೀ.”

ತುಸು ಉತ್ತೇಜಿತನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ನುಡಿದ “ಅವನು

ಬೇಕಾದ್ದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಆದರೆ ಬೀರಿನ ಸಂಗಡ ಪೂರಿ ತಿನ್ನುವದರಲ್ಲಿ
ಎನು ಅನುಚಿತ ? ಭೋಕ್ತಾ ಪುರುಷರಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸಿವಂತರು ಬೀರಿನ
ಸಂಗಡ ಪೂರಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರ '

ಖಾದ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗೆಳೆಯೇಬ್ಬರಿಗೂ ಜಗಳ, ಅವರ
ನಡುವ ದುರಾರಿಯ ಈ ಅವಸ್ಥೆ ನೋಡಿ ರಾಮಚರಣರು ತಮ್ಮಾಗೇ
ವ್ರಸನ್ನರಾಗಿದ್ದರು ಅವರು ಹೇಳಿದರು “ ನೀನು ಸಿಜ ಹೇಳಿದೆ ಕೃಷ್ಣಾ
ಭೋಕ್ತಾ ಪುರುಷರು ಬೀರಿನ ಸಂಗಡ ಪೂರಿ ತಿನ್ನುವದು ಸಿಜ ಅದೇನೂ
ಅನುಚಿತವಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆಪಡುವಂಥ ವಿಷಯವೂ ಇಲ್ಲ
ತಿನ್ನಲಾಗದಿದ್ದರ ಗುಾತ್ರ ನಾಚಿಕೆ ಕೇಶವನು ನಿನಗೇನು ಪ್ರಶಸ್ತಿ
ಕೊಟ್ಟಿರುವನೋ, ಅದರ ಪರಿಕ್ಷೆ ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನ ಮುಂದ ನಡೆಯಲಿ ”
ಮಗಳ ಮುಖ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದರು “ ಇಂದೇನಾದರೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
ಮಾಡುವಯಾ ? ”

ತುಸು ವಿಚಾರಿಸಿ ದುಲಾರಿ ನುಡಿದಳು “ ಹುಂ ಇಂದು ರಾತ್ರಿ
ಆಗಲಿ ”

ರಾಮಚರಣರು ಉಭಯತರಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಔತಣವಿತ್ತರು. ಮೋತೀ
ಲಾಲನ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗಾದ ಮನೋವ್ಯಥೆ ಈ ಹಾಸ-ಪರಿಹಾಸ
ದಿಂದ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿದ್ದರು

(೧೨)

ಕೆಲ ದಿನಗಳನಂತರ ರಾಮಕಲಿ ಮೂರನೇ ಪ್ರಹರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೊಟಿ
ಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ರಾಮಾಯಣ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸೀತಾ
ದೇವಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಮಾಯಾಮೃಗದ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ಆಗ
ಸಾಧುವೇಷದಿಂದ ರಾಮನು ಬಂದು ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.
ಕೇಶವನು ಒಗ್ಗೆ ಬಂದು ಕೂಗಿದ್ದು ಇದೇ ಸಮಯ “ ಅತ್ತಿಗೆ ”

ರಾಮಕಲಿ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಮೊಗವೆತ್ತಿ ಮುಗಳನುಗೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದಳು
“ ಎನು, ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಮೃಗ ತಂದುಬಿಟ್ಟಿರಾ ? ”

ಕೇಶವನೂ ನಗುತ್ತಿದ್ದನು “ ನಿಜವಾಗಿ ತಂದೆದ್ದೇನೆ ಬನ್ನಿ, ನೋಡುವಾ ”

“ ಇಲ್ಲೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ ಗೆರೆ ದಾಟಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ಭಯವಾಗುತ್ತದೆ ”

ಕೇಶವನು ತುಸು ತೊಡಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದಂತಾಡಿದನು “ ಹಾಗಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗ ನನ್ನ ಓರ್ವ ಮಿತ್ರಮಾಲತಿಯನ್ನು ನೋಡಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ವಿದ್ಯಾ-ಬುದ್ಧಿ-ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತ ತುಸು ಕಡಮೆ ಎನಿಸಿದರೆ, ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ ’

ರಾಮಕಲಿ ಕೇಶವನಿಗೆ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಲು ಹೇಳಿ ನೋಡಿದ್ದಳಷ್ಟೇ? ಆದರೆ ಕೇಶವನು ಅಕೆಯ ಮಾತು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ ಇದರಿಂದ ರಾಮಕಲಿಯ ಸ್ವಾಭಾವಾನ ನೊಂದುಕೊಂಡಿತ್ತು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅದು ಮಾಯಬಂದಿತ್ತು ವುನಃ ಆತ ಒಡಿದೆಬ್ಬಿಸಿದ ಆ ಸ್ವಾಭಾವಾನ ಗಡಸಿ ನಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದಳು “ ನನಗೆ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ ”

ಕೇಶವ ನಗುತ್ತ ನುಡಿದನು ‘ ನಾನು ನನ್ನೊಡನೆ ಬರ ಹುಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದು ನೀನು ಏಳುವದಿಲ್ಲವೋ? ಬಳ್ಳೇದು, ಸರಿಗಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಣ್ಣನಂತೆ ಸುಂದರ, ಓದು-ಬರಹ ಅನುಸೂತ ಹಚ್ಚು ಮತ್ತು ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಮೂರು ಸಾರೆ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕೊಂಡು ತೆಗದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಹೊರಗೆ ವೋಟಾರು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದೆ ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯುವದು ‘ ಸಾಯಿಲೆಂಟ ಮಿನರ್ವಾ ’ ಹದಿನೆಂಟು ಸಾರಿ ರೂಪಾಯಿ ಬಿಲಿ

ಸುಳ್ಳು ಕೋಪದಿಂದ ರಾಮಕಲಿ ನುಡಿದಳು “ ಅಸರೆ ಉಪಮೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀರಿ, ಇದರಿಂದ ನಾನು ಮರುಳಾಗುವೆನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೀರಾ ? ”

ಕೇಶವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗೆ ಇತ್ತು. “ ಮರುಳಾಗದಿರುವದೇ ಯೋಗ್ಯ ಪತಿವ್ರತೆಯರ ಲಕ್ಷಣವೇ ಅದು ”

ರಾಮಕಲಿಯ ಮುಖ ಅರಳಿತು. “ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಿಸ್ತುನ್ನು ಜಯಿಸುವವರು ಯಾರು? ಮೂತಿನ ಮಲ್ಲರು ನೀವು ”

“ ಅದಕಾಗಿಯೇ ಮಾತು ಬೆಳಸದೇ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತೀವ್ರ ತಿಳಿ-ಬಿಡು. ಹೇಳು-ಪ್ಯಾರೇಶಂಕರ ಪಾಂಡೇಯನರ ನುಗ ಕೃಪಾಶಂಕರ 78 ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಆಗ ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೂ ತಡವಾಗುವದಿಲ್ಲ ”

ಪೂಜೆಗಹೋಗುತ್ತ ನುಡಿದನು: “ ಸ್ವಲ್ಪ ಒಲೆ ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸಿ ಕೊಡು. ಆ ಬಣ್ಣದಡಿಕೆಯ ಪುಟ ಇನ್ನೂ ಇರುವದಷ್ಟೇ? ನಿಸ್ಸ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಉಟ ಮಾಡುವ ಲೋಭ ಅವರಿಗ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ ”

ಹೊರಳಿ ಅಣ್ಣನಿಗುತ್ತ ರಾಮಕಲಿ ಅಡಿದಳು. “ ಬಳ್ಳಿ ಬಣ್ಣ ಬಳಿಯು ನನರು ನೀವು ”

ನಗನಗುತ್ತ ಕೇಶವ ಹೊರಟುಹೋದ.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನಂತನು ಒದಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಕೊಟ್ಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು- ಖರ್ಚು ಮೇಳಗೂಡಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಇವೆಯ ಕಿಂತ ಖರ್ಚಾದದ್ದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೂ ರೋಷು ಹಣ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಆಗಲೇ ರಾಮಕಲಿ ಬಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು. “ ಯಾರೋ ಪ್ಯಾರೇಶಂಕರ ಪಾಂಡೇಯನರ ನುಗ ಕೃಪಾಶಂಕರ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ನೋಡಬಂದಿದ್ದಾರೆ ”

ಕೇಶವ ಹೇಳಿದ ಮಾತೆಲ್ಲ ನುಡಿದಾಗಿದ್ದವು ರಾಮಕಲಿಗೂ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅನಂತ, ಅನಂತನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರಾಮಕಲಿ ಅನಂದ-ಸಿರಿಯದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟುಗಿಹೋದರು. ಕೃಪಾಶಂಕರನೊಂದರ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಪ್ಯಾರೇಶಂಕರ ಪಾಂಡೇಯನರ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಒಂದೂವರೆ ಲಕ್ಷ ಆವಾಯು ಬರುವ ಶ್ರೀಮಂತ. ಲ್ಲದೇ ಎಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಜಗ ನುಗ ಸುವ ಒಂದು ರತ್ನ ಅರ್ಥಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ಸರಸ್ವತಿ ಇವರಿಬ್ಬರ ಕೃಪೆಗೂ ಪಾತ್ರ

ಅನಂತ ನುಡಿದ “ ಬಹಳ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಮಾಲತಿಯು ಈ ವಿವಾಹ ಸಾಗಬೇಕು ನಾನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ನೀನು ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸು ”

‘ ಸೂಲತಿಯನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ ನುನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಹಾಗೇ ಒರುತ್ತಾಳೆ ’

ಅಂತ ಸಗುತ್ತ ನುಡಿದನು “ ನಿಸ್ಯ ಮಾತಿನಿಂದ ತಿಳಿಸುವ ದೇನೆಂದರೆ, ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ದುಃಸಾಹಸವೇ ತಪಾಕಿದ ಹಾಗಿದೆ ಈ ಸನ್ಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮಹಡಿಯಿಂದ ಮುಚ್ಚುಮುರಿಯಾಗಿ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ನೆರಗುಕೊಟ್ಟು ನೋಡಿದವೋ, ಹಾಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳೂ ಇರುವೆಂದು ನಿಸ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೋ ? ”

ರಾಮಕಲಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದಾಡಿದಳು “ ಅದೇನೂ ಅಲ್ಲ ಕಳವಿನ ವಸ್ತುಗಳು ರುಚಿಯಾಗಿರದಿದ್ದರೂ, ರುಚಿಹತ್ತುವವು ಕಳ್ಳನೊಟ್ಟದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ವಸ್ತು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡಿತಷ್ಟೇ ಅದರಲ್ಲ ವಸ್ತು-ಗುಣವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ”

ಅಂತನು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ವತ್ತಿಯ ಕಪೋಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತ್ಲಾಡಿ ಸುತ್ತ ನುಡಿದ “ ಹಾಗಲ್ಲ, ಅಯ್ಯಾ, ಹಾಗಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿನ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲ ಸಮಾನವಾಗಲಾರವು ಕೆಲವು ವಸ್ತು ಹೀಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರನ್ನು ಹೊನ್ನಿಸುವ ಮುಚ್ಚಿ ಸಿಂಗರಿಸಿದರೂ ಸುಂದರ ಕಾಣುವದೇ ಇಲ್ಲ ”

ರಾಮಕಲಿ ನಗುತ್ತ ನುಡಿದಳು “ ಅದೆಲ್ಲ ನೀವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರೀತಿ ದಾಗೆಂದು ನಾನು ಸುದರಿ ಕಾಣುತ್ತೇನೆ ಅದೇಕೆ ಮಾತಿ ನನಗಿಂತ ಮತ್ತೋ ದೆಚ್ಚಿನ ಸುಂದರಿ ”

ನೈಯಗ ಎತ್ತಿತ್ತ ಗರ್ವ ಕೂಡಿದ ದನಿಯಿಂದ ಅಂತನಾಡಿದ “ ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಕೋ, ನಾನೆಷ್ಟು ಶುದ್ಧವುರುಷ ! ದುಡತಿಗಿಂತ ನಾದಿಸಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸುಂದರಕೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಇಂಥ ಮನಸ್ಸುರು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಿರಲ. ”

ನಗುತ್ತ ರಾಮಕಲಿ ನುಡಿದಳು “ ಬಳ್ಳೇ ಮಹಾತ್ಮರು ನಿನ್ನ ಅದ ಕರ್ತಾಯೇ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆಗೆ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೇನೋ ! ಆಗ ನಾನು ಹೆಂಡತಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಸೂಲತಿ ನಾದಿಸಿಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ’

‘ ಆಗದಿದ್ದರೇನು ? ಅದು ಆಗಿಹೋಯಿತಲ್ಲ ! ’

ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೀಗೇ ರಸಭರಿತ ಮಾತುಗಳು ಎಷ್ಟೊತ್ತು ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದವೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಆದರ ಯಾರದೋ ಕಾಲ ಸವ್ಯಳ ಕೇಳಿ ಪೊರಳಿದರು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೇಶವ ಬಂದು ಹೇಳಿದನು ‘ ಆಣ್ಣಾ, ಕೃಪಾಶಂಕರರು ಒಹಳ ಹೂತ್ತು ನಿಲ್ಲುವಂತಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ನೀನು ತುಸು ಭಿಟ್ಟಿ ತೆಗೆದುಕೋ ’

ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಅನಂತ ನುಡಿದನು “ಹಾಂ ನಾನು ಪೊರಟು ನಿಂತಿದ್ದೆ ” ಎಂದವನೇ ಈ ಸಂಬಂಧದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪುರಾ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಕೂಡಿ ಬರುವಂತೆ ಯತ್ನಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು

“ ಅತ್ತಿಗೆ, ನಿನಗೆ ಈ ಸಂಬಂಧ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೋ, ಇಲ್ಲವೋ? ನಿಜ ಹೇಳು ”

“ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಎನೋ ಇದೆ ನಿಜ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುವಿರಾ? ನೀವು ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ನಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ ”

“ ಮಾಲತಿಯ ಲಗ್ನವಂತೂ ಮೂದಲು ಆಗಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಮುಂದೆ ಔಷಧ ಕೊಡಿಸಬೇಕಾಗುವದು ನಿನ್ನ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ ”

ನಗುತ್ತ ರಾಮಕಲ ನುಡಿದಳು ‘ ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ ದವರು ಯಾಕ ಕೇಳುತ್ತೀರಿ ? ’

“ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲೇನೋ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದೇ-ನಿನ್ನ ತಲೆ ಸರಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳುವದು ಸಾಕು, ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲ ಮಾತುಗಳು ತುಸು ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡಲ್ಲ ”

ರಾಮಕಲ ನಗುತ್ತಲೇ “ ಸಿಂಗಾರವಾಗಿದ್ದಾಳ ನೀವು ಹೋಗಿ ಬೇಕಾದರೆ ನೋಡಿರಲ್ಲ! ”

ಸವಿಯಾದ ಕೋಪ ತಾಳಿ ಕೇಶವನೆಂದ “ ನಿನಗೆ ಹೇಳಬಂದದ್ದೇ ನನ್ನ ತಪ್ಪು ನೀನು ನೋಡಿದರೆ-ನನ್ನ ಎರಡು ಪಕ್ಕದಾಕೆ ”

ರಾಮಕಲಿ ನಗೆಯಿಂದಲೇ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು ‘ ಅವ್ಯಯ್ಯ, ಹಾಗಲ್ಲ ನಾನು ಸ್ವತಃ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ ಆಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ ಹುಂ ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಉಪಹಾರದ ಸಿದ್ಧತೆ

‘ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವಿರಷ್ಟೇ?’

“ಹಾಂ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಹಾಗೆಂದರೂ ಸರಿಯೇ ಕೇಶವನ ಮಾತಿಗೆ ಮಾಲತಿ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದಳು ‘ನೀನು ಕೇಶವಣ್ಣ, ಎಂದಾದರೂ ಸರಳ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟೀಯಾ?’”

ಆದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೇ ಕೇಶವನಿಂದ “ಹುಂ ನಿನಗೆ ಕರೀಬ್ಬಾಳು ಝು ಹಚ್ಚು ಓಪ್ಪುವದು ”

“ಅಕ್ಕ, ರಾಜರಾಣಿ ಅವರೂ ಬರುವರೋ?”

“ಅವೆಲ್ಲ ನಂತರದ ಮಾತು ನೀನು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗು ತಡನಾಡಬೇಡ ನಾನು ಹೊರಗುತ್ತೀನ ಹಚ್ಚೆಂದರೆ ಮೂರು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೇಶವ ಕೊಟದಿಯ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಹೋದನು

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ ಮಾಲತಿ ಆನಾಕ್ಯಾದಳು ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕತೆಗಳಿಗೆ ಆಕೆ ಚಕಿತಳಾಗಿದ್ದಳು ಆದರೆ ಮೂರು ನಿಮಿಷ ಸಮಯ, ನಿಚಾರಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅವಕಾಶ? ಕೇಶವನ ಆದೇಶಗಂತೆ ಆರಿವೆ ತೊಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು

ನೋಡಿ ಕೇಶವನಿಂದ. ‘ಹಾಂ ಚನ್ನಾಗಿದೆ ಇನ್ನು ಸಡೆ ಅತ್ತಿಗೆ ಹತ್ತಿರ’

ಆಗ ರಾಮಕಲಿ ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು ಧೂರದಿಂದ ಮಾಲತಿಯ ವೇಷ ನೋಡಿ ಬಾಯೆರೆದು ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು

ಮಾಲತಿ ಸನಿಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಕೂಡಲೆ ಆಕೆಯ ಗಲ್ಲಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದಳು ನೀವೇನು ಕಡಿಮೆಯವರಲ್ಲ, ಮಾಲತಿಯ ವೇಷ ಬದಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರಿ

ಮಾಲತಿ ನುಡಿದಳು “ಕೇಶವಣ್ಣ ಹೇಳಿದ ಮೋಟಾರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವುದಿದೆ ಮತ್ತು ನನಗೆ—”

ನಡುವೇ ಕೇಶವನಿಂದ. “ಒಂದು ತಪ್ಪು ಮಾತಾಡುವೇ ಮಾಲತೀ. ಮೋಟಾರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವದು, ಎಂದೇನೂ ನಾನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವದು ಮತ್ತು ಮೋಟರು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದೆ. ಇವೆರಡನ್ನೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಮೇಳುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಿ.”

ಮಾಲತಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು “ನೀನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇ ಕೇಶವಣ್ಣಾ, ಮೋಟರು ನಮ್ಮದೇ ಆಗುವದೆಂದು”

ಶಾಂತಭಾವದಿಂದ ಕೇಶವ ನುಡಿದನು “ಈಗಾದರೂ ಹಾಗೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಎಲ್ಲ ಆಗಿದೆ. ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸವಿರದಿದ್ದರೆ ಅತ್ತಿಗಿಯನ್ನು ಕೇಳು”

“ನೀವೊಳ್ಳೇ ರಕ್ಕರು ಏನು ಬೇಕೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ” ಎಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರವೊಂದನ್ನು ಹಾಸಿದಳು ರಾಮಕಲಿ ನೀನೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿ ನಾನು ಉಪಹಾರ ತರುತ್ತೇನೆ

ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ಮಾಲತಿ ಮೃಗ ನಡುಗಿತು ಗುಡುಗು ಕೇಳಿದಳೇನೋ? ತಿಳಿಯಲು ತಡವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಲಜ್ಜಾ-ಸಂಕೋಚಗಳಿದ್ದರೂ ಕುತೂಹಲ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು “ಇಲ್ಲಿ ಯಾರ ಉಪಹಾರ ಕೇಶವಣ್ಣಾ” “ಆ ಮೋಟರದ ಮಾಲಕ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಪರಮ ಮಿತ್ರನದು ಮೂತ್ರ ಉಪಹಾರ ಮಾಡಿಸುವ ಭಾರ ನಿನ್ನದು”

ಸಂಕಟದಿಂದ ಸಾರಿದಳು “ನನ್ನಿಂದಾಗದು”

ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೇಶವ ಕೇಳಿದ “ಇದೇನು ಹೇಳುವೆ ಮಾಲತಿ? ಪುರಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲ—”

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಮಕಲಿ ಉಪಹಾರದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಳು ಆಕೆ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನಿಡುತ್ತ ನುಡಿದಳು “ಈಗ ಪುರಾಣ ಕಾಲ ಏನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿತು?” ಅದನ್ನೇಕೆ ಎಳೆತಂದು ಉಪನ್ಯಾಸ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ?”

ರಾಮಕಲಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿ ಅಣಕಿಸುತ್ತ ಕೇಶವ ಹೇಳಿದನು “ಪುರಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥರು ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಬೀದಿಯಿಂದ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರುತ್ತಿದ್ದರು ಈಗ ಮಾಲತಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ನನ್ನಿಂದಾಗುವದಿಲ್ಲ ನೀನಾದರೂ ಹೇಳು ಅತ್ತಿಗೆ, ಇದೇನು ರೀತಿ?”

ವ್ಯಂಗಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿ ತುಸು ಗಂಭೀರತೆಯಿಂದ ರಾಮಕಲಿ ಅಂದಳು “ನಿಮ್ಮ ಮಾತೇನೋ ನಿಜ ಆದರೆ ಈಗ ತುಸು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಆಗಿದೆ”

‘ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತುಸು ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಮೆ ಆಗಿದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಲತಿಯ ಬೆನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತೀ ಆಷ್ಟೇ’

‘ಆದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಪುರಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕಾಲದ ಮಾತು ಬಂತು ಹಾಗೂ ಇರಲಿ, ಮಾಲತಿ ಎಂದೂ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಕೇಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ದಿನ ವಿರೂತ್ತಾಳೆ?’

ಎರಡೂ ಕಡೆಯಿಂದ ಆದ ತನ್ನ ವಿಷಯದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕಂಠಿ ಮಾಲತಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲ ನೇತಾಡುವ ಹಾಗೆ ಅಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು

(೧೩)

ಮಾಲತಿಯ ರೂಪ—ಲಾವಣ್ಯವು ಕೃಪಾಶಂಕರನನ್ನು ಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣವು ಉಪಹಾರ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ಭಂಗಿಯಿಂದಲೇ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು ಅವನ ಕಂಗಳು ಸೋತು ಸೆರೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದರೂ, ಪೂರ್ಣ ಜಯಲಾಭದ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕೇಶವ ಮಾಲತಿಯ ಗುಣಗಳ ಸ್ತುತಿಗಾರಂಭಿಸಿದ್ದನು. “ಈ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿದ ಆರಿವೇ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಇದನ್ನು ಮಾಲತಿಯೇ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ ಆ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೊಂದು ರೇಶಿಮೆ ಚಿತ್ರವಿರುವವಲ್ಲ ಅದೂ ಮಾಲತಿಯದೇ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮಾಲತಿಗೆ ಬರಿ ಇಂಗ್ಲೀಜಿಯಷ್ಟೇ ಬರುವದೆಂದಲ್ಲ ರಘುವಂಶದ ಮೂರು ಸರ್ಗ ಓದಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ” ಇತ್ಯಾದಿ

ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳಿದಂತೆಲ್ಲ ಕೃಪಾಶಂಕರ ಮಾಲತಿಯ ಕಡೆ ಅಧಿಕಾಧಿಕ ಅಕೃಷ್ಣನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು ಅವನ ಅಂತರಂಗದ ಬಾವ-ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ತೋರಿಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು ಸಾಫಲ್ಯದ ಸಂತಸದಿಂದ ಕೇಶವ ಪುಲಕಿತನಾಗಿದ್ದ. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಲತಿಯ ಅಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿತು. ಅವನು ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡನು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕೃಪಾಶಂಕರ ತಿಳಿದಾನು, ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಮಾಲತಿಗೆ ತೀಕ್ಷ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು ಆದರೆ ಔಷಧವೇನೂ ಗುಣಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಾಲತಿಯ ಮುಂದೆ ಮಿತ್ರನನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವೇಳೆ ಕೂಡಿಸುವದು ವಿಹಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಅವನೊಡನೆ ಹೊರಗೆ ಒಂದುಬಿಟ್ಟನು.

ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಎದರು-ಬದರು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೇಶವ ಕೇಳಿದನು “ಹು- ಇನ್ನು ಹೇಳೋಯ್ಯಾ”

ವ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೃಪಾಶಂಕರ ನುಡಿದ “ಮುಹೂರ್ತವೆಂದು ತೆಗೆಸುವ, ಆದನ್ನು ನೊದಲು ಹೇಳು”

“ಮತ್ತೇನೂ ಚರ್ಚೆ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ?”

“ಊಹುಂ” ಬರಿ ಇಷ್ಟೇ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮುಹೂರ್ತ ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದು”

ನಗುತ್ತ ಕೇಶವ ಅಂದನು. “ಮಾಲತಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ರಕ್ತಿ ಇರುವದೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಶಂಕರ ಮಹಾರಾಜರ ಧ್ಯಾನ ಭಂಗವಾಗಬಹುದೆಂದು ನಾವೇನು ಬಲ್ಲೆವು? ಈಗ ಒಪ್ಪಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು, ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಸೀಮ ಶಕ್ತಿಯುಂಟು”

ಕೃಪಾಶಂಕರನು ನಗುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ಒಪ್ಪುದೆನ್ನಾ ಒಪ್ಪಿದೆ. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಸೀಮ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಮತಭೇದವಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಪೂರಾ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀವು ಕನೋಜಿಗಳು ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತೂಕ ಮಾಡುವಾಗ, ನಾನು ತೂಕವೇರುವೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಯಾರು ಒಲ್ಲರು? ಇರಲಿ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸು”

ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೇಶವ ಗೇಲಿಯಿಂದ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದನು “ಇಂಥ ವನಯ ತೋರಿಸದಿದ್ದರೂ ಚನ್ನಾಗಿತ್ತು ಭಲೆ, ನೀನು ಯಾರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಿ? ಮಾಲತಿಯದೋ? ಆಕೆ ಮಿಲನ ರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ಷಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೋಡುವೆಯೋ? ನಿನ್ನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದು ಅರ್ಧಗಂಟಿಯವರೆಗೆ ಒಂದು ಸಾಧು ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಕಷ್ಟವನ್ನೇನು ನಾವು ಕೂಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

“ಒಳ್ಳೇದು, ನಾಳ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲ ಮಾವನನ್ನೂ, ಪಂಡಿತ ರನ್ನೂ ಲಗ್ನು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ”

ಬಳಗಿನಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದ ರಾಮಕಲಿಗೆ ಇನ್ನಾಸ ಸಂದೇಹವೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಶಾಂತ ಸ್ತ್ರಿಯದರ್ಶಿ ನಮ್ರ ಯುಜಕನು ಮಾಲತಿಯ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗುವನೆಂದಮೇಲೆ ಮಾಲತಿ ನಿಜವಾಗಿ ಭಾಗ್ಯವತಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ

ಬೇಕು ಕೇಶವ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಗ್ರಹಪೂರ್ವಕ ನುಡಿದಳು
“ಏನಾಯಿತು ? ಒಪ್ಪಿದರೇ?”

ಗಂಭೀರತೆಯಿಂದ ಕೇಶವನೆಂದ “ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಹಾಗೇ ಇರುತ್ತಾರೆಯೇ? ಒಪ್ಪದಿರಲಿಕ್ಕೆ”

ವ್ಯಗ್ರಭಾವದಿಂದ ರಾಮಕಲಿ ಕೇಳಿದಳು ಏನಾಯಿತೋ ನಾನರಿಯೇ ಬೇಗ ಹೇಳಿ ಒಪ್ಪಿದರೋ?”

“ಹುಂ-ಹುಂ ಅವನದೇಷ್ಟು ತವಕ? ನಾಳೆ ಮುಹೂರ್ತ ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಒರುತ್ತಾರೆ”

ರಾಮಕಲಿ ನಗುತ್ತ ವಿಚಾರಿಸಿದಳು ‘ಕೈಗೆ ಬಂದಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ದೂಡಿಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ, ಮೈದುನದೇವರಿಗೆ ಮನಸ್ತಾಪವಾಗುತ್ತಿರುವದೋ?’

ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಂಭೀರನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು “ಹೌದು ಎಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲಿ, ಹಸಿವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಏನಾದರೂ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡು.”

ರಾಮಕಲಿ ನಗೆಯಾಡಿದಳು. “ಇದೇ ಇನ್ನೂ ನಿಮ್ಮ ಗೆಳೆಯನೊಡನೆ ತಿಂದಿರುವಿರಲ್ಲ?”

ಕೇಶವನೆಂದ “ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೇ! ಅವನು ಹುಡುಗಿ ನೋಡಲೇ ಬಂದವ ನಾಚಿಕೊಂಡು ಏನೋ ಅಷ್ಟು ನಂಚಿಕೊಂಡ ಅವನ ಸಂಗತ ತಿಂದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿತೇ?”

ಕೇಶವನ ಮಾತಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ನಗು ಬಂತು ರಾಮಕಲಿಗೆ ‘ಅವರಂತೂ ನಂಚಿಕೊಂಡರು ನೀವು ನಗುತ್ತಿದ್ದಿರಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ನಂಚಿಕೊಂಡರೆ ತಪ್ಪಿ ಹೀಗೆ ಬರಿಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದವೇ?’

ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ತಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಕೇಶವನಿಂದ ಮಿಕ್ಕಿದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಗಿಟ್ಟುಹಾಗಿದೆ”

“ಸರಿ, ಬಹಳ ಹಸಿವಾಗಿದೆ ಏನೋ? ಎಂದವಳೇ ಖಾದ್ಯ ಪದಾರ್ಥ ತರಲು ರಾಮಕಲಿ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು”

ಕೇಶವನು ಆಕೆಯನ್ನು ತಡೆದು ಕೇಳಿದನು “ತಿನ್ನವದು ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಿಜ ಹೇಳು ಅತ್ತಿಗೆ. ವರವು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿತಷ್ಟೇ?”

ರಾಮಕಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು.

‘ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಳು ವರ ನಿಗ್ರಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕೂಲಿ ಏನು ಕೊಡುತ್ತೀ?’
ನಗುತ್ತ ಉತ್ತರಿಸುವಳು ‘ ಒಳ್ಳೇ ಸುಂದರಿಯಾಕ ಒಂದು ಕನ್ಯಾ.’

“ಚನ್ನಾಗಿದೆ ನಾನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಬಳಲಿ ಬೇಡಿದ್ದು ನೀರು ನೀಸು
ತುಸು ಬಿಸ್ಕಿನ್ನನ್ನೂ ಬಿಲ್ಲ ಕನ್ಯಾ ಬೇಡ ಅತ್ತಿಗೆ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದು ವರ
ನನಗ ಇಂಥ ವರ ಕೊಡು. ಕನ್ಯೆಯ ಹುಚ್ಚು ಎಂದೂ ಹಿಡಿಯಬಾರದು’

ನಗು-ನಗುತ್ತ ರಾಮಕಲಿ ಮಾತಾಡಿದಳು. “ವರವಲ್ಲ ನಿಮಗೆ
ಶಾಪ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಬೇಗನೆ ನಿಮಗೆ ಲಗ್ನದ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದು ನಮ್ಮ
ಕಾಲು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ ”

ಕೇಶವ ಇದರ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಸಜ್ಜಾಗಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅನಂತ
ಒಂದು ಹೇಳಿದನು “ನೀವೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸಿದ್ದೀರಿ
ನಾನು ಏನೋ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಬೇಕಾದರೂ ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ
ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ”

ರಾಮಕಲಿ ನುಡಿದಳು. “ಆಕೆ ಏನು ಮಾಡಿಯಾಳು ? ಇವರು ಆಕೆಗೆ
ಅಷ್ಟು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದಾರೆ ಮೋಟರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೂರಿಗೆ ಹೋಗುವ
ದೆಂದು ಹೇಳಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡಿ ಯಾರಿಗೋ, ಏನೋ
ತೋರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು ”

ಕೇಶವನಿಂದ, “ನು ನಡೆ ಅತ್ತಿಗೆ ಮಾಲತಿಗೆ ಸಿನೇಮಾ ತೋರಿಸಿ
ಕೊಂಡು ಬರೋಣ ಹೇಗಾದರೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಶಾಂತ ಮಾಡಬೇಕು ”

ರಾಮಕಲಿ ಒಪ್ಪಿದಳು ಆಕೆ ಅನಂತನಿಗೆ ನುಡಿದಳು “ನೀವೂ
ನಡೆಯಿರಿ ”

ಅನಂತನಿಂದ “ಜಮಾ ಜರ್ಜು ಮೇಳುಗೂಡದವನಾ ಹೊರಗೆ
ನಾನು ಹೆಜ್ಜೆ ಇಕ್ಕುವದಿಲ್ಲ. ಜಮೆಯಗಿಂತ ಖರ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಆದರೂ
ಎಂಟು ರೂಪಾಯಿ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಇದು ಹೇಗೆ ?

ಕೇಶವ ಹೇಳಿದ. “ಸರಿಯಾಯಿತು ಅಣ್ಣಾ, ಆ ಎಂಟು ರೂಪಾಯಿ
ನನುಗೆ ಸಿನೇಮಾ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡು. ಅಂದರೆ ಜಮಾ ಖರ್ಚು
ಮೇಳುಗೂಡಬೇಕು.”

ನಗುತ್ತ ಅನಂತನಾಡಿನ “ಈ ರೀತಿ ಜನಾ ಖರ್ಚು ನೋಳಗೂಡಿಸ ಬಂದರೆ ಸಂಸಾರವೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ ತಮಾಷೆಯಾಗುವದು ”

ರಾಮಕಲಿ ಮುಗಳನಗೆ ಗೂಡಿ ಹೇಳಿದಳು “ತಮಾಷೆ ಏನೋ ಆಗೇ ಆಗುವದು ಸರಿ ಆದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಜನಾ ಖರ್ಚು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಇಷ್ಟು ತಲೆ ಚಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ ?”

ನಗುತ್ತಲೇ ಅನಂತನೆಂದ “ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವದ ಮುಂದೆ ಒಪ್ಪಿಸ ಬೇಕು. ಅದು ಇಷ್ಟತ್ತೇಳು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ನೀವೆಲ್ಲ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೂ, ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡುವಂಥವಲ್ಲ ”

ಕೇಶವನೆಂದ “ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದೆ ಎಂದು ಅದರ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತುವದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಬಿಡಬೇಕು.”

ಅನಂತನಾಡಿದ “ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಪ್ಪಾದುದನ್ನು ಆಗಲೇ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜನಾ ಖರ್ಚು ತಪ್ಪಾಗಿಹೋಗುವದು ಇದು ಒರಿ ಜನಾ ಖರ್ಚಿನ ವಿಷಯಕ್ಕಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಈ ಮಾತು ಅನ್ವಯಿಸುವದು ಇದು ತಪ್ಪಾಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗಲೇ ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ಮುಂದಿನ ಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲ ತಪ್ಪುತ್ತಲೇ ನಡೆಯುವವು ಆಗ ಜೀವನ ಸೃತಿಯೊಂದು ದಿನ ಜನಾ ಖರ್ಚಿನ ಪಾನುಗಳಂತೆ ತಪ್ಪಿನ ಒಂದೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯ ಆಗಿಹೋಗುವದು ’

ಕೇಶವ ಏನೋ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ರಾಮಕಲಿ ತಡೆದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು “ಈಗ ಇದರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತರ್ಕ ಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿರಿ ಇದಾದರೂ ಒಂದು ತಪ್ಪಾಯಿತು ಇದನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹಾಗೇ ನಿಂತು ಕೊಂಡರೆ ಸಿನೇಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ತಪ್ಪಿಹೋಗುತ್ತದೆ ಇನ್ನು ಒಂದು ತಾಕು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ನೀವು ಜನಾ ಖರ್ಚು ಕೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ನಾವು ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತೇವೆ ’

ರಾಮಕಲಿಯು ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಅನಂತ ಕೇಶವರು ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದರು ಆಕೆಯು ಮಾತು ಸಮಯೋಚಿತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತಂತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

(೧೪)

ಮುಂದೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಕಳೆದಿರಬಹುದು ಕೇಶವನು ತನ್ನ ಕೊಟೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಏಕಾಗ್ರ ಮನದಿಂದ ಪುಸ್ತಕ ಓದತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಚಳಿಗಾಲದ ಮುಂಜಾವು ಆಗಲೇ ಎಂಟು ಗಂಟೆ ಆದರೂ ಧಂಡಿ ಕಡಮೆ ಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಮಂಜು-ಇಬ್ಬನಿ ಕೂಡಿ, ಲಖನೌದ ರಾಜಬೀದಿಯ ವಸ್ತು ಗಳು ಇನ್ನೂ ಆಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಬ್ಬ ಫೇರೀವಾಲಾ ಗದಗುಟ್ಟಿ ನಡುಗುತ್ತಲೇ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ 'ಚಾಯ್-ಗರಮ್, ಶೇಂಗದಾಣೀ' ದನಿ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಬಿಸಿ ಹಾಲಿನ ಲೋಟಿ ಹಿಡಿದು ರಾಮಕಲಿ ಕೇಶವನ ಕೊಠಡಿಗೆ ಒಂದಳು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನಿಡುತ್ತ ನುಡಿದಳು "ಹಾಲು ಕುಡಿಯಿರಿ "

ಕೇಶವನು ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಮೊಗವೆತ್ತಿ ನಸುನಗುತ್ತ ನುಡಿದನು " ಓಹೋ! ಸ್ವತಃ ಅತ್ತಿಗೆ ಹಾಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾಳೆ ಏನಾದರೂ ಉದ್ದೇಶವಿರಲೇಬೇಕು "

ಉದ್ದೇಶವೇನೋ ಇದ್ದೇ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ರಾಮಕಲಿ ಒಪ್ಪದಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆಲೇ ಏನೂ ಉತ್ತರಿಸದೇ ನಸುನಗುತ್ತಲೇ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಳು

ನಗುತ್ತ ಕೇಶವನು ಹೇಳಿದ. " ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ " ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಕುರ್ಚಿಯಿಂದೆದ್ದು ರಾಮಕಲಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಸರಿಸಿಟ್ಟನು

ರಾಮಕಲಿ ಕುಳಿತ ನಂತರ ಅಂದನು " ಬಹುಶಃ ವಿವಾಹದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು "

ತಡವರಿಸುತ್ತ ರಾಮಕಲಿ ನುಡಿದಳು " ಹಾಂ ಆದರೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಭಯ. ಬಹುಶಃ ನೀವು ಅಪ್ರಸನ್ನರಾಗುತ್ತೀರಿ. "

ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದನು ಕೇಶವ. " ಇಷ್ಟು ಭೂಮಿಕೆಯ ನಂತರ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತೇನೆ "

ಏನು ಹೇಳಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಮಕಲಿ

ನುಡಿದಳು “ ಈ ವಿವಾಹದಿಂದ ಮಾಲತಿ ಸುಖಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುವದು ”

ಪಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ಕೇಶವ ನೋಡತೊಡಗಿದನು ನಗೆಯಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು “ ಇವೇನು ನಿನ್ನದೇ ತರ್ಕವೋ, ಮತ್ತೆ ಯಾರಾದರೂ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೋ ? ”

“ ಒಂದು ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂದೂ ತಿಳಿಯಲಿ ”

“ ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯದೆ ನಾನು ಹೇಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಕು ? ”

“ ಹೇಗೆಲ್ಲ ನೀವು ಸಮಾಜ ಹಾಕಿದರೆ, ಬಹುಶಃ ನನಗೆ ಏನೂ ಹೇಳ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಾತೇನೋ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತವೆ ಆದರೆ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡಲು ಬರುವದಿಲ್ಲ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ವಿವಾಹದಿಂದ ಮಾಲತಿ ಸುಖಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲ ”

ಹಾಲಿನದೊಂದು ಗುಟ್ಟುಕು ಕುಡಿದು ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ ಇದು ಕೇವಲ ನಿನ್ನದೇ ತರ್ಕವಾಗಿದ್ದರೆ-ಏನಾದರೂ ಇರಲಿ. ಮಾಲತಿ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿರುವಳೋ ? ”

“ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವಳೇನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಾವ-ಭಂಗಿಯಿಂದ, ರೀತಿ-ಸಡತೆಯಿಂದ, ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ? ಮಾತು-ಕತೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಹ ಆಕೆ ಒಂದು ರೀತಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ ಆಕೆಗೆ ಈ ಲಗ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇಲ್ಲ ”

ರಾಮಕಲಿಯು ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೆಲವೇಳೆ ಕೇಶವ ಸುಮ್ಮನೇ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕೇಳಿದನು “ ಏನಾಗಬೇಕಂತೆ, ಅದನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವಳೋ ? ”

“ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಅದನ್ನೂ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ ”

ನಾಲಿಗೆ ಕಚ್ಚಿ ಕೇಶವ ನುಡಿದನು “ ಏನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೆ ? ”

ರಾಮಕಲಿಯು ನೋಗದಲ್ಲ ಭಯದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ನಗೆ ಹೊರ ಚಲ್ಲಿತು “ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೆ. ”

ಕೇಳಿ ಕೇಶವ ಸ್ತಂಭಿತನಾಗಿ ಕೆಲ ವೇಳೆಯ ವರಗೆ ರಾಮಕಲಿಯು ಕಡೆಗೆ ಒಂದೇ ಸವನೇನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಾಲೆಲ್ಲ ಕುಡಿದು ಮಾತಾಡಿದನು.

“ ಇಲ್ಲ ನೀವೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ನನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವಿರಿ ನನಗೆ ಹೀಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ನನ್ನನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೆ ಇದರ ಅರ್ಥ ವಾದರೂ ಏನು ? ಏನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಳೋ ? ”

ಮೆಲ್ಲಗೆ ರಾಮಕಲಿ ನುಡಿನಳು “ ಹಾಂ ”

ಕೇಶವ ತುಸು ಉತ್ತೇಜಿತನಾಗಿ ಅಂದನು “ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಚನ್ನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೃಪಾಶಂಕರನೊಡನೆ ಲಗ್ನ ಬೇಡ, ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಆಕೆ ಏನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಹೇಳಿರುವಳೇ ? ”

“ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಆ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಆಕೆ ಎಂದೂ ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ ಪರ್ಯಾಯದಿಂದ ತೋರಿಸಿದ್ದಾಳೆ, ನಿಮ್ಮ ಸಂಗಡ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತಾಳೆ.”

ತುಸು ವಿಚಾರಮಗ್ನನಾಗಿ ಕೇಶವನೆಂದ. “ ನೋಡು ಅತ್ತಿಗೆ, ಬಂಕಿಯೊಡನೆ ಚೆಲ್ಲಾಟ ಎಷ್ಟು ಕೆಡುಕೋ, ಅಷ್ಟೇ ಕೆಡುಕು ಮನುಷ್ಯನೊಡನೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನೊಡನೆ ಆಟವಾಡುವುದು ಮಾಲತಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಈಗೇನಾದರೂ ವಿಚಾರ ಬಂದಿದ್ದರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಸಿಟ್ಟಯವಾಗಿ ನೀನೂ ಅಣ್ಣನೂ ಭಾಗಿಗಳು. ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೀವು ಮನದ ಮಂಡಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಆದರೆ ಪರಿಣಾಮವೇ ಇದು ಮಾಲತಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಕೇಶವನೆಂದರೆ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಪದಾರ್ಥ. ಸರಿ, ಅದರಲ್ಲೇನಾಶ್ಚರ್ಯ ? ”

ನಗೆಯಿಂದ ರಾಮಕಲಿಯಾಡಿದಳು “ ಚನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದಿರಿ ಮಾಲತಿ ಪ್ರೀತಿಸುವದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇದಕಾಗಿ ನಾನು ಮತ್ತು ಅವರು ಭಾಗಿಗಳು ನೀವು ಉರು ಸುಟ್ಟಿರೂ ಹಸುಮಂತ ಹೊರಗೆ ಸರಿ ಕಳ್ಳರು ಸಾಧುಗಳಾದರು ಹಿಡಿದುಕೊಟ್ಟವರಾದರು ಅಪರಾಧಿಗಳು ”

“ ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ ಕಳವು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಶೆ ಹಚ್ಚಿ, ಸಾಧುವಾದವರನ್ನು ಯಾರು ಕಳ್ಳರಂತೆ ಮಾಡಿದರೋ ಅವರಲ್ಲವೇ ಅಪರಾಧಿಗಳು ? ಇದೆಲ್ಲ ಸಾಕು ಈಗ ಹೇಳು ಏನು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ? ಆಕೆ ಕೃಪಾನ್ ಸಂಗಡ ವಿವಾಹವಾಗುವದಿಲ್ಲ, ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುವೆಯಷ್ಟೇ ? ”

ಕಳೆಗುಂದಿ ರಾಮಕಲಿ ನುಡಿದಳು “ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ,

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ! ಇದನ್ನೇ ನೂ ನಾನು ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ ನಿಜಸಂಗತಿ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಟ್ಟಿ ನೀವೇನಾದರೂ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಸುಮ್ಮನೇ ನಾನು ಹೇಳುವದಿಷ್ಟೇ ನಿಮ್ಮ ಸಂಗಡ ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದರ ಮೂಲತಿ ಸುಖಿಯಾಗು ತ್ತಿದ್ದಳು ”

ರಾಮಕಲಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಶವನಿಗೆ ತುಸು ಕಷ್ಟವೆನಿಸಿತು ಮೂಲತಿಯ ಸಂಗಡ ನೀವು ವಿವಾಹವಾಗಿರಿ, ಎಂದು ರಾಮಕಲಿ ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ ಆಗ್ರಹ, ವಿನಂತಿ, ಜಗಳ ಯಾವುದೂ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಲ ಕೇಶವ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಪ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು ಇದರ ವಿನಾ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಹಿತಾ-ಹಿತಗಳ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ, ಬುದ್ಧಿಹೀನಳಾದ ಓರ್ವ ಕಿಶೋರಿಯ ವಿಕೃತ ವಿಚಾರವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲು ಹಾಗೂ ಅಂಥ ಅಪ್ರಿಯ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳಲು ಕೇಶವ ಸಹಸಾ ಸಿದ್ಧನಿರಲಿಲ್ಲ ಸಂವಾರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗೆ ಅವನು ಬಹಳ ಭಯಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾತರವಾಗಿ ರಾಮಕಲಿಗೆ ಹೇಳಿದನು

“ಆತ್ತಿಗೆ, ನೀವೆಲ್ಲ ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ ನಾನು ಸನ್ಯಾಸಿ, ವಿರಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ವಿವಾಹಿತನಾಗಿ ಸ್ವತಃ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತೇನೆ ಇನ್ನೊಂದು ಜೀವಕ್ಕೂ ಸುಖ ಕೊಡಲಾರೆ ನಾನು ಇದ್ದರ ಇದ್ದೆ ಎದ್ದರೆ ಎದ್ದೆ. ಅದಾವುದೂ ನಿಶ್ಚಿತವಿಲ್ಲ ಏನೋ ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ತುತ್ತು ಅನ್ನ ಸಿಗುತ್ತದೆಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ಅಷ್ಟೆ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಎಂದೋ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ ”

ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಸಿಗುವ ಯಾವ ತುತ್ತು ಅನ್ನದ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿ ಕೇಶವ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಸುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿದನೋ, ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಲು ಆಕೆಗೆ ಜಡವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ ಅದೃಷ್ಟ ವಿಧಾನದಿಂದ ಆಕೆ ದುಃಖ ಮತ್ತು ಯಾತನೆಯ ಕಾರಾಗ್ರಹದಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾಗಿ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ರಾಜಪ್ರಾಸಾದದಲ್ಲಿ ಯಾವ ದಿನ ಮೂದಲು ಕಾಲಿಟ್ಟಳೋ, ಅದೇ ದಿನ ಆಕೆ ತಿಳಿದಿದ್ದಳು ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬರಿ ರಾಮಚಂದ್ರನಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಸಶರೀರರಾಮ ಚಂದ್ರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲೆಟ್ಟ

ವಿಪುಲ ಭಕ್ತಿ-ಪ್ರೇಮದ ಜೊತೆಗೆ ಮೈದುನನಲ್ಲಿಯೂ ಆಪಾರ ಪ್ರೀತಿ ಸ್ನೇಹಗಳನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದಳು. ಅದೇ ಸ್ನೇಹದ ಬಲದಿಂದ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೇಶವ ಸಾಹಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಇದನ್ನರಿತು ರಾಮಕಲಿ ಕೆಚ್ಚು ಹಿಸುಕಿ ನೋಡುವದು ಒಳಿತಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಳು ಆಗ ಆಕೆಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲಿನ ಪ್ರಸಂಗ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು ಗಾಂಧೀವಾದನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಶವ ಜೋರಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಹೀಗಿರಲು ತಾನು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ, ಎಷ್ಟು ವಿನತಿ, ಎಷ್ಟು ಸ್ನೇಹ-ಪ್ರೀತಿಗಳಿಂದ ಮೈದುನನ ಆ ಪ್ರಬಲ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿ ಮನೆಯಲ್ಲೆಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ! ಅಲ್ಲದೆ ಮುಂದೆ ಆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸ್ನೇಹ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯ ಹೂಸ-ಹೂಸ ದಾರದಿಂದ, ನಿತ್ಯಜಾಲನನ್ನು ಹೆಣೆದು, ಮೈದುನನನ್ನು ನಾಲೂಡು ಕಡೆಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಬಂಧಿಸತೊಡಗಿದೆ! ಈಗ ಸರ್ವಧಾ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಜಾಲಕ್ಕು ಕಡೆಯ ಗಂಟು ತೊಡಕಿಸುವದಕ್ಕೆ ತಾನು ಯಾವ ಮೂಲತಿಯ ಆಶ್ರಯ ಕೋರಿಸೆನೋ, ಎನ್ನೆತ್ತಿ ಲೇವುನಾ ಗ್ರಹತ್ಯಾಗ-ಆಶ್ರಮ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದೊದಗಿದವು ರಾಮಕಲಿ ಅಂಜಿದಳು ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು ಎನು ವಿಶ್ವಾಸ? ಜಾಲ ಮುಗಿಸುವಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹರಿದುಹೋದೀತು ಹಿತವು ಅಹಿತವಾದೀತು!

ರಾಮಕಲಿ ಮೈದುನನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಸಕರುಣ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀರಿ ಹೇಳಿದಳು “ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿರಬಹುದು ನಾನು ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ ನೀವು ಮಾಲತಿಯ ಹಿತಕರ್ತರಿಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ನಾನು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನ್ನೆದುರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಈಗ ಮಾಲತಿ ಹೇಗೆ ಸುಖಿಯಾಗುವಳೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿರಿ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜವೋ, ಅದನ್ನು ಸ್ವತಃ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿರಿ ಯಾವುದು ಹಿತವೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿರಿ ಅಂದರಾಯಿತು ”

ರಾಮಕಲಿಯ ಈ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಪರಿವರ್ತನದ ಕಾರಣವನ್ನು ತುಸು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕೇಶವ ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕ ನುಡಿದನು. “ ಮಾಲತಿಯ ಹಿತಕ್ಕೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೂ ನಾನು ಸಂಕೋಚ ತಾಳುವದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ವಿನಾಹ

ವಾಗದಿದ್ದರೆ ಮಾಲತಿ ಅಸುಖಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಕಂಡರೆ ನಾನು
ವಿನಾಹಕ್ಕೆ ಹಿಂದುಮುಂದೆ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ ಮಾತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು
ಬಸ್ಪೆಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ ಷೂಕಿಗಾಗಿ ಲಗ್ನವಾಗು ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಆಗ್ರಹ
ಪಡಿಸಬೇಡ ಅತ್ತಿಗೆ.”

ರಾಮಕಲಿಯ ಮನಸ್ಸು ಹಗುರಾಗಿ ಹೋಯಿತು ಪ್ರಸನ್ನತೆ
ಯಿಂದಾದಿದಳು “ ಇನ್ನು ಹುಚ್ಚೀನೂ ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆ ಇಂದಿನಿಂದ
ಮಾಲತಿಯ ಎಲ್ಲ ಭಾರ ನಿಮ್ಮದು ನಿಮಗೆ ಸರಿ ಎನಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು.
ಆದರಿಂದಲೇ ಆಕೆಯ ಕಲ್ಯಾಣ ”

“ ನೀವಲ್ಲ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ಮಾಲತಿಯ ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ
ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸುತ್ತೀರಿ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ಭಾರ ಹೊರುವ ಶಕ್ತಿ
ನನ್ನಲ್ಲಿರುವದೇ ಅತ್ತಿಗೆ? ”

“ ಹಾಂ ನೀವು ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿರಿ. ತಿಳಿಸಿರಿ ನಿಮಗೆ
ಸರಿಕಂಡಂತೆ ಮಾಡಿರಿ ”

ಕೇಶವ ಮಾತಾಡದೆ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತನು

ಚಿಂತಿನಾದ ಮೈದುನನನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಮಕಲಿ ಅಂದಳು “ ಅಷ್ಟ
ವಿಚಾರ ಮಾಡುವದೇನದು? ವರೀಕ್ಷಿಸಿ ನಿಮಗೇನು ಬೇಕೋ ಅದನ್ನು
ಮಾಡಿರಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದಳು.

“ ಇಲ್ಲ ವಿಚಾರಿಸುವದೇನೂ ಇಲ್ಲ ಮಾಲತಿ ಏನನ್ನುತ್ತಾಳೆ ತನ್ನ
ಹಿತಾಹಿತಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾಳೆ ಏನೋ-ಹುಂ ನಾನು ಎಲ್ಲಾ
ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ ನೀನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ಅತ್ತಿಗೆ ! ”

“ ನಾನು ಏನೂ ಚಿಂತಿಸುವುದಿಲ್ಲ ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಾಮಕಲಿ ಸಾವ
ಕಾಶ ಕೊಟಡಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋದಳು

ಕೆಲ ವೇಳೆಯ ವರಗೆ ಚಿತ್ರದಂತೆ ಕೇಶವ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಂತರ
ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು.
ಯಾವುದು ಶುಭ ಮತ್ತು ಸತ್ಕರ್ತವ್ಯ ಅದನ್ನೇ ಆಚರಿಸುವಾ! ಹೀಗೆ ಚಿಂತಾ
ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಪುಸ್ತಕ ತೆರೆದು ಓದತೊಡಗಿದನು.

(೧೫)

ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯಾಗಿದ್ದಿತು ಮಾಲತಿ ತನ್ನ ಕೊಟಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಉದಾಸೀನಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಕಿಟಕಿ ತುಸು ತೆರೆದಿತ್ತು ಕಿಟಕಿಯ ಹೊರಬದಿಗ ಎರಡು ಅಳಿಲುಗಳು ಜಗ್ಗುಡುತ್ತಿದ್ದವು ಮಾಲತಿಯ ದೃಷ್ಟಿ ಏನೋ ಅಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಬೇರೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ. ಯಾವುದೋ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ ನಿಮಗ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ

ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಾದವು ಆಕೆಗೇನಾಗಿದೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವತಃ ಆಕೆಯೇ ಅರಿಯದಾಗಿದ್ದಳು ಓದುತಿದ್ದರೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ವಸ್ತ್ರ ಹಣೆಯುವದಾದರೆ ಮನೆ ತಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಳು ಸದಾ ಸರ್ವ ಕಾಲ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಸ್ಪಿರತೆ, ವ್ಯಾಕುಲತೆ ಇಂಥ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಕೃಪಾ ಶಂಕರನೂದನೆ ಜರಗುವ ಆಕೆಯ ವಿವಾಹವೇ ಆದರೆ ಹೀಗೇಕೆ ಎಂದು ಆಕೆ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಕೃಪಾಶಂಕರನ ಸಂಗಡ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಅನಾಸಕ್ತಿ ಏಕೆ? ಜನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಗುಣವಂತ, ಧನವಂತ, ಹೂಲುವನೆ, ಅಳುಹೋಳು, ವಿಪುಲ ಧನರಾಶಿಗೆ ನಾನು ಸ್ವಾಮಿನಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ ಅದರ-ಮನಸ್ಸು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಇಚ್ಛಿಸುವದಿಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮನೆಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸಹ ಮರಯುವದಿಲ್ಲ ಮನವೇನೋ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತದೆ ನನ್ನದೇ ಅಧಿಕಾರವೆಂದು ಆ ಕೊಟಡಿ ಏಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸ ಬಾರದು? ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೇಕೆ ಸರಿಪಡಿಸಬಾರದು? ಮೇಚು ಏಕೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಬಾರದು? ಅದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಈಗೇಕೆ ಸಂಕೋಚವಾಗುತ್ತಿರ ಬಹುದು? ಎರಡು ದಿನ ಮೊದಲು ನಾನು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಈಗ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಉನ್ಮಾದ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಮೊದಲು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಶವನ ಸಂಗಡ ವಿವಾಹವೆಂದು ಮಾತು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸಹಜ ಆನಂದ ಲಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು ಇದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಅಭೀಷ್ಟದ ಪೂರ್ಣತೆ ಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಲಗ್ನ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾದಂದಿನಿಂದ ಆದಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ಈಗ ಆಶೆಯ ಆನಂದವಿಲ್ಲ ಸವಿಯಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಲ್ಲ. ಇವನ್ನೇ ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ಆಕೆ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ ಮಾಲತಿ, ಕೊಟಡಿ ಯಲ್ಲದ್ದೀಯಾ? ”

ಕೇಶವನ ದನಿಗಳ ಬಿಚ್ಚಿಬಿದ್ದಳು ಎನ್ನು ನುಡಿದಳು ‘ ಹೂಂ ’
ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಂಚದಿಂದಿಳಿದು ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಹೇಳಿದಳು “ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿದೆ ” ಬಾಗಿಲ ನೂಕಿ ಕೇಶವ ಒಳಗೆ ಬಂದನು

“ ಏನು ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಲತೀ? ”

ಮಾಲತಿ ಒಂದು ತಡವೆ ಕೇಶವನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದಳು “ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ”

“ ಈಗ ನೀನು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ವೇಟಿಗೆ ಒರಬೇಕಲ್ಲ ನಿನಗಿಂದು ಕೆಲವು ಬಾಲ್ಯವು ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕೂಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ ”

ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಮಾಲತಿ ನುಡಿದಳು. “ ನಾನೇಕೆ ಬರಬೇಕು? ”

“ ಅಳತೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದುಹೂಸ ಅಂಗಡಿ ತೆರೆದಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅಳತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಇರುವರು ”

ಇದಿಲ್ಲದರ ಅನುಮಾನ ಮಾಡಿನೋಡಿ ಮಾಲತಿ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಕೊಂಡಳು “ ಮಾದರಿಯೊಂದು ಕೊಟ್ಟರು ಸಾಗುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲದೇ ಅವೆಲ್ಲ ಕೊಳ್ಳುವದೇಕೆ? ಈಗೇನೂ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ ”

“ ಅವಶ್ಯವಿರುವದೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ದಿನ ನನುಗೆ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಂಕೋಚವೇಕೆ? ಬಂದರಾಯಿತು ”

ಒಂದು ಸಾರೆ ಕೇಶವನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ನುಡಿದಳು “ ಒಳ್ಳೇದು ”

“ ಹಾಗಾದರೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗು. ’ ಎಂದವನೇ ಕೇಶವ ಹೊರಗನಡೆದನು

ಓಂಗಳಾದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾಲತಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಜೀವಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಆಕೆಯ ದಿಟ್ಟ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿಯ ಏನೋ ವಿಚಿತ್ರದೃಶ್ಯಗಳ ಕಡೆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಅಲ್ಲಿದ್ದರಷ್ಟೇ! ಆಕೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಈ ಬಾಲ್ಯವು ಈ ಒಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತಲ್ಲ! ಅಭೀಷ್ಟ ವಿಯೋಗ, ಅಸಿಚ್ಚೆಯ ಸಂಯೋಗ!

ಅಳತೆ ಕೂಡುವ ಕೆಲಸ ಬೇಗ ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು ನಂತರ ಟಾಂಗಿಯವನಿಗೆ ಕೇಶವನು ಅಮೀನಾಬಾದಕ್ಕೆ ಸಾಗಲು ಹೇಳಿದನು ಮಾಲತಿ ಸುಮ್ಮನಿರ್ದಳು. ಒಂದು ಶಬ್ದವನ್ನೂ ಉಚ್ಚರಿಸಲಿಲ್ಲ

ಆ ತೋಟ ಮುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ಕೇಶವ ಕೇಳಿದ "ಮಾಲತೀ ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣ ಚಿಂತಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನಂಬುವೆಯಾ?"

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮಾಲತಿ ಯೋಚಿಸಿದಳು "ಹಾಂ"

ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೇಶವನಿಂದ "ಸರಿ. ನಿನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸ ಇನ್ನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ನೀನು ಸರಗಿಗೆ ಗಂಟು ಹಾಕಿಕೋ. ನಿನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸ ಭಂಗವಾಗುವ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ."

ಪುನಃ ಕೇಶವನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಮಾಲತಿಯಾಡಿದಳು. 'ಕೇಶವಣ್ಣಾ, ನಾನೇನು ಕೃತಘ್ನಳಾದೆನೆಂದು, ನೀನು ಇದರ ನೆನಪು ಕೊಟ್ಟಿ?"

ಈ ಮಾತು ಕೇಶವನ ಮನುಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಾಗಿತು 'ಚಿ, ಆದೇನು ಮಾತು ಮಾಲತಿ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಗುಣ ಸ್ನೇಹಾದಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮವಳೇ ಆಗಿರುವ "

ಟಾಂಗಾ ತೋಟ ಮುಟ್ಟಿದ್ದಿತು, ಇಳಿದು ಕೇಶವ ನುಡಿದ 'ಬಾ, ಮಾಲತೀ ತುಮು ವೇಳೆ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವಾ'

ಮಾಲತಿ ಇಳಿದು ಸುಮ್ಮನೇ ಕೇಶವನ ಹಿಂದೆ ನಡೆದಳು ಒಂದು ನಿರ್ಜನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, ಒಂದು ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಇಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತರು ತುಮು ದೂರ ಕೆಲವು ಹುಡುಗರು ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಒಂದು ಕುಂಜದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ, ಓರ್ವ ಮೇಮು ಮತ್ತು ಸಾಹೇಬರು ಕುಳಿತು ಹುಬ್ಬೆ ಕೊಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು ತುಮು ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತೋಟದ ದೀಪಗಳಲ್ಲ ಹತ್ತಿಕೊಂಡವು ಆಗ ಧಂಡಿಯ ದಿನವಾದುದರಿಂದ ತಿರುಗಾಡುವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಡಮೆಯಾಗಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಿತು

"ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಮಾಲತೀ, ನೀನು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಸರಳ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವಿ ಎಂದು ನಾನು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ ಆದಷ್ಟು ಅವಶ್ಯವಿರದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ದಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ "

ಮಾಲತಿ ಗಾಢಮಾನದಿಂದಿದ್ದಳು

‘ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಸರಳ ಉತ್ತರ ಅವೇಕ್ಷಿಸುವಂತೆ, ನಾನೂ ಸರಳ ವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತೇನೆ ಏನು ಕೃಪಾರಂಕರನೇಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗಲು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇಲ್ಲವೇ? ನಿಜ-ನಿಜ ಹೇಳು ಮಾಲತಿ! ಕೆಲವು ಸಮಯ ದಲ್ಲಿ ಲಜ್ಜಾ-ಸಂಕೋಚ ಬಿಡಬೇಕಾಗಬಹುದು.’

ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮಾಲತಿ ಬಲಗುಂದಿದಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಏನಿದು ಉತ್ತರಿಸಬೇಕು? ಅದೂ ಸ್ವತಃ ಕೇಶವನಿಗೆ ಶಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದೂಡ ಒರುವದೇ ಸಂಕೋಚವನ್ನು? ಮಾಲತಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಆತುರದಿಂದ ಕೇಳಿ ವನು. ‘ಹೇಳು ಮಾಲತಿ, ಈ ಲಗ್ನ ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇಲ್ಲವೇ?’

“ಇಲ್ಲ” ಎಂದವಳೇ ಮಾಲತಿ ಅವಾಕ್ಯಾದಳು ಹೇಗೆ ಈ ಶಬ್ದಗ ಳಾದರೂ ಹೊರಬಿದ್ದವೋ?

ತುಸು ವಿಚಾರಿಸಿ ಕೇಶವ ನುಡಿದ. ‘ಒಳ್ಳೇದು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ವಿವಾಹವಾದರೆ ನೀನು ಸುಖಿಯಾಗುವಿಯಾ? ಹೇಳು. ನಾಚಬೇಡ’

ಅಂಥ ಚಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಆಕೆಯ ತಲೆ ಬೆವರಿತು ಈ ಅದ್ಭುತ ಮತ್ತು ಅನುಚಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೂಡಬಾರದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಆಕೆ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟಳು. ತಲೆ ನೋಯತೊಡಗಿತು ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ತಲೆ ಚಿಟ್ಟಿಕ್ಕಿದಳು ಅನೇಕ ಸಲ ಕೇಶವನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ ಆದರೆ ಮಾಲತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಳೆಂದು ತಿಳಿದಕೂಡಲೇ ಅವನು ನುಡಿದನು “ನಿನ್ನ ಮೌನದಿಂದ ನಾನು ತಿಳಿಯುವ ದೇನೆಂದರೆ, ನನ್ನೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾದರೆ ನೀನು ಪುಸನ್ನಳಾಗುವಿ. ಇಷ್ಟೇ ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳಿದುದು ನೆನಪುಂಟೇ? ನಮ್ಮದು ಒಬ್ಬ ಹೊರಗಿನವ ಒರುವದಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಃ ನಾವು ಅದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆ ದಿನವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಸಮಾಧಾನ ಗೊಳಿಸಿದ್ದೆ ಇಂದಾದರೂ ಅದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಇನ್ನೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯವಿದೆ ಬುದ್ಧಿ ಇದ್ದರೂ ಧೋರಣವಿಲ್ಲ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಬರೆ ಬುದ್ಧಿ, ವಿಚಾರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗನುಸಾರ ನಡೆಯದೇ, ಹಿತೈಷಿಗಳ ಬುದ್ಧಿ ವಾದದಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕಲ್ಲವೇ ಮಾಲತಿ! ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವೆ. ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಸಂತಸ ಆದರೆ ನೆನಪಿರಲಿ ನಾನೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಡಮೆ ಪ್ರೀತಿಸುವದಿಲ್ಲ.”

ಹೀಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೇಶವನ ಕಂಠ ಬಿಡು ಬಂದಿತು. ತುಸು ಪಳೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಪುನಃ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು. “ಅದರೆ ನಾನು ಯಾರೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ ಕಾರಣ ಅವರೊಡನೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಅಥವಾ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಮಂಗಳಕರ ಎಂದೇನೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಾರದು. ವಿವಾಹ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದೇನೂ ನಾವು ಪ್ರೀತಿಗಾರರಾಗಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವಿವಾಹದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅಷ್ಟೊಂದೇನು? ಯಾರೊಡನೆ ನಿನ್ನ ವಿವಾಹವಾಗುವದೋ, ಅವನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆ. ಅವನು ನನ್ನ ಪರಮ ಮಿತ್ರ. ಎದ್ದಾ, ಬುದ್ಧಿ, ರೂಪ-ಧನ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಅಸಸು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಅಣ್ಣ, ಅತ್ತಿಗೆ ಸಹ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ ನೀನು ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಿಸು. ನಿನಗಿರುವ ಮೂವರು ಹಿತಕರ್ತರು, ಯಾವ ರೀತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವರೋ, ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಂಗಳವೇ ಆಗುವದು ನಾನೆಂದರೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸನ್ಯಾಸಿ, ಬೈರಾಗಿ. ಎನೋ ನೀವೆಲ್ಲ ಸ್ವೇಚ್ಛ ರಬ್ಬುವಿವೆಂದ ಬಿಡು ಕೂಡಿಸಿದ್ದೀರಷ್ಟೆ. ಎಷ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ನೀವು ತಿಳಿದಿರುವರೋ ಅಷ್ಟೇ ನೆಟ್ಟಗೆ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿದರೆ ನಿಮಗೇ ಕಂಡೀತು, ಕ್ಷುದ್ರ ಪ್ರಾಣಿ ಮಾಲತೀ, ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಆಶೆಯೆಂದರ ನೀನು ಈ ಹೂಸ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸು, ನಿನ್ನ ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನ ಮಂಗಳಮಯವಾಗಲಿ.”

ತೋಟವೆಲ್ಲ ಬಹುತರ ಬರಿದಾಗಿದ್ದಿತು. ಧಂಡಿಯ ಮೂಲಕ ನಾಲ್ಕು ಬದಿಯ ಗಿಡಗಳೆಲ್ಲ ಮುದುರಿವಂತಾಗಿದ್ದವು. ಕೇಶವನ ಈ ಅಶೀರ್ವಾದ ಕೇಳಿ ಮಾಲತಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮರಣ-ಕಂಪ ಹುಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು. ಆಕೆಯ ರಕ್ತ ಸಂಚಲನ ಸಂತಂತೆ ಅನಿಸಿತು. ಮಾಲತಿ ಮೃತರಾದವರಂತೆ ಕತ್ತು ಚಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು. ಆಕೆಯ ದೇಹ ಮನಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವೆ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಮಾಲತೀ!”

ಕೇಶವನ ದನಿಯಿಂದ ಮಾಲತಿ ತ್ವಸು'ಜಾಗ್ರತಳಾದಳು.

“ಎನು?”

“ನಾನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯೋ?”

“ಹುಂ ಕೇಳಿದೆ”

ಪ್ರಸನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಕೇಶವನೆಂದ “ಏನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೃಪಾಶಂಕರ ಸೊಡನೆ ನಿವಾಹಕ್ಕೆ ಅಸಮ್ಮತಿ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೇ?”

ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ತುಟಿ ಕಚ್ಚುತ್ತ ಮಾಲತಿ ಹೇಳಿದಳು “ಇಲ್ಲ”

ಕೇಶವನು ಮಾಲತಿಯ ಬೆನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೈಯ್ಯಾಡಿಸುತ್ತ ಅಂದನು. “ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಇಂದು ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಸುಖಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ ನಿನಗೆ ಹಚ್ಚು ಏನು ಹೇಳಲಿ! ಆಶೀರ್ವಾದ ನೀನು ಚಿರಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯಾಗು”

ಆದರೆ ಈಸಲ ಸಹನೆಗೆ ಸೀಮೆ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಪ್ರವಾಹ ಹೊರಧುಮುಕಿತು. ಕಣ್ಣೀರ ಧಾರೆಯಿಂದ ಮಾಲತಿಯ ಕನ್ನೋಲ ತೊಯ್ದುಹೋದವು ಆದರೆ ಇದಾವುದನ್ನೂ ಕೇಶವ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮಾಲತಿಯು ಸೀಡಿತ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನದ ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು ಆಕೆ ತನ್ನೊಳಗೇ ಅಂದುಕೊಂಡಳು ಇಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಸುಖಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದನೇ? ನಾನು ಇಷ್ಟು ಗೌರವಿಲ್ಲದವಳೇ, ಇಷ್ಟು ತುಚ್ಛಳೇ, ಇಷ್ಟು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದವಳೇ? ನಿನ್ನ ಬಟ್ಟು ಅನ್ಯರನ್ನು ವರಿಸಿದರ ನಿನಗೆ ಆನಂದ ನಿನ್ನ ನಿಷ್ಕರ ಮೈರಾಗ್ಯದ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಹೃದಯದ ಪೂಜೆ ಅಷ್ಟು ತುಚ್ಛವಾಯಿತಲ್ಲ? ಒಳ್ಳೇದು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವಂತಾಗದೇ ನೀನು ಸುಖಿಯಾಗಿರು

ಮಾಲತಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ಆಕಾಶ ನೋಡಿ ಎದ್ದುನಿಂತು ಹೇಳಿದಳು “ಆಣ್ಣಾ, ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾ, ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು.

ಎದ್ದು ಕೇತವನೆಂದ “ನಡೆ”

ಟಾಂಗಾದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಕೂಡಲೇ ಕೇಶವ ನುಡಿದ. “ಪಂಡಿತ ರಾಮ ಚರಣರು ಇಂದು ಒರಪೇಳಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ತುಸು ಹೊಕ್ಕು, ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆ ನಿನಗೇನೂ ತ್ರಾಸವಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ!”

ಸವಿಯಾಗಿ ಮಾಲತಿ ಹೇಳಿದಳು. “ಇಲ್ಲ”

ರಾಮ ಚರಣರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಟಾಂಗಾ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೇಶವ ಇಳಿದ. ಮಾಲತಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು

ಕೇಶವನೆಂದ. “ನೀನು ಒರುವದಿಲ್ಲವೇ ಮಾಲತಿ?”

“ನಾನು ಇಲ್ಲೇ ಕೂತಿರುತ್ತೇನೆ.”

“ಅಲ್ಲ ಅದು ರೀತಿಯಲ್ಲ ತಿಳಿದರೆ ಅವರು ಹಳಹಳಿಸುವರು”

ಇಳಿದು ಮಾಲತಿ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದಳು

ಮೇಲೇರುತ್ತಲೇ ಕೇಶವ ಕೂಗಿದ. “ದುಲಾರೀ”

ದುಲಾರಿ ತಂದೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೈಹಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಹಾಗೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೇಶವನ ದುಃಖ ಕೇಳಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ನುಡಿದಳು.

“ಬರಬೇಕು” ಕೇಶವನ ಹಿಂದೆ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಂದಳು

“ಅಮ್ಮಯ್ಯಾ—ಬಾವ್ಮಾ”

ರಾಮ ಚರಣರೊಡನೆ ಕೇಶವನ ಮಾತು ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿದುಹೋದವು ದುಲಾರಿ ಕೇಳಿದಳು. “ಏನಾದರೂ ಉಪಕಾರ ತರಲಿಯಾ?”

“ನನಗಂತೂ ಬೇಡ ನಿನ್ನ ಗೆಳತಿಗೆ ಕೇಳು.”

ಮಾಲತಿ ಗೋಣು ಹಾಕಿ ಬೇಡವೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದಳು

ಕೇಶವ ನಗುತ್ತ ಮಾತಾಡಿದನು “ದುಲಾರಿ, ಆದಿನ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪೀರು ಉಣಿಸಿದಾಗ ಸಂತಸಪಟ್ಟಿದ್ದು ನೀನೋ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನೋ ಇದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಷ್ಟು ಸೀರನ ಪೀರು ಆತ ತಿಂದನು?”

ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ದುಲಾರಿ ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು “ನೀನು ಊಟವಿಷಯ ತಿಳಿದು, ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರರ ಗೇಲಿ ಮಾಡಿಬಿಡುವೆ ಅವರೇನು ಅಷ್ಟು ತಿನ್ನುತ್ತಾರ?”

“ಇರಲಿ ಅವನಿಗೆ ಭಗವಂತ ಹೇಗೆ ಅಷ್ಟು ಪೀರು ಬೀರ್ಣಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವನೋ, ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಗೇಲಿಯನ್ನು ದಕ್ಕಿಸುವ ಸಾರ್ವಭೌಮನನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಗೇಲಿಯಿಂದ ಅವನ ಹಸಿವು ಹೆಚ್ಚಿ, ಪಚನಶಕ್ತಿ ಅಧಿಕವಾಗುವದು”

ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರಾಮಚರಣರು ನಗತೊಡಗಿದರು

“ಹುಡುಗನೆಂದರೆ ಆದೊಂದು ರತ್ನ ! ಸಾವಿರ ಚನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಇಂಥವರು ಸಿಕ್ಕುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಸಂದೇಹ ”

ಮಿತ್ರನ ಪ್ರಶಂಸೆಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ರಾಮಚರಣ ಮತ್ತು ದುಲಾರಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಬೀಜ ಚಿಗುರೊಡೆದು ಮುಂದೆ ಸುಖಲ ಕೊಡುವುದು ಎಂದು ಆಶಿಸಿ ತಾನೂ ಹೇಳಿದನು “ನನ್ನ ಗಳಿಯರಲ್ಲಿ ಕೃಪಾಶಂಕರ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಇವರಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಇನ್ನಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಕೃಪಾಶಂಕರನನ್ನು ಮಿತ್ರನಿಂದ ಆತ್ಮಿಯನನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ತಂಗಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಟ್ಟಿದೆ.”

ರಾಮಚರಣರಂದರು “ನಿನ್ನ ತಂಗಿ ಯಾರು ? ಯಾರಾದರೂ ದೂರವೇನು ?”

ನಗುತ್ತಲೇ ಕೇಶವ ಅಂದ “ಬಹಳ ದೂರವೇನೂ ಅಲ್ಲ ”

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರಿಸುವ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ರಾಮಚರಣರಿಗೆ ಒರುತ್ತಿದ್ದಿತು ಆದರೆ ಕೇಶವನ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅದು ವ್ಯರ್ಥವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡರು ಕೇಶವನಾದರೂ ಮೊದಲ ದಿನವೇ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸದೇ ಕೃಪಾಶಂಕರನ ಮಾತು ನಡೆಸಿದನು

“ಸಿರಿವಂತರಲ್ಲಿ ಕೃಪಾಶಂಕರನಂಥ ಹುಡುಗರು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ವಿರಲ ವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾರೆ ಹೊರಗಿನ ಜನ ಅವನಲ್ಲಿರುವ ಧನವನ್ನಷ್ಟೇ ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಅವನ ಪರಿಚಿತರು ಧನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ”

ಇಂಥ ಸತ್ವಾತ್ಮನ ಸಂಗಡ ಆದ ಮಾಲತಿಯ ವಿವಾಹ ನಿಶ್ಚಯ ಕೇಳಿ ರಾಮಚರಣರು ಆನಂದಿಸಿದರು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು

ಮಾಲತಿ ವೇಳೆಯಾಗತೊಡಗಿದ್ದಿತೆಂದು ಎದ್ದು ನಿಂತಳು ಕೇಶವನಿಂದ “ಹೋಗುವಾ ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು ”

ದುಲಾರಿ ಕೆಳತನಕ ಉಭಯತರನ್ನು ಕಳಿಸಬಂದಳು ಟುಂಗಾ ತುಸು ದೂರ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತ್ತು ಕೇಶವ ಅವನನ್ನು ಕೂಗಲು ಹೋದನು.

ದುಲಾರಿ ನುಡಿದಳು. “ಮಾಲತೀ, ಹೀಗೇ ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ಬರುತ್ತಿರಬೇಕು ಲಗ್ನದ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಬಾರದು ಮತ್ತೆ”

ಎರಕ್ಕಳಾಗಿ ಮಾಲತಿ ಅಂದಳು “ಎನು ಲಗ್ನವೆಂದರೆ ಚನರನ್ನು ಕೂಡ ಮರಸುವಂಥದೇ?”

ನಗೆಯಾಡಿದಳು ದುಲಾರಿ ‘ಎನೋ ತಾಯಿ, ನನಗೆಂದರೆ ಹಾಗೇ ಎವಾಹದ ಹಸರಿನಿಂದೇನೋ ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಸವಿ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ ನಿಜವಾಗಿ ಅದು ಸ್ವಾದಿಷ್ಟವಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ’

ದುಲಾರಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮಾಲತಿಗೆ ದಃಖವಾಯಿತು ವಿಚಾರಿ ಸಿವಳು ತನ್ನಂತೆಯೇ ದುಲಾರಿಯು ದಗ್ಧ ಹೃದಯಳು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿಹಾಸದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ನಗಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾಳೆ ಹೇಳಿಬಿಡಲಾ? ದುಲಾರಿಗೆ ‘ನನಗಾದರೂ ವಿವಾಹವೆಂದರೆ ಆದೊಂದು ಒಗಟವೆನಿಸಿಲ್ಲ.’ ಆದರೆ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು.

‘ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಮರೆಯುವದಾದರೂ, ನೀವು ಮಾತ್ರ ನನ್ನನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು ದುಲಾರೀ’

ದುಲಾರಿ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಬಾಹುಪಾಶಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ನುಡಿದಳು “ಇದೇ ನಮ್ಮಯ್ಯಾ, ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಉಳಿಸಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಕೇಶವಣ್ಣ”

ಕೇಶವನು ಬಂದುದರಿಂದ ಮಾತು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಂತಿತು. ಕೇಶವನ ಕಿವಿಗ ದುಲಾರಿಯ ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ಕೇಳಿದ್ದವು. ಬಂದು ಕೇಳಿದನು ‘ನಾನೇನು ದುಲಾರೀ?’

ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ ದುಲಾರಿ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದಳು “ಕೇಳುವದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಗರ್ವವೆನಿಸಿತು” ಮನದಲ್ಲಿ ಅಂದುಕೊಂಡಳು ‘ದೇವತಾ’

“ಇಂಥ ವ್ಯರ್ಥ ಮಾತು ಕೇಳುವ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ.” ಎಂದನೇ ನಗುತ್ತ ಮಾಲತಿಯೊಡನೆ ಟಾಂಗಾದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

ಮೇಲೆ ಬಂದು ದುಲಾರಿ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ ಇನ್ನೂ ರಾಮಚರಣರು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಹೇಳಿದಳು. “ಅಷ್ಟು ಒಹಳ ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತರೆ ದಣಿವಾ ದೀತು ಮಲಗಿಕೋ.”

“ಏನೂ ದಣಿವಿಲ್ಲ ಮಗಳೇ !” ನಂತರ ತೀಕ್ಷ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನುಡಿದರು ‘ಇವರೆಂಥ ಮನುಷ್ಯರೋ?’

‘ಯಾರೂ ಅಪ್ಪಾ’

“ಇವರೇ ಕೇಶವ ಮೊದಲಾದವರು ”

‘ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜನರು.’

ತುಸು ತಡೆದು ಮಾತಾಡಿದರು ಕೇಶವನಂಥ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನನ್ನೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಉದಾರನೋ ಅಷ್ಟೇ ಪರೋಪಕಾರಿ.”

“ನಾನೂ ಹಾಗೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಅಪ್ಪಾ ”

ಆಗ ರಾಮಚರಣರ ಮನದಲ್ಲೆ ತಿವಾರಿಪುರದ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತು ಕೇಶವ ತಿವಾರಿಪುರಕ್ಕೆ ಒರುವದೆಲ್ಲಿ? ಆ ದಾಸವರ ಮುಖದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರುವದೆಲ್ಲಿ? ಒಂದು ವೇಳೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೇಶವ ಬರದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಬದುಕುವ ಆಶೆಯನ್ನೇ ಬಿಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ‘ದುಲಾರೇ’

“ಏನಪ್ಪಾ ”

“ಕೇಶವನು ಧಾರ್ಮಿಕ, ಬಲವಂತ, ಅವನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೂಂಡಿ ನಾವು ನಿರ್ಭಯರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಈ ಆಶ್ರಯ ಚಿರಕಾಲ ದೊರಕಿದರೆ ಹೇಗೆ ಮಗಳೇ.”

ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ತುಸು ಕೂಡ ದುಲಾರಿ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಆಕೆ ನುಡಿದಳು ‘ನಿನ್ನ ಮಾತು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಅಪ್ಪಾ’

ತುಸು ವಿಚಾರಿಸಿ ರಾಮಚರಣರು ಮಾತಾಡಿದರು. “ಕೇಶವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮಾತು ಹೇಳುವೆನಮ್ಮಾ. ನಿನಗೇನು ಅಸಮ್ಮತಿಯೇ?”

ರಾಮಚರಣರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ದುಲಾರಿ ಮೌನವಾದಳು ಅದು ಲಜ್ಜಾ-ಸಂಕೋಚಗಳಿಂದಲ್ಲ. ವಿವಾಹದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಮಾಯಲಾರದ ಗಾಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕಾರಣ ಆಕೆಯ ಮೊಗ ಕೆಂಪೇರದೇ, ಬಾಡಿ ಹೋಯಿತು. ಗಾಯದ ಮೇಲೆಯೇ ಇದು ಪೆಟ್ಟು!

ದುಲಾರಿ ಸುಮ್ಮನಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ರಾಮಚರಣರು ಚಂಚಲರಾದರು. ‘ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧ ನಾನು ಒಂದೂ ಮಾತಾಡುವದಿಲ್ಲ

ಆತನೇ ನೀನು ಕೇಶವನನ್ನು ಪತಿ—ರೂಪವಾಗಿ ಹೊಂದು, ಇದಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನೆನು ಹೆಚ್ಚು ನಾನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಬಲ್ಲೆ ?

ಕಾತುರಳಾಗಿ ನುಡಿದಳು ದುಲಾರಿ “ನಿನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿ ಇನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲವು. ಇಂಥ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತುಗಳ ಅವಶ್ಯವಾದರೂ ಏನು.”

ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ರಾಮ ಚರಣರು ಸರಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು ‘ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿವೆ. ಭಗವಂತ ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆ ಪೂರೈಸಿದರೆ ಅದೇ ಆನಂದ ನನಗೆ ಸಂಜೀವನವಾಗುವದು. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ರೂಢಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವಂಥದಲ್ಲ ಕಾರಣ ಇನ್ನೂ ಅವಶ್ಯವಿದೆ ನೀನು ವಿಚಾರಿಸು ಎಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯುತ್ತೀಯನು.’

ಈ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಲಾರಿಯ ಕಂಗಳು ನೀರು ತುಂಬಿದವು. ಯಾವ ಅನುಂಗಲ ಮಾತು ಆಕೆಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತೋ ಅದನ್ನೇ ತಂದೆ ಉಚ್ಚರಿಸಿದಕೂಡಲೇ ದುಲಾರಿ ಚಂಚಲಳಾದಳು. ಏನು ಆ ಅನುಂಗಲ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಯಿತೋ? ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವಳು ಆಶ್ರಯ ಕೊಡುವ ಮಾತು ಆಡುತ್ತಿರುವನೋ ?

ರಾಮಚರಣರು ಹೇಳಿದರು “ಮಾಲತೀ ವಿವಾಹದ ಗೊತ್ತು ಆದ ಕೂಡಲೆ ನಾನು ಇದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆ ಒಮ್ಮೆ ಅನಂತನ ಸಂಗಡ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದೆ ಅವನ ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆ ಕೇಶವನೂ ಒಪ್ಪಬಹುದು. ನನಗೆ ಹಾಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ ನೀನೂ ತಿಳಿದು ನೋಡು. ಹೀಗೆ ನಾನು ನರಳುತ್ತ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿನ್ನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬಂದರೆ, ನಾನು ಸ್ವಿಂತನಾಗುತ್ತೇನೆ ಅಲ್ಲವೇ ? ”

ದುಲಾರಿ ರಾಮಚರಣರ ಮಂಚದ ಒದಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿ ಅವರ ಕೈತಿಕ್ಕ ತೊಡಗಿದಳು ತಿರುಗಿ ಸಾವಕಾಶ ನುಡಿದಳು. “ನಿನ್ನ ಆಶೀರ್ವದ ದೊರೆತ ಮೇಲೆ ನನಗೇನೂ ಚಂತೆ ಇಲ್ಲ ಆಪ್ತಾ ” ಆಕೆಯ ಕಂಗಳಿಂದ ಎರಡು ಬಿಸಿ ಅಶ್ರುಬಿಂದುಗಳು ರಾಮಚರಣರ ಕೈಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು. ಸ್ನೇಹದಿಂದ ರಾಮಚರಣರು ದುಲಾರಿಯ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿದರು ಆಗ ಅವರ ಎರಡು ಕಣ್ಣೀರ ಹನಿ ದುಲಾರಿಯ ತಲೆಗೂಡಲಮೇಲೆ ಉರುಳಿ ಹೋದವು.

(೧೬)

ಆರ್ಥ ರಾತ್ರಿ ನೊದಲಿಗೇ ರಾಗುಚರಣರು ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು ಆದರ ದುಲಾರಿಯು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೇ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಂತವಿಲ್ಲ ದುಲಾರಿಯು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪಷ್ಟ ಅಸ್ತಿತ್ವವಾದ ಒಂದು ಸುಖದ ಪ್ರಕಾಶ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು ನೊದಲು ಇದೇನೋ ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಂದೆ ವಿವಾಹದ ಮಾತಾಡಿದಾಗ, ಬೂದಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಕೆಂಡದಂತೆ, ವ್ಯರಾಗ್ಯ, ಮತ್ತು ತಿರಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳ ಪ್ರೇಮ ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಯಾವ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಮೋತೀಲಾಲ, ನಿಸಾಶಯರೂಪವಾಗಿ ಮಿಥ್ಯಾ ಮತ್ತು ಭ್ರಾಂತಿ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದನೋ, ಅದರ ಬೀಜ ನಷ್ಟವಾಗದೇ ಇನ್ನೂ ಆಕೆಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೂಳಕೆಗೊಂಡಿದ್ದವು ಇದರ ಗೊತ್ತು ಮಾತ್ರ ಅವಳಿಗಿರಲಿಲ್ಲ ಕೇಶವನು ಇಂದು ಆ ಬೀಜಗಳ ಗುರುತು ತೋರಿಸುವ ಎಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆ ಹವ್ಯುಗೊಂಡಿದ್ದಿತೋ ಅಲ್ಲಿ ತಿಳಿಜೋಸು ತೋರಿಸಿದನು. ಆರುವ ದೀಪದ ಬತ್ತಿ ಚಾಚಿದನು

ದುಲಾರಿಯು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇದೇ ಕೇಶವನ ವಿಷಯ ಅವನು ಶಾಂತ, ಸೌಮ್ಯ, ಸುಂದರ ಕೇಶವ ಸಂಯಮಿಯಾದರೂ ಪ್ರೇಮಿಯಾರೊಡನೆಯೂ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ ನಿರ್ಭಯ, ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಯದಾತಾ; ರಕ್ಷಕ, ವಿಪತ್ತಿನ ಜೊತೆಗಾರ-ಕೇಶವ ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳಿಂದ ಯಾವನನ್ನು ದುಲಾರಿ ದೀನಾನಾಥನ ರೂಪದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವಳೋ, ಇಂದು ಅವನೇ ಹೃದಯನಾಥನ ರೂಪದಿಂದ ಅವಳ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಇದೊಂದು ಆಶಾತೀತ, ಅಸಂಭಾವ್ಯ ರೀತಿಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಕಾರಣ ದುಲಾರಿ ಹೂವಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೀಟಕವಂತೆ-ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವ ಪೀಡೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಈ ಮಧುರ ಸ್ವಪ್ನ-ಅಡಗುವೆಂದು ವಿಚಾರಬರಲು ಆಕೆಯ ಹೃದಯ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕೆ ಚಿತ್ತಗೊಟ್ಟು ಕೇಶವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ತಿವಾರಿಪುರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಸಾರೆ ಆದ ಭಿಟ್ಟಿಯಿಂದೂ ರಂಭಿಸಿ, ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸುವವರಿಗನ ಎಲ್ಲಾ ಮಾತು ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಸಿದ್ಧಿಯು ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೇನೂ ಒರಲಿಲ್ಲ

ಬೇರೊಂದು ಮನೆಯ ಒಂದು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಕಿಶೋರಿ-
ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೂ ನಿದ್ರೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ-ಆಕೆಯ
ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ದುಲಾರಿಯಂತೆ ಆನಂದದ ಪ್ರಕಾಶ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ನೋಡ
ಗವಿದ ಆಕಾಶದಂತೆ, ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನಡು ನಡುವೆ ನೀರು ಹನಿಗಳು
ಉದುರುತ್ತಿದ್ದವು ಮಾಲತಿಸುಮ್ಮನೆ ಮಲಗಿ, ತನ್ನ ಅದೃಶ್ಯ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು
ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೇಶವನಿಂದ ವಂಚಿತಳಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕಣ್ಣೀರು
ಗುರಿಯುವದಲ್ಲ ಆಕೆ ಅಳುತ್ತಿರುವುದು ತನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ.
ಯಾವ ಶ್ರೀಮಂತ ಮನೆಗೆ ಆಕೆ ಸ್ವಾಮಿಭಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವವಳಿದ್ದಳೋ,
ಆ ಮನೆ ಕಾರಾಗಾರದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಶರೀರ
ನಿರುಪಾಯವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವದು, ಮನಸ್ಸು ನಿಲ್ಲಲಾರದು ಆ ಮನಸ್ಸು ಎಲ್ಲಿ
ರುವದು? ಎಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ಭವಿಷ್ಯ ಜೀವನ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರು
ವಳೋ, ಇದೇ ಮನೆಯಲ್ಲೆಯೇ? ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲ, ಅದೇನೂ ಅಲ್ಲ ಗಾಂವಡಿಗನ
ಮಂತ್ರಬಲವೇನೋ ಅಸ್ತುವಂತೆ, ಇಂದು ಸಹಸಾ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು
ಈ ಮನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಅಂತಃಕರಣಿಗಳೂ,
ಅನುಗ್ರಹಶೀಲರೂ ಆದ ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಆಕೆಯ ಶರೀರ ಇನ್ನೂ
ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿತ್ತು ಆದರೆ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಇದರಿಂದ
ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು, (ಅವಳಿಗಿವೆ ಸುತಿಯಾದೇನೆಂದರೆ— ಈ ಮನೆ ಯಾವನೋ
ದಾನವನ ಮುಖದಂತೆ ತನ್ನನ್ನು ಸುಂಗಲೆಳಸುವದೋ? ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ
ಇವೆಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳು, ಆ ದಾನವನ ಕಚ-ಕಚ ತಿಂದು ಚಲ್ಲಿದವೋ?) ಇಷ್ಟ
ದಿನ ಆಕೆಯ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಗುಪ್ತವಾಗಿದ್ದಿತು, ಈ ದಿನ ತಾನು
ಕೃಪಾಪಾತ್ರಳಲ್ಲದೇ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂತು
ಮಾಲತಿಯ ಮನಸ್ಸು ಒಳಲಿ ಬಿಂದುಹೋಯಿತು. ದುಃಖದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು
ಅಭಿಮಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿತು. ಅವಳು ಕೇಶವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದಳು
ಹಾಲು ಕುಡಿಸುವಾಗಿನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ, ಇಂದು ಸಾಂಸುಕಾಲ ಅಮೀನಾ
ಬಾದ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶದವರೆಗೆ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕಣ್ಣು
ಮುಂದೆ ಹಾಯ್ದುಹೋದವು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು! ^{೧೧}

ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು

ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೂ ನಿಸ್ರೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವುದು ತಿವಾರಿ ಪುರದ ಸಂಗತಿ, ರಾಮಚರಣ ವೊದಲಾದವರನ್ನು ಲಬ್ಧಿಸಾಕ್ಕೆ ಕರೆತರುವ ವಿಷಯ, ವೋತೀಲಾಲನ ಅದ್ಭವ ಆಚರಣೆ, ಸಂಗ, ಇವೆಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ಅವನ ಹೃದಯವಲ್ಲಿ ಚಿಗುರಿಕೊಂಡ ಆಕಯ ಪರಿಣಾಮ. ಮೊದಲ ದಿನ ಎಂದು ಅವನು ದುಲಾಯನ್ನು ನೋಡಿದನೋ, ಅಂದೇ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಆಗ ವಿಸ್ಮಯಭರಿತ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಯಾವುದೋ ಲೇಪ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಡಿದು ಬಿಟ್ಟನು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಅವನ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಅಸಂಭವದ ಬಲಿಷ್ಠ ಸಂಕೋಲೆಯಿಂದ ಬಂಧಿತವಾಗಿದ್ದಿತು.

ನಂತರ ಕಾಲಚಕ್ರ ತಿರುಗಲಾರಂಭಿಸಿ, ವೋತೀಲಾಲನ ಸಂಗಡ ಮಾತು ಎಂದು ನಡೆದನೋ, ಅದೇ ದಿನ ಅಸಂಭವದ ಸಂಕೋಲೆ ಕಳಚಿತು ಹೃದಯದ ಯಾವ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಲಾಲಸೆಯು, ದುರಾಸೆಯ ರೂಪ ತಾಳಿರಲಿಲ್ಲವೋ, ಅದು ಕೇಶವನ ಸಂಕೇತಗಳಿಂದ ಪುನಃ ಹೂಸ ಬೆಳಕು ಚಿಲ್ಲಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಅದು ಪೂರೈಸಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಡೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ತೋರಿತು. ಅವನು ವಿಚಾರಿಸಿದುದೇನಂದರೆ, ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದು ಲೋಭಿಗು ಆಚರಣದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಯಾಕೆಂದರೆ-ಬೇರೆಯವರ ಸುಖ-ಸುಖಗಳನ್ನೇನೂ ವಿಚಾರಿಸದೇ ತನ್ನ ಸುಖವನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಹೀಗಾಗಿ ಕೇಶವನ ಮುಂದೆ ಸಹ ಸ್ಪಷ್ಟ ಹೇಳಲು ಅವನಿಗೆ ಸಂಕೋಚವೆನಿಸಿದ್ದಿತು.

ಆದರೂ ಈಗ ಅವನ ವಿಚಾರ ವಿಷಯ ದುಲಾರಿ. ಆಕೆ ಒಂದು ಶಾಂತ ಸುಂದರ ಸ್ವಪ್ನ, ಮನೋಹರ ಮತ್ತು ನಿಜವಾಗಿ ಸುಖದಾಯಿಣಿ! ಆ ದುಲಾರಿ ಇಂದು ಅವನ ಆಶೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ದೂರವಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದರೆ, ಬರಿಕಲ್ಪವೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಆಚರಣದಲ್ಲಿ ತರುವದಷ್ಟೇ! ಹೃದಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು! ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಭವಿಷ್ಯದ ಮನೋರಮ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದನು. ಸಿದ್ಧಿಯು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವದೇನೆಂದರೆ, ಈ ಮೂವರ ವಿಷಯ. ಅವನು ಯೋಚಿಸು

ತಮ್ಮದು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಮಿತ್ರರಾದ, ಕೃಪಾಶಂಕರ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರರ ದ್ವಾರಾ, ಇಬ್ಬರು ಆರ್ತ ಬಾಲಿಕೆಯರ ಹೃದಯ ವ್ಯಥೆ ಇಲ್ಲದಾಗುವದು; ದೂಷಿತ ನಾಯುವಿನಿಂದ, ಪ್ರೇಮವು ಹೂವಾಗಿ ಅರಳದೇ, ಎಲ್ಲಿ ಕಂಟಕದ ಪರಿಯಾಗಿತೋ, ಅಲ್ಲಿ ಆರಳಿ ಹೂವಾಗುವದು; ತನ್ನ ಜೀವನ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಇಬ್ಬರು ಯುವತಿಯರಿಂದ ಏನು ಗಂಟು ತೊಡಕಿರುವದೋ, ಅದು ಬಿಚ್ಚಿದೊಡನೆ ತನಗಾಗುವ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಆ ದಿವಸ ಸಮುಕ್ತ ವಕ್ಷದ ಮೇಲಿನ ನಗಿಯಂತಿರುವ ತಾನು ವಿರಾಟ ಕರ್ಮ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಲುದಿನದ ತನ್ನ ಆಶಾ ಪ್ರವಾಹ ಹರಿಬಡುವ! ಆ ದಿವಸ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಸಂಯತ ಹೃದಯದಿಂದ ಚಿರ ಅಭಿಲಷಿತ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಹೋಗುವ!

ಇಂದು ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅಮೀನಾಬಾದ ತೋಟದಲ್ಲಿ, ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೇಶವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದ. ಪುತ್ರತ್ಯಕ್ಷ ರೂಪದಿಂದ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ ಅಪುತ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಮಾಲತಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಥೆಗೆ ಅವನು ಕಾರಣನು ಸಿದ್ಧ ಆದನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ಸರ್ವಾಂತಃಕರಣದಿಂದ ಭಗವಚ್ಛರಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಬಲ, ಮತ್ತು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗದಿರಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಕೇಶವ ನಿದ್ರಾಡೇವಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡನು.

(೧೨)

ರಾಮಚರಣರಲ್ಲಿ ಈ ದಿನ ಕೇಶವ — ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರರಿಗೆ ಬೆತಣ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಭಯತರು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ರಾಮಚರಣರು ತಮ್ಮ ಕೊಟಿಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಜಪ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ದುಲಾರಿ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಡೆಸಿದ್ದಳು.

ಇವರನ್ನು ನೋಡಿ ದುಲಾರಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು. 'ಅಪ್ಪ ಜಪ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿದೆ. ನೀವು ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಬೇಕಾದರೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ.'

ಕೇಶವ ನುಡಿದ. 'ನಾವೇನೋ. ಕೂಡುತ್ತೇವೆ ನೀನು ಎಷ್ಟು ಶ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆಯಲ್ಲ ?'

మందహాసదింద దులారియాడిదళు ‘ఇదరల్లీను శ్రమ’
 ఎందు ఘేళి కృష్ణ చంద్రునిగే ‘బీళగినల్లి నీవు మ్యేయ్యల్లి సరియాగిల్లి
 వేందు బరచిద్దిరి. ఈగ ఘేగదే’ ఎందు కేళిదళు.

కృష్ణ చంద్ర నాచికొళ్ళుత్త మాతాడిదను “ఘాగేనూ ఇల్లి!
 బీళగినల్లి ఏకొళి ఆస్సు సరియాగిరలిల్లి ఆస్సే ”

అశ్చయదింద కేళవ ఆడిదను “ఇదే మనుష్య బీళగినల్లి
 బరచిద్దనలే? ఆయ్యా ఎద్దవనే అంధ సుళ్ళు మాతు ఏకే బరచే?
 సాయంకాల ఊటద వేళియల్లి అదన్న ప్రమాణిసికొడలు
 బరుత్తిరలిల్లవే?”

సగుత్త కృష్ణ చంద్ర ఆందను “నీను ఏనాదరూ ఘేళు
 నాను ఘేళిద్దు నీజ ఊటదల్లి అదన్న ప్రమాణిసికొడలు నానేనూ
 యత్తిసువదిల్లి ఇవత్తిన ఘాగే నాళిగూ ఘేళబరుసంతే, యత్తిసు
 త్తేనే ప్రకృతి జన్నాగిల్లి ” ఎందువనే నగలారంభిసిదను

‘అ-నిన్న సలువాగి ఇవత్తు ఎష్టు న్యవస్తే యాగిదే నోణు
 తోరిసువేయష్టే? దులారి ” ఎందు ఘేళి కళవ వినోదదింద
 దులారియ ముఖ నోణిడిదను

దులారి కృష్ణ చంద్రున కడిగే తుసు నిరిక్షేసి మందహాస
 బేరిదళు. మల్లనే మాతాడిదళు “ నీవు ఈ అపకీర్తియన్ను
 ఒప్పి కేళుళ్ళుత్తిరి ఘాగేందు ఇవేల్ల మాత్తల్లదే, బీరే ఇల్లవేందు
 కాణుత్తదే ”

కేళవ నుడిద ‘ఇదు అపకీర్తి ఆస్సే ఆల్ల దులారి
 కీర్తియూ సరి ఘాగేనూ కేళిద్దేవ స్వస్మరావ భద్రపురుషరు
 మాత్ర మూరు సేరు మీరు, నాల్కు తట్టే పూరి తిన్నుత్తారంతే ఆస్వస్థ
 భద్రపురుషరు ఎష్టు తిన్నువరూ, అదర ప్రమాణ ఇందు దోరేయత్తే ”

ఊభయ విశ్రూరూ నగలారంభిసిదరు. దులారిగూ ఈసల
 నగ తడియేలాగలిల్ల.

మలే బందు రామచరణర కేటడియ బదియ మత్తోందరల్లి

ಎರಡು ಕುರ್ಚಿಗಳ ಮೇಲೆ ಎದುರುಬದುರು ಕುಳಿತರು ಧಂಡಿಯ ಕಾಲವಾ ದರೂ ಬೀದಿಯ ಕಡೆಯ ಎರಡು ಕಿಟಕಿ ತೆರೆದಿದ್ದವು. ಆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ನೆರೆ ಮನೆಯಿಂದ ಸಂಗೀತ ಧ್ವನಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಿತು

ತುಸು ವೇಳೆ ಸಂಗೀತ ಅಲಿಸಿ ಕೇಶವನೆಂದ 'ಈದಿನ ನೀನು ಚೊತೆ ಯಲ್ಲರದಿದ್ದರೆ, ಸಿನ್ನಲಗ್ನದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮಾತು ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ'

ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಒಂದು ಸಾರೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ ಶ್ವಾಸಕಟ್ಟಿ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಹೇಳಿದನು 'ಬೇಡ-ಬೇಡ ಕೇಶವ ಹುಡುಗತನ ಮಾಡಬೇಡ ನಿನ್ನ ಸಾಯಂಕಾಲ ನಿಸ್ಸೊಡನಾಡಿದ ಮಾತುಕತೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ನಾನು ಒಳ್ಳೇ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮ ಚರಣರ ಮುಂದೆ ವಿಸಾಹವ ಮಾತು ತೆಗೆಯುವದು ಸರಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲ ಅವರಾಗಿಯೇ ಅವರ ಸಂಬಂಧ ತೆಗೆಯದೇ ನಾವೇ ತೆಗೆದು ಯಾಕೆ ಕಷ್ಟ ಕೊಡಬೇಕು? ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ ನಾನು ಬರುವ ಮೊದಲೇ, ಎನೂ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಡ'

ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ತಂಗಿ ಗಂಡ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು ಅವನಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದು, ತಂಗಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಅವನ ವಿಚಾರವಾಗಿತ್ತು

ಕೇಶವ ಅಂದನು 'ಹುಡುಗತನ ನೀನು ಮಾಡುವೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಯಾವ ಮಾತೂ ಆಡದೇ ಮತ್ತೆಲ್ಲಯಾದರೂ ಅವರು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದರೆ ಏನು ಗತಿ?'

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ವಿಚಾರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ನುಡಿದ 'ಹಾಗೇನೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸದೇ ಅವರ ಒಂದೂ ಕೆಲಸಗಳಾಗಲಾರವು ಇದು ಸಿದ್ಧಾಂತ' ನಂತರ ಕೇಶವನ ಕಡೆಗೆ ಬಾಗಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಂದನು 'ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಮಾತು, ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಪದಾರ್ಥ ಹೊರಗೆಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ ಮೊದಲು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಿ ನೋಡೇ ನೋಡುವರು'

ಕೇಶವ ನಗುತ್ತಿದ್ದ. 'ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ? ನಮಗಿಂತ ಸತ್ಯಾತ್ರರು ಕಾನ್ಯಕುಬ್ಜದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೋ?'

ರಾಮಚರಣಕೊಟಿಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ ಸಪ್ತಳ ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ

ಅವಸರದಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸಿದನು “ಅವಸರಕ್ಕೆ ದೊರೆಯಲಾರವು ಜೀಗ ವೆಂದರೂ ನಾನು ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲೇನೂ ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ. ನೋಡಲು ನಾನು ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇನೆ. ಪಿಂದಿನಿಂದ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಾ ”

ಈ ಉಭಯ ಮಿತ್ರರು ಬಂದುದನ್ನು ರಾಮಚರಣರು ಯಾವಾಗಲೋ ಗುರುತಿಸಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಕೊಟಡಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಕರೆದು ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು

ಊಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಆದರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ವ್ಯಂಗೋಕ್ತಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು ನಡು-ನಡುವೆ ಕೇಶವನು ದುಲಾರಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಗಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು ಇದರಿಂದ ಆಕೆ ಬಹು ದಿಗಿಲು ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು ತನ್ನ ವಿವಾಹ ಕೇಶವನೊಡನೆ, ಎಂದು ತಂದೆ ಮಗಳು ಮಾತಾಡಿರುವದರಿಂದ ಇವತ್ತು ಕೇಶವನ ಸಂಗಡ ಸರಳ ಮಾತಾಡಲು ಆಕೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ ಒರಿ ಇದಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಡಿಸುವಾಗ ಸಹ ಆಕೆಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಹೀಗಾಗಿ ಒಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಬಡಿಸುವಾಗಿಯೆ, ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಸಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ಕೆನೆ ಎಲ್ಲ ಬಿದ್ದುಕೂಯಿತು ಹಾಲು ಹೆಚ್ಚು ಸುರಿದವು ಮೊದಲೇ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಪ್ರಕೃತಿ ಸರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಪಾಲ-ಕೆನೆ ಅವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾದವು ಇದೆಲ್ಲ ಕೇಶವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೇಗೆ ಮರೆಯಾಗಬೇಕು? ಕೇಶವನ ಲಕ್ಷವಿದೆಯೋ, ಇಲ್ಲವೋ ನೋಡೋಣವೆಂದು ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರಕೇಶವನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ಇಬ್ಬರದಿಷ್ಟಿ ಕೂಡಿಹೋದವು

ಮಿತ್ರನ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವವರಿತು ಕೇಶವ ಕುಟಿಲ ಹಾಸ್ಯದಿಂದಾಡಿದನು “ ಎಳ್ಳುಷ್ಟು ನಾಚಬೇಡ ಕೃಷ್ಣಾ ” ಕೆನೆ, ಸಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡಿದೆ ”

ತುಸು ದುಲಾರಿಯು ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹೊರಳಿಸಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ನೋಡಿದನು ದುಲಾರಿಯು ಶಾಂತ ಮತ್ತು ಪ್ರಸನ್ನ ಹಾಸ್ಯ ಮುಖಿಯಾಗಿ ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಮೊದಲು ಅವನ ಬಾಯಿಂದೇನೂ ಮಾತು ಬರಲಿಲ್ಲ ನಂತರ ಕೇಶವನ ಕಡೆ ಹೊರಳಿ ಮಾತಾಡಿದನು “ ನೀನು ಅಪಾತ್ರ ಹೀಗೇನೂ ಅಲ್ಲ ಆದರೂ ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗ್ಯ ಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಿ

ಅದು ನಿನ್ನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳದೇ ನನ್ನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು
ಗೋಣು ಹಾಕಿ ಕೇಶವನೆಂದನು. 'ಅಲ್ಲ. ಭಾಗ್ಯದ ಮಾತು ಇದೇನೂ
ಅಲ್ಲ. ಇದೂ ದುಲಾರಿಯ ಪಾತ್ರಾಪಾತ್ರವಿವೇಚನಾ ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟು
ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ ಹೀಗೆಂದು ದುಲಾರಿಯ ವಿಚಾರ, ಆದುದರಿಂದ
ನಿನಗೆ ಹಾಲು ಮತ್ತು ಕೆನೆ. ಇದು ನಿನ್ನ ಬಾಗ್ಯವಲ್ಲ, ಭಾಗ? ಏಕೆ
ದುಲಾರೀ, ಹೀಗೇ ಅಲ್ಲವೇ ?'

ದುಲಾರಿ ಬರಿ ಮಂದಪಾಸ ಬೀರಿದ್ದಕ್ಕಷ್ಟೇ ಕೇಶವನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ
ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಕಡೆ ಹೊರಳಿ ನುಡಿದಳು. 'ನೀವು ಇವೆಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು
ಲಕ್ಷಿಸಬಾರದು. ನಾನು ಬಡಿಸಿದ್ದು ಈ ವಿಚಾರದಿಂದ- ನಿನಗೆ ಹಾಕಿದ್ದು
ನಷ್ಟವಾಗದು ಎದುಕೊಂಡು ಅಷ್ಟೇ.'

ದುಲಾರಿಯ ಚಲಾವಣೆಯಿಂದ ಕೇಶವ ನಸುನಕ್ಕನು. 'ಅರ್ಥಾತ್,
ಹೀಗೂ ನಿನ್ನ ವಿಚಾರವಿದ್ದೀತು ಮತ್ತಾರಿಗಾದರೂ ಬಡಿಸಿದ್ದು ನಷ್ಟವಾಗು
ವದು ನಾನು ಹೇಳುವುದೂ ಅದೇ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೀನು
ಬಡಿಸಿರುವಿ'

ರಾಮಚರಣರು ಒಳ್ಳೇ ಆನಂದದಿಂದ ಉಭಯ ಮಿತ್ರರ ಪರಿಹಾಸದ
ಕೌತುಕ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೂ, ಸುಸಂಸ್ಕೃತರೂ ಆದ
ಯುವಕರ ಕಪಟ ಕಲಹವು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ
ಇವರಿಗೆ ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಔತಣದ ಏರ್ಪಾಡು.

ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ತುಸು ಹೊತ್ತು ಹರಟೆ ಹೊಡೆದು, ಕೇಶವ ಕೃಷ್ಣ
ಚಂದ್ರರು ಹೋಗಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೇಳಿದರು.

ರಾಮಚರಣರು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಂದರೆ- ಕೇಶವ-ದುಲಾರಿಯ
ವಿವಾಹದ ಮಾತನ್ನು, ಮೊದಲು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಮುಖಾಂತರವೇ ಕೇಶವ
ನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕರೆ ಇವತ್ತಿನ ದಿನವವೇ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ
ಸಂಗಡ ಮಾತಾಡಬೇಕು ಹೀಗೂ ಅವರ ವಿಚಾರವಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ
ಯಾವಾಗಲೂ ಕೇಶವ ಜೊತೆಗೂಡಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ.
ಹೋಗುವ ಮುಂದೆ ಮಾತ್ರ ದುಲಾರೀ ಸಂಗಡ ಮಾತು-ಮಾತಾಡುತ್ತ
ಕೇಶವ ಮುಂದಾದ. ಆಗ ರಾಮಚರಣರು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮೈದು

ಸ್ವರದಿಂದ ನಡೆದರು “ನಿನ್ನೊಡನೆ ನಾನು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ, ಇಂದು ಮಾತ್ರ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬಾ ಆಗ ಮಾತಾಡುವಾ ”

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ತಡೆದು ನಿಂತನು. “ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ತುಸು ತಡೆಯುತ್ತೇನೆ ಆಧವಾ ನಾಳೆ ಯಾವಾಗಾದರೂ ಒಮ್ಮೆ .

ರಾಮಚರಣರು ನಡುವೇ ಹೇಳಿದರು ‘ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ ಈ ಕೊತ್ತು ರಾತ್ರಿಯಾಗಿದೆ ನಾಳೆ ಸಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರಸುವದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನೀನು ತಿರುಗಿ ಬಂದನಂತರ ನೋಡುವಾ ಮಾತೇನೋ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದು ಆದರೆ ಅವಸರವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಮಾತೆಂದರೆ ಬೇರೇನೂ ಅಲ್ಲ ದುಲಾರಿಯು ಲಗ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸುವಮಂಟು ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಬೇಗ ಮುಗಿಯುವಂಥವಲ್ಲ ನೀನು ತಿರುಗಿ ಬಾ, ಆಗ ಕೂಡುವಾ ”

ರಾಮಚರಣರ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಹೃದಯ ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಕುಣಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ರಾಮಚರಣರೇನು ವಿಚಾರಿಸುವದೆಂದರೆ ನಿನ್ನೊಡನೆಯೇ ವಿವಾಹವೆಂದೇನೂ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅಶೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಹಾಗೆ ತಿಳಿದುಬಿಟ್ಟಿತು ಅವನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ರೀತಿ ನಡತೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ ವಿವಾಹದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ವರನೋಡನೆ ಚರ್ಚಿಸದೇ ಅವನ ಯಾರಾದರೂ ಆತ್ಮೀಯರು, ಮಿತ್ರರು ಇಂಥ ಸಿಕ್ಕಟೆ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದವರೂಡನೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ ಕಾರಣ ಅವನು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ “ಒಳ್ಳೇದು” ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಹರ್ಷಭರಿತನಾಗಿ, ಕೇಶವ ಮತ್ತು ದುಲಾರಿಯರ ಹಿಂದೆ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟನು

ಜೀದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ನೀನು ಸುಮ್ಮನೇ ವಿಘ್ನವಾಡಿದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಾನು ವಿವಾಹದ ಮಾತು ಮುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯ ತಡೆಯುವಂಥದಲ್ಲ, ಅದೇನೋ ಹೇಳುವರಲ್ಲ. ಶುಭಸ್ಯ ಶೀಘ್ರಂ ”

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದನು ‘ಜನರ ಮಾತು ಕೇಳಬೇಡಯ್ಯಾ, ತಾಳಿದವನು ಬಾಳಿಯಾನು, ಹೀಗೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಜನ

ಕೇಶವ ನಗೆಯಾಡಿದನು ‘ಬಾಳುವದೇನೋ ನಿಜ ಆದರೆ ಯಾರು?

ಇದರದೂ ವಿಚಾರವಿದೆ ನೀನೇನೋ ತಾಳಿದಿ ನಾನು ಬಾಳುವಿಟ್ಟರೆ
ಆದಂಧ ನುಸತ್ತು”

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಹಾಸ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಿದನು “ನನಗೇನೂ ಅಭಯವಿಲ್ಲ
ವೈರಾಗ್ಯದ ನೆರವಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ ನೀನು ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳುವಿ. ನಾನೇನೂ
ಹಾಗೇ ಕೆಡುಕು ಯೋಚಿಸುವದಿಲ್ಲ.”

ಕೇಶವ ಬಲಭುಜದಿಂದ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಕೊರಳಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ನುಡಿ
ದನು “ಇಷ್ಟು ದುಃಸಾಹಸ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಬೇಗ ತಿರುಗಿ ಬಾ ತಡ
ಮಾಡಿಬಂದರೆ ನಾನು ವೈರಾಗ್ಯದ ನೆರವಿನಿಂದ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗಿ ಬಿಡ
ಬಹುದು ನೀನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡಬಹುದು”

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಹೇಳಿದ “ಆದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ”

ಯಾಕೋ ಸಹಸಾ ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಕೇಶವನೆಂದನು. ‘ಒಳ್ಳೇದು
ಕೃಷ್ಣಾ, ನೀನು ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ ಒಂದು ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ದುಲಾರಿಯ
ಸಂಗಡ ನನ್ನ ವಿವಾಹ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಆ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ
ಮನಸ್ಸು ಹೇಗಾಗುವದು ? ಹೇಳು ನೋಡುವಾ.’

ನಗುತ್ತ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರಕೇಳಿದ. ‘ರೋಮಾಂಚಕಾರಕರೀತಿ ಹೇಳಲಾ’

“ಹೇಳಲ್ಲ”

“ನಿನ್ನ ಹತ್ಯಾ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ನಾನೊಂದು ಚೂರಿ
ಕೊಂಡು ತಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಕೇಳಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಅವಸ್ಥೆ ಹೇಗಾಗು
ವುದೋ ಹಾಗೇ”

ಧಂಡಿಯ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಉಭಯ” ಮಿತ್ರರ ಉಡುಪಿನ ಚುಂಗುಗಳಲ್ಲ
ಹಾರಾರಂಭಿಸಿದವು !

(೧೮)

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೋದನಂತರ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಕ್ಕೆ,
ಕೇಶವನು ಮಾಲತಿಯ ವಿವಾಹಕ್ಕೆಂದು, ಮುದುಕಿ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಕರೆತರಲು
ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದನು ಆದರೆ ಅಜ್ಜಿ ಏನಾದರೂ ಬರಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ
ಸ್ವಪ್ನ ಹೇಳಿದುದೇನಂದರೆ— “ನಾನು ಸುಮ್ಮನೇ ಬರುವದಿಲ್ಲ ಒಂದು

ವೇಳೆ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಮಾಲತಿ ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದರೆ, ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಈ ಹಕ್ಕಾದ ದೇಹ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ ಕೇಶವಾ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮನಬದಂತೆ ನಡೆಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವೆ ”

ಮೊದಲು ಏನು ಹೇಳಬೇಕೋ ಕೇಶವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ತಿರುಗಿ ನಗುತ್ತ ನುಡಿದನು. “ಇಲ್ಲಮ್ಮಾ ; ಎಲ್ಲರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಕ್ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಎಲ್ಲಾ ಮಾತು ಶಾಂತವಾಗಿ ಕೇಳಿಬಿಡಿ ನೀನೂ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡುವಿ.”

“ಈ ಅನ್ಯಾಯ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲವಷ್ಟು ನಾನು ಆಕೆಯ ಮಾತನಿಗೆ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟು ಕರೆದು ತಂದಿದ್ದೆ ನೀನು ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ದೂಡಿ ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸಹತ್ತಿರುವೆ ಏನು, ಮಾಲತಿ ನಿನಗೆ ಸರಿಯಲ್ಲ ವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೀಯಾ ?”

ಕೇಶವ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಅಂದನು. ‘ನಾನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತಂದಿಲ್ಲ ಅಜ್ಜೀ. ಆಕೆಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗುವ ವರ ಎಂಥದು ? ಇವನ್ನು ತಿಳಿದರೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಮಾಲತಿಯ ಕಲ್ಯಾಣವೆಂದೇ ನೀನು ಹೇಳುವೆ.’

ಅಜ್ಜಿ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ “ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ಆಕೆಗೆ ಎಂಥ ಅನರ್ಥ ಮಾಡಿದೆ, ಇದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಎಂದೂ ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.”

ವ್ಯಗ್ರನಾಗಿ ಕೇಶವನೆಂದ “ಆದರೆ ಅಜ್ಜೀ. ಮಾಲತಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೇಳಿ ಈ ಕಾರ್ಯ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ”

“ಇದು ಆಕೆಗೆ ಎಂಥ ಸಂಕಟ, ಎಷ್ಟು ಲಜ್ಜಾ ವಿಷಯವೆಂಬುದನ್ನು ನೀನೇನು ಬಲ್ಲೆ ? ಅದೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ”

ಆಗ್ನಹದಿಂದ ಕೇಶವ ನುಡಿದ ‘ಆಕೆ ನಿನಗೇನಾದರೂ ಒರೆದಿರುವಳೋ? ಅಥವಾ ಅತ್ತಿಗೆ ಬರೆದಿರುವಳೋ? ಹೇಳು ನೋಡುವಾ ?”

ಕೇಶವನ ಮಾತಿಗೇನೂ ಉತ್ತರಿಸದೇ ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳಿದಳು. “ಏನು ಬಲುಮೆ ಮಾಡಬೇಕೆನಿಸುವದೋ ಮಾಡು. ಕಾಶೀ ವಿಶ್ವನಾಥ ಮಂಗಳವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಆದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಯಾರನ್ನು ಎದೆಗವಿಚಿ

ಕೊಂಡು ತಂದೆನೋ, ಆ ಕೂಸಿಗೂ ಅವುಣೆ ಕೊಡಲು ಬರುವದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ವೈಯ್ಯುಕ್ತಿಯೂ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಮನಸ್ಸೂ ನೆಟ್ಟಗಿಲ್ಲ”

ಎರಡು ದಿನ ಅಲ್ಲಿದ್ದು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿ ಕೇಳಿದರೂ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವದು ಕೇಶವನಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ನಿಲ್ಲಬೇಕೋ, ಹೊರಡಬೇಕೋ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅನಂತನ ತಂತಿ.

ರಾಮಚರಣರು ಅತ್ಯವಸ್ಥೆ. ಬೇಗ ಬಾ' ಕಡೆಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ತಿರುಗಿಬಿಟ್ಟನು

ಲಖನಾಕೆ ಬಂದನು. ವೈದ್ಯರು ಹೇಳಿದರು. ಇನ್ನು ಮೂರು ಗಂಟೆ ಗಿಂತ ರಾಮಚರಣರು ಹೆಚ್ಚು ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ ರೋಗಿಯ ಒಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಶವ ಹೋದಾಗ ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಗಂಟೆ ಹೊಡೆದಿತ್ತು. ಅನಂತ, ರಾಮಕಲಿ, ಮಾಲತಿ ಎಲ್ಲರೂ ಇದ್ದರು ರೋಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಷ್ಟಲ್ಲ- ದುಲಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಶವ ನಡುಗಿಹೋದನು. ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ತಂದೆಯ ಏಕನಿಷ್ಠೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೇನೂ ಫಲ ಹೊಂದದೇ ದುಲಾರಿ ಹತಾಶಳಾಗಿದ್ದಳು.

ವೈಲನೆ ಕೇಶವ ರಾಮಚರಣರ ಬಳಿ ಹೋದನು. ರಾಮಚರಣರ ವೇಳೆ ಸಮೀಪಿಸಿದ್ದಿತು ಅವರು ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ಮಲಗಿದ್ದರು ಅವರ ಚೈತನ್ಯವೆಲ್ಲ ವೈಲನೆ ಅಳಿದು ಜಡತ್ವ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಅನಂತನು ರಾಮಚರಣರ ಕಿವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಮುಖವಿಟ್ಟು ಕೂಗಿದನು 'ಕಾಕ ಕೇಶವ ಒಂದಿದ್ದಾನೆ'

ಎರಡು ಮೂರು ಸಾರೆ ಕೂಗಿದ ನಂತರ ರಾಮಚರಣ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟರು. ಹಾಗೂ ಕೇಳಿದರು 'ಎಲ್ಲಿ? ಎಲ್ಲಿ?—

ಕೇಶವ ರಾಮಚರಣರ ಕೈ ತನ್ನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಮಾತಾಡಿದನು. "ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ."

“ದುಲಾ-ದುಲಾರೀ?”

ಕೇಶವ ಅಂದ “ದುಲಾರಿಯೂ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿದ್ದಾಳೆ”

ರಾಮಚರಣರು ತಮ್ಮ ನಡುಗುವ ಕೈಗಳಿಂದ ದುಲಾರಿಯ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕೇಶವ ಮತ್ತು ದುಲಾರಿಯ ಕೈಗಳೆರಡನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಎದೆ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ಕೇಶವನ ಕಡೆ ಮುಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ನುಡಿದರು. “ಹೇಳು.”

ಕೇಶವ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಮಾತಾಡಿದನು “ಎನು ಹೇಳಲಿ? ಹೇಗೆ?”
 ಗತಪ್ರಾಯವಾದ ಜೈತನ್ಯ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಒಂದು
 ಗೂಡಿಸಿ ರಾಮಚರಣರು ಕೇಶವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸ್ಫುರಮಾಡಿ ಕೇಳಿದರು
 “ಹೇಳು. ಗೃಹಣಮಾಡಿದೆಯಾ?”

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕೇಶವ ನಡೆದ “ದುಲಾರಿಯ
 ಎಲ್ಲಾ ಭಾರ ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ ನೀವು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿರಿ”

ಕೇಶವ ಏನು ಉತ್ತರಿಸುವನೋ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಅತ್ತಕಡೆಗೆ ಗಮನ
 ಎತ್ತಿದ್ದರು ಕೇಶವನ ಉತ್ತರದಿಂದ ಯಾರ ಲಾಭ—ಹಾನಿಯೂ
 ಆಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಜೀವ ಉಸಿರು ಹಿಡಿದು
 ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕೇಶವನ ಉತ್ತರ ಕೇಳಿ ಆಕೆಯ ಕೆಂಪು ಮೋರೆ
 ಹಿಂಜಿದ ಹತ್ತಿಯಂತೆ ಬಿಳುಪಿಟ್ಟುದೇಕೆ? ಎಂಬ ರಹಸ್ಯವು ಕಡಮೆ ಕಾತು
 ಕದ್ದಲ್ಲ ಮಾಲತಿಯ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ವೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಆಕೆಯ
 ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ಆಶಾ-ಕಿರಣವಿರಲಿಲ್ಲ ಈರ್ಷದ್ವೇಷಾದಿಗಳ
 ಮಾತೂ ಇಲ್ಲ ಯಾವ ಹಾನಿ ಮೊದಲೇ ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಿತೋ, ಅದರಲ್ಲಿ
 ಹೆಚ್ಚಿನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಮೃತ್ಯು-ಶಯ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ರಾಮಚರಣರು
 ಬಿದ್ದಿರುವಾಗ ಕೇಶವನೇನು ವಚನ ಕೊಟ್ಟನೋ, ಅದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮಾಲ
 ತಿಯ ಹೃದಯದ ಯಾವುದೋ ಅಜ್ಞಾತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಘಾತವಾಯಿತು
 ಅಂಥ ಆಘಾತ ತಾನು ಮೊದಲು ಎಲ್ಲಾ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ

ಕೇಶವನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಮೃತ್ಯುಮುಖದಲ್ಲಿರುವ ರೋಗಿಯ ತೇಜ
 ಹೀನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸಹ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ಹೂಳಿದವು ಒಣಗಿದ ಮೇಲುಡುಟಿ
 ತುಸು ಅಲುಗಿ ಏನೋ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಶಬ್ದ ಹೊರಟವು—ಮಾತ್ರ ಏನೂ ತಿಳಿಯ
 ಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಇದು ಅವರ ಅಂತಿಮ ಆಶೀರ್ವಾದವೇ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ
 ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡರು:

ರಾತ್ರಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಡಾಕ್ಟರರು ಬಂದರು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಔಷಧ
 ಕುಡಿಸಿಯೇ ಕುಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಕೇಶವ ಬಂದಾಗೊಮ್ಮೆ ತೆರೆದ ಕಣ್ಣು
 ವುನಃ ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ ಉತ್ತೇಜಕ ಔಷಧಗಳು ಸಹ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸಲು ಸಮರ್ಥ
 ವಾಗಲಿಲ್ಲ. ದುಲಾರಿಯ ಕರುಣಾ-ಕ್ರಂದನವೂ ಅಷ್ಟೇ ದುಲಾರಿ ಮೃತ

ನಾದ ತಂದೆಯ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಒಳಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು ಕೇಶವನು ಮೃತು ತಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಕುಳಿತು, ಕಣ್ಣಿನೆ ಹಳಚದೇ ಮೃತನು ಮತ್ತು ಅರ್ಧ ಮೃತಳಂತಾದ ದುಲಾರಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ತುಸು ದೂರ ಮಾಲತಿ ರಾಮಕಲಿಯರು ಕಣ್ಣೀರ್ಗರೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು.

ಆನಂತನು ಅಂತಿಮ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋಗಿದ್ದನು

(೧೯)

ರಾಮಚರಣರು ತೀರಿ ಹದಿನೂರು ದಿನ ಮುಗಿದವು ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಹ ದುಲಾರಿ ಹಜರತಗಂಜದ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಎಷ್ಟೋ ದಿನ ಇದ್ದಳು. ತಂದೆ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ, ಅವನ ಸ್ಮೃತಿಯ ವಿನಾ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೇನೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ದುಲಾರಿಯು ನೂಂದ ಮನಸ್ಸು ಇದನ್ನೊಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಇದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ ತಂದೆಯ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕಡೆಯ ಆಶೀರ್ವಾದ ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ, ಕಾರಣ ಕ್ರಿಯಾ-ಕರ್ಮ ತೀರಿದರೂ ಮನೆ ಬಿಡಲು ಆಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ದುಲಾರಿಯು ಮನದ ಈ ಮಾತು ತಿಳಿದ ಕೇಶವನು, ಎಷ್ಟೂ ತಡೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಆಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಮಾಲತಿಯೂ ಬಂದು ಇರತೊಡಗಿದ್ದಾಳೆ ಈ ಇಬ್ಬರು ಯುವತಿಯರ ಭಯ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಕೇಶವನು ಬಂದು ಹೊರಗಿನ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ

ಆಗ ಬಹುಕಾಲ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆ. ಸಾಲೆಗಳಿಗೆ ಬಿಡುವಾಗಿದೆ ಹುಡುಗರ ದೊಂದು ತಂಡ ಹಿಂಡುಗಟ್ಟಿ ಮನೆಗೆ ತಿರುಗಿದ್ದಿತು ದುಲಾರಿ ಮತ್ತು ಮಾಲತಿಯರು ಕಿಟಕಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಆ ಹುಡುಗರ ಚಾಪಲ್ಯ ನೋಡುತ್ತ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಾಲತಿ ನುಡಿದಳು. “ನನಗೇನೋ ಎಶ್ವಾಸವಿದೆ ದುಲಾರಿ ನಿನ್ನ ದುಃಖದ ದಿನ ಹಿಂದಾದವು ಸುಖದ ದಿನ ಬೇಗ ಬರುತ್ತವೆ ”

ಬೀದಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ದುಲಾರಿ ಅಂದಳು ‘ಯಾರು ಬಲ್ಲರಮ್ಮ ನನಗೆ ಎಷ್ಟೂ ಭರವಸೆ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ನಾನೆಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟೆ

ನೆಂಬುದನ್ನು ನೀನು ಬಲ್ಲೆ. ಅಪ್ಪನ ಆಶ್ರಯವೊಂದಿತ್ತು. ಅನನೂ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟು.”

ತುಸು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಲತಿ ಹೇಳಿದಳು. “ಅವರೇನೂ ನಿನಗೆ ಆಶ್ರಯ ಮಾಡಿಕೊಡದೇ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ದುಲಾರೀ! ತಾವು ಕೈಬಿಡುವ ಮೊದಲೇ ನನ್ನ ಕೈ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ದುಲಾರಿ ಮಾತಾಡಲು ಸಮಯವನ್ನೇ ಕೊಡದೇ ಮಾಲತಿ ಕೇಳಿದಳು— “ನೀನು ಸಣ್ಣವಳಿರುವಾಗ ಗೌರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ್ದೀಯಾ?”

ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ದುಲಾರಿ ಅಡಿದಳು. “ಇಲ್ಲ ಅದೇಕೆ?”

“ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಪೂಜೆ, ಪುನಸ್ಕಾರ-ವೃತ್ತ . ”ನಹಸಾ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಜಾಗ್ರತಳಾಗಿ ಮಾಲತಿಯ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು ಆಕೆಯ ಮನದಲ್ಲಿದ್ದ ಹುದುಗಿದ್ದ ವೇದನೆ ಹೇಗೋ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು ಇದನ್ನು ಮೊದಲು ಆಕೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗ ತಿಳಿದಳೋ ಅಗಲೇ ತಡೆದು ಬಿಟ್ಟಳು. ಚಲಾಕಿಯುಳ್ಳ ಕುದುರೆ ಓಡೋಡುತ್ತ ಮುಂದೆ ಖಂಡಕ ಸೋಡಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ನಿಂತುಕೊಂಡಂತಾಯಿತು

ಮಾತೇನೋ ಮೊದಲೇ ಅರ್ಥ-ಮರ್ಥ ಹೊರಬಿದ್ದು ಹೋಗಿತ್ತು ಆದರೆ ದುಲಾರಿ ಅರ್ಥಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿದುಬಿಟ್ಟಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಮಾಲತಿಯ ಮುಗಿಯದ ಮಾತನ್ನೇ ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ದುಲಾರಿ ನುಡಿಸಳು “ಅದರಿಂದೇ ನು-ವೃತ್ತಾದಿಗಳೆಂದೆ?”

ಮಾತು ಮುಗಿಸದೇ ವಿಧಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಮಾಲತಿ ಅಂದಳು ‘ಅದರಿಂದ ಕೇಶವಣ್ಣ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ.’ ಹೇಳಹೇಳುತ್ತ ಆಕೆಯ ಮೊಗಕೆಂಪೇರಿತು.

ದುಲಾರಿ ಮಾಲತಿಯ ಮೊಗವ ಕೆಂಪನ್ನು ಕಂಡಳು ಆಕೆಯ ಕಂಗಳ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾವದ ಕ್ಷೀಣ ರೇಖೆ ಇತ್ತೋ, ಅದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ “ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಂತೂ ಏನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ್ದೇನೋ ಇದ್ದರೆ ಇರಬಹುದು ”

ಆಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಮಾಲತಿಯ ಪ್ರೇಮ-ವಂಚಿತ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಬಂದು ತಾಗಿದ್ದಿತು ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು

ಮಾಲತಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೂ ಉದ್ಗರಿಸಿದಳು “ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿನೂ ಮಾಡ ದಿದ್ದರೂ ಸಹ, ದುಲಾರೀ ಅದು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯ ಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿ ಅಂದರೆ ಹೀಗೆ ಫಲ ಸಿಗುವದು ಕೇಶವಣ್ಣನ ಆಶ್ರಯ ದೊರೆಯುವದರಿಂದ ನಿನ್ನ ದುಃಖವೆಲ್ಲಾ ದೂರವಾಗಿ ಹೋಗುವದು ”

ಆಶ್ವಾಸನದ ನುಡಿ ಕೇಳಿ ದುಲಾರಿಯ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತುಸು ಹಾಯೆನಿಸಿತು ತಂದೆಯ ಆಶ್ರಯ ಕಡಿದುಹೋದಮೇಲೆ, ಇಂಥ ಬಲಿಷ್ಠ ಹೂಸ ಆಶ್ರಯ ದೊರಕಿತಲ್ಲ, ಎಂದು ಸಂತಸಗೊಂಡು ತಂದೆ ತೀರಿದ ದುಃಖ ಮರತಳು ಆದರೆ ದೀಪದ ಬುಡಕ್ಕೆ ಕತ್ತಲೆ ಎಂಬಂತೆ ಸಂಶಯವೂ ತಲೆ ಎತ್ತಿತು ತಂದೆ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ಕೇಶವನ ಆಶ್ರಯದ ಮಾತನ್ನು ಆಕ ಯೋಚಿಸಿದುದೆಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಆದರೆ ಪ್ರತಿಸಲಕ್ಕೂ ಸಂಶಯವೆದ್ದು ತಲೆ ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕಾಗಿ ಮಾಲತಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅವಳಾಡಿದಳು ”

“ಭಯವಾಗುವದು ತಂಗೀ ಮಂದಭಾಗ್ಯಳಾದ ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಸುಖಸಿಗುವದೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ಹುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಕೇಶವಣ್ಣ ಮನುಷ್ಯ ನಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ ಅವನು ದೇವತಾ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವನ ಆಶ್ರಯ ಸರ್ವದಾ ಹೊಂದಬಲ್ಲೆನೆನುವಷ್ಟು ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯವುಂಟೇ ?”

“ಅವನು ತೋರಿಸುವ ದಯೆಯಿಂದ ನೀನು ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವಿ ಅವನು ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ ಆಶ್ರಯವೀಯುವನು ನೀನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ, ದುಲಾರೀ ಅವನು ದೇವತಾ ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ಬಹಳ ಮೇಲೆ ಅವನು ಬರಿ ಕೂಡುವದನ್ನಷ್ಟೇ ಬಲ್ಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ಎಷ್ಟೂ ಬಲ್ಲ ” ತುಸು ತಡೆದು ಮಾಲತಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು “ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಮಾತು ಸಹ ನಿಜವೇ ತಂಗಿ ಇಚ್ಛಿಸುವದರಿಂದ ಏನೂ ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ ನಿರಿಚ್ಛಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಿಗುತ್ತದೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪ್ರೇಮ ನೋಡು, ಇದು ಸಾಧಾರಣ ವಸ್ತುವಲ್ಲ ಇದೇನು ಅವನು ಬೇಡಿದನೆಂದು, ದೊರಕಿದುದೇ? ನಿರಿಚ್ಛಿ ಯಿಂದಲೇ ದೊರಕಿದ್ದು ”

ಪ್ರೇಮದ ಮಾತು ಕೇಳಿ ದುಲಾರಿಯ ಮೊಗದ ಕೆಕಪಿಳಿದು ಹೋಯಿತು ಶೋಕದಿಂದ ಬಾಡಿದ ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೆ, ಏನೋ ಹುಸಿನಗೆಯ ಗೆರೆಯಷ್ಟೇ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ ಮೂಡಿಕೊಯಿತು

“ಪ್ರೇಮದ ಮಾತೇನೋ ಹೇಳಲಾರೆನಮ್ಮಯ್ಯಾ ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಾ ದರೂ ಇಷ್ಟೂ ಅವರಿಗೆ ತಲುಪಿಲ್ಲ ಮೊದಲು ಅವರು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿದ್ದು ದಯಾ, ನಂತರ ನಾನು ಅರ್ಪಿಸಲೆಳಸಿದ್ದು ಭಕ್ತಿ”

ನಗುತ್ತ ಮಾಲತಿ ಅಂದಳು “ಹಾಗಾದರೂ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜವಲ್ಲವೇ? ನಿರಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವನು ದಯೆ ತೋರಿದ ಮತ್ತು ನಿರಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪ್ರೇಮ ಪಡೆದ ಇಂಥ ಸರಿಗಲ್ಲದೇ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ದೇವರೆಂದು ಹೇಳುವುದು?”

ನಗೆಯಿಂದಲೇ ದುಲಾರಿ ಮಾತಾಡಿದಳು “ನಿಮ್ಮ ಕೇಶವಣ್ಣನಿಗೆ ‘ದೇವತಾ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲು ನಿನಗೇನಾದರೂ ಅನುಮಾನವುಂಟೇ ಮಾಲತಿ?”

ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲ ಅದರೆ ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ ದುಲಾರೀ. ನೀನು ಈ ದೇವರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಮಾಡುವೆಯೋ, ಪ್ರೀತಿ ಸಹ ಮಾಡುವೆಯೋ?

ವಿಚಾರಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ ದುಲಾರಿ ಕೇಳಿದಳು. “ಎರಡರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಭೇದವುಂಟೇ?”

“ಹಚ್ಚೇನು ಇರದಿದ್ದರೂ ತುಸು ಉಂಟು ನಾನು ಅದನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಭಕ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರೇಮ ಕೂಡಿದುದು ಯಾವಾಗ?”

ಸವಿನಗೆ ಸಕ್ಕಳು ದುಲಾರಿ. “ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಕಂಡೆ?”
 “ನಿನ್ನ ಮಾತಿಂದ.”

ಮಾಲತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಲಿಸಿ, ತುಸು ವೇಳೆಯಿಂದ ದುಲಾರಿಯ ಮನದಲ್ಲೊಂದು ಸಂಶಯ ಮೇಲೆದ್ದಿತ್ತು ಅದು ಸರಿಯೋ, ಅಲ್ಲವೋ, ಇದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ದುಲಾರಿ ಉತ್ಸುಕಳಾದಳು. ಯೋಗ್ಯಾ-ಯೋಗ್ಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಹ ಮಾಡದೇ ಮಾಲತಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಳು “ಇರಲಿ ಮಾಲತಿ—, ನಿಮ್ಮ ಕೇಶವಣ್ಣನ ವಿವಾಹ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಚನ್ನಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ?”

ದುಲಾರಿಯ ಈ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಶ್ನದಿಂದ ಮಾಲತಿ ತುಸು ವ್ಯಾಕುಲಳಾದಳು. ಆದರೂ ಕೂಡಲೇ ಜಾಗೃತೆಯಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು “ಚಿ: ದುಲಾರಿ ಅಣ್ಣನ ಸಂಗಡ ತಂಗಿಯ ಲಗ್ನವಾಗುವದುಂಟೇ?” ಎಂದು ನುಡಿದು, ತುಸು ತಡೆದು ಗಂಭೀರತೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು. “ಈಗ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆಯಬೇಡ.”

ದುಲಾರಿಯು ಮನದಲ್ಲಿದ್ದ ಯಾವ ಸಂದೇಹ ಚನಿಸಿತ್ತೋ, ಅದು ಮಾಲತಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ದೂರಾಯಿತು • ತಾನು ಮಾಲತಿಯ ಮಧುರ-ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ಆಕೆ ತುಸು ನಾಚಿದಳು ಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಸಂಗ ಬದಲಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು “ಕೃಪಾಬಾಬುಗಳನ್ನು ನೀನು ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ! ಮಾಲತಿ?”

“ಹಾಂ—”

“ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ರೂಪ, ಲಾವಣ್ಯ, ಗುಣ, ಧನ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಂತೆ”

“ನಾನು ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ”

“ಅಲ್ಲವೇ, ಮೊದಲು ದಿನವೇ ಅವರು ಮುಗ್ಧರಾದರಂತಲ್ಲ?”

“ನಾನು ಅದನ್ನೂ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ”

“ಇದೇನು ಮಾಲತಿ?”

ದುಲಾರಿಯು ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ದಿಷ್ಟಿ ಇಟ್ಟು ಕೇಳಿದಳು ಮಾಲತಿ “ಏನು?”

“ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲಿರುವದೋ ಏನು ತಾಯಿ ನನಗಂತೂ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ.”

ದುಲಾರಿಯು ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮಾಲತಿ ಸಕ್ಕಳಿಷ್ಟೇ. “ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿರುವ ಸ್ಥಳ ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ನೀನು ಇಷ್ಟು ತವಕಿಸುವೆಯಾ? ಒಳ್ಳೆದು ನಿನ್ನ ಆಸುಮಾನವೇನು ದುಲಾರೀ, ಹೇಳು ನನ್ನ ಮನವೆಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ?”

ನನ್ನ ಅನುಮಾನ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಗೋಡದಮ್ಮ, ಒಮ್ಮೇನೋ ಹೀಗೆ ಎನ್ನುತ್ತೇನೆ ಮರುಕ್ಷಣ ಹಾಗಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತೇನೆ”

“ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಳ ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾನು ಗುರುತಿಸಿದೆ ಅದೆಲ್ಲಿರುವದೋ, ನನಗೆ ಗೊತ್ತು, ಹೇಳಲಾ, ಆದೆಲ್ಲಿರುವದು”

ಕೆಳಗು ಮೇಲಾಗಿ ದುಲಾರಿ ಅಂದಳು. “ಒಳ್ಳೆಲ್ಲ”

ಕೆಳಗೆ ಕೇಶವನ ದನಿಗೇಳಿ ಇವರ ಸಲ್ಲಾಪ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕೇಶವ ಹೇಳಿದನು ನಾಳೆ ಈ ಮನೆ ಬಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಈ ವಾರ್ತೆಯಿಂದ ಮಾಲತಿ ಒಹು ಪ್ರಸನ್ನಳಾದಳು ಬೇರೆ

ಇರುವುದು ಆಕೆಗೆ ರುಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ದುಲಾರಿ ಮಾತ್ರ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನ ಇರಬೇಕೆಂದಳು

ಕೇಶವ ಹೇಳಿದನು “ಕೆಲವು ದಿನಗಳಷ್ಟೇ ಏಕೆ? ಇಚ್ಛೆ ಇರುವಷ್ಟು ದಿನ ಇರಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರ ಮಗಳ ಲಗ್ನವಿದೆ. ಜೀಗರನಿಳಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಮನೆ ಬೇಕು ನಾಳೆ ಮೂರನೇ ಪ್ರಹರದ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ಜೀಗರು ಬರುತ್ತಾರೆ ಕಾರಣ್ಯಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದನ್ನು ತೆರವು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಅತ್ತಿಗೆ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾಳೆ”

ಮನೆ ಬಿಡಲು ನಿಜವಾಗಿ ದುಲಾರಿಗೇನೂ ಪ್ರತಿಬಂಧವಿರಲಿಲ್ಲ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು

ಮಾಲತಿಯು ಕೇಶವನ ಉಪಹಾರ ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ಎಷ್ಟು ನಡೆದಳು

ಕೇಶವನ ಜೊತೆಗೆ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಓರ್ವಳೇ ಇರುವಾಗ ದುಲಾರಿಗೆ ಇಂದ್ರಕೋ ತುಸು ಸಂಕೋಚವೆನಿಸುವಂತಿದ್ದಿತು ತಂದೆಯ ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದಾದ ದುಃಖದ ಕಾರ್ವೋಡದಿಂದ ಕೇಶವನ ಮೇಲಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಪ್ರೀತಿ ಹಾರಿಹೋಗಿತ್ತು ಆದೇ ಈಗ ಮಾಲತಿಯೊಡನಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ಶರಾತ್ಕಾ ಲೀನ ಚಂದ್ರಿಕೆಯಂತೆ ತಿಳಿಯಾಗಿತ್ತು ಆ ಚಕೋರಿ ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಚಂದ್ರಿಕೆಯ ಮಧುರ ರಸ ಪಾನಿಸುವುದನ್ನು ಇದೀಗ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಳು

ಕೇಶವ ನುಡಿದನು “ಅತ್ತಿಗೆ ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಲತಿಯು ಕೊಟಡಿಯ ಒಳಿಯಲ್ಲೆರವ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಇವತ್ತು ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ ನಿನಗೆ ಓದುವದಕ್ಕಾಗಿ, ರಾನಾಯಣ—ಮಹಾಭಾರತಗಳಿಂದಾ ರಂಭಿಸಿ, ಸೇವಾಸದನ ಮತ್ತು ಗೋದಾನಗಳಂತೆಗೆ ಹತ್ತಿಸುತ್ತ ವ್ಯಸ್ತಕ ಕೊಂಡು ತಂದಿದ್ದಾಳೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿನಗೇನೂ ತೊಂದರೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ ದುಲಾರೀ”

ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕೇಶವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ದುಲಾರಿಗೆ ಒಳಿತಾಗಿ ದ್ದರೂ, ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ಅದು ಸರಿ ಎನಿಸದಾಗಿತ್ತು ಇನ್ನೂ ಲಬನಾ ದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಇರುವುದು, ಅಥವಾ ತಿವಾರಿಪುರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಇರುವುದು ಅಷ್ಟು ವ್ಯಶಸ್ತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಕೇಶವನ ಮನೆಗೆ ಇರ ಹೋಗಲು ದುಲಾರಿಗೆ ಯಾಕೆ ಸಂಕೋಚವೆನಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು?

ದುಲಾರಿ ಹೇಳಿದಳು “ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನನಗೇನೂ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಬಲ್ಲೆ. ಆದರೆ ನಾನೇ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ತ್ರಾಸದಾಯಕಳಾಗುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲದೇ ನಾನು ಕೆಲವು ದಿವಸ ತಿವಾರಿಪುರ ” ದುಲಾರಿಯು ಬಾಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಏನೂ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ.

ಕೇಶವನ ತುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಿರುನಗೆ ಕಾಣತೊಡಗಿತು “ಹಾಗಾದರೆ ನಾವು ಇನ್ನಷ್ಟು ತೊಂದರೆ ಹೊಂದುತ್ತೇವೆ ನಿನ್ನಿಂದ ನಮಗಾಗುವ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ನಿಸಗಿಂತ ನಾವು ತಿಳಿಯಲಾರವೇ? ಇದಿರಲಿ ನೀನು ಎಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ತೊಂದರೆ ಪಡುವೆ? ಒಬ್ಬಳೇ ತಿವಾರಿಪುರದಲ್ಲಿಯೋ? ಅಥವಾ ಅತ್ತಿಗೆ ಮಾಲತಿಯರ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದಾದರೋ?”

ಈ ಸ್ಪಷ್ಟೋಕ್ತಿಗೆ ದುಲಾರಿಯಿಂದ ಉತ್ತರಿಸುವುದಾಗಲಿಲ್ಲ ಆಕೆ ಸುಮ್ಮನಾದಳು ಆಕೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಆತ್ಮಮರ್ಯಾದಾಭಾವ-ಕೇಶವನ ಸರಲ-ಸಬಲ ಆತ್ಮೀಯತೆಯ ಕವಚವನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ದಾರಿಗಾಣಲಿಲ್ಲ!

ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಥಿತಿ ತಿಳಿದು ಕೇಶವ ನುಡಿದನು “ಕಕ್ಕ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆಯಾ? ದುಲಾರೀ ಈ ವೇಳೆ ಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ ನಾನೇನಾದರೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟರ ಮಾತ್ರ ನೀನು ಆ ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ಕಾಯುವದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಸರ್ವದಾ ಚಿಂತೆ ಬಿಟ್ಟು ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಭಾರ ಹಾಕು ನಾನು ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ನೀನು ಗೌರವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಬಾಳುವಿ ”

ಸಂತರ ದುಲಾರಿಯು ಮನದಲ್ಲಿ ಸಂಕೋಚವೇನೂ ಉಳಿಯದೇ ಕೇಶವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಆಕೆ ಒಪ್ಪಿದಳು ಮತ್ತು ಜೀರೆ ಇರುವ ಮಾತಾಡಿ ಕೇಶವನೊಡಲಾದವರನ್ನು ದೂರವೆಂದು ಭಾವ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು “ನಾನು ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇನ್ನೇನೂ ಚಿಂತಿಸುವದಿಲ್ಲ ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾನು ನಡೆಯುವವಳು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾ.”

“ಬರಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಷ್ಟೇ ಎಕೆ ದುಲಾರೀ, ಅದು ನಿನ್ನ ಮನೆಯೂ ಸರಿಯೇ ”

ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಕೇಶವ ತೋರಿಸಿದ ತಮ್ಮ ಆಸನ್ನ-ಮಿಲನದ ಅಘಾಸ ನೆನೆದು ದುಲಾರಿ ನಾಚಿದಳು ಆಕೆ ಭಾವಿಸಿದುದೇನೆಂದರೆ— ಕೇಶವನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡಲು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ ತಾನೇ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಮಾಧುರಿಯಿಂದ ದುಲಾರಿಯ ಹೃದಯ ರಸಮಯವಾಯಿತು. ಬಾಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ

ಮಾನವಾದ ದುಲಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಶವ ಅಂದನು. “ಎನು ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಂದೇಹವೋ?”

“ಯಾವದರಲ್ಲಿ?”

“ನಮ್ಮ ಮನೆ ನಿನ್ನದೇ ಎಂಬ ಎಂಬುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ”

“ತುಸೂ ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲ”

ಅದೇನು ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನಾಳೆ ನೀನೇ ಸ್ವತಃ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವಿ.”

ಮಾಲತಿ ಉಪಹಾರ ತಂದಳು ಆಕೆಯ ಕೈಯಿಂದ ತಟ್ಟಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕೇಶವ ನುಡಿದನು “ಕೆಳಗೆ ರಾಜಮಿಸ್ತ್ರಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ನಾನು ಹೋಗಿ ಸುಣ್ಣ-ಬಣ್ಣ ಬಳಿಯಲು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಆ ವರೆಗೆ ನೀವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಟ್ಟಿಡಿರಿ.”

ತುಸೂ ವೇಳೆ ಎನೋ ನಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದು ದುಲಾರಿ ಕೂಗಿದಳು “ಮಾಲತೀ”

“ಎನು?”

“ನಿಮ್ಮ ಕೇಶವಣ್ಣ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದೇವತಾ”

‘ಮಾನವನಲ್ಲವೇ?’

“ಅಲ್ಲ”

“ಅಮಾನವ?”

ಮಾಲತಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಖಿನ್ನಳಾಗಿ ದುಲಾರಿ ನುಡಿದಳು ಚಿಃ ತಾಯೇ ಅವರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಇಂಥ ಮಾತು ಬಾಯಿಂದಾಡುವದೂ ಸಹ ಪಾಸ!”

ಮಾಲತಿ ಏನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಖರಿ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟಳಷ್ಟೇ. ಯಾವ ಮಾತು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಆಕೆಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವದೋ, ಅದನ್ನೇನು,

ಒಂದು ಸಲ ಬಾಯಿಂದಾಡಿದರೆ ಪಾಪವೇ ? ಈ ಮಾತನ್ನು ಆಕೆ ತನ್ನ ಬಾಳಿನ ಸುಖ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೂರೆಗೊಂಡು ಕಲಿತಿದ್ದಳು ಎನೆಂದರೆ ಕೇಶವನು ದೇವತಾ, ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಆಮಾನವನೆಂದೂ ಆಡಬಹುದು ಬರಿ ಮಾನವನೆಂದು ಮಾತ್ರ ಕರೆಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ದೃಢ-ನಿಷ್ಠುರ ಸತ್ಯ-ಅವಳಿಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

(೨೦)

ಫಾಲ್ಗುಣ ಮಾಸ ಆಗಲೇ ಎರಡು ಪ್ರಹರವಾಗಿದ್ದಿತು ಬಾಗಲಿನಲ್ಲಿ ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು ನಾಳೆಯೇ ಮಾಲತಿಯ ವಿವಾಹ ಮಾಲತಿ ತನ್ನ ಕೊಟೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ ಜೊತೆಗೆ ಈ ದುಲಾರಿ ಮತ್ತು ರಾಜರಾಣಿಯರು ರಾಜರಾಣಿಯು ಒಂದು ರೇಶಿಮೆ ವಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಮಾಲತಿಯಲ್ಲಿ ಜೊತೆ-ಜೊತೆಯಾಗಿ ಮಾಲತಿ ಮತ್ತು ಕೃಪಾಶಂಕರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕಸೂತಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಆದು ಬೆಳಗಿನ ತಿಂಡಿ ತೀರ್ಥದ ಸಮಯ ದಲ್ಲಿ ವರನಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ದುಲಾರಿ ಒಂದು ಜಮಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ರಾಜರಾಣಿಯ ಕೈಗಾರಿಕೆ ನೋಡತೊಡಗಿ ದಾಳಿ ಮಾಲತಿ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ, ಈ ಎದೆ ಸುಡುವ ನೋಟದಿಂದ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೀರ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿಸುವದರಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ ಆದರೆ ನಗೆ ಗಾರ್ತಿಯಾದ ರಾಜರಾಣಿಯ ನಗೆ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವ ಉಪಾಯ ಮಾತ್ರ ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಯದಾಗಿದ್ದಿತು ರಾಜರಾಣಿ ಮಾಲತಿಯ ಮೌನವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಲಜ್ಜೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಗೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡೇ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಮತ್ತು ನಡುನಡುವೆ ದುಲಾರಿಯವೂ ಒಂದೆರಡು ಚಟುವಟಿಕೆ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದವು

ಎಷ್ಟು ವಾಗ್ವಾಣಿಗಳ ಪೆಟ್ಟು ಹಾರಿದರೂ ಮಾಲತಿ ಬಾಯಿ ಬಿಚ್ಚದಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ರಾಜರಾಣಿ ಅಭಿಮಾನದಿಂದಾಡಿದಳು “ಏಕೆ ಮಾತಾಡುವದಿಲ್ಲ, ಮಾಲತಿ? ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟೇ?” ಈಗ ಮಾತಾಡದೇ ಮಾಲತಿಗೆ ಗತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಆಕೆ ತನ್ನ ನೊಂದುಕೊಂಡು ಮೊಗವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವೆದ್ದಷ್ಟು

ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿ ನುಡಿದಳು “ಸಿಟ್ಟೀತಕ್ಕದು, ಅಕ್ಕಾ ರಾಜರಾಣಿ, ನಿನ್ನುಗೆಲ್ಲ ಅನಂದವಾಗಿದೆ ನಾನೇಕೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಲಿ ?”

ರಾಜರಾಣಿ ಕಸೂತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅಂದಳು “ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಅನಂದದಲ್ಲಿ ನೀನು ಭಾಗಿಯಾಗದಿದ್ದರೆ, ನಾವೂ ಸಿಟ್ಟಾಗುತ್ತೇವೆ ಇದೇನೆ, ನಾವು ನಿನ್ನ ಅನಂದಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯಲ್ಲವೇ ?”

ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮಾಲತಿ ದುಃಖಿತಳಾದರೂ ನಕ್ಕಳು ‘ನನ್ನ ಅನಂದದಲ್ಲಿ ನೀವು ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಹೀಗೆ ಮನಗುಂಡುತಿರಲಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ನಗೆ ಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೆರೆಯಲಿ ? ಇದು ನನ್ನದೇ ವಿವಾಹ”

“ಹಾಂ ಅಮ್ಮಯ್ಯಾ ವಿವಾಹ ನಿನ್ನದೇ ಪರವೂ ನಿನ್ನವಷ್ಟೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪಾಲು ಇಲ್ಲವೇ ? ನಿನ್ನದೇ ಲಗ್ನವೆಂದು ನಗೆ ಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುವದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳೋಣವಾಯಿತು ಸರಿ ಮತ್ತು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಕೃಪಾಬಾಬುವಿನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದ್ದಾರೋ ?”

ರಾಜರಾಣಿ ಎಷ್ಟೋ ಇಂಥ ಮಾತಾಡಿದರೂ ಮಾಲತಿ ದುಃಖಿಸಲಿಲ್ಲ ಬರಿ ಒಣ ನಗೆಯೊಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಕೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾಳಷ್ಟೆ “ಲಗ್ನ ವಾದಮೇಲೇನೂ ಧ್ಯಾನಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೆಂದು, ಈಗಲೇ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ”

ರಾಜರಾಣಿ ಅಂದಳು “ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಹುಚ್ಚು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಪರನಿನಗೆ ಸಿಕ್ಕುಹೋಗಿದೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ವರ ಸಿಗುವದು ವರ ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ ಧ್ಯಾನಿಸುವದಿಲ್ಲ”

ಮಾಲತಿ ಹುಚ್ಚು ನಗೆ ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು “ನಾನೂ ವರ ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಆ ವರ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.”

ದುಲಾರಿ ಸವಿಯಾಡಿದಳು “ನಾಳೆ ಹೊಂದುವಿ”

ರಾಜರಾಣಿ ಪುನಃ ಕಸೂತಿ ಹಾಕುತ್ತ ನುಡಿದಳು “ಎಷ್ಟು ತವಕಿಸುತ್ತೀಯ ?”

ಒಣ ನಗೆಯಿಂದ ಮಾಲತಿ ಮಾತಾಡಿದಳು “ಬಹಳಮ್ಮಾ”

ದುಲಾರಿ ನುಡಿದಳು “ನೀನು ಒಳ್ಳೇ ಮಾತುಗಾರ್ತಿ ಈಗ ಸುಮ್ಮನೇಕೆ ?”

“ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆಸಂದದಲ್ಲಿ ಜೀರಯದೇ ನನಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಇರಲಿಲ್ಲ”
 ಕಳೆ ಎನೋ ಒಳ್ಳೇ ವಿರುತ್ತ. ಇದರಿಂದ ರಾಜರಾಣಿ ತನ್ನೆಲ್ಲೆಯೇ
 ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಲತಿಯ ಮೇಲೆ
 ಸಾಗಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದೇನೂ ಹದಗೆಡಬಾರದು ಎಂದು ದುಲಾರಿಯು
 ಸಮಾಚಾರಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದಳು. “ನೀನು ವರ ಹೊಂದಿಬಿಟ್ಟಿರುವೆ ಈಕೆ
 ಇನ್ನೂ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾಳೆ-ದುಲಾರೀ.”

ರಾಜರಾಣಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ದುಲಾರಿಯು ಮೊಗ ಕೆಂಪಾಯಿತು.
 ನಗುತ್ತ ಆಂದಳು. ‘ಧ್ಯಾನ ಮಾಡದೇ ವರ ಸಿಗುವದೇ ಅಕ್ಕಾ ರಾಜಾರಾಣಿ.’

“ಅದು ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು?”

“ನೀನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದೆಯಾ?”

“ಹಾಂ-ಅವಶ್ಯ ಮಾಡದೇ ವರ ಹೊಂದಿದ್ದು ಹೇಗೆ?”

ರಾಜರಾಣಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ದುಲಾರಿ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದಳು

ರಾಜರಾಣಿ ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು “ಒಂದು ವರವನ್ನೇನೋ ಹೊಂದ
 ಬೇಕು. ತಿರುಗಿ ಮುಂದೆ ಅದನ್ನು ಹಾದಿಗೆ ತರಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ವೇಳೆ
 ಹಿಡಿಯುವದು? ಬಲ್ಲೆಯಾ? ನೀನು ಬೇದರ ಬೇಡಮಾತ್ರ ಮಾಲತೀ
 ಕೃಪಾ ಒಳ್ಳೇ ಸರಳ ವರ ಮುಂದೆ ಏನಾದರೂ ತುಸು ಇದ್ದರೆ ನನಗೆ
 ಹೇಳು. ನಾನು ಮಂತ್ರ ಕಲಿಸುತ್ತೇನೆ ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸರಲವಾಗಿ
 ಹೋಗುತ್ತಾನೆ’

ನಗುತ್ತಲೇ ದುಲಾರಿ ಆಡಿದಳು “ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನೀನು ಬಲ್ಲೆಯಾ
 ಅಕ್ಕಾ! ಮಾಟ-ಮರಡಿ ತಿಳಿಯುವೆಯಾ? ವಿರುದ್ಧವಾದವರನ್ನು ಹೇಗೆ
 ದಾರಿಗೆ ತರುತ್ತಾರೆ? ತುಸು ಹೇಳು ಕೇಳುವಾ”

ದುಲಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜರಾಣಿ ಸುಡಿದಳು. “ತಿಳಿಯಿತು ನೀನು
 ಮೊದಲೇ ಕಲಿತು ಇಡಬೇಕೆನ್ನುವಿಯಾ? ಹುಂ—ಚಿಕ್ಕಣ್ಣು ತುಸು ವಕ್ರ,
 ಅವನನ್ನು ತುಸು ಸರಲ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದೀತು ಕೇಳು ಮನಸ್ಸು
 ಗೊಟ್ಟು ಡೊಂಕು ದೊಣ್ಣೆ-ಡೊಂಕು ಬಡಿಗೆ-ಸರಲ ಮಾಡುವ ಉಪಾಯ
 ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವೆಯಾ? ಎಲ್ಲಿ ಡೊಂಕಾಗಿರುವದೋ, ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಒದಿಗೆ
 ಜೋರಾಗಿ ಮಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಡೊಂಕು ವರವನ್ನು ಸರಲ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ

ఇదే నియమం ఆవనీల్ని డొంకుతన మాడువనో, ఆదర విరుద్ధం దిశిగే సేవు ఇన్నో డొంకాదరే తిరితు అవను నక్క, నివు అళువుదు అవను వోరి బిగిదుకొండిద్ద, నివు నగలారంఛిసిరి అవను పూతాడదిద్ద, నివు కండవర ముందేల్లా బీరిగళిరి ఒండు వేళి గళియర మనయల్లి ఊరిగి కళిత, నివు నేట్టిగే తవరు మసేగే ఊరిగి కళితుబిడిరి కలవు దివస ఓగే మాడి సోడిరి. డొంకు వర ఒళి సరలనాగి ఊరిగుత్తానే.”

రాజరాణియ మాతు కేళి దులారి బిద్దు బిద్దు నక్కళు మాలతి కేళిదళు “అక్కా రాజరాణి ఈ విద్యేయన్ను నివు పేట్టు తిండు కలితిద్దీయా ? అధివా పుస్తక ఓదియో?”

ఇవర టుత్తర కేడువ మోదలే రాజరాణియన్ను ఊరిగి సింద రాపకలి కళిగిదళు. ఆకే ఊరిగే ఊరిగబే కాయుతు.

రాజరాణి ఊరిద మేలే మాలతి ఆందళు. “దులారి ”

“ఎనమ్మా ? ”

“నిన్న వివాహ ఎండు ? ”

నాచికేయింద దులారి ఊరిదళు. “అవన్ను నానేను ఊరిళలి ? ”

కేళివణ్ణి ఎనూ ఊరిళిల్లవే ?

నగుత్త శడే తడేదు దులారి ఆందళు. “ఎనూ ఇల్ల ”

“యావాగలూ ”

“ఊరిద్దరు నిన్న లగ్నవాద మేలే, ఒండు సారే తివారిపురకే ఊరిగబేకు ”

“అల్లి నిన్న లగ్నవగు ? ”

“అల్ల. అల్లి తుసు వ్యవస్థే మాడి తిరుగి బరబేకు ”

“హాగాదరే ఇల్లి ఒంద మేలే నిన్నో డనే వివాహవస్థే ? ”

“బతుశః డాగే. ”

“దులారి ! ”

“ఎను ? ”

“తును పంఖా టుఱ్ఱు”

“ఇంధ ఱళయల్లి ఆడతక్క?”

‘నన్న మ్మొయ్యల్లి సరియాగిల్లి. పంఖా టుఱ్ఱు ననగే బఱళసేకే.’

బేగనే పంఖా టుఱ్ఱి దులారి కేళిదకు ‘అత్తిగేయన్ను కరేయలా?’

బఱళ కష్టదింద ఒందు ఒణ నగే నగుత్త బణ్ణ గుందిద మోగ దింద మాలతి మూతాడిదకు “బేడ, బేడ, యారన్ను కరేయలవశ్య విల్ల యావాగాదరొమ్మే ననగే హిగే ఆగువదుంట్టు.”

పంఖాద గాళియింద రాజరాణియ రేసిమే వస్త్రు హారి మేజిన మేలే బిఱ్ఱి బద్దుకొండితు. సకుసా అదర మేలే మాలతియ దృష్టి హోయితు కేంపు రేశిమేయింద అదర మేలే కసూతి హారితే తన్న మత్తు కృపాశంకరన హసరుగళన్న ఆక తిళిదకు ఈ అక్షరగళు కంపు రేశిమేయింద బరేదవుగళల్ల తన్న హృదయద రక్తదింద బరేదవుగళు—భయదింద కణ్ణుఱ్ఱి కేండకు

(౨౧)

అదే దిన సాయంకాలదల్లి మాలతి తన్ను కేటడియల్లి విషణ్ణు ళాగి కుళితిద్దాళి. ఆగ బాగిలకడేయింద దని కేళబందితు “మాలతి, ఇద్దియో?” కేళవన దని గురుతిసి మాలతిగే మూతాడబారదేన్సి సతు బాగిలు హాకబేకేందకు ఆదరే హాగేనూ మూడల్లి కుళితల్లిందలే హేళిదకు. “ఱుం” ఒళగే బరలు మూత్త్రు ఱళల్లి బరీ హాసిగేయింద ఇళిదళష్యే

బాగిలు తరేదు కేళవ ఒళగే ఒందు మాలతియ ముందే నింతు కేండను. మాలతియ మోగ నోడి ఆత్మయోజకతనాదను

“మాలతి, నిన్న ప్రకృతి సరియాగిల్లవే?”

ఇదక్కనూ టుత్తర కేడదే మాలతి కేళిదకు ఏను కేలస కేళవణ్ణా?”

కేశవననూ ప్రకృతియ బగ్గి ప్రశ్న కేళదే నుడిదను “ఇదన్న నాను నినగి బకుమాన కౌడుత్తేనే కౌరళిగి సరియాగువలొలె ఠేగి? నొలెడువా ఎందు బుదిద్ది” ఎందు ఠలెలి ములిమలిన డబ్బి యొళగింద ఒండు బకు బిలెయి ముక్తి న మాలెయిన్ను ఠొర తిగేదను దిలప ప్రకాశదల్లి ఆవెల్ల ధళగుట్టిదవు

మనస్సినల్లి ఎదు బండు కుతుఠలనను మాలతి ఠేగి ఠగొలె ఠత్తి క్కలారంభిసిదళు. ఆదరే కంరి తొలెరిసువ ఈ సాధారణ మాలతినంద ఆకేయల్లి విద్యుత్సంఠారవాయితేనొలె? బాడి బత్తిద ఆకేయ వొగవవు కరొలెరవాగి కేంవేరితు ఆ కంరియల్లియ రత్న గళంఠే కంగళల్లి కాంతి తొలెరలారంభిసితు

“ఇన్ను ఎమ్మ రితియింద ఆపమానగొళిసబిళేకందిరువె; కేశవణ్ణా? ఆగలి ముగిసికొలె యావ తరఠదింద దుఃఖ కౌడలు ఒరువదొలె ఆదెల్లి కౌడు.”

క్షణ మాలత్రదల్లి కేశవన వొలెరే కప్పిట్టితు. ఏను, నాను నినన్ను ఆపమానగొళిసువేనే? నినగి దుఃఖ కౌడువేనే?”

తును ముందే బండు మాలతి లుక్తిచిత్వద గొలెగ్గురు దనియింద నుడిదళు. “ఠాం-నిలెనే! నిలెను నన్ను ఆపమాన గొళిసుత్తిరువే. నిలెను దుఃఖ కౌడుత్తిరువే కేళితే? ఈగ ఠొలెగు ఇన్ను నింతుకొలెళువ శక్తి ననగి లుళదిల్ల” ఠంఠిరుగి ఒండు కాలన్ను ఠాసిగి మేలెట్టు పునః ఏకొలె తిరుగి, మాలతాడిదళు. నానేందరే ఒండు ఆరివే గొంబి ఎందు నిలెను తళిదిరువేయా? నిలెను ఇట్టిల్లి ఇరుత్తేనే ఠేగి నిలెను సింగరిసువేయొలె ఠాగెల్ల సజ్జాగు త్తేనే. శరలెదల్లొలెనూ రక్త మాంసవిల్లద నానొండు ఆటద గొంబియె? నిలెను బేకాదమ్మ ఆఘాత మాలత్తిద్దరూ నాను సుమ్మనే ఇరలాలా?”

కేశవన వొలెగ ఇళిదుఠొలెయితు. ఒండు క్షణ అవను సుమ్మనే సంతను. అత్సంత-శాంతళు, అల్ప భాషియూ ఆద మాలతి ప్రసంగ

ಎಶೇಷದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳುವೆಂದು ಅವನು, ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಯೋಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ

ಹೊಳೆಯುವ ಮಾಲತಿಯ ಕಂಗಳನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಕೇಶವ ನುಡಿದ
 “ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸಿದ್ದೀಯಾ? ಮಾಲತೀ. ಕೇವಲ ಅಘಾತ, ಕೇವಲ ಅಪಮಾನವೋ? ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ, ಆಗಿನಿಂದ ನಿನಗೆ ದೊರೆತವುಗಳೆಂದರೆ ಇವೇ ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲವೋ?”

ತನ್ನ ಕರುಣ-ಕತೆಯ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ಮಾಲತಿಯ ಮುಖ ಕಳೆ ಗುಂದಿತು. ಆದರೂ ಆಕೆ ಕರೋರತೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು “ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಹಳದಯೆ ತೋರಿಸಿದ್ದೀರಿ ಈ ದೇಹದ ಸಲುವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಖರ್ಚು ಬಹಳವಾಗಿದೆ ಈಗ ಅದರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೊಡೆ ಆಗಿದೆಯಲ್ಲ ಸರಿವಂತರ ಸಂಗಡ ನನ್ನ ಲಗ್ನ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಚಕ್ರಬಡ್ಡಿ ಸಹಿತ ನಿಮ್ಮ ಋಣ ಮುಟ್ಟಿಸಿದನೆಂದರೆ ನಾನು ಮುಕ್ತಳಾಗುತ್ತೇನೆ ”

ವ್ಯಾಕುಲನಾದ ಕೇಶವನ ಕಂಗಳು ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ ನೀರು ತುಂಬಿದವು. ಆದರೂ ನಿಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡನು “ಅದಂತೂ ತೀರುವದು, ಸರಿ ಬರಬಹುದು ಗಳದಷ್ಟೇ ಋಣವಲ್ಲ ಮಾಲತೀ ಪ್ರೀತಿ ಸಹ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಋಣವೇ ಅದು ಈ ಧನಾದಿಗಳಿಂದ ತೀರುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ? ”

ಧೃಢ ಸ್ವರದಿಂದ ಮಾಲತಿ ಆಡಿದಳು “ಹಾಂ-ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅದನ್ನು ತೀರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ದಾಸೀತ್ವವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಹುಕ್ಕುಮು, ನಿನ್ನ ಬಲಾತ್ಕಾರ, ಬಲುಮೆ, ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿರಸಾವಹಿಸಿ ಇಷ್ಟಾದರೂ ಉಳಿಯುವಂತಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿಬಿಡು, ಇನ್ನೂ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?”

ಕೇಶವ ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾದನು. ಆದರೂ ತುಸು ಗಂಭೀರತೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದನು. ಇನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಏನಾದರೂ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಮಾತಾಡಿ ಬಿಡು. ಎಷ್ಟು ಕರೋರ ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು. ಎಷ್ಟು ಸುಳ್ಳೋ ಅಷ್ಟು ನಿನಗೆ ಎನಿಸಿದಷ್ಟು ನಿಷ್ಕರಳಾಗು ”

ಸಹಸಾ ಕೇಶವ ಮಾಲತಿಯ ಮೊಗ ನೋಡಿದನು. ಆಕೆಯ ಮೊಗದ ಮೇಲಿದ್ದ ರಕ್ತ ಹಿಂಡಿವಂತಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದನ್ನು ಅವನು ನೋಡ ನೋಡು ತಿರುವಾಗ ಮಾಲತಿ ಅವನ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದಳು. ಕೇಶವ ಬೇಗನೇ

ಬಾಗಿಲ ಕೊಂಡಿ ಹಾಕಿದನು. ಮತ್ತು ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಎತ್ತಿಸಿ ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದನು. ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದನು, ಮೊಗದ ಮೇಲೆ ನೀರು ಚಿಮುಕಿಸತೊಡಗಿದನು

ಎರಡು ಮೂರು ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು ಕೇಶವ ತುಸು ದೂರ ಸರಿದು ಕುಳಿತನು 'ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕರೆಯಲಾ? ಇನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಅಶಕ್ತತೆ ಎನಿಸುವದೋ?'

ಮಾಲತಿ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಬೇಡವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಬಾಗಿಲದತ್ತ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದಳು "ಬಾಗಿಲು ತೆರೆ, ಕೇಶವಣ್ಣಾ"

ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಕೇಶವ ಮಾಲತಿಯ ಹಾಸಿಗೆ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸ್ನೇಹ ದಿಂದ ನುಡಿದನು "ಈಗ ನಾನು ಹೋಗುವೆ ಮಾಲತೀ ನೀನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸು, ನಾನು ಹೆಚ್ಚೀನು ಹೇಳಲಿ? ಭಗವಂತ ನಿನಗೆ ಶಾಂತಿ ಕೊಡಲಿ ಒಂದು ಗೊತ್ತಾಗದೇ ನನ್ನಿಂದೇ ನಾದರೂ ಅನ್ಯಾಯಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡಮ್ಮ!" ನಿಲ್ಲದೇ ಕೇಶವ ಸುವಕಾಶ ಹೊರಗೆ ಹೋದನು ಆಗ ಮಾಲತಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಋತುವಿನ ನಂತರದ ವರ್ಷಾಋತು ಬಂದಿತೇನೋ? ಧಾರಾಕಾರ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನೇ ತೋಯಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು ಕೇಶವ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಬಾಗಿಲು ಚಿಲುಕ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಳು ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಉರುಳಿಕೊಂಡು ಎಷ್ಟೋ ವಳಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು

(೨೨)

ಆ ಕೊಟಡಿಯಿಂದ ಹೊರಬದ್ದ ಕೇಶವ ರಾಮಕಲಿಯನ್ನು ಹುಡುಕ ತೊಡಗಿದನು ರಾಮಕಲಿ ಆಗ ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಕೇಶವನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಿ ನಿಂತನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮುಗಿದ ನಂತರ ರಾಮಕಲಿ ಇತ್ತ ಹೊರಳಿ ಕೇಳಿದಳು. "ಎನಾಗಿದೆ, ನಿಮಗೆ?"

"ಊಹುಂ-ಎನೂ ಇಲ್ಲ"

"ಹಾಗಾದರೆ ಮೊಗವೇಕೆ ಬಾಡಿದ್ದು?"

"ನನಗೇನು ಚಿಂತೆ ಕಡಮೆಯಾಗಿವೆ, ಅತ್ತಿಗೆ? ಲಗ್ನವೆಂದರೆ ಆದೇನು ಸಣ್ಣ ಮಾತೇ?"

ಈ ಉತ್ತರದಿಂದ ರಾಮಕಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾದಳು ಆದರೆ ಆಕೆ ಮಾತಾಡುವ ಮೊದಲೇ ಕೇಶವ ಅರಂಭಿಸಿದನು "ಅತ್ತಿಗೆ"

ಕೇಶವನ ದನಿಗೇಳಿ ರಾಮಕಲಿ ಚಿಂತಿತಳಾಗಿ ನುಡಿದಳು "ಹೇಳಿರಿ ಏನದು?"

ಹಿಂದೆಗಳಂತೆ ಕೇಶವ ನುಡಿದ "ಸನ್ನಮಾತನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಈಗ ಕೆಲಸ ಯೋಗ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ"

"ನನಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ, ಏನದು? ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿ"

ತುಸು ವಿಚಾರಿಸಿ ಸಾವಕಾಶ ಕೇಶವ ಅಂದ "ಕೃಪಾಶಂಕರನ ಸಂಗಡ ವಿವಾಹವಾಗುವದರಿಂದ ಮಾಲತಿ ಸುಖಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ! ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು ಸಮಯವಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ"

ರಾಮಕಲಿಯೂ ಚಿಂತಿತಳಾದಳು ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಮೊದಲು ಕೇಶವನು ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಈಗ ಅವನೇ ರಾಮಕಲಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಈ ಮಾತಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಮರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ರಾಮಕಲಿ ಗುರುತಿಸಿದಳು ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆ ವಿಚಾರಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ ನೋಡಿದಳು, ಒಳಿತು, ಕೆಡುಕು, ಏನಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಇನ್ನು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿರಲೇ ಇಲ್ಲ ಲಗ್ನದ ಸುದ್ದಿ-ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಈಗ ತಿಳಿದುಹೋಗಿದ್ದಿತು ಅದರಂತೆ ಸಿದ್ಧತೆಯೂ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿತ್ತು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ವಿರುದ್ಧ ವೇನಾದರೂ ನಡೆಸುವಷ್ಟು ಸಾಹಸ ರಾಮಕಲಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡುವದು ಆಕೆಗೆ ಉಚಿತವೂ ಎನಿಸಲಿಲ್ಲ ಇದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಜೀವದ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳು ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ರಾಮಕಲಿ ಅಸ್ಯ ವಿಚಾರ ಮಾಡದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಇದೂ ಒಂದು ಕಾರಣ ದುಲಾರಿ ಕೇಶವನನ್ನು ಎಷ್ಟು ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ! ಎಂಬ ಮಾತು ರಾಮಕಲಿಗೆ ಅರಿಯದ್ದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಒಂದು ಗಿಡದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ, ಪುನಃ ಅದನ್ನು ಮೊದಲಿನ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿಸುವದೆಂದರೆ- ಆ ಮಧ್ಯದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಹಬ್ಬಲೆಗಳಸುತಿರುವ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಬಿಸುಡಬೇಕಾಗುವದು, ಇದು ಅನುಚಿತವೆಂದು ರಾಮಕಲಿ ಭಾವಿಸಿದಳು.

ಅಲ್ಲದೆ ರಾಮಕಲಿ-ಆರ್ಯ ಸತೀಮನೆಯರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಳು. ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ದಿನಕ್ಕೆ ಮಾಲತಿ ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ, ವಿವಾಹದ ಅಭೇದ್ಯ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆಯುತ್ತಾಳೆ.

ಹೀಗೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಮಕಲಿ ಹೇಳಿದಳು. “ಇಲ್ಲ ಇನ್ನು ಯಾತಕ್ಕೂ ಸಮಯವಿಲ್ಲ. ಈಗ ಏನಾದರೂ ವಿರುದ್ಧ ಮಾಡಲೆಳಸಿದರೆ ಕೆಲಸ ಕಟ್ಟು ಹೋದೀತು ”

“ಮಾಲತಿ ಅದರಿಂದ ಸುಖಿಯಾಗದಿದ್ದರೂ-”

“ಎಂದೂ ಹಾಗೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ ”

ಎಂದರೇನು ? ನಿನ್ನ ತರ್ಕವೇ ? ”

“ಅಲ್ಲ ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸ.”

ಅಸ್ಯ ಮನಸ್ಸನಾಗಿ ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ಅದೇನೋ ಸರಿ ಆದರೆ ಈಗ ಸಹ ”

ಮಾತು ಇನ್ನು ಮುಗಿದಿರಲಿಲ್ಲ ‘ಕೇಶವ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ, ಎಲ ಅತ್ತಿ ಗೆಯೂ ಇಲ್ಲ’ ಎನ್ನುತ್ತ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಕೇಶವನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಮೆಲ್ಲನ ಒಂದೇಟು ಹಾಕಿದನು, ಮತ್ತು ಅತ್ತಿ ಗೆಯನ್ನು ನಮಿಸಿದನು, ರಾಮಕಲಿ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಅತೀರ್ವದಿಸುತ್ತ ಮಾತಾಡಿದಳು “ವೇಳೆಗೆ ಬಂದೆ ಕೃಷ್ಣ, ನನಗೆನಿಸಿತ್ತು, ನೀನು ಮಾಲತಿಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಬರುವದೇ ಇಲ್ಲ ಈಗ ಚನ್ನಾಯಿತು.

ನಗುತ್ತ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಹೇಳಿದ “ಹುಂ ಮಾಲತಿ ಲಗ್ನದ ಹೋಳಿಗೆ ತಸ್ವಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು ಕೇಶವನ ತಂತಿ ಬಂದುದೇ ತಡ-ಬಂದೇಬಿಟ್ಟಿ ”

ಕೇಶವ ಅಂದ “ಅತ್ತಿ ಗೆ, ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ತಿನ್ನ ಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡು ಬಹುಶಃ ಅವನು ಈದಿನ ಏನೂ ತಿಂದಂತೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ ”

“ ಈಗಲೇ ನಾನು ಹೊರಬಿ ಕೃಷ್ಣಾ ಕೈಕಾಲು-ವೋರ ತೊಳೆದು ಕೊಂಡು ಬಾ.”

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ನುಡಿದ “ಅತ್ತಿ ಗೆ ಈಗ ತಿನ್ನುವ ಇಚ್ಛೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲಗೆ ಬರುವ ಮೊದಲೇ ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಊಟ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ರಾತ್ರಿ ಬೇಕಾದರೆ ನಿಮ್ಮೊಡನೆಯೇ ಊಟ.

ಅತ್ತಿಗೆ, ಅಡಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆಯಷ್ಟೇ? ಹೂಟ್ಟಿ ತುಂಬಲೂಟ ಕೊಡೆಯುವಾ ಬಳ್ಳೇದು ಸಕ್ಕಾನ್ನ ಯಾರ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ತರಿಸಿದ್ದೀರಿ?”

ನಗುತ್ತ ರಾಮಕಲಿ ಹೇಳಿದಳು “ತಂದು ಹೇಳಲ್ಲ ಯಾರ ಅಂಗಡಿಯವೆಂಬುದನ್ನು”

ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾವೇನೂ ನಾಪಾಸು ಆಗುವದಿಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ ಲಖನೌದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಂಗಡಿ ಅದು? ನನಗರಿಯದ್ದು?”

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಮಾತಿಗೆ ರಾಮಕಲಿ ಮತ್ತು ಕೇಶವರು ನಕ್ಕರು ತುಸು ಮೊದಲು ಮಾಲತಿಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ ಮೋಡ ಕೃಷ್ಣನ ವಿನೋದ ಪನನದಿಂದ ಹಾರಿಹೋಯಿತು ಮಾತು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ರಾಮಚರಣರ ಮೃತ್ಯು ವ್ರಸಂಗದ ವಿಷಯ ಬಂದಿತು.

ರಾಮಕಲಿ ಕೇಳಿದಳು. “ದುಲಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತೀಯಾ?”

ದುಲಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನಿಗೆನೋ ಆಶೆ ಆದರೆ ನಾಚಿಕೆಯೊಂದು, ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಅವನು ದುಲಾರಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಅವನ ಯೋಚನೆ ಎಂದರೆ ಕೇಶವನು ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದುಲಾರಿಯೊಡನೆ ತನ್ನ ವಿವಾಹದ ಮಾತು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನು ಎಂದು, ಹೀಗಾಗಿ ನಾಚಿಕೆ ಪ್ರಬಲವಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ರಾಮಕಲಿ ಹೇಳಿದ ಶೋಕ ಸಮಾಚಾರದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸಂಧಿ ಸಿಕ್ಕಂತಾಯಿತು

“ಹಾಂ-ಆಕೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ”

“ನಡೆ, ನಿನಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ” ರಾಮಕಲಿ ಹೇಳಿದಳು

“ಅಲ್ಲಿಂದ ತಿರುಗಿ ನನ್ನ ಕೊಟಡಿಗೆ ಬಾ ಕೃಷ್ಣ ನಾನು ಅಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತೇನೆ”

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನುಡಿದ “ನೀನೂ ಬಾರಲ್ಲ”

“ಇಲ್ಲ ನಾನು ಹೊರಗಿರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೇಶವ ಹೊರ ಸಡಿದನು.

ಕೇಶವ ಬರದ ಕಾರಣವನ್ನು ರಾಮಕಲಿ-ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಉಭಯತರೂ ತಿಳಿದರು. ಆಪರೆ ಇಬ್ಬರ ರೀತಿಯೂ ಭಿನ್ನ.

(೨೩)

ದುಲಾರಿ ತನ್ನ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಳು 'ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ದುಲಾರೀ' ಎನ್ನುತ್ತಾ ರಾಮಕಲಿ ಒಳಗ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು

ದುಲಾರಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಕಳಗುಂದಿದ ಮೊಗ ಮೇಲಕತ್ತಿ ಮಾತಾಡಿದಳು. "ಕುಶಲವೇ! ನಿಮ್ಮ ತಂಗಿ ಗಂಡ ಈಗ ಸರಿಯಾಗಿರುವರಷ್ಟೇ?"

ದುಲಾರಿ ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ವೇದನೆಯಿಂದ ವೂರ ಮುಕ್ತಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಆಕೆಯ ಕಳೆ ಇಲ್ಲದ ಮುಖ ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ತಿಳಿದನು ಅವನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಎಹಳ ದಿವಗಳಿಂನ ಹುಂದು ಕುಳಿತ ಪ್ರೇಮವು-ತಾರುಣ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿ ಸಮವೇದನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬದಲಿಸಿ ಹೋಯಿತು

ದುಲಾರಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಸುಮ್ಮನಾದನು ಅವನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಂಡ ಸಮವೇದನಾ ಭಾವವನ್ನು ಮೂಗದಲ್ಲೇನೂ ತೋರಲು ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಶಕ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಮೂಕ ಸಪಾಸುಭೂತಿಯನ್ನು ದುಲಾರಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಳು ಕಾರ್ವೋತಕ್ಕೆ ತಂಪು ಗಾಳಿ ತಾಕಿದರೆ ಒಳಗೆ ಮಳೆ ಬರತೊಡಗುವದೋ, ಹಾಗೆ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಸುರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು ಆದರೆ ಮನಯಲ್ಲಿ ಶುಭ ದಿನ ಕಣ್ಣೀರ್ಗಿಯುವದು ಒಳಿತ್ತಲ್ಲವೆಂದು ಸೆರಗಿನಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಕಣ್ಣೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಳು

ರಾಮಕಲಿ ಅದ್ರಸ್ವರದಿಂದ ನುಡಿದಳು. 'ಈ ಹುಡುಗೆಗೆ ಕೃಷ್ಣಾ ಇಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಆಪತ್ತು ಬರಬೇಕು? ಇನ್ನಾದರೂ ದೇವರು ದಯೆ ಮಾಡಬೇಕು ದುಃಖವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇವಳು ಕಾಣಬಾರದು

ರಾಮಕಲಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ದುಲಾರಿಯ ದುಃಖಿತ ಹೃದಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದನು "ಇದೇ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ದೇವರಿದ್ದರೆ, ಇಂಥ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಅವನದೇನು ಉದ್ದೇಶ? ಪವಿತ್ರರಾದವರನ್ನು

ದುಃಖದ ಭಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು, ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ಸುಂದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಅವನು ಹೊಂದುವದೇನೋ ? ”

ರಾಮಕಲಿ ಅಂದಳು “ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾತುಗಳ ಚರ್ಚೆ ಯನ್ನು ನಾವು ಹಂಗಸರೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು, ಕೃಷ್ಣಾ ಆದರ ನನಗೆ ಸುಖವದೇನಂದರೆ— ನಾವು ಮನೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಲು ಮೊದಲು ಪೊರಿಗೆ ತೆಗದುಕೊಂಡು ಉಡುಗುತ್ತೇವೆ ಆದರೂ ತುಸು ಕಸ ಉಳಿದೇ ಉಳಿ ಯುತ್ತದೆ ಅದು ಅಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆದು ಕಳೆಯುತ್ತೇವೆ ಅದರಂತೆ ಯಾರ ಕಸ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸಾಧಾರಣ ರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸುವದಿಲ್ಲವೋ, ಕಣ್ಣೀರು ಅದನ್ನು ತೊಳೆದು ಹಾಕುತ್ತದೆ

ರಾಮಕಲಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ತುಸು ನಕ್ಕನು ‘ಅತ್ತಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮನ ಹೇಗೋ ಹಾಗೇ ಮಾತು ನೀನಾಡಿದ್ದು ವಿಶ್ವಾಸದ ಮಾತು ತರ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಅದೇನೂ ಕಡಿಮೆಯದಲ್ಲ ಇದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಅನಂದವಾಗುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಯಾವದೂ ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾಗುವದಿಲ್ಲ ಈಶ್ವರ ನಾದರೂ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಮಾನ್, ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹೀಗಿದ್ದು, ಈ ರೀತಿ ಪೂರಿಕೆಯೆಂದುಡುಗಿ, ನೀರು ಚಿಮುಕಿಸಿ, ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದವರಗೆ ನೀಡಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿ, ಏಕೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಬೇಕು? ಅದರಿಂದ ಲಾಭ ಯಾರಿಗ? ಅವನಿಗೋ ಮಾನವನಿಗೋ ?”

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಈ ಮಾತಿಗೆ ರಾಮಕಲಿ ಏನೂ ವಿರುದ್ಧವಾಡಲಿಲ್ಲ ನೀನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವೆ ಕೃಷ್ಣಾ ಇದೆಲ್ಲ ಅನುಮಾನವಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ ತಿಳಿಯಲು ಬೇರೇನೂ ದಾರಿ ಇಲ್ಲ.

ತರ್ಕದ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ರಾಮಕಲಿಯ ವಿಶ್ವಾಸ ದೃಢತೆಗೆ ಅವನು ಏಟು ಹೊಡೆದಿದ್ದ, ಇದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಂಚ ಮನದಲ್ಲೆಯೇ ಕೆಡುಕನಿಸಿತು “ಆದರೆ ಅತ್ತಿಗೆ, ತರ್ಕವೂ ಕಡಿಗೇನೂ ಕೊಡಲಾರದು, ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನಿ ಪುರುಷರು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ ಆಗ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಶರಣ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸುವದು ಬಿಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಒಂಗಾರ ಪುಟ ಹಾಕುವಂತೆ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹಾಕಿ ಭಗವಂತ ಅವನ

ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ ಇದು ಬರಿ ಉಪಮೆಯಲ್ಲ ನಾವು ಇದನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು ”

ಇತ್ತ ಕೆಲಸಗಳು ಎಷ್ಟಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಬಹಳ ವೇಳೆ ರಾಮಕಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಲೂ ಬಂದು ಹೇಳಿದನು ‘ ಅನ್ಯಾ ದೋಷ್ಣಾಣ್ಣವರು ನಿಸ್ತುನ್ನ ಕರಯುತ್ತಾರ ’

‘ ನೀವು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಿ ನಾನು ಈಗ ಒಂದೆ ’ ಎಂದವಳೇ ರಾಮಕಲಿ ನಡೆದು ಬಿಟ್ಟನು

ರಾಮಕಲಿ ಹೊರಟುಹೋದ ಕೂಡಲೇ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂಕೋಚ ವೆನಿಸತೊಡಗಿತು ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಮಾತೇ ತಿಳಿಯದಾದವು. ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ ಅಖನೌದವರೆಗೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಚಾರ ಎದ್ದು ಕೂಂಡಿದ್ದಿತೋ, ಆ ವಿಚಾರವೇ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮೌನವನ್ನು ಭಂಗಿಸಿ ದುಲಾರಿ ನುಡಿದಳು ‘ ಅಪ್ಪ ತೀರಿದ ನೇಲೆ ಬಂದ ನಿಸ್ತು ಚೀಟಿಯಿಂದ, ಆ ದುಃಖದಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು ನಾನು ಸುಮಾರಾಗಿ ಆ ಚೀಟಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಲ ಓದಿರಬಹುದು ’

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಮಾತಾಡಿದನು ‘ ನಾನಾದರೂ ನೀವು ಬರದ ಅದರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಐವತ್ತು ಸಾರೆ ಓದಿರಬಹುದು ’ ಹೀಗೆ ಮಾತಿಗಾರಂಭವಾದ ಕೂಡಲೇ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಮೂಗ ಕೆಂಪೇರಲಾರಂಭಿಸಿತು ಅದಾವುದನ್ನೂ ಮಾತಾಡಬಾರದೆಂದೇನೋ ಅವನ ಇಚ್ಛೆ ಆದರ ಹೃದಯದ ವೇಗವು ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಬಲವೆನ್ನಬಹುದು ಹಠಾತ್ ಅವನು ಮನದಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನೇ ಒಡೆ ನುಡಿದುಬಿಟ್ಟನು ಹೀಗಾಗಿ ದುಲಾರಿಯು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೇಳದಿದ್ದರೂ ಯಾವುದೋ ಅಪರಾಧಿಯಂತೆ ತಾನೇ ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು. “ ನಿಸ್ತು ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಿತೃಭಕ್ತಿ, ಹಾಗೂ ಸ್ಥಿರ-ಬುದ್ಧಿಗಳ ಒಳ್ಳೇ ಸುಂದರ ಪರಿಚಯ ವಿದೆ ಓದಿದಷ್ಟು ಸಲವೂ ನಾನು ಮುಗ್ಧಳಾಗಿ ಕೋಗುತ್ತೇನೆ ”

ಈ ಮಾತು-ಕತೆ ಸಾಧಾರಣವೇನೋ ನಿಜ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೆರಡು ಮಾತು ಹೂಸ ಗಡಿಬಡಿಯವಾದವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು ಒರ್ವ ಅವಿವಾಹಿತ ಯುವಕನು, ಒಬ್ಬ ಅವಿವಾಹಿತ ಕನ್ಯೆಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಒಂದು ಸಾರೆ ಯಲ್ಲ,

ಏನತ್ತು ನಾನು ಓದಿಕೊಳ್ಳುವ. ಓದಿದಷ್ಟು ಸಲವೂ ಮುಗ್ದನಾಗುವ. ಇದೆಲ್ಲ ಸ್ವತಃ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನಿಗೂ ಸಮಂಜಸವೆಂದು ತೋರಲಿಲ್ಲ

ಮಾತು ಸರಳ ಭಾವದಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದರೂ ಆದರಲ್ಲಯೂ ಒಂದು ತನ್ನ ಸುತ್ತಿ ಕೇಳಿ ದುಲಾರಿ ಮುದುರಿಕೊಂಡಳು ಮಾತಿನ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾಯಿ ಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕೆ ಹೊಸದೊಂದೇನೋ ಮಾತಾಡಿದಳು. ಆದರೆ ಆಕೆಗೆ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಪರಿಚಯವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಆಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

ದುಲಾರಿ ನುಡಿದಳು “ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಬಹುವಚನವನ್ನು ನೀವು ಉಪಯೋಗಿಸುವದು ಉಚಿತವಲ್ಲ ”

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಕೇಳಿದನು “ಆದೇಕೆ ?”

ತುಸು ಹಿಂದುಮುಂದಾಗಿ ದುಲಾರಿ ಮಾತಾಡಿದಳು. “ಇನ್ನೂ ತನುಗ ನನ್ನನ್ನು ಏಕವಚನದಿಂದ ಮಾತಾಡಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಾವು ಯೋಚಿಸುವಿರಾ ?”

ಪುಲಕಿತನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸಿದ ಇದೂ ನಿಜವೇ ಭಾವಿ ಪತಿಯಾಗತಕ್ಕವನು, ಒಹುವಚನವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವದು ಸಹೃದಯಳಾದ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಸರಿ ಕಾಣದಾ? ಇಂಥ ಮಾತುಗಳು ಅತ್ತೀಯ ತೆಯಿಂದ ದೂರ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಅದರಿಂದ ಹೃದಯ ಮರುಗುವದು ಸಹಜ

ನಗುತ್ತ ನುಡಿದನು “ನೀವು ಒಬ್ಬ ಬಹುವಚನ ಅಷ್ಟು ಕರ್ಕಶವೇ?”

“ಸಂಒಂಧದ ವಿಚಾರದಿಂದ ನೋಡಲು ಹಾಗೇ ಮೊದಲು ನೀವು ಬಹುವಚನದಿಂದ ಮಾತಾಡುವಾಗ ಅಭ್ಯಾಸಪಶದಿಂದ ಅದು ಕರ್ಕಶವೆನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳನಂತರ ಬಂದರೂ, ನಿಮ್ಮ ಒಹುವಚನದ ನುಡಿ ಕೇಳಿ, ಕಿವಿಗ ಹಾಗೆನಿಸುತ್ತದೆ ”

“ನನಗೂ ಹಾಗೇ ಅನಿಸದೇ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ ”

“ಸರಿ. ಆದರೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಒಹುವಚನದಿಂದ ಮಾತಾಡಿಸಿದರೆ ಅನುಚಿತವಲ್ಲ ನೀವು ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡುವದು ಅನುಚಿತ ”

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದನು. ಅದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದಿತು. ಭಾವೀ ಪತ್ನಿಯಾಗುವವಳಿಗೆ ನೀವು-ತಾವೆಂದು ಮಾತಾಡುವದು ತುಸು

ಅಪ್ಪ ಸತ್ತವೆನಿಸಬೇಕಾದುದು ಸಹಜ ದುಲಾರಿಯ ಮುಖದಿಂದ ನೀವು ಎಂದು ಸಂಬೋಧನ ಕೇಳುವ ಆನಂದವನ್ನು ಯಾವುದೋ ಸಮಯದ ಭವಿಷ್ಯ-ಮಧುರ ರಾತ್ರಿಗೆ ವೀಸಲಾಗಿಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಪೇಗದಿಂದ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಉಚ್ಚರಿಸಿದನು “ನನ್ನ ಈ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗುವಂತಿದ್ದರೆ ಇಂದಿನಿಂದ ನಾನು ನಿನಗಿಗೆ ನೀನೆಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ದುಲಾರೀ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ ಸರಿಯೇ ? ”

ತುಸು ಲಜ್ಜಿತಳಾಗಿ ದುಲಾರಿ ಆಡಿದಳು “ಅಸತ್ಯ ಇದು ಎಷ್ಟೋ ಮೊದಲೇ ಆಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಪೂಜ್ಯ ಸದೇ ಹೋದುದರಿಂದ, ನಾನು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಯಿತು ’

ನಗುವೆಂದಿಂದು ಸ್ನೇಹಯುಕ್ತನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ನುಡಿದನು “ಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದ ನಾನು ಕರ್ತವ್ಯಪಾಲನವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ದ್ವಾರದಿಂದ ಸಂಬಂಧಿತನಾಗುವ ಈ ಮುಖ ಹೇಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು ? ”

ಈ ಸಾರ ದುಲಾರಿಯ ಮೊಗ ಕೆಂಪೇರಲಿಲ್ಲ ಅದನೆ ಆಕೆಯ ಮನದಲ್ಲ ಸಂದೇಹದ ಒಂದು ಅಸ್ಪಷ್ಟ ರೇಖೆ ಎದ್ದು ಒಂದಿತು ಆಕೆ ಅಂದುಕೊಂಡನು ಇದು ನನ್ನ ಸಂದೇಹವಾಗಿರಬಹುದು ಕಾರಣ ಅದನ್ನು ಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಸಹಜ ಭಾವದಿಂದ ನಗುತ್ತ ದುಲಾರಿ ಮಾತಾಡಿದಳು “ಕರ್ತವ್ಯ ಪಾಲಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿನಗಿಗೆ ಸುಖ ದೂರಯದೇ? ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರೇರಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸುಖವೇ?”

ಉಸುಕಿನ ಗೋಡೆ, ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಇವರಡೂ ಸಮಾನ. ಎರಡೂ ಸಷ್ಟವಾಗಲು ವೇಳೆ ಬೇಕಾಗುವದಿಲ್ಲ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮೊದಲು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಸಂಯಮವನ್ನು ಎಷ್ಟು ದೃಢಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನೋ, ಅದು ಈಗ ಇಲ್ಲದಾಯಿತು ದುಲಾರಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಉತ್ತೇಜನ ವೆಂದರೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವನು ನುಡಿದ ಮಾತು ದುಲಾರಿಗೆ ಉರಲು ಹಾಕಿದಂತಾಯಿತು ಅದೇನು ಲಜ್ಜೆಯೋ, ದುಃಖವೋ ವಿಸ್ಮಯವೋ, ಹೇಳುವುದು ಕಠಿಣವಾಗಿದೆ

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ನುಡಿದ “ನಿನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಸುಖವಿದ ಇದೇ ರೀತಿ ನೀನು ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳ ಪ್ರೇರಣಾಶಕ್ತಿಯಾಗು ನನ್ನ

ದುಷ್ಟ ಜೀವನವನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸು. ನನ್ನ ಜೀವನದ ಧ್ರುವತಾರೆಯಾಗು ದುರಾರಿ! ಇದು ಇಂದೇ ನಾನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲ ದುಲಾರಿ ಇದು ಮುಖ-ಮುಖಗಳಿಂದ ಕಳೆದ ಅನೇಕ ದಿನಗಳ ಆಶೆಯಾಗಿದೆ ಒಂದು ಸಾರೆ ನುಡಿದುಬಿಡು, ಇದು ನಿಸ್ಸ ಸ್ವಸ್ವ ವಲ್ಲ ಎಂದು

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಉತ್ತೇಜಿತ ಹೃದಯ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದೂರ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂಬನು ಹೇಳಬರುವಂತಹದಲ್ಲ ಆದರ ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರಾಮಕಲಿ ಸಹಸಾ ಒಂದು ಬಿಟ್ಟಳು

ರಾಮಕಲಿ ಒಂದವಳೇ ಮೊದಲು ತಾನು ಎತ್ತಿದ ಮಾತನ್ನೇ ಎತ್ತಿದಳು “ಕೃಷ್ಣಾ ನಿನಗ ವಿಶ್ವಾಸದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ, ನನಗೆನಿಸುವದೇನೆಂದರೆ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ—ವಿಶ್ವಾಸದ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದ ನಾವು ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟಿದ್ದು ಬಹಳ ಸಾರೆ ಸತ್ಯವೇ ಆಗುವದು ಭಗವಂತನಿದ್ದಾನೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದೇನೆಂದರೆ ಭಗವಂತನಿದ್ದಾನೆ” ಇಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿ ರಾಮಕಲಿ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಳು ಬಹುಶಃ ದುಲಾರಿ-ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರರು ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು ನನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವರ ಮಾತಿನ ಎಳ ತಪ್ಪಿಹೋಗಬಹುದು, ಎಂದು ಕೂಂಡು ಬೇಗನೆ ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು ‘ನಾನು ಹೋದಮೇಲೆ ಸಹ ನೀವು ಇದನ್ನೇ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಾ?’

ರಾಮಕಲಿ ಹೋದನಂತರ ಏನೇನು ಮಾತುಗಳಾಗಿದ್ದವೋ, ನಿಜವಾಗಿ ಅವು ರಾಮಕಲಿಗೆ ಗೂತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಆಕೆಯು ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದ ಲಜ್ಜಿತ ನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಹೇಳಿದನು “ಇಲ್ಲ ಈ ಮಾತನ್ನೇನೂ ನಾವು ಆಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅತ್ತಿಗೆ, ನೀನು ಹೇಳುವದು ಸರಿ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಪುಕಾರ ತರ್ಕವು—ಎಲ್ಲ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕೂಡುವದೋ, ಅಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಎಲ್ಲಾ ದಾರಿ ಸರಿ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ

ತರ್ಕ—ವಿಶ್ವಾಸದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೂಡಲೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ರಾಮಕಲಿ ಅಂದಳು ‘ಕೃಷ್ಣಾ, ಜೀಷ್ಠ ಮಾಸದಕಿಂತ ನಿನ್ನ ಲಗ್ನವೇನೂ ಮುಂದೆ ಬೀಳುವದಿಲ್ಲ’ ತುಸು ಮೊದಲು ರಾಜರಾಣಿಯಿಂದ ರಾಮಕಲಿ ಕೇಳಿದ್ದಳು ಜೀಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ವಿವಾಹವೆಂದು

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಹೇಳಿದ 'ಅದೇತಕ್ಕೆ ಅತ್ತಿಗೆ ?'

“ಜೇಷ್ಠ ದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ವಿವಾಹ”

ಜೇಷ್ಠ ಮಾಸವೆಂದು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ದುಃಖವೆನಿಸಿತು ಇಷ್ಟು ದೂರವೇ ? ಆದರೆ ದುಲಾರಿಯ ಈಗಿನ ಮನಸ್ಸಿತ್ತಿಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ, ಇದು ಉಚಿತವೆಂದುಕೊಂಡ

“ಅಷ್ಟು ದಿನ ನಾನು ಧೈರ್ಯ ತಾಳಿ ಇರಬೇಕೆ ? ಯಾಕೆ, ವೈಶಾಖ ಮಾಸ ಏನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದು ?

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಕಳ್ಳ ನೋಟದಿಂದ ನಾಚಿ ಕೆಂಪೇರಿದ ದುಲಾರಿಯ ಮೊಗ ನೋಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು

ಒಂದು ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದನಂತರ ಇನ್ನೊಂದು ಬೀಳಬೇಕಾದುದೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ದುಲಾರಿ ಉತ್ಸಾಹಶೂನ್ಯಳಾದಂತಿದ್ದಳು ಒಂದು ಆಘಾತವನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಆಕೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ್ದನು ಇತ್ತ ರಾಮಕಲಿ ಪ್ರಬಲ ಆಘಾತವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವನ ಸ್ಥಿತಿ ಏನೋ ಎಂದು ರೋಮಾಂಚಿತಳಾದಳು

ಪರಿಹಾಸದಿಂದ ರಾಮಕಲಿ ಆಡಿದಳು “ಎಷ್ಟು ಅವಸರವೋ ಕೃಷ್ಣಾ ನಿನಗೆ? ಆದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಣಿ ನಿನಗಿಂತ ತವಕಪಡುತ್ತಿರುವುದು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ದುಲಾರಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ತಟಿ ಕಚ್ಚಿ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದಳು

ಆ ಪ್ರಾಣಿ ದುಲಾರಿಯ ವಿನಾ ಇನ್ನಾರೂ ಅಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಪ್ರಸನ್ನ ತೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಹೇಳಿದನು “ಆ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಹೇಳು ಅತ್ತಿಗೆ, ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದ್ದರೆ ಫಾಲ್ಗುಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಚರುಗಿದರೂ ಪರವಿಲ್ಲ”

‘ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸುತ್ತ ನಾನೆಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಿ ನಿಮ್ಮ ಜಗಳ ಕೃಷ್ಣಾ ನೀವೆಬ್ಬರೂ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಒಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಒಳ್ಳೆದು ಕೂಡು ನಾನು ಮೈದುನನನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೀಗೆ ಕೊಟ್ಟಡಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋದಳು

ಆವೇಗದಿಂದ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿರುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಮುತಾಡಿದ ‘ಕೇಶವನು ಇದರಲ್ಲೇನು ಒಗೆಹರಿಸುತ್ತಾನೆ ದುಲಾರೀ? ನಾನು—ನೀನು ಬಗೆಹರಿಸುವಾ ಆದರೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ

ಕೇಳಿದರೆ ನಾನು ನಾಳೆಗೇ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ದ! ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಸಸ್ತುವಿನಿಂದ ದೂರವಿರಲು ಯಾರು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರ ದುಲಾರೀ ”

ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ದುಲಾರಿ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದಿತ್ತು, ಕಿಂತು ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯೇ ಉಡುಗಿದಂತಾಗಿತ್ತು ತಲೆ ತಿರುಗಬಾರಂಭಿಸಿತು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಗವಿದಂತಾಯಿತು

ಈಗಾದರೂ ರಾಮಕಲಿಯೇ ಆಕೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಳು. ತುಸು ಮೊದಲು ನಡೆದ ಕೇಶವನ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಸಂಭಾಷಣೆಯಿಂದ ಕೇಶವನ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಯೋಚಿಸಿ ಇಂಥ ಪರಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಜಗ್ಗುವದು ಒಳಿತಲ್ಲ ವೆಂದುಕೊಂಡಳು, ಇದೇ ವಿಚಾರದಿಂದಲೇ ಆಕೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದದ್ದು

“ಏನಾಯಿತು ಅತ್ತಿಗೆ?”

ರಾಮಕಲಿ ನುಡಿದಳು. “ಅವರು ತಮ್ಮ ವಿವಾಹ ಮುಹೂರ್ತ ಸ್ವತಃ ಗೊತ್ತು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈಗೇನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಾಗಿರುವದೋ ಅದೇ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ”

ಬಳ್ಳೇ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಕೇಳಿದನು “ಕೇಶವನ ವಿವಾಹ ವೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೇ ?”

ರಾಮಕಲಿ ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನುಡಿದಳು “ಏನಯ್ಯಾ, ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ ? ವೈಶಾಖ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ದುಲಾರಿಯ ಸಂಗಡ ನನ್ನ ಮೈದುನ ಕೇಶವರ ಲಗ್ನ ”

“ಹಾಗೋ ?”

“ನಿನಗಾದರೂ ಏನು ಗೊತ್ತು ದುಲಾರಿಯ ಅಸಮಧಾನದಿಂದ ಈ ಸುದ್ದಿ—ಅಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ, ಆಷ್ಟೇ.”

ನಂತರ ರಾಮಕಲಿ ವಿಸ್ತಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದುಲಾರಿ ಕೇಶವರ ಲಗ್ನ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಅದು ಹೇಗೆ ಯಾವ ರೀತಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿದೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ತಿಳಿಸಿ ಅಂದಳು, “ಏನು, ಇದೊಂದು ಒಳ್ಳೇ ಸಂತೋಷ ವಾರ್ತೆ ಅಲ್ಲವೇ ? ಕೃಷ್ಣಾ. ”

ಯಾವ ನಗೆಯ ಬದಲು ದುಃಖಾಶ್ರು ಸುರಿಯಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತೋ, ಅದೇ ನಗೆ ಬಲುವೆಯಿಂದ ನಗುತ್ತ ನುಡಿದ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ‘ಹಾಂ ನಿಜ.’

ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಹೇಳಿದನು “ಅತ್ತಿಗೆ ಈಗ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನಾಳೆ ಬಂದೇ ಒರುವೆನಲ್ಲ ”

“ಇದೇನು ? ನೀನು ಊಟ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೇ ? ”

“ಇಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ, ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ಸಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿಲ್ಲ ಇಂದೇಕೋ ಮಲಗಬೇಕೆನಿಸಿದೆ. ಮತ್ತೆ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ ತುಸು ಏನೋ ಅಷ್ಟಾದರೆ ನಾನು ಊಟಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿಸುವವನಲ್ಲ ಸರಿ. ನಾಳೆ ಕೆಲಸ ಬಹಳ ಕಾಣುವದು ”

“ಹು ಕೃಷ್ಣಾ ತುಸು ತಿಂಡಿಯನ್ನಾದರೂ ತಿಂದು ಹೋಗು ”

“ಹೆಃ ಏನೂ ಬೇಡ ಅತ್ತಿಗೆ ಏನೋ ಯಾವಾಗಾದರೂಮ್ಮೆ ಪೂಂಡ ತಸ ಮಾಡರೆ ಕ್ಷಮೇ ಇಲ್ಲವೇ ಅತ್ತಿಗೆ ? ”

ತುಸು ವಿಚಾರಿಸಿ ರಾಮಕಲಿ ಅಂದಳು “ಅದೇಕಿಲ್ಲ ? ಇರಲಿ ಕೃಷ್ಣಾ. ಈ ಮಾತೇಕ ? ”

“ಯಾವಾಗಾದರೂಮ್ಮೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಈಗ ಸಿದ್ರೆ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದೆ. ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ”

“ಮೈದುನರ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲವೋ ?

“ಹು.”

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಹೇಗೋ ಕೊಟಡಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದನು. ಕೇಶವನ ಕೊಟಡಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಬಾಗಿಲ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಏನೋ ಯೋಚಿಸಿ ಕೊಂಡನು ಯಾಕೋ ಬಾಗಿಲು ಮಾತ್ರ ತೆಗಸದೇ ಸುಮ್ಮನೇ ಹೊರಗೆ ನಡೆದನು.

(೨೪)

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವಸ್ತುಗಳು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿರುವವೋ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಇರುವದು ಅದು ಇನ್ನಾವುದೂ ಅಲ್ಲ ಮನಸ್ಸು ಇದೇ ಮನದಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಆದರೆ ಮನಸ್ಸೆಂದರೆ ಏನು ? ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯಲಾರ ತನ್ನದೂ ಅರಿಯ ಮಂದಿಯದನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಲಾರ.

ಇಂದು ಕೇಶವ ಇದನ್ನೇ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನೇನೋ? ಯಾವುದು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಯೇ ಇಲ್ಲ, ಎಂದು ಆ ಮೊತ್ತಿನ ಸಂಜೆಯವರಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದಿತೋ, ಅದು ಅರ್ಧಾತ್ಮ ಮಾಲತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೇಮವು ಯಾವಾಗಲೂ ಇತ್ತು, ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗೀಗ ತಿಳಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದ ಕೇಶವನು.

ಮಾಲತಿ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮವು ವರಿಚಯ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲೆಳನು ಸಂತಾಪ ಹೊಂದಿದ್ದಳು ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದ ಸರ್ಪಿಣಿಯಂತೆ, ಮಾಲತಿ ವಿಷಕಾರಿದ್ದಳು.

ಸುಖದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ನಗೆ-ನಲವಿನಲ್ಲಿ, ಸ್ನೇಹ-ಪ್ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಕೇಶವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಿದ್ದೋ, ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಸರ್ವನಾಶದ ಈ ದಿನವದ್ದಲ್ಲ ದುಃಖಾಸಮಾನಗಳು— ಕೇಶವನ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕರೆದೊಯ್ದವು ವಿಸ್ಮಯಚರಿತನಾಗಿ ಕೇಶವ ನೋಡಿದ ಪ್ರೇಮವೆಂದರ— ಈಗ ಹುಟ್ಟಿ ಒಂದ ಕಳಲಲ್ಲ ಬಹು ದಿವಸಗಳಿಂದ ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನಂತರ ಎದೆಗವಚ ಕೊಂಡು ಬೆಳೆಸಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ತನಗರಿಯದೇ ಇದೆಲ್ಲ ಸಾಗಿದೆ.

ಗಡಿಯಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಂಟೆಯಾಗಿದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ನಿಃಶಬ್ದ ಆದರೆ ಕೇಶವನ ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಸಂಜೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ಇಂದು ಅದ್ಭುತವೊಂದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದಾನೆ ಮಾದವಿಲತೆಯು ಹಾವಾಗಿ ಕಡಿದಿತ್ತು, ಚಂದನವು ಬೆಂಕಿಯಾಗಿ ಹುರಪಳೆ ಸಿತ್ತು, ಹೂವು ಕಲ್ಲಾಗಿ ಪಟ್ಟು ಹೂಡೆದಿತ್ತು, ಆ ಷುಗ್ಡ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನು ನೆನೆನೆನೆದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಆಗಿನ ಮಾಲತಿಯ ಭಾವಭಂಗಿ ಅಭಿಮಾನ ದಿಂದ ತತ್ತರಿಸುವ ತುಟಿ, ವೇದನೆಯಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ಮೊಗ ಮತ್ತು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳು, ತನ್ನ ಇಷ್ಟತ್ತು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇಂಥ ಒಂದೂ ಚಿತ್ರ ಅವನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭಾವಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದವೋ ಅಂಥದು ಈ ಚಿತ್ರ ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ರಾಣಿಯು ಗುಲಾಬಿ ಹೂವಿನಂತೆ ಅರಕ್ತಳಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು.

ಆದರೆ ಇದು ಹೋರಗಿನ ಮಾತಾಯಿತು! ಆಕೆಯ ಅಂತರಂಗ ಸ್ಥಿತಿ ಇದಕ್ಕೂ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದ್ದಿತು ಒಂದು ದಿನ ಸಹ ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲ

ತಪ್ಪಿ ಕೂಡ ನೀರು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲವೋ, ಅಲ್ಲಿ ಈ ಝರಿ ಬಂದುದು ಹೇಗೆ? ಬೆಂಕಿ ಕದಿನ ಸುಡದೇ ಶೀತಲವಾಯಿತು, ಮತ್ತು ಅಘಾತವು ಪಟ್ಟು ಕೂಡದೇ, ಆರಾಮ ಕೂಟ್ಟಿತು ಇದು ಹೇಗೆ? ಇಂದಿನ ಘಟನೆಯನ್ನು ಕೇಶವ ತನ್ನೊಳಗೇ ಯೋಚಿಸಿ ಕಂಡುಕೊಂಡನು ಒಲವಾದ ಅಘಾತ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಹೃದಯದ ಅನುರಣನನ್ನು ಭಂಗಿಸಿ ಗುಲಾತಿ ಯಾವ ಬೀಜ ತೋರಿಸಿದೋ-ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲದಂತಾ ದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಬೇಕು ಅಸ್ಯಧಾ ಬಳೆದುಕೊಂಡರ ಅವಶ್ಯ ವಾಗಿ ನಿಷಮಯ ಫಲ ದೊರೆತೀತು ಅದರೆ ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ತಡೆಯಬೇಕು? ನನ್ನ ಆ ಸಂಯಮವೆಲ್ಲಿ? ಎಂದು ಕೇಶವ ವಿಚಾರಗ್ರಸ್ಥನಾಗಿದ್ದ ಅಸಂಯ ಮವೆಂದರೆ ಅದೇನು ಅನನ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಬಂದವಲ್ಲ ಬಹುದಿನಗಳಿಂದ ಆಗಲದ ಗೆಳೆಯನಂತೆ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು ಮಾತ್ರ ಕೆಲವು ದಿನ ಅದರ ಕಾರ್ಯವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ. ಅವಶ್ಯ ಬಿದ್ದಾಗ ಕವಚದಂತೆ ಅವನನ್ನು ಅದು ರಕ್ಷಿಸಿದೆ ಅದರೆ ಇಂದು ಅದರ ಶೋಧ ಸಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯುಂಟಾಗಿದೆ

ಕೇಶವನು ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಮಗ್ನನಾಗಿರುವಾಗ ಬಾಗಿಲು ಬಡಿದ ಸಪ್ಪಳ ವಾಯಿತು ಯಾರೋ ಕೂಗಿದರು “ಕೇಶವಣ್ಣಾ”

ಹಾರಿಬಿದ್ದು ಕೇಶವ ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ ಮಾಲತಿ ಸಿಂಹದ್ದಾಳೆ

“ನೀನು ಇಷ್ಟು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಒಂದೆ ಮಾಲತೀ”

“ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ”

“ಒಳ್ಳೇದು ಒಳಗ ಬಾ” ಎಂದು ಹಳೆ ಮಾಲತಿ ಒಳಗೆ ಒಂದೂಡನೆ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿದ್ದನು, ಕೈ ಬೊಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿ ತೋರಿಸಿ ನುಡಿದನು “ಕೂಡು”

“ಕೂಡುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು” ಎಂದು ಮಾಲತಿ ಗದ್ಗದಿತ ಳಾದಳು ಆಕೆ ಕೇಶವನ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊರಳಿ ಬಿದ್ದಳು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಧಾರಾಕಾರ ನೀರು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಬೇಗ-ಬೇಗನೆ ಕೇಶವ ಆಕೆಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ

ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿಸಿದನು “ಚಿ, ಮಾಲತಿ ಇಷ್ಟು ಅಧೈರ್ಯವೇ? ತುಸು ವೇಳೆ ಶಾಂತಳಾಗಿ ಕೂಡು ” ಕೇಶವ ಹೀಗೆ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಮಾಲತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೆಲ್ಲತ್ತು ?

ಮಾಲತಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಕೈ ಮೇಲೆ ತೆರೆ ಚಿಟ್ಟೆ ಕೈ, ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೂಡ ಗಿದಳು ದುಃಖಾವೇಗ ಕಡಮೆಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಮಾಲತಿ ಹೇಳಿದಳು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ಕೇಶವಣ್ಣಾ ! ನಾನು ಆಗ ಬಹಳ ಅನುಚಿತ ವರ್ತನ ಮಾಡಿದೆ ”

ಎನು ಹೇಳಬೇಕೋ ? ಏನು ಹೇಳಲಿ ? ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ಕೇಶವ ನುಡಿದನು ‘ಯಾರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ಮಾಲತಿ! ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ತುಸೂ ಕೂಡ ನನಗೆ ಸಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ನಾನು ಇದನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ ಈಗ ನೀನು ಅನುಚಿತ ವರ್ತಿಸಿದೆಯೋ ? ನಾನೋ ?’

ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಕೇಶವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಯದೇ ಮಾಲತಿ ಅಡಿದಳು “ನಿಜವಾಗಿ ನಾನೇ ಅನುಚಿತ ವರ್ತಿಸಿದೆನು ನನ್ನ ಜೀವನ ದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದೂ ನಾನು ವರ್ತಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬಹುಶಃ ಯಾರೂ ವರಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಅಸೀಮ ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಸ್ತುತಿಫಲ ಕೊಟ್ಟು ”

ಮಾಲತಿಯನ್ನು ತಡೆದು ಕೇಶವ ಅಂದನು “ಆಗ ನೀನು ಅನುಚಿತ ವರ್ತಿಸಲಿಲ್ಲ ಈಗ ಅನುಚಿತ ವರ್ತಿಸುತ್ತೀಯೆ ಮಾಲತಿ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನಾಡಿದ ಅಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಹುಶಃ ತಮ್ಮವರಿಗೆ ಮನುಷ್ಯರು ಆಡುತ್ತಾರ ಆದರೆ ಈಗ ನೀನೇನು ವಿಚಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವೆಯೋ ಇವೇನೂ ನನಗೆ ರುಚಿಸುವದಿಲ್ಲ ನಿಜವಾಗಿ ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಕಷ್ಟ ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವೆ ”

ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಮಾಲತಿ ನುಡಿದಳು “ಅದೆಲ್ಲ ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ ಕೇಶವಣ್ಣಾ. ನೀನು ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡುವಂಥವನೇ ಸರಿ ಆದರೆ ಕ್ಷಮಿಸೆನ್ನುವವರಿಗೆ ಕ್ಷಮಿಸಲಾರೆಯಾ? ನಿಲ್ಲು, ನಾನು ಅಂಥ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅಡಿ ಬಿಟ್ಟೆನಲ್ಲ! ಎಂದು ನೆನೆದು ಮರುಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ನೀನು ಕಲಿಸಿದ ನೀತಿಸಾರದ ಬಲವಿದ್ದರೂ ಇಂಥ ಅಸಂಮತ ವರ್ತನೆ ನನ್ನಿಂದ ಹೇಗೆ ಘಟಿಸಿತು ? ಅಮೀನಾಬಾದ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಸಹ ಇಂಥ ಘಟನೆ ಜರುಗಿರಲಿಲ್ಲ

ಅಮೀನಾಬಾದ ತೋಟದ ಮಾತೇನೋ ಮಾಲತಿಯ ಬಾಂವು ಹೊರಟಿತು ನಿಜ ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ನೋಗ ಕೆಂಪಡರಿತು- ಕೇಶವನ ಮಾತಾಡಿದನು, “ಮನಸ್ಸಿನ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗಿರುವವೋ ತಿಳಿಯಲಾಗುವದಿಲ್ಲ ಮಾಲತೀ! ಸಹಜ ಸಂಭವವಿದೆ ಆ ತೋಟದಲ್ಲಿ ನೀನು ತೋರಿಸಿದ ಸಂಯಮ ಈಗ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಾತೇ ಸ್ವಯಂ ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ನೋಡು ಆದರಿಂದ ಎದೆ ಮೇಲೊಂದು ಕಲ್ಲು ಹೇರಿದಂತಾಗಿದೆ ಈ ದುಃಖವು ಪಟ್ಟು ತಂದು ಅಲ್ಲ, ಪಟ್ಟು ಹಾಕಿ ಉಂಟಾಗಿದೆ ”

ಕೇಶವನಾಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಮಾಲತಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ವೇಳೆ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಆಕೆಗೆ ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಾತು ಬೆಳೆಸುವ ಇಚ್ಛೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಇಂಥ ಅನರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕರೆಯದೇ ಕೇಶವನ ಕೊಟಡಿಗಿ ನುಗ್ಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಜಾಗ್ರತಗೊಳಿಸಿ, ತನ್ನ ಬೇವನ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇಡುವಷ್ಟು ಮಾಲತಿ ಕಂಗಾಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಂಧಿಮೇ ಆಗಬೇಕಿದ್ದರೆ, ಅದು ಕೇಶವನ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ, ನಡುವೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಆದರೆ ಮಾಲತಿಯ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲೇ ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ನುಡಿದಳು “ನಾನು ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿರುವನೋ, ಅದನ್ನು ಕೇಳು ಕೇಶವಣ್ಣಾ ”

“ ಏನದು ಹೇಳು ? ” ವ್ಯಗ್ರತೆಯಿಂದ ಆಡಿದಳು

ತುಸು ವೇಳೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಮಾಲತಿ ಅಂದಳು “ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸಬಂದಿದ್ದೇನೆ, ಹಾಗೂ ನಿನಗೆ ತೋರಿಸ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ, ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ಒಂದು ಸಾರೆ ನಿಷ್ಫಲವಾಯಿತು, ಆದರೆ ಹೀಗೇನೂ ತಿಳಿಯದಿರು. ಪುನಃ ಪುನಃ ಅದರಂತೆ ಆಗುವದೆಂದು. ಇನ್ನೆಂದೂ ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಸಂಯಮವನ್ನು ಕಾಣಲಾರಿ ”

“ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲವೇ ? ”

“ ಉಹುಂ ”

“ ಅಮ ಸರಿಯೇ ? ”

“ ಸರಿ ! ”

ಎಷ್ಟೇ ಬಲವಾಗಿ ಕೇಶವ ಆಶ್ವಾಸನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ, ಅದರಿಂದ ಅವನ ಮುಖವೇನೂ ಉಜ್ವಲವಾಗದೇ ಕಳೆಗುಂದಲಾರಂಭಿಸಿತು ಅಸಂಯಮವೇ ಅವನಲ್ಲಿ ಹಟ್ಟಿ ಹೂಸ ಆಶಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುವ ಉಪಕ್ರಮ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಆಕೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಆವನು ಹಿಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೇಶವ ಅಂದ “ಸರಿಯಾಯಿತಷ್ಟೇ ಸರಿ-ಸರಿ! ನಾನು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತೇನೆ ಈ ಸಂಯಮವು ಬಹು ಕಾಲ ನಿನಗಿದ್ದು ನಿನ್ನನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೊಯ್ಯಲಿ ನಿನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಎಂದೂ ಕಲ್ಲು—ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚದಿರಲಿ”

“ಹಾಗಾದರೆ ಹೂರಟೆ” ಎಂದವಳೇ ಮಾಲತಿ ಎದ್ದು ಹೊರಡಲನು ವಾದಳು ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಆದ್ರವಾಗಿದ್ದವು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಸೆರಗಿನಿಂದ ಆವುಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡಳು ತನ್ನ ಕೊಟಡಿಗೆ ಬಂದು ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೂರಳಿ ತಲೆದಿಂಬಿನಲ್ಲಿ ಮೊಗವಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ತೋಯಿಸಹತ್ತಿದಳು

ಕೇಶವನ ಹೃದಯ ವಿವಲವಾಯಿತು ಒಂದು ಸಾರೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದುಕೊಂಡು “ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿ ಹೋಗು ಮಾಲತೀ.” ಆದರ ಬಾಯಿಂದ ಏನೂ ಉಚ್ಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಅವನು ಸುಮ್ಮನೇ ಕುಳಿತ. ಪುನಃ ಎದ್ದು ಹೊರಬಂದ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾಲತಿಯ ಕೊಟಡಿ ಬಳಿ ಬಂದು ನಿಂತು ಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟ ಯೋಚಿಸಿದನಂತರ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟುವಾ ಚಿಃ ಏನು ವಿಚಾರ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಹೊರಳಾಡುತ್ತಲೇ ಕಳೆದ.

(೨೫)

ತನ್ನ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೇಶವನು ಅನಂತನೊಡನೇ ಏನೋ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲೂ ಬಂದು ಹೇಳಿದನು “ಚಿಕ್ಕಣ್ಣವರೇ ಅಮ್ಮಾ ಅವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ಕೇಶವನು ಎದ್ದು ಬಂದು ಮಾಲತಿಯ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮಕಲಿಯನ್ನು ಕಂಡನು “ಏನು ಆತ್ತಿಗೆ ?”

ರಾಮಕಲಿ ಮಾಲತಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತೆರೆದು ಅರಿವೆಯ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು

ಮುಂದೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ ಆಕೆಯ ಮೊಗ ನೋಡಿ ಉಕ್ಕೇಗ ದಿಂದ ಕೇಶವ ಕೇಳಿದನು. 'ಎಸದು ಅತ್ತಿಗೆ ?'

ಒಂದು ಅರಿವೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ರಾಮಕಲಿ ನುಡಿದಳು 'ನೋಡಿ "

ಕೇಶವ ನೋಡುತ್ತಾನೆ-ಅವನ ಹಳೇ ಮುಖಮುಲಿನ ಚಪ್ಪಲಿ ವಿಸ್ಮಿತ ನಾಗಿ ನುಡಿದ "ಇವು ನನ್ನ ಹಳೇ ಚಪ್ಪಲಿ "

ಬಾಯಾರಿದ ರಾಮಕಲಿ ಅಂದಳು "ಮಾಲತಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಒಳಗೆ ಅವು "

ಕೇಳಿ ಕೇಶವ ಸ್ತಂಭಿತನಾದನು ಮಾತು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ ಯಾವುದೋ ಕರೂರ ಆಘಾತದಿಂದ ಹೇಗೋ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸತೊಡಗಿದನು ಕೊನೆಗೆ ಜೀವನ-ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಉಸುಕಿನ ಕಡೆ ಹರಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಗಾಸಿಗೊಂಡ.

"ನೋಡಿದಿರಾ ? "

ಕೇಶವ ಮಾತಿಲ್ಲದೇ ತನ್ನ ಕಾತರದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ರಾಮಕಲಿಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿದನು

"ನಿಮಗೇನೋ ಇದು ಅರ್ಥವಾಗಿದ್ದೀತು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಇದು ತಿಳಿಯಲಾರದು ಎಲ್ಲಿ ಈ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತೆರೆದರೆ ಪುರುಷರ ಕಾಲಜೋಡು, ಹೊರಬೀಳುವದೆಂದರೆ ಏನು ಮಾತು ? ತಿಳಿಯಲಾರದು "

"ನೀನು ಅಂಜಬೇಡ ಅತ್ತಿಗೆ ನಾನು ಈಗಲೇ ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಮಾಲತಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ ?

"ರಾಜರಾಣಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಂದಾಳು "

"ಒಳ್ಳೇದು ಇಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ನನಗೆ ತಿಳಿಸು ನಾನು ಅಣ್ಣನ ಸಂಗಡ ಕೆಲವು ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ನೀನು ಎಷ್ಟೂ ಅಂಜಬೇಡ ಅತ್ತಿಗೆ ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ "

ನಂತರ ಕೇಶವನು ಪುನಃ ಅನಂತನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಅನಂತನೂ ಅವನೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. "ಪಕ್ಕಾನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಗುಪ್ತಾಬ್ರದರ್ಶಿನನರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡೋಣ ಅವರು ಉಪಹಾರದ

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವರು ಪೂರಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ರಾಮೂ ಮಾಮಾನಿಗ ಹೇಳುವಾ ಏನೋ ಹಳೇ ಮನುಷ್ಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗುರುತಿನವ ಆನಂದ ಸತ್ತಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನಿದ್ದಾನೆ ”

ಒಹುಶಃ ಕೇಶವ ಇನ್ನೂ ಏನೋ ಹೇಳುವವನಿದ್ದ, ಅನಂತನು ನಡುವೇ ಮಾತಾಡಿದನು “ಒದೆಲ್ಲಾ ಆಗೇ ಆಗುವದು ಆದರೆ ಅಕ್ಕಸಾಲಿ ಏನಂದ ಹೇಳು ಆಭರಣ ಆದವೋ, ಇಲ್ಲವೋ? ಸಮಯದಲ್ಲ ಏನಾದರೂ ಗೊಂದಲವಾದೀತು ”

“ಏನೂ ಇಲ್ಲ ನಾನು ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಬರುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ವಜ್ರದ ಆಭರಣ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ವೇಳೆ ಹಿಡಿಯಬಹುದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೂ ತಡವೇ ಆಯಿತು ಆದರೆ-ಲಗ್ನದ ವೇಳೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಾನು ”

“ಹಾಗಲ್ಲ ಮೊದಲು ದಿವಸವೇ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳು ಹೆಂಗಸರ ವಸ್ತ್ರಗಳು ಅವು ಚನ್ನಾಗದಿದ್ದರೆ ಸುಧಾರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಸಮಯ ವಿರಬೇಕು ”

“ಒಳ್ಳೇದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ”

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಕಲ್ಲೂ ಬಂದು ಹೇಳಿದನು “ಚಿಕ್ಕಣ್ಣವರೇ ನಡೆಯಿರಿ ಅಮ್ಮಾವರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ”

ಇದೊಳ್ಳೋ ತಮಾಷೆ ನಡೆದಹಾಗಿದೆ ” ಮೂರೆ ಕಿವುಚಿ ನುಡಿದನು ಏನೂ ಕೆಲಸವಾಗಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಒಮ್ಮೆ ಮುಗಿಸಿಬಾಪ್ಪ ಬಹಳ ಕೆಲಸಗಳಿವ

“ಈಗ ಬಂದೆ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಕೇಶವ ನಡೆದನು

ಮಾಲತಿಯ ಕೊಟ್ಟಡಿಗ ಬಂದನು ಮಾಲತಿ ಒಂದು ಆರಾಮ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ ಮನಸ್ಸುಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ ಕೇಶವನ ಕೂಗಿನಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತಳು

“ಮಾಲತೀ ”

ಅನುತ್ಸುಕಳಾಗಿ ನುಡಿದಳು. “ಯಾಕೆ ?”

“ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ತಿಳಿಯಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವಯಾ?”

“ಆದೇನು ಕೇಳು.”

“ಮಕ್ಕಳ ನೀತಿ-ಪುಸ್ತಕ ಓದಿದ್ದೀಯಾ?”

“ಹೌಂ”

“ಬೇರೆಯವರ ವಸ್ತು ಹೇಳದೆ ತಕ್ಕೊಂಡರೆ ಏನು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ ”

ಮಾಲತಿ ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ನೋಡತೊಡಗಿದಳು. ಕೇಶವನ ಈ ಹಲೆಯ ಸ್ನೇಹ-ವ್ಯಂಜಕ ಕಥೋಪಕಥನ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಆಕೆಯ ಕಂಗಳು ನೀರು ತುಂಬಿದವು.

“ಹೇಳು ಅದಕ್ಕೆ ಏನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ?”

ತಡೆ ತಡೆದು ಹೇಳಿದಳು ಮಾಲತಿ “ಕಳವು”

ಕೇಶವನ ತುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಣವಾದುದೂಂದು ನಗೆ ಮಿಡುಗಿತು ಅದರ ಹಿಂದೇ-ಕಂಗಳ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀರ ಹನಿ ಕಾಣಿಸಿದವು.

“ಬೇರೆಯವರ ಚಪ್ಪಲಿ ಹೇಳದೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಏನಾಗುವದು?”

ಈಸಲ ಮಾಲತಿ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು ಬರಿ ಮೇಲು ದುಟೆ ಏನೋ ಅಲುಗಿತು ಯಾತಕ್ಕೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು?”

ಕೇಶವ ತುಸು ಹೊರಳಿ ಮಾಲತಿ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇ ಬಂದು ನಿಂತು “ಹೇಳು ಮಾಲತೀ ಹೇಳದೇ ತಕ್ಕೊಂಡರೆ ಏನಾಗುವದು?”

ಕೇಶವನ ಮೊಗದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಿರಪ್ರಶಾಂತ ದಿಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ದೃಢಸ್ವರ ದಿಂದಾಡಿದಳು ಮಾಲತಿ “ಚಪ್ಪಲಿ ತಿರುಗಿ ಪಡೆಯಲಿಚ್ಛಿಸುವೆಯಾ?”

“ಹೌದು ಅವು ನನಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರೀತಿಯವು. ಜೋಪಾನವಾಗಿಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಈಗೇನೂ ಮೆಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ”

“ಯಾಕೆ?”

“ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕುವಷ್ಟು ಈಗ ಅವು ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯವಲ್ಲ”

“ಒಳ್ಳೇದು ಈಗಲೇ ನಾನು ತಿರುಗಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಏನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುವೆನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ?”

“ಇಲ್ಲ ಆ ಯೋಚನೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಮನಸ್ಸು ದೇಹದ ಸಂಗಡವೇ ಇರಬೇಕಾದ್ದು.”

‘ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅತ್ತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ತಡೆಯುತ್ತೀರಿ ನೀವು.

తిళి నాను బిళిగినల్లి ఎద్దు ఎల్లా కేలస బిట్టు నిన్ను హసరన్ను నూరాంటు సల ఒరయుత్తేనే ఆగ ఎనాగునదు? దినాలు ఒండు ఆ కాగద తక్కిండు ఒరుత్తియో? అధవా దాతి, లేఖని, కాగద తరువయో? ఏను మాడువ? హేళు”

మాలతియ ఈ మాతినెండు కేళవనముఖ ఒమ్మేలే కళిగుండు హోయితు రామకలయ ముందే దోడ్క మాతాడిద్ద ఆదర బేషధ నిరుపయుక్తవాడుడన్నణిసి అవను హతబద్ధనాదను ఇంధ అద్భుత మాతిగి అవను ఏనందు యుత్తరిసబేళు? తిళియదాగి బిరిబిరి కణ్ణు ఒడుత్త సుమ్మనా నోడుత్త సెంతుకొండను

కేళవ క్యేయ్యొరిద్దు నోడి మాలతి మోగదల్ల ఆత్మ-వ్రసన్న తేయ సెస్సుర హాస్యవోండు తలదోరితు

‘హేళిబడల్ల కేళవణ్ణా అల్లి నీననను నిబంధ మాడువి?’

‘అదన్ను నాను తిళియలార ఆదర నినగిదోండు ఆజ్ఞి నీను ఇదెల్ల తుడుగాట మాడబారదు తిళియితే?’

నగుతలే మాలతి హేళిదళు ‘ఇల్ల సరియాగి తిళియలిల్ల నన్న మేలిస ఎల్లా అధికార బిట్టుకొట్టిమేలే, మత్తవ అధికార బలదింద నన్నన్న ఆజ్ఞాపిసువి?’

“అక్తియతేయ అధికారదింద”

“అదరే నిన్ను సంగడ అదు ననగిమ్మ, నామాస్యవాగిదే బల్లియా?”

నాను నిన్ను అత్తిగ్గేయ తంగి, అధవా నిమ్మణ్ణన నాదిని బహక వేందరే నిన్ను మిత్తన ” మాలతి కంర బిగిదు ఒంతు హేగోళ ఆ కణ్ణిరు తడేదుచిట్టిళు.

కేళవన హృదయవన్ను యారోళ ఇబ్బగేయాగి గాసి మాడుత్తి రువంకే కాణిసితు అదరూ మనస్సన్ను నిగ్రహిసి నుడిద ‘దోళగలి అదన్ను చిడు ఆదరే నిన్నుల్లి తుసు న్యాయ, అన్యాయ, పాప, పుణ్య విచారగళుంటోళ? ఆభిమాన, మాన మయోదే లుళదిల్లవే?

ಮಾಲತಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಿಶ್ರಿತ ಯಾತನಾ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ತೋರಿಬಂದವು ಆಕೆ ದೃಢ ಆದರೂ ವಿದೂರನ ಸ್ವರದಿಂದ ಉಗ್ಗಡಿಸಿದಳು. “ಒಹುಶಃ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಏನಾದರೇನು, ನಾನು ಬೇರೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಕೆ ಬಿಡು ”

“ಚಿ: ಮಾಲತಿ, ಹೀಗೇಕೆ ಕಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೆ?”

“ನಾನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ ಕೇತವಣ್ಣಾ ನೀನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಒಳವಂತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕೊಡುತ್ತಿರುವೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ನಾನು ಸುಮ್ಮನೇ ಇದ್ದೇನೆ ಗುತಾಡುವದು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ ನೀನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಒಂದು ಮಾತಿಗಾರಂಭಿಸಿ, ನನ್ನಿಂದ ಮಾತು ಹೊರಡಿಸುತ್ತೀಯೆ ”

ಕೇಶವ ಅವಾಕ್ಯಾದನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದೊಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಲತೀ! ನನ್ನಿಂದ ನೀನು ಏನಾದರೂ ಒಳಿತು ಕಲಿತಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಉಪದೇಶಕನೆಂದು ತುಸು ವಾದರೂ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಇಂದು ಈ ದಿನ ನನಗೆ ಅದರ ದಕ್ಷಿಣೆ ಮುಟ್ಟಿಸು ಇವನೊಬ್ಬ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ಬೇಡ ದೀನಭಿಕ್ಷುಕನಂದು ಕೊಡು ”

“ಆದೇನದು?”

“ನನಗೆ ಒರಿ ಒಂದು ಅಶ್ವಾಸನ ಕೊಡು. ಭವಿಷ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಸೂತ್ರ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತೆ ಇದನ್ನು ಎಂದೂ ಮರೆಯುವದಿಲ್ಲ ಮಾಲತೀ ನೀನೊಬ್ಬ ಸಭ್ಯ ಮನೆತನಸ್ಥರ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಗೃಹ ಶಿಕ್ಷಣ ದಿಂದ ಯಾವ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿದಿರುವವೋ, ಅವು ಈಗ ನಿನ್ನ ದೇಹವೇ ಆಗಿ ಹೋಗಿರುವವೋ, ಅವುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸು ವದು ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧರ್ಮ.”

ಆದರೆ ಈ ಸಲ ಮಾಲತಿಯ ಶಾಂತ ಮೂರ್ತಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು ಆಕೆ ಕ್ರೂರ ಸರ್ಪಿನಿಯಂತೆ ಘೂತ್ಕರಿಸಿದಳು ಕಂಗಳಿಂದ ಕಿಡಿಗಳೂಡುರತೊಡಗಿ ದವು ಮದ್ದಿನ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕೇಶವ ಬತ್ತಿ ಹಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟನು

“ನಾನು ಅಷ್ಟೇನೂ ರೇಳಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಈ ಅಶ್ವಾಸನ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದುದಕ್ಕಿಂತ ನಾನು

ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದಾಕೆ ಕ್ಷಮಿಸು ಕೇಶವಣ್ಣಾ. ಹೆಚ್ಚು ದೇವತ್ವ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಡ ಇಷ್ಟು ಅಹಂಕಾರ ನಡೆಯದು ಒಂದು ದಿನ ಇದು ನುಚ್ಚು ನೂರಾಗಿ ಹೋಗಬಲ್ಲದು.”

“ನಾನು ದೇವತಾ, ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ಮಾಲತೀ?”

‘ ನೀನೋ? ನೀನೇ ಹೇಳುವೆಯಲ್ಲ? ನಾನು ಸಾಧು, ನಾನು ಋಷಿ ನಾನು ದೇವತಾ! ಸ್ವರ್ಗದ ದೇವರಿಗಿಂತ ಮೇಲಾಗಿದ್ದೀಯೆ ಓರ್ವ ಅಭಾಗಿನಿಯ ವಿಷಯ ಮನದಂದು ಭಗವಂತನಿಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇಷ್ಟೇ ಏನೆಂದರೆ— ನನ್ನ ಕೂಡಲೇ ನಿನ್ನ ದೇವತ್ವ ನಿಃಶೇಷವಾಗಲಿ ನೀನು ಮನುಷ್ಯನಾಗು ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ದೇವತ್ವ ಪಾಪ ಆಕೆಯನ್ನು ಕಾಡದಿರಲಿ ”

“ಅವಳಾರು ಮಾಲತೀ ”

“ನಾನೇನು ಬಲ್ಲೆ?—ವತ್ತು ನಾನು ಅಸಮರ್ಥಕಣ್ಣಾ—ದಯ ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು ನಿನ್ನ ಮುಖಮಲಿನ ಚವ್ವಲಿ—ನಿನ್ನ ಕೊಟಿಡಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಅವುಗಳ ಮೇಲೇನೂ ನನ್ನ ಮಮತೆ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ”

ಕೇಶವನಬಾಯಿಂದ ಒಂದೂ ಶಬ್ದ ಬರಲಿಲ್ಲ ತನ್ನೊಳಗೇ ಮಾಲತಿಗೆ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಕೋರಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೊಟಿಡಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ನಡೆದನು.

(೨೬)

ದುಲಾರಿಯ ಕೊಟಿಡಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನು ಕೇಶವ ನನ್ನು ಕೊಂಡೇ ಆ ದಿವಸ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದನಷ್ಟೇ? ಮಲಗುವ ಕೊಟಿಡಿಗ ಹೋಗಿ ದೀಪ ಅರಿಸಿ ಅವನು ಸುಮ್ಮನೆ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟ. ಯಾವ ವೆಟ್ಟು ತಿಂದು ಬಂದಿದ್ದನೋ, ಅದರ ನೋವಿನೂ ಎರೆಯಿಲ್ಲತ್ತು ಮುಂಟಪದ ಲ್ಲಿಯೇ ವರನ ಮೃತ್ಯು ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಹೇಗೋ—ಹಾಗೆ—ತುಸು ಅವನ ಹೃದಯದ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದ್ದಿತು ಹೊರಗಿನ್ನೂ ನಾಗಸ್ವರ ನಿಂತಿಲ್ಲ ಒಳಗೆ ಎದೆ ಕೊರೆಯುವ ಆಕ್ರೋಶ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ

ಈ ಮರ್ಮ ಭೇದಿಸುವ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬರಿ ದುಃಖ ಒಂದೇ ಕೂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಒಂದು ಕೇಳು ತನದ ನಾಚಿಕೆ ಒಳಗೆ ಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು ಯಾವಾಗ ಅವನು ದುಲಾರಿಯ ಮುಂದೆ ಸಂದೇಹಕುತನಾಗಿ ನಿಜಯೀ

ಪ್ರೇಮಿಯ ಸುಳ್ಳು ಅಭಿನಯ ಮಾಡಿದ್ದನೋ, ಆಗ ದುಲಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಸಂದೇ ಹವಾಗಿ ಒಂದು ಕೌತುಕ ಬಿರೆತ ಕಾರುಣ್ಯ ಜಾಗ್ರತವಾಗಿರಲೇಬೇಕು! ಆಕೆ ಸಸ್ಯದಯಳೇ ಸರಿ ಎಂದೇ ಕೌತಕದ ಚಪಲ ಹಾಸ್ಯ ತೋರಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಕಾರುಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತವಾದದ್ದು. ಅದೇ ಕಾರುಣ್ಯ ದುಃಸಹವೆನಿಸಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚು-ಸರಳಿನಂತೆ ಚುಚ್ಚಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಿತು

ಆದರೆ-ಕೆಲವು ಜೀವಿಗಳು ಹೊರಗಿನ ಆಘಾತಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆ ಯಾಗಲು, ಯಾವ ರೀತಿ ತಮ್ಮ ದುರ್ಬಲ, ಹಾಗೂ ಕೋಮಲ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಠೋರ ಅವರಣದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರೋ ಹಾಗೆ ಅವನೂ ಮಾಡಿದ ತನ್ನ ಅತಿಗೋಪನೀಯ ವೇದನಾ, ಹಾಗೂ ಲಜ್ಜಾ ಇವುಗಳ ಸುತ್ತ ನಿಚಾರ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಒಂದು ಭದ್ರ ಚಾಲ ಹೆಣೆದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಮುಚ್ಚುಹಾಕಿ, ಪ್ರಾಯಶಃ ಅವುಗಳನ್ನು ಅದೃಶ್ಯ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞೇಯ ಮಾಡಿದ್ದನು ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವನ ಜಾಗ್ರತ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ರಾಮಕಲಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಲಿಲ್ಲ

ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದದ್ದು ತಳಮಳದಿಂದಲೇ ಸರಿ. ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಮೋರೆ ತೊಳೆದು ಕೇಶವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು ಮತ್ತು ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಕಲ್ಲೂ ಬಂದು ಹೇಳಿದನು “ಅಣ್ಣಾ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆಮ್ನಾವರು ಕರೆಯು ತ್ತಾರೆ.” ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು

“ಎನು ಅತ್ತಿಗೆ ?”

“ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇನೋ ಕೃಷ್ಣ”

ರಾಜರಾಣಿ ಕೇಳಿದಳು. “ನೀವು ಏಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಒಳಗೆ ?”

‘ಹಾಂ ಕೃಷ್ಣ! ಭಲೆ ಬಾಗಿಲದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಕುಳಿತೆ, ಹೇಳು ನೋಡುವಾ’

‘ಎಲೇನವೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಅತ್ತಿಗೆ ಇಂದು ಹೊರಗಿನ ಕೆಲಸಗಳೇ ಬಹಳ ನಾನು ಅಣ್ಣನ ಸಂಗಡ ಕೂತಿದ್ದೆ ಬಹುಶಃ ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಅಣ್ಣ’

ರಾಮಕಲಿ ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು “ಕೂಲಿಗೇಡಿಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕೆಲಸ-ಬಾರವ್ವ”

“ಎನೇನು ?” ನನುತ್ತುಲೇ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಕೇಳಿದ.

“ಜೀವ ಮತ್ತು ಬೀಗರನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣಾ. ನೀನು ಇವುಗಳನೆಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾಗಿ ತರುವೆಯಷ್ಟೇ?”

“ಹಾಗಾದರೆ ಯಾದಿ ಎಲ್ಲಿ? ಎಷ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯಗಳಿವೆ?”

“ಬಹಳೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಇವೆ ನೂರಾ ಎಂಟು. ನೀನು ಕೂಡು ತುಸು ಉಪಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನಂತರ ನಾನು ಯಾದಿ ಪೂರಾ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಹೋಗಿ ಹೋಗುತ್ತ ನುಡಿದಳು “ರಾಜರಾಣಿ ನಾನು ಬರುವ ತನಕ ನೀನು ದುಲಾರಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕಚ್ಚಾ ಯಾದಿ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳಪ್ರತಿ ಎರಡನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರು ”

ರಾಜರಾಣಿ ದುಲಾರಿಯರು ಯಾದಿ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲೂ ರಾಜರಾಣಿಯನ್ನು ಕರೆಯಬಂದನು ‘ಅಮ್ಮಾ ಅಣ್ಣ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ’ ರಾಜರಾಣಿ ಎದ್ದು ಅನಂತನ ಒಳಗ ನಡೆದಳು ಹೋಗುವಾಗ ಹೇಳಿದಳು “ದುಲಾರೀ, ನೀನು ಕೃಷ್ಣರೂ ಕೂಡಿ ಆಯಾದೀ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಬೇಕು.”

ಇವಂಬ್ಬರೇ ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವರೆಂದು ಯಾರೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಪ್ರಸಂಗ ಒಂದೊದಗಿದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ—ದುಲಾರಿ ಮುದುರಿ ಕೊಂಡು ಹೋದರು ಮಾತಾಡದೇ ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಕಚ್ಚಾ ಯಾದಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ನುಡಿದನು ನೀವು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಓದಿ ನಾನು ಪೆನ್ನಿಲಿನಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಗುರುತು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ”

ದುಲಾರಿಯ ಸಂಕಟ ದೂರಾಯಿತು ಆಕೆ ಓದ ತೊಡಗಿದಳು ‘ಒಳ್ಳೇ ಗುಲಾಬ ಪಾಣಿ, ನಾಲ್ಕು ಶೀಸೆ.”

“ಅಷ್ಟು ಗುಲಾಬ ಪಾಣಿಯೇ? ಈ ಲಗ್ನ ಮಾಸದಲ್ಲ ಏನು ಬೆಲೆ ಯಾದೀತು? ಒಳ್ಳೇದು ಸಾಗಲಿ”

“ಲವೆಂಡರ ಓಟೋ ಒಂದು ಶೀಸೆ”

“ಹುಂ”

“ಆತ್ತರು ಹೀನಾ ಎರಡು ಶೀಸೆ.”

“ಒಳ್ಳೇದು”

“ಫೇಸ ನೌಡರು ಎರಡು ಡಬ್ಬಿ ಮೂರು ತರದ್ದು”

“ಹು ”

“ಹಜಲೀನ . ”

ನಡುವೇ ತಡೆದು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ನುಡಿವನು “ನಿಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಿ ನೋಡಿ, ಮರಯುವರು ಮೊದಲು ಅನುಚಿತ ಮರತನಂತರ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅನುಚಿತ ಆ ದಿನಸ ಪ್ರಮಾದ ವಶದಿಂದ ನಾನು ನಿಮ್ಮೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಮಾತಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡಿರಿ ಹಾಗೆ ತಪ್ಪು ಆಗಲು ಕಾರಣಗಳಿದ್ದವು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ ಅವುಗಳನ್ನು ನೀವೂ ಮನದಲ್ಲ ಹಿಡಿಯಬಾರದು—ಹಾಂ—ಮತ್ತೇನು ?

ತುಸು ಎಳೆದಳೆದು ನಡುಗುವ ದಸಿಯಿಂದ ಆದಿದಳು ‘ಹಜಲೀನ ಸ್ನೋ-ಎರಡು ತೀಸೆ ’

“ಇಸನ್ನ- ಎಂಟು ತರದ್ದು ”

“ಎಂಟು ತರದ್ದು ”- ನೋಡಿ ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ನೀವೇನೂ ಚಿಂತಿಸ ಬಾರದು ನಾನು ಆ ಜಗನ್ನಿ ಗೊಂಬೆಯಂತಿದ್ದೇನೆ ಹಗಿದ್ದರೂ ಎಷ್ಟು ಕೂಡುವದೇ ಮುಗಿಸಿದರೂ ಏಕುವದೇ ಮತ್ತಾರಿಗಾದರೂ ನಾನು ಇದ ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇನೆ ಕಾರಣ, ಹೇಳಿದೆ ನೀವು ಉಳಿದವರ ಸಲುವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ! ಹಾಂ—ಓದಿರಿ ಮತ್ತೇನೇನು ?

ಒಣಗಿದ ಕಂಠದಿಂದೋದಿದಳು ದುಲಾರಿ ‘ ಸುವಾಸಿಕ ಅಲತಿಗೆರಸ ಎರಡು ತೀಸೆ ’

“ಎರಡು ತೀಸೆ? ಏನು ಮೋಜೋ, ಅಲತಿಗೆರಸ ಎರಡು ತೀಸೆ ಒಂದು ತೀಸೆ, ಕೃಪಾನಿಗೆ ಎಂದು ಕಾಣುವುದು ಯಾದಿ ಎಂದರೆ ಹುಡುಗಾಟ ವಾಗಿದೆ ಹು ಮೊದಲು ಓದಿರಿ ನಂತರ ಸರಿಮಾಡುವಾ ”

“ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ತೀಸೆ”

“ಹಣಿಗೆ, ಬ್ರಶ್- ಎರಡು ಸೆಟ್ ”

“ಎರಡು ಸೆಟ್ ? ತುಸು ನಿಲ್ಲಿರಿ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಕೇಶವನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಸುವೆನೆಂದರೆ- ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಅವಶ್ಯ ಬಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಣಕೊಡಲು ಸಹ ಹಿಂದೆಗೆಯುವದಿಲ್ಲ ಅವನ ಪ್ರೀತಿಯೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾಗೇ ಕಾರಣ ನೀವು ತಿಳಿಯಬಹುದು ಕೇಶವನೊಡನೆ ನಿಸ್ಕು ವಿವಾಹವಾದರೆ ನನಗೆಷ್ಟು ಹರ್ಷ? ಆದರೆ ನಿಸ್ಕುಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ವಿವಾಹದ ಮೊದಲು ಆ ದಿನದ ಮಾತು ಕೇಶವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬಾರದು ನಂತರ ಹೇಳಬಹುದು ಒಳ್ಳೇ ಮೋಚಾಗುತ್ತದೆ ತಿಳಿದಿರಾ? ಹು ಓದಿರಿ ”

ಸುಮ್ಮನಿರುವ ದುಲಾರಿಯ ಮೊಗವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ನೋಡಿದ. ಇನ್ನು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಯುವದಷ್ಟು ಉಳಿದಿತ್ತು. “ ನಿಸ್ಕು ಕಣ್ಣಿಲ್ಲೇನೋ ಬಿದ್ದಹಾಗೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಒನ್ನಿ.

ಸರಿ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಮಕಲಿ ಉಪಹಾರದ ತಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದು ಬಂದು ಬಟ್ಟೆಳು

(೨೨)

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಯಾದಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಹೊರಟ ಆಗ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕೇಶವನ ಬಿಟ್ಟೆಯಾಯಿತು ಕೇಶವನು ಕೈಹಿಡಿದು ಅಲುಗಿಸುತ್ತ ನುಡಿದನು “ ಏನಯ್ಯ, ರಾತ್ರಿ ಬರಲಿಲ್ಲ? ಈಗೇಕೋ ಆಪರೂಪವಾಗಿರುವಿ ”

“ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ವೇಳೆ ಇದ್ದರಷ್ಟೇ? ”

“ ಯಾಕೆ? ” ಮಾತು-ಮಾತಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಕೊಟೆಡಿಗೆ ಕರೆದೊ ಯ್ಯನು

“ ಏನೋ, ಹೀಗೆ ಬಾವೀ ಪತ್ತಿಯ ಕಲ್ಪಿತ ಮಿಲನದ ಸವಿ ಸವಿಯು ತ್ತೀರು ವಾಗ ವೇಳೆಯುಂಟೇ? ”

“ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಉಂಟೇ? ಏನೋ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೀ ಸರಿ ” ನಗುತ್ತ ಕೇಶವ ನುಡಿದನು.

“ ಕೂಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿವಾರಿಪುರದ ವರೆಗೆ ಓಡಬೇಕಾಯಿತಪ್ಪ ”

“ ಹು ಅದೀಗ ಕೂಡಿಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವೋ? ” ಕೇಶವ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದನು

“ ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವೆಂದರೆ ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆಯಾ ? ಕೇಶವ, ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಲಗ್ನವಾದರೆ ನನಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವೋ ? ” ತುಸು ಗಂಭೀರ ನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನೆಂದ

“ ಪ್ರೇಮದ ಜೊತೆಗೆ ಈರ್ಷ್ಯೆ ಹುಟ್ಟುವದು ಸಹಜ. ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮವು ಎಷ್ಟು ದೃಢವೋ, ಅಷ್ಟೇ ಈರ್ಷ್ಯತಲವೂ ಆಳ ”

ನಗುತ್ತಲೇ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ನುಡಿದ “ ಆದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವು ಹೃದ್ರ ನದಿಯಂತೇನೂ ಅಲ್ಲ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವೆಂದರೆ ಸಮುದ್ರ, ಅದೆಷ್ಟು ಗಂಭೀರವೋ ಅಷ್ಟೇ ಎಸ್ತೃತ ”

“ ಆ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ದುಲಾರಿಯ ಪ್ರೇಮಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ತರಂಗಗಳನ್ನೆಬ್ಬಿಸುವ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನೂ ನಾನು ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ” ನಗುತ್ತ ಕೇಶವ ಹೇಳಿದನು

ಕೇಶವನ ಈ ವಿನೋದ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ ಅವನು ವಿನೋದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗಂಭೀರನಾಗಿ ನುಡಿದನು “ ಇಲ್ಲ ಕೇಶವಾ, ನೀನು ಇದೊಂದು ಅನುಚಿತ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ ವಿನೋದ ಮಾಡುವದೇ ಇದ್ದರೆ ಮಾಡು ನಾನು ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ನಡುವೆ ದುಲಾರಿಯನ್ನು ತರಬೇಡ. ”

“ ದುಲಾರಿ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾಗುವಳೆಂದೋ ? ”

“ ಚಿಕ್ಕ, ಅದಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ ದುಲಾರಿ ನಿನ್ನ ವತ್ನಿಯಾಗುವಳೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿವೋಗಿದೆ ”

ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿ ಕೇಶವ ಅಂದನು “ ನೀನು ನಿಶ್ಚಯವಾದದ್ದು ? ನೀನು ಬಲ್ಲೆಯಾ ? ಸರಿ ರಾಮನಿಲ್ಲದ ಇದೊಂದು ರಾಮಾಯಣ ಈ ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಹೇಗೆ ತಿಳಿದೆ ? ”

ವಿನೋದಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ನುಡಿದನು “ ವಿಶ್ವಾಸಿ ಕರಂದ ”

“ ನಿನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸದ ಸೂತ್ರ ಗಟ್ಟಿಯೋ ? ರೇಶಿಮೆಯದೋ, ಉಣ್ಣೆಯದೋ, ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಅವಶ್ಯ ನನಗಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನಿಜ ತಿಳಿ. ನಿನಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದ ವಾರ್ತೆಗೆ ತಳ-ಬುಡವಿಲ್ಲ. ”

“ ಒಳ್ಳೇ ಗಟ್ಟಿ ತಳಹದಿ ಇರುವದಕ್ಕೂ ಅದರಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಯ್ಯೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಾದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯ ಇಟ್ಟಿಗೆ-ಕಲ್ಲು ಇವೆ. ಓರ್ವ ಯುವತಿಯ ಪ್ರೇಮದ ತಿಳಿ ಗಚ್ಚು ಇದೆ ಇದೆಷ್ಟು ಭದ್ರವಾಗಿರುವದಂದರೆ ಇದರ ಮೇಲೆ ಮಿಲನದ ಅರಸುನೆಯನ್ನು ಅನಾಯಾಸ ಕಟ್ಟಬಹುದು ”

ವ್ಯತ್ಯಾಸಯ್ಯೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಾದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಕೇಶವನ ಸರಿಹಾಸ ಮುದ್ರೆಯು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಮೋರೆ ಇಳಿಯ ತೆಂದರೂ ಸರಿ ಮರಣೋಸ್ತುಖನಾದ ರೋಗಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಡಿಸುವ ದಕ್ಕುಂದು, ಅವನ ಕತ್ತಲೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳಿನ ಯಾವ ಮಸಕು ದೀಪ ತೋರಿದ್ದನೋ, ಅದೇ ದೀಪ ಸಮಯ ದೊರತ ಕೂಡಲೇ ಸತ್ಯ ಜೋತಿಃಪುಂಜ ವಾಗಿದೆ ಇದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ಕೇಶವ ಸ್ಯಗ್ರನಾದ

“ ನಾನು ದುಲಾರಿಯೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರುವೆನೋ ? ”

“ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ನಿನಗೇ ಗೊತ್ತು ಆದರೆ ಯಾವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಅಂಥ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತೋ ಅದನ್ನು ನೋಡಲು ನನಗೆ ತುಸು ಕೂಡ ಅಸಂತೋಷವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ ”

“ ನೀನೇನು ಬಲ್ಲೆ ? ” ಆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಕೇವಲ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಯಾರ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವೂ ಅದರಲ್ಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ದಾಸ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ? ದುಲಾರಿಯೊಡನೆ ನಾನು ವಿವಾಹವಾಗುವೆನೆಂದೋ ? ಚಿಃ, ಇದು ಸುಳ್ಳು ಇದು ಅಪವಾದ ದುಲಾರಿಯ ಭಾರ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು .

ತುಸು ವಿಚಾರದಿಂದ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನೆಂದನು “ ಅದು ಹೇಗೂ ಇರಲಿ ಆದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆಯೋ, ಮತ್ತು ಯಾರ ಮುಂದೆ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದೆಯೋ, ಎಲ್ಲರೂ ಹೀಗೇ ತಿಳಿದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರ ನೀನು ದುಲಾರಿಯ ಸಂಗಡ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರುವೆ ಆಗ ಸಹ ದುಲಾರಿ ಹಾಗೇ ತಿಳಿದಳು. ಈಗ ಸಹ ಹಾಗೇ ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾಳೆ.”

“ ಇನ್ನು ಮಾತ್ರ ದುಲಾರಿಯ ಆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನಿಲ್ಲಲಾರದು.

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ನುಡಿದನು. “ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಣ್ಣಾ, ಮಾಲ ತಿಯು ಲಗ್ನ ಒಂದು ಮುಗಿಯಲಿ ಕೂಡಲೇ ದುಲಾರೀ-ರತ್ನವನ್ನು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ನಿನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆ ”

ನಗುತ್ತ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಹೇಳಿದನು “ ನಾನೇನೂ ಅಷ್ಟು ಚಿಂತಿತ ನಾಗಿಲ್ಲ ಆದರೆ ನಾನು ಹೇಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವೆನು? ಮೊದಲೇ ನೀನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವೆ ”

“ ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ ”

“ ಹೇಗಯ್ಯಾ? ಕಳವು ಮಾಡುವೆಯೋ? ದರೋಡೆ ಹಾಕುವೆಯೋ?”

“ ಬಹಳ ಸರಳವಾಗಿ ನಾನು ಸ್ವತಃ ಅಧಿಕಾರ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತೇನೆ ”

“ ಸರಿ ದಾನವೋ! ಏನಯ್ಯಾ, ಎಲ್ಲ ದಾನ ಹಿಡಿದುಬಿಡು, ಆದರೆ ಸ್ತ್ರೀ ದಾನ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಳವು ದರೋಡೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ”

ಈ ನಗಯಲ್ಲ ಕೇಶವನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಅಂತರಂಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಸ್ವಾಭಿಮಾನೀ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾರ, ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ಕೇಶವ ವ್ಯಗ್ರನಾದನು “ ಇರಲಿ, ಎಲ್ಲ ದಾನ ಕೊಡುವ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ದಾತೃವಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೋ, ಅಲ್ಲಿ ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಏನು? ದುಲಾರಿಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ತುಸು ಕೂಡ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ ”

“ ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಳ್ಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಅನಧಿಕಾರಿಯಾದರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು.”

ಶಂಕಿತನಾಗಿ ಕೇಶವ ಅಂದ “ ಅನಧಿಕಾರಿಯೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಿ ಕೃಷ್ಣಾ? ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ದುಲಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ರಿಗೆ? ಯಾರಾದರೂ ತಿಳಿದಿರಲಿ, ತಿಳಿಯದಿರಲಿ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಒಲ್ಲೆ. ನೀನು ದುಲಾರಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಸುವೆ ಎಂದು, ಅದೇ ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ”

“ ಒಳ್ಳೇದು ಹಾಗೇ ತಿಳಿ ನಾನು ದುಲಾರಿಯನ್ನು ಒಹಳೇ ಪ್ರೀತಿ ಸುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ಇದೇ ರೀತಿ ದುಲಾರಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಮೇಲೆ ಯಾರ ಮಾತು ನಡೆಸುತ್ತೀ. ನನ್ನದೋ, ದುಲಾರಿಯದೋ? ”

“ ಒಂದು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರ ನಿನ್ನದೇ ಸು ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ ”

“ ಚಿಕ್ಕಿಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಇಬ್ಬರೂ ಅತ್ತಿಗೆ ಯರು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದುಲಾರಿ ಸ್ವಯಂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾಳೆ ಆಗೇನು ಹೇಳುವಿ ? ”

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ನಿಶ್ಚಯಾತ್ಮಕ ನುಡಿ ಕೇಳಿ ಕೇಶವನ ಮೋರೆ ಒಣಗಿ ಹೋಯಿತು ಅವನು ಭಯಕಂಪಿತನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು “ ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ದಾರಿ ಇಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣಾ ದುಲಾರಿಯೊಡನೆ ನಿನ್ನ ವಿವಾಹವಾಗ ಬೇಕು ಅದರಿಂದ ಆಕೆ ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗುತ್ತಾಳೆ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರೀತಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವಂತಹದಲ್ಲ ”

ಶಾಂತತೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಮಾತಾಡಿದನು “ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ದುಲಾರಿಯನ್ನು ದುಃಖಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲ ಒಂದು ವೇಳೆ ನನ್ನಿಂದ ದುಲಾರಿಗೆ ದುಃಖವಾದರೆ-ನನ್ನ ಪ್ರೇಮ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ ” ತುಸು ತಡೆದು ಪುನಃ ನುಡಿದನು “ ಕೇಶವಾ, ಇದನ್ನೂ ನಾನು ಹೇಳಬಿಡುತ್ತೇನೆ ನೀನು ದುಲಾರಿಯ ಸ್ವಾಮಿಯಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮ ಪೆಚ್ಚಾಗುವದಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅದು ಎಂದೂ ಕಡಮೆಯಾಗ ಲಾರದು ” ಕೇಶವನು ಸುಮ್ಮನಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಳಿದನು “ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೆ? ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆ ಎನಿಸದೇ ? ”

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ ಆದರೆ ಕೇಶವ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವದು ಬೇರೊಂದು, ಒಂದು ಆಟ ಮುಗಿದಿತೋ, ಇಲ್ಲವೋ, ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಯುವತಿಯ ಮನನೋಯಿಸುವ ಆಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲಿದ ಅವನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಂದನು “ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಹುಚ್ಚು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೀರಿ.”

ತುಸು ವೇಳೆ ಹಾಗೇ ಕುಳಿತು ಅವರು ಎದ್ದಾಗ ಇಬ್ಬರೂ ಚಿಂತೆ-ದುಃಖಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲರಾಗಿದ್ದರು.

(೨೮)

ಮೂರು ಪ್ರಹರವಾಗಿರಬಹುದು ಕೃಪಾಶಂಕರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಕೋಲಾಹಲ ನಡೆದುಹೋಗಿದ್ದಿತು. ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದಿದೆ ಸೇವಕರ ಕಾಲುಗಳೇನೂ ನಿಂತಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಬಾಬುಗಳ ಲಗ್ನದ ಖುಶಿ-ಇನಾಮುಗಳ ಲೋಭ, ಉತ್ಸವ ಮತ್ತು ಉತ್ಸಾಹ ಎಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೊಂದು ಮದವೇರಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಸಡಗರ ನಡೆದಿದೆ ಬಾಗಿಲದಲ್ಲಿ ಜೋಡು ಕುದುರೆ ಬಂದು ನಿಂತಿವೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದ ಆನೆ ಸಹ ಬಂದಿದೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಂಬಾರಿ ಹೇರಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ಒಂದು ಬದಿಗೆ ವರನ ಮೋಟರು ಗರುಡನಂತೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಸಿಂಗಾರವಾಗಿ ನಿಂತು ಕೊಂಡಿದೆ. ಮಧುರದನಿ ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದೆ

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಕೃಪಾಶಂಕರನು ಒಂದು ಮೋಟರಿನಿಂದ ಇಳಿದನು. ಎದುರಿಗೆ ಬಂದ ಸೇವಕರನ್ನು ಬಿರಬಿರನೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ಹೇಳಿದನು ‘ ನಾಗಸ್ವರ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಬಿಡು ಇದು ನೋಡು. ನಾನು ತಿರುಗಿ ಹೇಳುವವರೆಗೆ ಬಾರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ’

ತಾನಿನಿಂದ ತಾನೇತಾನಾದ ನಾಗಸ್ವರ, ನಿಂತುಹೋಯಿತು

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಬೈರಕಖಾನೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದನು ಅಲ್ಲಿ ಬಾಸಿಂಗ ವಸ್ತ್ರಗಳು, ಆಭರಣಗಳು ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಗುಮಾಸ್ತರ ಎದುರಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗವೆ

ಹುಬ್ಬುಗಂಟೆಕ್ಕೆ ಕೃಪಾಶಂಕರ ನುಡಿದನು “ ಇದೆಲ್ಲ ಏನು ? ನಾನು ನಿಮಗೆ ಚೀಟಿ ಕಳಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲ ! ”

ಮುದುಕ ಗುಮಾಸ್ತ ಗೋವಿಂದನು ಚಾಳೀಸು ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಹೇಳಿದನು “ ತಮ್ಮ ಚೀಟಿ ಹಿಂದಿಸಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇವೆಲ್ಲ ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು ”

“ ಈ ಆನೆ-ಕುದುರೆ ಎಲ್ಲಾ ? ”

“ ಈಗಲೇ ಇವುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕಳಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದೆ ಆದರೆ ಇದು . . . ” ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡುವ ಸಾಹಸ ಗೋವಿಂದನಿಗಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ ಈಗ ಇಷ್ಟೇ ತಿಳಿದರ ಸಾಕು. ಸದ್ಯ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವದಿಲ್ಲ ”
 ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಕೃಪಾಶಂಕರ ಒಳಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು

ಕೃಪಾಶಂಕರನನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಓರ್ವ ವಯಸ್ಕ ಸ್ತ್ರೀಯು-
 ಯಾರೋ ದೂರಿನ ಅಬಚಿ-ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ವ್ಯಗ್ರತೆಯಿಂದ ನುಡಿದಳು
 “ ಇಡೀ ದಿನ ಎಲ್ಲಿದ್ದೆಯಪ್ಪ ನಾನು ಚಿಂತೆ ಮಾಡಿ-ಮಾಡಿ ಸತ್ತುಹೋದೆ.
 ನನ್ನ ಮಗು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದೀತು? ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾನು
 ನಾನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿದೆ, ಪುರೋಹಿತರು ಹಾದಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೂ
 ನಿನ್ನ ಸುದ್ದಿ ಇಲ್ಲ! ಅಪ್ಪನ ಮಾರಿ ಒಣಗಿಹೋಗಿದೆಯಲ್ಲ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ
 ಕಾರ್ಯವಿರುವಾಗ ಹೀಗೇನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ ಮಗು? ನೀನು ಇಡೀ ದಿನ
 ನೀರು ಸಹ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ” ಮದುವೆಗಂದು
 ನರದ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ನಿಶೇಷ ಸಂಬಂಧದ ನಾತೆಯಿಂದ ಈಕೆ ದೂರಿನವಳು
 ಆದರೆ ಮಾತುಕತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಮೇಲಿಂದ ನೋಡಿದರ ನಿಜವಾದ
 ಅಬಚಿಯೇ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಕೃಪಾಶಂಕರನ ತಾಯಿ ಒಂದು ವೇಳೆ ಜೀವ
 ದಿಂದಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಸಹ ದೂರವಿರಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು ಈಕೆಯ ರೀತಿಗೆ.

“ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಡುವಂತಿಲ್ಲ ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಿಕಳಿ
 ಸಿದ್ದೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೇನು ಕೇಳಬೇಕಾದದ್ದು? ”

ಅಬಚಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತ ಕೇಳಿದಳು “ ಏನಪ್ಪ ನಿನ್ನ ಮಾತು.
 ಇದೇನು ಹುಡುಗಾಟವೇ ? ನಾನು ಎಲ್ಲರಂತೆ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಗಂಟುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು
 ಬಂದಾಕೆ ಅಲ್ಲ. ಅಕ್ಕ ಸಾಯುವ ಮುಂದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಸಿ
 ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ ಆಗೇನೋ ನೀನು ಸಣ್ಣವನು, ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಪ್ಪ,—
 ನನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದು ಹೇಳಿದ್ದಳು “ ಸೀತಾ, ನಾನು ಹೊರಟೆ ನೀನು ಕೂಸನ್ನು
 ನೋಡಿಕೋ ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಯಾರೂ ಅವನಿಗಿಲ್ಲ.” ನಾನು ಕೇಳಬಾರ
 ದೇನಪ್ಪ? ನನಗೆ ಚಿಂತೆ ಇರದೇ ಹೋಳಿಗೆ ತಿನ್ನಬಂದವರು ಚಿಂತಿ
 ಸುವರೇ? ” ಮೃದುವಾಗಿ ಕೃಪಾಶಂಕರನ ಕಿವಿಯ ಒಳಿ ಹೇಳಲಾರಂಭಿ
 ಸಿದಳು “ ಹೆಚ್ಚೇನು ಹೇಳಲಿ ಮಗು? ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
 ಒಂದೆರಡು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಬಂದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ
 ಒಂದೆರಡು ಪದಾರ್ಥ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ನಿನಗೇನು ಹೇಳಲಿ? ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ

ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಲ್ಲರ ಸಂದುಕ ವೆಟ್ಟಿಗೆ ತೆರೆದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಈಡಾಡಿ ನೋಡಬೇಕೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಬೇಡ ಇಂಥ ಒಂದೆರಡು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗಾಗಿ, ಯಾರ ಮೇಲೆ ಅಸವಾದ ಹೊರಿಸುವದೇಕೆ ? ಸುಮ್ಮನಿರುವದೇ ಸರಿ ”

ತಾಯಿಯ ಮರಣ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೃಪಾಶಂಕರ ಸಣ್ಣವಸ್ತುವನ್ನೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಸೀತಾ ಅಬಚಿಯು ಆಗ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಅವನು ಆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಏನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ ಇದು ಪ್ರಸಂಗವಲ್ಲ ಅಬಚಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಅವನು ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ಮೊದಲೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬಕ್ಕೆ ಯಾರೋ ಸೋದರತ್ತೆ ಪ್ರವಿಷ್ಟಳಾದಳು

ಈ ಕೆ ಕೃಪಾಶಂಕರನ ಅಜ್ಜಿಯ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಗಳ ತಂಗಿಯ ಮಗಳು ಹೀಗಾಗಿ ಸೋದರತ್ತೆ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿ ನೋಡಿದರೆ ಅಬಚಿಗಿಂತ ತುಸು ಸನಿಯದಾಕೆ

ಸೀತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಉರಿಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿ, ಪುನಃ ಕೃಪಾಶಂಕರನ ಕಡೆಗೆ ಬೇಸರಗೂಂಡ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀರಿ ಮಾತಾಡಿದಳು “ ಎಲ್ಲದ್ದೆಯಷ್ಟು ಮಗನೇ ಇಡೀ ದಿನ ನಾನು ಕಲ್ಲು ಬಡಿದಂತೆ ಕೂತು ದೇವರಿಗೆ ಬೇಡಿ ಕೊಂಡಿ ಹೇಳಿಪ್ಪ, ಪ್ರಕೃತಿ ನೆಟ್ಟಗೇ ? ”

ಸೀತಮ್ಮ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಬಂದು ಶ್ಲೇಷ ವಿಶ್ರಿತವಾಗಿ ಅಂದಳು. “ ಇಡೀ ದಿನ ಸ್ನಾನವಿಲ್ಲ, ಊಟವಿಲ್ಲ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರ ಪ್ರಕೃತಿ ಹೇಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀತು ! ಇದೇನು ಕೇಳುತ್ತೀಯೆ ಅಕ್ಕ, ನೂರಾರು ಮಾತಿಗೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅವನಿಗುಂಟೇ ? ನಡೆಯಿಷ್ಟು, ನನ್ನ ಕೊಟ್ಟಿ ಯಲ್ಲಿ ತುಸು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತಕ್ಕೊ ನಾನು ಜಲ-ಪಾನ ಶರುತ್ತೇನೆ ’

ಅತ್ತೆ ಕಿಡಿ-ಕಿಡಿ ಅದಳು “ ನೋಡು ಸೀತಾ, ನೀನು ನೋಡಿದರೆ ಏನೋ ದೂರನ ಸಂಬಂಧ ಎಲ್ಲಾ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ನಡುವೆ ಒರುವದು ಒಳಿ ತಲ್ಲ ಏನೋ ಕರೆಸಿದ್ದೇವೆ ಕೆಲಸವಾದ ಮೇಲೆ ಕಳಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ ಎಷ್ಟು ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧವೋ ಅಷ್ಟೇ ರೀತಿಯಿಂದಿರು ’ ”

ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸೀತಮ್ಮನ ಒಣಗಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂಥ ನೀಳ ಶರೀರ ಇನ್ನಷ್ಟು ನೀಳವಾಯಿತು ಕಣ್ಣು ಕೆಕ್ಕರಿಸಿ ಆಡಿದಳು. “ನಾನು ದೂರಿನಾಕೆಯೇ ?

ಅತ್ತೆ ಶಾಂತದೃಷ್ಟಿ ಕೃಪಾಶಂಕರನ ಕಡೆಗಿಟ್ಟು ಅಂದಳು “ಮತ್ತೆ ? ಅಬಚಿ ದೂರಿನಾಕೆ ಅಲ್ಲದೇ ಮತ್ತೇನು ? ಹೇಳು ನೀನೇನು ಪ್ಯಾರೇಶಂಕರರ ನಾದಿ ನಿಯೋ ಎಲೋ ದೂರ”

ಪ್ಯಾರೇಶಂಕರ ಕೃಪಾಶಂಕರನ ತಂದೆ

ಅತ್ತೆಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅಬಚಿಯು ಕ್ರೋಧ ಉಮ್ಮಳಿಸಿ ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲೆಗೆವಿದಂತಾಯಿತು “ನಾನಂತೂ ದೂರಿನಾಕೆ ನೀನು ಗೂಟ್ರಿ (ಗೋತ್ರ) ಯನಳೇ ? ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಅಬಚಿ ವಿಚಿತ್ರ ಭಾವ ಭಂಗಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು ಕೃಪಾಶಂಕರನು ಬೇಸರಗೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಗೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿದನು

ತನ್ನ ಮಾನಸಿಕ ಅನಸ್ಥೆಯಿಂದ ಇವರ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಲು ಅವನಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಸ್ವಸಂಗ ಸಭೃತೆಯ ಸೀಮೆ ಮೀರುವದೆಂದು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಕೃಪಾಶಂಕರ ಕೂಗಿದನು “ಅಕ್ಕಾ, ಅಕ್ಕಾ”

ಒರ್ವ ವಿಧವೆ ಹೂರಬಂದಳು. ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದರ ವೇಲೆ ಬಂತು ನಿಂತಳು

“ಯಾವಾಗ ಬಂದೆ ಕೃಪಾ ? ಎನು ಮಾತು, ಎನು ಕತೆ ? ಇಡೀ ದಿನ . . .”

ನಡುವೆ ಮಾತಾಡಿದನು “ಅವೆಲ್ಲ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಈಗ ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರ ಅತ್ತೆ-ಅಬಚಿಯರನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸು ವ್ಯರ್ಥ ಮಾತು ಬಿಡಿಸಿ ಒಗಟವಾಡುವದನ್ನು ಕೇಳಲು ನನಗೆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಇಲ್ಲ ”

ನೀತಮ್ಮ ಕೃಪಾಶಂಕರನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಆ ಹುಡುಗಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಆರ್ಥವ್ಯಂಜಕ ಕಟಾಕ್ಷ ಬೀರಿ ನುಡಿದಳು. “ವಿಚನಮ್ಮಾ ! ಸಾವೇನು ದೃಷ್ಟಾಂತವರು ಹುಡುಗ ಇಡಿ ದಿನ ತಿರುಗಿ ಬೇಸತ್ತು ಒಂದಿದ್ದಾನೆ ನಾವು ಬೇವ ತಿನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದೇವೆ

ಅತ್ತೆ ತನ್ನ ಭಾರಿಯಾದ ಶರೀರ ಸಂಭಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂಗಿನ ದನಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು. “ತಿನ್ನು ಲಿಕ್ಕೇ ಹುಡುಗ ತಟ್ಟಿ ತಟ್ಟಿ ಫೂರಿ ಮಾಡಿ

ಸಿಟ್ಟಿದ್ದನಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಂಡೇ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ ನೀನು ದೂರಿನಾಕೆ ”

“ತಿರುಗಿ ದೂರಿನಾಕೆಯೇ!” ಸೀತಮ್ಮನ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣು ಹುಲಿಯ ಕಣ್ಣಾದವು

ಶೀತಲಾ-ಎಂದರೆ ಆ ವಿಧವೆ ಅಕ್ಕ ಸೀತಮ್ಮನನ್ನು ಪುನಃ ಮಾತಾಡ ಗೊಡವೇ ಅಂದಳು “ಅಬಚೀ, ನೀವು ವೃಥಾ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರವ್ವಾ. ಅಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೇ ಮನೆಯಿಂದ ಪೂರಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಲಕ್ಷಿಸದಿರುವಿರಿ ”

ಈ ತರದ ಹಜ್ಜಿ ಕೊಂಡಾಡಿದ ಮಾತಿನಿಂದ ಅಬಚಿ ಕರಗಿಹೋದಳು ಅಧಿಕಾರದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅತ್ತೆಯ ಸಂಗಡ ಜಗಳವಾದದ್ದು ಶೀತಲಾಸ ಮಾತು ಅಬಚಿಯಂತಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು ವಿಜಯದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ದೃಷ್ಟಿ ಅತ್ತೆಯ ಕಡೆಗಿಟ್ಟು ಅಂದಳು “ಎಳ್ಳೇ ನೆನಪು ಕೂಚ್ಚಿ ಹುಡುಗೀ ಈ ವೃಥಾ ಮಾತಿನಿಂದ ನನಗೇನು? ನಾನೂ ಹೊರಟೆ ” ಎಂದವಳೇ ಅಡಿಗೇ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು

ಹತಾಶಳಾಗತೊಡಗಿದ ಅತ್ತೆಗೆ ಶೀತಲಾ ನುಡಿದಳು “ಅತ್ತೆಯನ್ನಾ ನಿನಗೆ ಉಳಿದ ಕೆಲಸ ನೀಗುವದಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಕೂಟಡಿ ಹಾಗೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿ ದ್ದೇನೆ ತುಮೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೂತಿರು. ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾನು ಈಗಲೇ ಬಂದ ”

ಸೀತಮ್ಮನಿಗಿಂತ ತನಗೊಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ದೊರೆಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅತ್ತೆ ಮನಸ್ಸು ಹೆಗುರವಾಯಿತು ಮುಖ ಹಿಗ್ಗಿತು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಾ ಪನ್ನಳಾಗಲು ಆಕೆ ತಡಮಾಡದೇ ಶೀತಲಾಸ ಕೊಟಡಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಅಬಚಿ ಮತ್ತು ಅತ್ತೆ ಇವರಿಬ್ಬರು ಹೋದನಂತರ ಶೀತಲಾ ನುಡಿದಳು “ಈಗಾದರೂ ಹೇಳವ್ವ ಇಡೀ ದಿನ ಎಲ್ಲದ್ದೆ? ಮತ್ತು ಮೆರವಣಿಗೆ ಇಂದು ಯಾಕೆ ಹೂರಡುವದಿಲ್ಲ?”

“ಅಕ್ಕ ಎವೆಲ್ಲ ಮಾತು ನಿನಗೆ ಸಾಸಕಾಶ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಈಗ ಸಮಯ ನಿಲ್ಲ ಇನ್ನು ಅನಂತ ಬರಬಹುದು, ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಬೇಕು. ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದದ್ದು ತುಮೆ ಜಲ-ಪಾನ ಮಾಡಲೆಂದು, ಆದರೇನು? ಇಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಪೀಡೆ ”

“హాగాదరే నన్న కేటడియల్లి తును కూతిరు. నాను ఈగలే జలపానస వ్యవస్థే మాడి తరుత్తేనే.”

“అల్ల నాను ఆకే కేటడియల్లిరుత్తేనే అల్లగే నీను బా” ఘోగు ఘోగుత్త నుడిద “యారిందలదరు గుమాస్తరిగి దళి కళిసు, అనంత బందర ఇత్త కళిసబేకేందు”

కృపాశంకర మేల్ల మేల్లనే కేటడిగే బందను శీతలా ఒందు తట్టియల్లి జలపాన తందళు కుడిదు ముగిసిద్దనో ఇల్లవో, ఓవ సవక ఒందు హళిదను “అనంతబాబు ఒందిద్దార”

“ఇల్లిగే కరదుకొండు బా”

కృపాశంకరన మనదల్లి ఈగ ప్రశంక కంపనవాగుతిద్దితు. అనంతసిగి సను హేళకంబుదు అవసిగ సత్తితరాగిరల్లి హళువ దారు హళిగే” ఈ వివాహ సాధ్యుల్లవందు, అనంత ఒందే బిట్టి. కృపాశంకర ఒద్దునితు స్వాగతించను కృపిడిదు బరిగిద్ద జమ వానస మేలే కుళిరించను

ఒందు క్షణ మాత్ర ఒబ్బరు ఒబ్బరన్ను నోడుత్తిద్దరు యారిందలూ మాతిగే మదలంగల్లి. అష్టరల్లి అనంత నుడిద ఇదలనయ్యా’ ఇందు ఇష్టుండు బేదలసిన్సవళి? యాకొల వోలర బ ఉచ హాగద? ననగే తక్కు కరిసిద్దు”

ఈగ కృపాశంకరన ధ్యానభంగవాయితేనో? తడి-తడిదు మాత్రదలారంభించను “అణ్ణా, అదన్ను హళువదు బకు కష్టకర వాగిదే ఆదర హళదచురతు గత్యంతరవిల్లి.” ఇష్టు మాత్ర హళి కృపాశంకర శున్నునాదను మత్తు అనంతన మోగవన్నీ దిట్టి సత్తు కుళితుబిట్టిను

అనంతను భయందింద కేళిదను “ఏను విషయ? బేగ హేళు”

కృపాశంకర తలె కేరెదుకేళుత్త కేళగే మోలర మాడి నుడి దను “అణ్ణా, ఈ వివాహ ఆగువంకిల్లి” ముందే అవసిగే మాతాడ ఒరల్లి

ಅನಂತನಿಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದೇನೋ ತಪ್ಪು ನುಡಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನು ಕೇಳಿದನು “ಏನಂದೆ ಕೃವಾ ? ವಿವಾಹ ಮಂದಿನ ಮಾತು ಮುಗಿಸಲು ಶಕ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ

ದೊರೆತ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಪಾಶಂಕರನೂ ಕಡೆಗೇನು ಹೇಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೇಳದೇ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ ಅವನಾದರೂ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಅವನು ಹೇಳಿದನು “ಅಣ್ಣಾ, ಇಂದು ಎರಡು ಪ್ರಹರಣಗಳಿರಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನಾವಾಸ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಮಾಲತಿಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕೆಲವು ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿವಾಹವಾಗುವದು ಎಂದಿಗೂ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ

“ಆದೇನು?”

ಅವನು ಹೇಳಿದುದೇನಂದರೆ ಮಾಲತಿ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಅಕ್ಕ ಇವರು ರಾಮರತನರ ಮಕ್ಕಳು ನಿಜ ಆದರೆ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರಲ್ಲ. ಪಂಡಿತ ರಾಮರತನರು ತಮ್ಮ ಹಂಡತಿ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಜೋಪಾನ ಮಾಡಲೆಂದು ದೂರ ಸಂಬಂಧದ, ಓರ್ವ ವಿಧವಯಸ್ಸು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆಸಿದರು ನಂತರ ಆಕೆಯಿಂದ ಮಾಲತಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ ರಾಮರತನರು ಸಾಯುವಾಗ ತಮ್ಮ ಎರಡೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಯಾರೋ ಮಿತ್ರನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಆ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ರಾಮರತನರ ಹೆಂಡತಿ ಅಣ್ಣ, ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಹುಡುಗಿಯರ ಮಾವನಂತೆ ನಟನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು ” ಇಷ್ಟು ನುಡಿದು ಕೃವಾ ಸುಮ್ಮನಾದನು ತುಸು ವೇಳೆ ಇಬ್ಬರೂ ಮಾನವಾಗಿದ್ದರು. ನಂತರ ಪುನಃ ಕೃಪಾಶಂಕರ ನುಡಿದನು “ಈಗ ನೀನೇ ಹೇಳು ಅಣ್ಣಾ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಾವಿರಬೇಕು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಬಟ್ಟು ಸಾಗುವಂತಿಲ್ಲ ಮಾನ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ನಾವು ಮೆರಗಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವದಿಲ್ಲ ಪಂಕ್ತಿಗಂತೂ ಬರುವದೇ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕನೋಜಿಗಳಾರೂ ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಸುಳಿಯಲಾರರು.”

ಅನಂತ ಮಾನದಿಂದಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನಿಗನಿಸಿದುದೇನಂದರೆ ಅವನು ಕುಳಿತ ಭೂಮಿ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿರುವದೇನೋ ? ಎಂದು ಭಾವನೆಯಾಯಿತು. ಒಂದು ನೀಳವಾದ ಉಸಿರುಗರೆದು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು.

ಕೃಪಾಶಂಕರನು ಅನಂತನಿಗೆ ತಡೆಯುವಂತೆ ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದನು ಅಣ್ಣಾ. ದುಃಖಿಸಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ನಾನು ಮಾವನಿಗೆ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಸುವನೆಂದು, ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನನಗೆ ನಿರುಪ್ಪಾಯವಾಗಿದೆ ನಾನು ಮಾಲತಿಯ ರೂಪ-ಗುಣ ಶೀಲಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ಮರುಗುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಅಕೆಯನ್ನು ಮರೆಯಲಾರೆ ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿಯ ವಾಸ ”

“ಕಲ್ಲೂ ಮಾಗ ಏನು ಹೇಳಿದನೋ ಅದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಣಗಳಿವೆಯೋ? ಅಥವಾ ಏನೋ ಹಾರಿಕೆ ಸುದ್ದಿಯೋ?”

“ಅವನು ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ ಹೇಳುವವನಿದ್ದ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ನಾನು ಅಡಿಲ್ಲ ”

“ಏನದು ?” ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು ಅನಂತ

“ಅವನು ಹೇಳಿದ. ಮಾಲತಿಯ ತಾಯಿ ಆ ವಿಧವೆ, ಯಾವುದೋ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ನನಗೆ ಅವನ ಮಾತಿನ ಭರವಸೆ ಎಸಿಸಲಿಲ್ಲ ನಾನೂ ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಗುಪ್ತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಂಡೆವು ಅಲ್ಲಿ ಆ ವಿಧವೆ ವೇಶ್ಯೆಯಾಗಿ ಇರುವುದು ನಿಜ ”

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅನಂತನಿಗೆನಿಸಿತು, ಯಾರೋ ಚೂರಿಯಿಂದ ಹೃದಯವನ್ನು ಇರಿಯುತ್ತಾರೆ ಎರಡು ಕೃಗಳಿಂದ ತಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಗವಿದಂತಾಯಿತು ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಗಿರಿ ಗಿರಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು ಕೃಪಾಶಂಕರನೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು. ತುಸು ವೇಳೆ ಹಾಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದು, ಅನಂತ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಎದ್ದುನಿಂತು ಒಣಗಿದ ಕಂಠದಿಂದ ನುಡಿದನು “ಒಳ್ಳೇದು ಹೋಗುವಾ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಿರಬಹುದು. ಹೋಗಿ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೊಟಡಿಯಿಂದ ಹೊರ ನಡೆದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಕಾಲುಗಳು ಸಂಜ್ಞಾ ಶೂನ್ಯನೇನೋ ಇವನು, ಎಂಬಂತೆ ಜೆಜ್ಜಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದವು ಯಾರೋ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ದೂಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೇನೋ?

(౨౯)

ఆగ సంధ్యాకాలద ఎకు గంటియాగిత్తు కేశవన మనీయల్లి ఆనందోత్సవ నడదిదే బాగిలల్లి నాగస్వర అంగళదల్లి చటుల గార్తీయర గీత, ఇన్ను తుసు వేళిగే వర బరుత్తానే ద్వారపుజయ సిద్ధతి పూర్ణ వాగిదే

కేశవను రామకలియ కేటడియల్లి కుళితీద్దను ఆవను మూతాడవ కడిగే కృపాశంకర అణ్ణ నన్ను యాతక్కే కరసిరబచుదు? ఇన్నో అణ్ణ బరలిల్లి

రామకలి హళిదకు “ఆవన సీవక బందిద్దు ఏనో అగత్త కేలసక్కే బీగ బరబీకందు హళిదను ఈగ బందారు ”

అష్టరల్లియ అనంత వ్రవేరిసివను అనంతన మోర బాడి హోగిద్దితు ఆవను హాసిగయల్లి టురుళికోండ రితియందర మన ఎల్ల ముగిసి బందవరంతే

కేశవను వ్యగ్రతీయింద కళిదను “ఎను అన్నా, నిన్న మోరే పక బాడిదే? కృపా ఏతక్క కరసిద్దు ”

అనంత-ఇన్నమ్మ మోర ముదురి తలీ మోల కృ ఇడత్త నుడి దను “దుడ వట్టయితు, కేశవ, మోగు కూరియందంతాయితు “అం, ఎనాయిత?” రామకలి భయందింద కేశిదకు

అనంత తడి తడిమ నుడిద “కృపాశంకర లగ్న మూడికోళ్ళు వదిల్ల ” ముందిన మాతు హళలు ఆవసిగి శక్తి సాలలిల్ల యారుః ఆవన బాయిగి బీగ హాకిదంతాగిద్దితు

“లగ్న మూడికోళ్ళు వదిల్లవే? అదేకే?” రామకలి కేశిదకు

అనంత సావకాశ హళిదను “కృపాశంకర హళువదేనేందర మాలతి విధనా పుక్తి నిన్న మత్త మాలతిగే తందే ఒబ్బు సీజ ఆదరే తాయందిరు బీరేబీరే. నిన్న తాయ సత్త మోలే, నిమ్మన్న దూర సంబంధద ఓవ విధవేయన్ను నిన్న బోసానక్కే ఇట్టినంతర

ಆಕೆಯಿಂದ ಮಾಲತಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ ಸಾಯುವ ಮುಂಚೆ ತನ್ನೋರ್ವ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ನಿಮ್ಮ ತಾಯ್ತಾಯಿ ಅವನಿಗೆ ಅಣ್ಣ, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ನಿಮ್ಮ ಮಾವನಂತೆ ನಟನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು ”

ಕೇಶವ ತುಸು ಉತ್ಸಾಹಿತನಾಗಿ ನುಡಿದ “ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೃಪಾ ಹೇಳಿದನೋ?”

“ಹಾಂ ಅವನು ಮತ್ತೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವನಿರುವುದು ಬೇಡವೋ? ಸಮಾಜದಂತೆ ಸಾಗುವದೇ ಸರಿ ”

“ಎಂದರೆ ಸಮಾಜ ಭಯದಿಂದ ಅವನು ಮಾಲತಿಯೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾಗುವದಿಲ್ಲ ”

“ಅರ್ಥಾತ್, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಈಗ ಮಾಲತಿಯ ಸ್ಥಾನ ಯಾವುದು?”

ಅನಂತನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೇಶವ ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದನು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಿಡಿ ಉದುರುವವೇನೋ ಎನಿಸಿತು ಮಾತುಡಿದನು “ಇದರ ಅರ್ಥವೆಂದರೆ-ಇಷ್ಟೇ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಲತಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಣ್ಣ, ಇದು ಸರಳ ಮಾತಲ್ಲ ಮನೆಯ ನಡುವೆ ಗೋಡೆ ಬಿದ್ದೀತು. ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಸಮಾಜದ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾದ ನೀನು, ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಗೆ ಮಾಲತಿಯ ಕೃ ಹಿಡಿದ ನಾನು ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ”

ದುಃಖದಿಂದ ಅನಂತ ಹೇಳಿದ. “ಕೇಶವಾ, ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ಹಾಗುಂಟೇ? ನಿನ್ನನ್ನು ಕಷ್ಟಪಡಿಸುವುದು ಅನುಚಿತವೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ ”

ಕೇಶವ ಬೇಸರದಿಂದ ಅಂದನು “ನಾನು ದುಃಖಿಯೋ ಆಗಲಾರೆ, ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಕೊಳೆತ ಸಮಾಜದ ವಿಚ್ಛಾನದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ ಕೇಳಲಾರೆ. ಏನು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತಿಳಿಯುವದೋ, ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ನಾನು ಹೊರಟೆ ”

“ಆದರೆ ನಿಲ್ಲಿ,” ರಾಮಕಲಿ ಕಣ್ಣೀರ್ಗರೆಯುತ್ತ ಅಂದಳು. “ಇದರಲ್ಲಿ ನೀವು ಅಷ್ಟು ಅಸಮಧಾನ ಹೊಂದುವ ಕಾರಣವೇನು? ಸಮಾಜದ ರೀತಿನಡತೆಯಂತೆ ಇರಲೇಬೇಕಾಗುವುದು, ಇದು ಅವರವರ ಹಣೇ ಬರಹ.

ಮಾಲತಿಯ ಬರಹಕ್ಕೆ ನೀವೇನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ಯಾಕೆ ನನಗೇನು ಮಾಲತಿಯ ಕಲಂಕವಿಲ್ಲವೇ?”

‘ಅತ್ತಿಗೆ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆದುಬಂದಿರುವದೋ ಅದನ್ನು ಬಿಡು ಉಚಿತ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೇಳು ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಿ, ಅಣ್ಣ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ, ಅದರಂತೆ ಮಾಲತಿಯೊಡನೆ ನನ್ನ ಲಗ್ನವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು, ಈಗ ಈ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು ಹೀಗಾಗಿದ್ದರೆ?”

“ಆದರೆ ಕಂಡೂ-ಕಂಡು ಯಾರು ನೋಡದ ವಾಯಸ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ?”

“ನೀನೇನೋ ನಿನ್ನ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ನೋಡ ಕೂಡಗೂಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಆದರೆ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತುಸು ತಡೆದು ವುನಃ ನುಡಿದನು “ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಅತ್ತಿಗೆ ವನೆಯಲ್ಲರಗೊಡಿಸಬಹುದು, ಬೇಡಾದರ ಒಗತ್ತು ಬಿದ್ದಿರುವದಲ್ಲ”

‘ಹಾಂ- ಅಷ್ಟು ಕೋಪ ಬೇಡ ಬಾರಿ ಕೋಪದಿಂದ ಕಾರ್ಯವೇನು ಆದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ ತುಸು ಶಾಂತರಾಗಿರಿ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಕಳೆಯಲಿ ತಿರುಗಿ ನೀವು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ” ನಂತರ ನೀಳವಾದುದೊಂದು ಉಸಿರು ಗರೆದು, ರಾಮಕಲಿ ಅಂದಳು “ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಯಾರಿಗೂ ಮೋರೆ ತೋರಿಸುವಂತಾಗಲಿಲ್ಲ, ಅಂಗಳ ತುಂಬ ಹಂಗಸರು ಸೇರಿದಿದ್ದರ ಯಾವ ಮೋರೆಯಿಂದ ಅವರ ಒಳಗ ಹೋಗಲಿ? ಲಗ್ನ ನಿಂತಿತೆಂದು ಹೇಗ ಹೇಳಲಿ? ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡದಿಂದ ಮಳೆ ಸುರಿಯುವಂತೆ ನೀರು ಸುರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು

ಕೇಶವನೂ ಬಂದೂದಗದ ಸಂಕಟದಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲನಾದನು. ಮೆಲ್ಲನ ಅನನೂ ಹೊರಟು ಹೋದನು

ಅನಂತನು ಶೂನ್ಯದ್ರಿಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಾಮಕಲಿಗೆ ನುಡಿದ “ನೀನು ಹೋಗಿ ಹೇಳಬಿಡು, ಲಗ್ನ ನಿಂತಿತು ಎನು ರಾಮಕಲಿ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳ ತಳಮಳ ಗೊಂಡಳು. ಆಕೆಗೇನೂ ಹಾದಿಯೇ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಏರಿಸಿದ ಪಾತ್ರೆ ಇಳಿಸುವಂತೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಸಾವಕಾಶ ಹೊರಗೇನೋ ಬಂದಳು, ಆದರೆ ತಾನು ಎಲ್ಲಿ ಹೂರಬಿದ್ದೇನೆ? ಎಂಬುದು ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ ತಾನೇನು ಮನುಷ್ಯಳೋ ಅಥವಾ ಓಡಾಡುವ ಒಂದು ಗೊಂಚೆಯೋ?”

ಹೇಗೋ ಸಾಗಿದ್ದಳು ಮಾತ್ರ ಅನಂತನು, ಆ ಕೊಟಡಿೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಿಲ್ಲದೇ ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ತಾನು ಒಂದು ಅಂಧಕಾರ ಗರ್ತದಲ್ಲಿ ಜಾರುತ್ತಿರುವೆ ಇನ್ನೂ ತಳ ಕಾಣದಾಗಿದೆ ಒಂದಾವುದೋ ಮಹಾ ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆರತು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಭಾಸವಾಗತೊಡಗಿತು.

(೩೦)

ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಕೇಶವನಿಗೆ, ಮಾಲತಿಯ ತಾಯಿ ವಿಧವೆ ಚೌಕಿ ನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು ಅದರಿಂದ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿಯೇ ಕೇಶವನು ವಧ್ಯಗೊಂಡನು. ಕಣ್ಣಿಗೇನೂ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮಗ್ಗುಲಿನಿಂದ ಆ ಮಗ್ಗುಲದ ಕೂಡಲೇ ಹೊಸ-ಹೊಸ ವಿಚಾರ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು “ಆ ವಿಧವೆ ಇನ್ನೂ ಚೌಕಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದೇನು? ಮಾತಿ ಏನಾದರೂ ಅಪವಿತ್ರಳಾಗಬಲ್ಲಳೋ? ಮತ್ತು ಆ ವಿಧವೆಯಾದರೂ ಏನು ತಪ್ಪು? ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಈಗ ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರುವುದೋ, ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೋ, ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅನಾಥ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲು ಇನ್ನಾವುದು? ಗಂಡನು ಮೊದಲು ಅವರನ್ನು ಜಗ್ಗುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಅವರನ್ನು ತನ್ನವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಹಸವಿಲ್ಲ ವುಸಃ ಕೇಶವನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸಿದನು ಆದರೆ ಯಾವ ಚೌಕಿನಲ್ಲಿ ಇರುವಳೆಂದು ಹೇಳುವರೋ, ಆಕೆಯೇ ಮಾಲತಿಯ ತಾಯಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಏನು ಪ್ರಮಾಣ? ಜಗತ್ತೆಂದರೆ ಕಡ್ಡಿ ಒಯಿದು ಗುಡ್ಡ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲದೇ ನಮ್ಮ ಕಾನ್ಯಕುಬ್ಧ ಸಮಾಜವಾದರೂ ಏನು? ಹೋಟೆಲುಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ತಿ ಹೊಡೆಯುವದು, ಬಾಟಲಿ ಕುಡಿಯುವದು, ಅಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಆಸರೆ ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ನೋಡಿದರ ಅತ್ಯಂತ ಧರ್ಮಾತ್ಮರು! ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತೆ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿರಲು, ಮಂದಿಯ ಮನೆಯ ನೋಣ ಜಾಡಿಸಲು ಹೋದಂತೆ, ಇನ್ನು ಆಕೆಯೇ ಮಾಲತಿಯ ತಾಯಿ ಎಂದಾದರೂ, ಏನಾದದ್ದು?” ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಹೊರಳಿದವು ಒಂದು ವೇಳೆ ಆಕೆ ಮಾಲತಿಯ ನಿಜವಾಗಿ ತಾಯಿಯೇ ಆದಳು. ಮತ್ತು ನಾನು ಮಾಲತಿಯೊಡನೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ.

ಹೀಗಾದರೆ ಈ ಸಮಾಜದ ಪುರೋಹಿತರು, ಧರ್ಮಧ್ವಜರು, ಇವರೇನು ಸುಮ್ಮನಿರಬಹುದೇ ? ಅವರು ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇ ಇದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಗೊಡಬಹುದೇ ? ನಾನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೋರೆ ತೋರಿಸಲು ಅಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತೇನೆ ನನ್ನದು ನನಗೇ ಆಣಕಿಸುವಂತಾಗುವದು ಅಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತ್ತಿಗೆ ಮೊದಲೇ ವಿರುದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣ ಮುಂತಾದ ಮಿತ್ರರು ಅವರೂ ಕೂಡ ದಂಡಗಳೆದು ಹುಕ್ಕುತ್ತಾರೆ ” ಪುನಃ ವಿಚಾರಗಳು ಹೊರಳಿದವು ತನ್ನ ಅಧೈರ್ಯವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತ ಅಂದುಕೊಂಡನು “ಇವೆಲ್ಲ ಪುರಾತನ ಸಂಸ್ಕಾರ, ಬಿಡಬೇಕೆಂದರೂ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಳರಂತೆ ಒಳಸೇರುತ್ತವ ಒಂದು ವೇಳೆ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯುವಾ ಆಕೆ ಮಾಲತಿಯ ತಾಯಿ ಸಿಜ ವೇಶ್ಯಾ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ, ಸಮಾಜದ ಚನರು ಆಕೆಯನ್ನು ತಂದು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ, ನನ್ನ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಲೆಳಸುತ್ತಾರೆ, ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಒಳ್ಳೆದು ಕಡೆಗೆ ಏನು ಸಿದ್ಧವಾಗುವದು ? ಈ ನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಯಾರು ? ವೇಶ್ಯಾ ಪುತ್ರಿಯೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾಗಬಾರದು, ವಿಧವಾ ಪುತ್ರಿಯೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾಗಬಾರದು, ಇದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದವರು ಯಾರು ? ಇದೇ ಪಾಖಂಡ ಸಮಾಜವಲ್ಲವೇ ? ಒಂದು ವೇಳೆ ಈಕೆಯೊಡನೆ ನಾನು ವಿವಾಹಿತನಾಗಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಮಾಲತಿಯು ಗತಿ ಏನು ? ಇದಲ್ಲವೇ ? ಪೀಠಿ-ಪೀಠಿಯಾಗಿ ವೇಶ್ಯೆಯರು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ, ಅವರ ಚೌಕು ತುಂಬುತ್ತವೆ. ಪಾಪಾಚಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ”

ಕಡಗೆ ಕೇಶವನ ವಿಚಾರಗಳ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಎಲ್ಲ ದೂರಾಯಿತು ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲೊಂದೇನೋ ಬೆಳಕು ಕಾಣಿಸಿತು ಕೂಡಲೇ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಇದನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕು, ಇದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಾದರೂ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗಿದೆ ? ನಾಳೆ ಹೋಗುವೆಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಎಚ್ಚತ್ತು ನೋಡುತ್ತಾನೆ ಆಗಲೇ ಹೊತ್ತೇರಿದೆ ಅವನು ಬೇಗ ಎದ್ದು ಕೈಕಾಲು ಮೋರೆ ತೊಳೆದು ಹೊರಡಲನುವಾದನು.

ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನಾದ ವಿಪಿನನನ್ನು ಶೋಧಿಸತೊಡಗಿದನು ವಿಪಿನನು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ಕೇಶವನ ಸಹಪಾಠಿ ಮತ್ತು ಅಂತರಂಗ ಮಿತ್ರನೂ ಸರಿ ಈಗೇಕೋ ಅವನು ಕಾಲೇಜು

ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು ಆಟಸ್ಸು ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದನು ಆದರೆ ಚಿತ್ರ ಕಲೆಯ ಉತ್ಕರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಆಟಸ್ಸು ಸ್ಕೂಲಿನ ನಿರ್ದೇವ ಮಾಡಲುಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಾಗದೇ, ಯಾವಾಗ ಅವನು ಸಜೀವ ಮಾಡಲುಗಳ ಒದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನೋ, ಆಗ ಕೇಶವನೊಡನೆ ಅವನ ಬಳಕೆ ಕಡಮೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಕೆಂಪು ಪೂರ್ಣವಾಗೇನೂ ನಿಂತಿರಲಿಲ್ಲ, ವಿಪಿನನು ಲಚಾ - ಸಂಕೋಚಗಳಿಂದ ಕೇಶವನ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆದರೆ ಕೇಶವನು ತನ್ನ ಈ ಸೌಂದರ್ಯ ಪಿಸಾಸು ಹಾಡಿತಪ್ಪಿದ ಮಿತ್ರನ ಸೌಂದರ್ಯ ಲಾಲಸೆಯನ್ನು ಕಡಮೆ ಮಾಡಲು ನಡುನಡುವೆ ಒಳ್ಳೆ ಬಾಣಹಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಕಡೆಗೆ ಕಂಡುದೇನೆಂದರೆ ವಿಪಿನ ಆಟಸ್ಕೂಲ ಬಟ್ಟು ಅನೀತಿಯನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾನೆ ಹೀಗಾಗಿ ಕೇಶವ ಅವನ ಹಾದಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅಷ್ಟೇ

ದಾರಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೇಶವನ ಮನಸ್ಸು ಗುಂಗಾಡಂತಾಯಿತು, ಅವನಿಗನಿಸುವದೇನೆಂದರೆ ಇನ್ನು ಪಾಪವು ಇಲ್ಲವಾದಂತೆ, ಈಗ ಆದರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಸಿದ್ಧತೆ, ತುಸು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಮಂತ್ರಘೋಷ ನಡೆದಿರುವಾಗ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪೂರ್ಣವಾಗುವದು ಆ ಮಂಗಲದಿನದ ಕಲ್ಪನಾ ಚಿತ್ರ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಹೋದಂತೆನಿಸಿತು ಒಹ ದಿನಗಳಿಂದ ಸೈಹಭರಿತವೂ ಅಶ್ರುಪೂರಿತವೂ ಆದ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಬಾಡಿದ ಮೊಗವು, ಕೇಶವನ ಒಳಗಂಟಿಗೆ ಮಾರ್ಪಾಟಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ಹೀಗಂದರೆ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಕೆಂಪುಕರಿದ ಮೊಗದ ಸಂತ್ಯಕ್ತ ಪ್ರಿಯೆ ಸವಿನಗೆ ಚೆಲ್ಲುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಮಳೆಯ ನಂತರದ ಬಸಿಲಿಸಂತೆ, ಕಂಠೀರಿನ ನಂತರದ ನಗುವಿಸಂತೆ, ಈ ಮಧುರ ಮತ್ತು ಕರೂಣ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವನ ನೊಂದಮನವನ್ನು ಮೆಲ್ಲನ ಮುಗ್ಧಗೂಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು

ವಿಪಿನನ ಬಾಗಲಿಗೆ ಬಂದು ಕೇಶವನು ಒಳಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಿದನು ವಿಪಿನ ಇದೀಗ ಎಷ್ಟು ಮೋರೆ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಮುಖಕ್ಕಾರ ನಡೆಸಿದ್ದನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊರಗಾರೋ ಕರಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದು ಬಂತು ಬೇಗನೆ ಹೊರಬಂದು ನೋಡಿದನು ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕೇಶವನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿತು.

“ಹಾದಿ ತಪ್ಪಿ ಹೋಯಿತೇನೋ ?”

ನಗುತ್ತಲೇ ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ ಹಾದಿ ಏನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ, ಕಿಂತ್ನು, ತಪ್ಪಿದ ದಾರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಈಗ ಚೌಕದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬೇಕಾಗಿದೆ ನೀನು ಆ ಸ್ಥಳ ಬಲ್ಲವ ಆದಕಾಗಿ ಜೊತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಎಂದು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಏಳು ನಡೆ ಇನ್ನು ಎಷ್ಟೂ ತಡ ಮಾಡಬೇಡ

ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬ ರಹಸ್ಯವಿದೆ- ಎಂಬ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಎಪಿಸನಿಗೆ ಸಂದೇಹವೇ ಬರಲಿಲ್ಲ “ಇದೇನಯ್ಯಾ? ಇಷ್ಟು ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚೌಕಿನ ಉದ್ಧಾರವೋ? ಇದೂ ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಮವ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲೊಂದೇನು? ಆದರೆ ಜಗತ್ತು ಆದೇನು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ, ಚಿತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನೀವು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲು ಸಹ ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಹ ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೆ?”

ಆದರೆ ನಗೆ ಮಾತಿನ ಭಂಗಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಕೇಶವ ಯಾವಾಗ ಹೇಳಿದನೋ ಆಗ ವಿಪಿನ ಅವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡತೊಡಗಿದ ಆತುರತೆಯಿಂದ ಕೇಶವ ಹೇಳಿದ “ ಹು ಏಳು ಏಳು ನನಗ ತಡೆಯಲು ಸಮಯ ಒಕಳಿಲ್ಲ ”

ಚೌಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾರ ಬಳಿಗೆ?”

ತನ್ನ ಕೈಚೀಲದಿಂದ ಒಂದು ಕಾಗದದ ತುಂಡನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೇಶವ ನುಡಿದ ಜಾವಿತ್ರಿ ಉರ್ಫ ಛೋಟೀರಾಣಿಯ ಬಳಿಗೆ ”

“ನಂಬರು ಎಷ್ಟು?”

‘ ಗೂತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ!

ಏನು ಅವಶ್ಯಕತೆ?

ಅದನ್ನು ಹೇಳಲಾರೆ. ನನ್ನಿಂದ ತುಸ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಮುಂದಿನದನ್ನೇನೂ ಕೇಳಬೇಡ.

ಕೇಶವನ ಮಾತಿನ ಒಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಹೆಚ್ಚು ಕೇಳಲು ಎಪಿಸನಿಗೆ ಸಾಹಸವಾಗಲಿಲ್ಲ ‘ನಡೆಯಪ್ಪ ಹುಡುಕುವಾ,’

ಚೌಕು ಬಂದಕೂಡಲೆ ಒಬ್ಬ ಎಲೆ ಅಡಕೆ ಅಂಗಡಿಯವನ ಮುಂದೆ ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಎಪಿನ ಆ ಅಂಗಡಿಯವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಏ, ತುಸು ನೀಲಾ ಇರುವನೇನೋ ಕೂಗು.’

ಕೂಡಲೇ ನೀಲರತನ ಬಂದು ನಿಂತನು ಅವನು ಜಾತಿಯಿಂದ ಕಮ್ಮಾರ ಅವನ ಉದ್ಯೋಗ ದಲಾಲಿ. ಎಪಿನನನ್ನು ನೋಡಿ ಒಳ್ಳೆ ಆದರ ದಿಂದ ವಂದಿಸಿ ಹೇಳಿದ. “ಮತ್ತೇನು ಬಾಬು, ಎನಪ್ಪಣೆ?”

‘ನೀಲೂ ಇಲ್ಲಿ ಜಾವತ್ರಿ ಎಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ ಬಲ್ಲೆಯಾ?’

‘ಯಾರು ಛೋಟಾರಾಣಿ ಬೀಬಿಯೋ?’

‘ಹಾಂ’

‘ನಡೆಯಿರಿ, ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಶವನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ನುಡಿದನು ನನ್ನ ಫೀ, ಸಾಹೇಬ?’

ವಿಸಿನ ಬೆದರಿಸಿದನು ‘ಚಿ: ಕತ್ತೆ, ನಡೆಯಾಚೆ ಅದು ಹಿಂದಿನಿಂದ.’

ಇದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದ ಕೇಶವ ತನ್ನ ಪಾಕೇಟಿನಿಂದ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದು ಎಪಿನನ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟನು

ಒಂದು ಎರಡಂತಸ್ತಿನ ಮನೆಮುಂದೆ ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನೀಲು ಅಂದ. “ಬರಬೇಕು.” ಎಪಿನ ಹೇಳಿದ “ಮೊದಲು ನೀನು ನೋಡಿಬಾ. ಯಾರಾ ದರೂ ಒಳಗಿದ್ದರೆ ಬಂದು ಹೇಳು ”

ನೀಲು ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಹೇಳಿದನು. “ಛೋಟಿ ರಾಣಿಯು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ, ಒಳಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ”

ಕೇಶವ ಗಾಡಿಯಿಂದಿಳಿದ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಎಪಿನನೂ ಗಾಡಿಯಿಂದಿಳಿದ. ಕೇಶವ ಆಗ ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ಹೇಳಿದನು ಊಹುಂ ನೀನು ಗಾಡಿಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು. ನಾನೋರ್ವನೇ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೀಲನ ಸಂಗಡ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಮೆಟ್ಟಿಲೇರಿ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ಬಂದನು ಒಂದು ಶೃಂಗಾರಿತ ಕೊಟಡಿಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೀಲೂ ಹೇಳಿದ ‘ಬೀಬೀ ಬಾಬೂ ಅವರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ’

ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಜಾವತ್ರಿಯು ಬಾಗಿಲು ಬಳಿ ಬಂದು ಕರೆದಳು ದಯಾಮಾಡಿಸಬೇಕು.’

ಜಾವತ್ರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಶವ ನಡುಗಿ ಹೋದ ಅವನ ಮುಖ ಮುದುರಿ ಹೋಯಿತು. ಬಾಯೊಣಗಿ ಒಂದು ಶಬ್ದ ಸಹ ಮಾತಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಮಾಲತಿಯ ಇನ್ನು ಹದಿನೈದುವರ್ಷಗಳ ಸಂತರದ ಚಿತ್ರವೋ,

ಅಧವಾ ಮಾಲತಿಯು ಇವಳ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಚಿತ್ರವೋ! ಕೇಶವ ಬಂದದ್ದು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಮಂತ ಪ್ರಮಾಣ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಿತು ನೋಟದಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿ, ನಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿ, ಮಾಟದಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿ, ಭಾವಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿ! ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಏನಾದರೂ ಕೇಳಿದರೂ ಹಾನಿಯಿಲ್ಲ ನಿಜ ಆದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯ ಬೇಕಾದುದು ಇದು ಮಾಲತಿಯ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಈಕೆಯ ನಿಜ ಸಂಬಂಧ ಯಾವುದಿತ್ತು? ಯಾವ ರೀತಿಯದಿತ್ತು ಜಾವತ್ರಿ ಅವನ ಲಗ್ನದ ಹೆಂಡತಿಯೋ ಅಧವಾ ಸೂಳೆಯೋ?

ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಮುಂಗಾಣದಾಗಿರುವ ಕೇಶವನನ್ನು ನೋಡಿ ಜಾವತ್ರಿ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಮಾತಾಡಿದಳು. 'ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇಕೆ ನಿಲ್ಲುವೆವು. ಒಳಗೆ ಬಂದು ವಿಶ್ರಮಿಸ ಬಹುದಲ್ಲ'

ಜಾವತ್ರಿಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತ ಕೇಶವ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನುಡಿದನು 'ನಾನು ನಿಮಗೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಒಹುಶಃ ಅರ್ಧಗಂಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಇದಕಾಗಿ ನೀವು ಎಷ್ಟು ರೊಕ್ಕ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವಿರಿ?'

ಜಾವತ್ರಿ ತನು ವೇಳೆ ವಿಚಾರ ಮಗ್ನಳಾಗಿ ನಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟಳು 'ಇದಕ್ಕೂ ವೂಡಲು ನಾನು ಒರಿಮಾತಿಗಾಗಿ ರೊಕ್ಕ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಗಾಯನಮಾಡಿ ಮಾತ್ರ ರೂಕ್ಕ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ನೀವು ಗಾಯನ ಕೇಳ ಬಯಸಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಇಂತಿಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ ತಮಗೇನು ಬೇಕೋ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುದು ಅದಕ್ಕೇನೂ ರೂಕ್ಕ ಕೊಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ

'ವೇಳೆಯ ಬೆಲೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಂಟು ನಾನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಸಂತರ ಅವಶ್ಯವನಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಡುವೆನು' ಎಂದು ಮಾತಾಡಿ ಕೇಶವನು ತನ್ನ ಪಾಕೇಟಿನಿಂದ ಹತ್ತು ಹತ್ತರವು ಎರಡು ನೋಟು ತೆಗೆದು ಜಾವತ್ರಿಯ ಮುಂದಿಟ್ಟನು

ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆಟ ಜಾವತ್ರಿಗೆ ಹೊಸದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆಕೆಯಿಂದ ವೀಳ್ಯ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ನೋಟು ಸಹ ಆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ದ್ದುಂಟು ಆದರೆ ಎರಡು ಮಾತು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಕ್ಕೆ ಯಾರೂ

ಹೀಗೆ ರೂಪಾಯಿ ತೆತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಹೀಗಾದುದರಿಂದ ಆಕೆಗೊಳ್ಳೇ ಕುತೂಹಲ ವೆನಿಸಿತು ಆಕೆ ನುಡಿದಳು ' ಕೇಳಿ ನೀವೇನು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ?'

ಕೇಶವ ತನ್ನ ಪಾಕೀಟಿನಿಂದ ಒಂದು ಫೋಟೋ ತೆಗೆದನು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಜಾವತ್ರಿಯ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು, 'ಈಕೆಯನ್ನು ತಾವು ಗುರುತಿಸುತ್ತೀರಾ?'

ತುಸು ವೇಳೆ ಜಾವತ್ರಿ ತನ್ನ ಮನೋಯೋಗದಿಂದ ನೋಡಿ ತನ್ನೊಳಗೆ ಏನೋ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡಳು ನಂತರ ಒಂದು ವ್ಯಗ್ರಳಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು " ಈಕೆ ನನ್ನ ಮಗಳು ಮಾಲತಿ ಈಕೆಯನ್ನು ನೀವು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತೀರಿ? ಇವಳೆಲ್ಲಿ ಹೇಗಿದ್ದಾಳೆ ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಬಿಡಿ "

ಚಿತ್ರವನ್ನು ಒಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೇಶವ ಅಂದನು " ಆಕೆಯು ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ನಾನು ಕೆಲವು ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವು ತಿಳಿಯುವವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನೂ ಹೇಳಲಾರ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದಿದ್ದೇನೆ ತಿಳಿಸಲು ಅಲ್ಲ

ಜಾವತ್ರಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. 'ನೀವೇನು ಬೇಕೋ ಕೇಳಬಹುದು ಆದರೆ ಸೆರೆಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಆಕೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಸುದ್ದಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಸದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೋಗಗೊಡಲೆ ಏನು, ಆಕೆ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವಳೆ?'

ಅದಕ್ಕೆನೂ ಉತ್ತರಿಸದೇ ಕೇಶವ ಕೇಳಿದನು 'ಮಾಲತಿಯ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯಾರನ್ನಾದರೂ ನೀವು ಬಲ್ಲೀರಾ?'

ವ್ಯಗ್ರಳಾಗಿ ಜಾವತ್ರಿ ಅಂದಳು "ಹಾಂ, ಆಕೆಯ ಹೆಸರು ರಾಮಕಲಿ. ಆದರೆ ಆಕೆ ನನ್ನ ಮಗಳಲ್ಲ "

"ಹಾಗಾದರೆ ಆಕೆ ಯಾರ ಮಗಳು?'

ಹಿಂದೆಳೆಸುತ್ತ ಜಾವತ್ರಿ ಹೇಳಿದಳು. "ರಾಮಕಲಿ ಪಂಡಿತರಾಮರತನರ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮಗಳು ನಾನು ಆಕೆಯನ್ನು ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಹೊಟ್ಟಿಯ ಮಗಳಂತೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ಏನು ಆಕೆಯ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನೀವು ಬಲ್ಲೀರಾ? ಹೇಳಿರಿ ದಯಮಾಡಿ ಹೇಳಿರಿ. ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನನಗೆ ತಡೆಯುವಂತಾಗದು."

ಜಾವತ್ರಿ ಈ ಬಾಯಿ ಬಿಡುವದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೇ ಕೇಶವ ಕೇಳಿದನು.

“ರಾಮಕಲಿಯು ತಂದೆ ಪಂಡಿತ ರಾಮರತನ, ಇವರೇ ಮಾಲತಿಗೂ ತಂದೆಯೋ ?”

“ಹಾಂ”

ನಾನು ಬರಿ ಇದೊಂದು ಮಾತು ಮಾತ್ರ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ ಪಂಡಿತ ರಾಮ ರತನರೊಡನೆ ನಿಮಗೇನು ಸಂಬಂಧ ?

ಜಾವತ್ತಿಯ ಮುಖ ಕೆಂಪಡರಿತು — ಕೇಶವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಆಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಳು

ಕೇಶವ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಕೇಳಿದನು “ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದನ್ನೇ ನಾನು ತಿಳಿಯ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಹೇಳಿ, ಅವರೊಡನೆ ನಿಮಗೇನು ಸಂಬಂಧ ?

ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ನಡಗುವ ದನಿಯಿಂದ ಹೇಗೋ ಜಾವತ್ತಿ ಹೇಳಿದಳು “ನಾನು ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಅಲ್ಲ ”

“ಇನ್ನು ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಕೇಳುವದಿಲ್ಲ ನಾನು ಹೊರವೆ ತಮಗೆ ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೂಡಬೇಕಾಗುವದೋ?”

ಜಾವತ್ತಿ ಕೇಶವನ ಹಾದಿ ಅಡಗಟ್ಟಿದಳು. ಮತ್ತು ಕಾತರಳಾಗಿ ನುಡಿದಳು. “ನನ್ನಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಮಾತು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ನನಗ ಮಾತ್ರ ಏನೂತಿಳಿಸದೇ ಹೋಗುವದು ನಿಮಗೆ ಒಳಿತಲ್ಲ ಮಾಲತಿಯ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯ ಬೇಕೆಂದೇ ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿ ತೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ, — ಹಾಗರದಿದ್ದರೆ ಏನೂ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ — ನಾನು ಎಂಥ ಪಾಸಿಯೇ ಆಗಲೊಲ್ಲೆ — ಮಾಲತಿ ಅದು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕರುಳು ”

ತುಸು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಶವ ಅಂದ “ಮಾಲತಿಯ ಸುದ್ದಿ ನೀವೇನು ತಿಳಿಯ ಬೇಕಾದ್ದು ? ಮಾಲತಿ ಆರಾಮದಿಂದಾಳೆ ಓದು ಬರಹ ಕಲಿತಿದ್ದಾಳೆ ಆಕೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವೇನೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಇಲ್ಲ.

ವ್ಯಗ್ರಭಾವದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು. “ಆಕೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ ? ಸಭ್ಯರ ಮನೆ ಯಲ್ಲವ್ವೆ ?

“ಹಾಂ”

ತಡೆದು ನಿಂತು ಉಸಿರು ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಿಟ್ಟು ಜಾವತ್ರಿ ನುಡಿದಳು “ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಳೇ?”

ಹುಂ—ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ”

ಹಠಾತ ಜಾವತ್ರಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಏಂಥಾ ಉತ್ಸಾಹ ಒಂತೋ ತಿಳಿಯದು ಬೇಗ ಬೇಗ ಮಾತಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಳು “ಮಾಲತಿಯ ಲಗ್ನ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಗಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು.—ನೀವು ಮಾಲತಿಗೆ ಏನಾಗಬೇಕು?”

ಜಾವತ್ರಿಯ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಕೊಡಲು ತಿಳಿಯದೇ ಕೇಶವ ಸುಮ್ಮನಾದ ಮಾಲತಿಯ ಲಗ್ನವಾಗುವದೆಂದರ ಒದೊಂದು ಹೇಗೆ ಅನಿಶ್ಚಿತವೂ ಹಾಗೆ ಮಾಲತಿಗೆ ಇವನ ಸಂಬಂಧವೂ ಅನಿದಿಷ್ಟ! ಸಹಸಾ ಇವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಬರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ

ಕೇಶವನು ಸುಮ್ಮನಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಜಾವತ್ರಿ ಚಾಗೃತಳಾಗಿ ನಾಡಿದಳು ಬೇಗ-ಬೇಗ-ಭುಜ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸರಿದ ಸರಗನ್ನು ತಲೆ ಮೇಲೆ ಸರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕಂಪನಗೊಳ್ಳುವ ಶಬ್ದಗಳನುಚ್ಚರಿಸಿದಳು “ಹಾಗಾದರೂ ನೀವು ಏನು ಆಕೆಯ ಸ್ವಾಮಿ? ನೀವು ಮತ್ತೆ-ನನ್ನ-” ವಾಕ್ಯ ಮುಗಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಜಾವತ್ರಿ ನಡುಗಿ ಹೋದಳು ನಾಲಿಗೆ ನಿಂತಿತು, ತನ್ನ ತಿರಸ್ಕೃತ ಹೀನ ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ನೆನೆದು, ಕೇಶವನ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧ ಜೋಡಿಸಲು ಆಕೆಗೆ ಸಾಹಸವಾಗಲಿಲ್ಲ

“ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ತಮಗ ಯಾವ ಸಂಬಂಧಿಕನೂ ಅಲ್ಲ ಆದರೂ ಎಂದು ಆಗುವೆನೋ ಅಂದು ಬರುತ್ತೀನೆ-ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರಮೆಯ್ಯಲು, ಈಗ ನಾನು ಹೋರಬಿ, ನನಗೆ ಸಮಯವಿಲ್ಲ ”

ಜಾವತ್ರಿಯ ಕಂಗು ನೀರುತುಂಬ ಕಪೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಧಾರೆ ಗಟ್ಟಿದವು ಕೇಶವನ ಕಡಗಾದೇ ದುಃಖ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ನುಡಿದಳು “ಹೋಗಿರಿ ನೀವು ಚರುವ ದಾರಿಕಾಯುತ್ತ ನಾನೂ ಕಲವುದಿನ ಇಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಕರದೊಯ್ಯಬಾರದು, ಹೋಗಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಭಗವಂತ ದಯಮಾಡಿದರೆ ಹೋಗೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ಹೋಗುವುದಲು ಮಾಲತಿಯನ್ನೊಂದುಸಾರೆ ನೋಡುವದೊಂದು ಇಷ್ಟೇ ದಯಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವಿರಾ?”

“ಬಳ್ಳೇದು, ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ”

“ಆಕೆಗೆ—ನನ್ನನ್ನು ನೋಡದಾದರೆ—ಕಾಶೀ ವಿಶ್ವನಾಥನ ಮಂದಿರದ ಬದಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ನೀವೀವರೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ ನಾನು ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡುತ್ತೇನೆ ಆದರಿಂದ ಮಾಲತಿಯ ಸಾಪಿಣಿ ತಾಯು ಬೇವದಿಂದ್ದಾಳೆ, ಎಂದು ಯಾಗಿಗೂ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ ಆಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬರಬೇಕಾದರೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು ಆದರೆ ಈಗ ನೋಡಿದರೆ—ಬಿಟ್ಟು ಬಂದದ್ದು ಒಂಗಾರದಂಥ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಒಂದಿದ್ದರೆ—ಆಕೆಯನ್ನು ಈ ಪಾಪದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ”

ಗಡಿಯಾರ ತೆರೆದು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಚಂಚಲನಾಗಿ ಕೇಶವ ನುಡಿದ ಇನ್ನು ತಡೆಯುವದು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಹೊರಟೆ”

ಜಾವತ್ರಿ—ಆ ಹತ್ತರ ನೋಟುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು “ಇವುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ”

ತುಸು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಶವ ಎರಡೂ ನೋಟು ಪಾಕಿಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದನು ತಿರುಗಿ ಎನೂ ಮಾತಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊರಹೊರಟನು

ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಗೋಡೆಗಾಸಿಸಿ ಆದರ ಅಶ್ರಯದಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಕಣ್ತುಚ್ಚಿ ಜಾವತ್ರಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತೆ ಸಿಂತು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು ನಂತರ ಬಾಗಿಲು ಇಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿ ಕೊಂಡಳು ಒಣಗಿ ಹೋದ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅಷಾಢಮಾಸದಲ್ಲಿ ಹೇಗ ನೀರು ಹರಿಯ ತೋಡ ಗುವದೋ, ಹಾಗೆ ಇಂದು ಒಂದು ಯುಗಾಂತರದ ನಂತರ ಒತ್ತಿದ ಆಕೆಯ ನಾರೀ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತಾಯ್ತನವು ನಾಲೂಕು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು!

ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಕೇಶವ ಎಪಿನನನ್ನು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಬಿಟ್ಟನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ನಡೆದಾಗ ಯೋಚಿಸಿದೇನಂದರೆ, ಕೃಪಾನಿಗೂ ತುಸು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೋಗೋಣ ಕೃಪಾಶಂಕರನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಗಾಡಿ ನಿಂತಿತು ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಳಿದನು “ಬಾಬೂ ಹ್ಯು?”

ಸೇವಕನಿಂದ “ಬಾಬೂ ಭೀ ತರ ಹೈ ಹುಜೂರ”

“ಜರಾ ಕಹೋ, ಎಕ ಆದಮಿ ಮಿಲನೇಕೆ ಲಿಯೇ ಆಯಾ ಹೈ.”

ಸೇವಕ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕೃಪಾಶಂಕರ ಹೂರಗೆ ಬಂದು ಕೇಶವನನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದನು ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆಪನ ಮನಸ್ಸು ನೂಕಿಗೆ ಅನೇಕ ಶಂಕೆಗಳು ಮೇಲೆದ್ದವು ಕೇಶವನು ಈಗ ಏನು ಮಾಡಬಹುದು, ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರು ಹೇಳಬೇಕು? ಬಹುಶಃ ಒಳಗವಾಡಬಹುದು — ಮುಂದಾಗಿ ನನು ಸ್ಮರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಮುಂದಾಗಿ ಬೈರಕ ಲಾಸಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು

ಎಮರು—ಒದುರು ಎರಡು ಕುರ್ಚಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು ಆದರ ಒಬ್ಬರು ಮಾತಿಗಾರಂಭಿಸಲಿಲ್ಲರು, ಕೃಪಾಶಂಕರ ಮಾತಾಡಬಾರದೆಂದರೆ ಎಷ್ಟು? ಯಾತಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಇದನ್ನು ಕೂಡ ವಿಚಾರಮಾಡಲಿಲ್ಲ

ಕೇಶವನೇ ಸ್ವತಃ ಮಾತಾಡಿದನು “ಕೃಪಾ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಒಳಗೆ ಒಂದೆ ಇದೇತಕ್ಕಿಂದರೆ ನಿನ್ನ ಸಮಾಜನಿಷ್ಠಾ ನೋಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಲಿಕ್ಕೆ ”

ಕೃಪಾಶಂಕರ ಕೇಶವನ ವ್ಯಂಗವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಹಾರಿಸಿ ಮಾತಾಡಿದನು “ಕೇಶವ, ನೀನು ನನ್ನವ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನುವ ಅಧಿಕಾರ ನೀನೇನಂದರೂ ಸಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಯಾವ ನನ್ನ-ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೇನೂ ಅಂತರವಾಗಿರಲಾರದು! ಆದರೆ ನೀನು ತುಸು ವಿಚಾರಿಸು, ಕಡೆಗೆ ನಾನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಾದದೇನು? ಸಮಾಜವೊಂದು ಮನುಷ್ಯನವಸ್ತ್ರ, ವಸ್ತ್ರ ಎಲ್ಲದೆ ಇರುವದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ”

ಯಾವ ಯಾರ ಕೃಪಾಶಂಕರನ ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಕೇಶವ ಉತ್ತೇಜಿತನಾಗಬೇಕೆಂದಿತ್ತೋ, ಅಲ್ಲಿ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟನಷ್ಟೇ “ಹಾಂ, ಆದರ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಸಿಲಗಂಗಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ ನಮ್ಮಂಥ ತರುಣರು ಕುಳಿತು ಸಮಾಜದ ಅಸೀತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸದಿದ್ದರೆ, ಕಡೆಗೆ ಅನುಮಾನಿಸಬೇಕಾಗುವದೇನೆಂದರೆ—ಇನ್ನೂ ಕಲವು ದಿನ ಹೀಗೆ ಅಧಃಪತನ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ ಸರಿ ವಿಚಾರದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿಯದೇಷ್ಟು ದೋಷ, ಮತ್ತು ಪಾಪ ಆ ವಿಧವಯದಷ್ಟು ದೋಷವಿದ್ದಿತು? ಇದಾವುದೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗುವದಿಲ್ಲ ”

“ ಕೇಶವ, ನಿನ್ನ-ನನ್ನ ವಿಚಾರಗಳು ಕೂಡುತ್ತವೆ ಆದರ ಸಮಾಜವು ಏನು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಹಾಕಿರುವದೋ, — ಮುಂದೆ ಕೃಪಾಶಂಕರ

ಎನ್ನೋ ಹೇಳುವವನಿದ್ದ ಉತ್ತೇಜಿತನಾಗಿ ನಡುವೇ ಕೇಶವ ಮಾತಾಡಿದನು. “ಸರಿಯಲ್ಲ, ಅದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಿಡಿದು ಸಾಗಬಹುದು ಸಮಾಜ ಪಾತಾಳ ಕ್ಷಿಣ್ಣೆದು ಬೇಕಾದರೆ ಹೋಗಲಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ ಕೃಪಾ ನಾನು ಕೇಳುವನಿಷ್ಟೇ, ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮೂರನೇಬೇಕಾದರ ಎಲ್ಲಾ ದರೂ ಸ್ವರ್ಗದ ದೇವತೆಗಳು ಬರುವರೋ? ಈಗ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವು ಯಾವ ರೂಢಿಗಳ ನಾಗ ಪಾಶದಲ್ಲ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೋ, ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉಪಾಯ ವಿದೆ, ಅದೇಂದರ ಯುವಕಸಮುದಾಯ ಮೇಲೆ ಲೇಖಕರು ಚಟಚಟ ಶೃಂಖಲೆ ಹರಿಯಬೇಕು, ಮತ್ತು ಒಲಗುಂದಿದ ಸಮಾಜವನ್ನು - ಕೊಳಚಿ ಗುಂಡಿಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ, ಕಲ್ಯಾಣಪ್ರಪಂಚದ ಆದರ್ಶಮಂದಿರದಲ್ಲಿ - ಮಾನವ ವೇದನನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಬೇಕು!”

“ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಮಂದಿರವಾಗಲೇಬೇಕಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಿ ಮಂದಿರವೋ ಅಲ್ಲಿ ಅದರ ರೂಪ-ರೇಷಾ, ಸೀಮಾ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು”

“ಕಿಂತು ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಹೀಗಲ್ಲ ಮಾನವನ ಎಲ್ಲಾ ಬಂಧನ ಹರಿದು ವನಸುತಗಳಂತೆ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ತಿರುಗುವುದಲ್ಲ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟು ಸಿಂಧ ಈಗ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬಿಗಿದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ಅವನು ಕೊರಗುರಲಾದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಿತ್ತಿ, ಬಿಸಾಕಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದರ ಬದಲು ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸಬೇಕು”

“ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರವು ಮೈಗೆ ಹಾಕತನಾಗುವದಂಬುದಕ್ಕೆ ನಂಬುಗೆ ಏನು?” ಕೃವಾಶಂಕರ ತುಸು ಕಿರುಸಗೆಯಿಂದಾಡಿದನು

“ಮಾನವ ಅದನ್ನು ಉಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವದೇ ಒಂದು ವಸ್ತ್ರ-ಚಿರಕಾಲ ಬಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಸಮಾಜವು ಒಂದು ಪ್ರವಾಹದಂತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೊಸ-ಹೊಸ ತರಗಳೇಳುತ್ತವೆ, ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರವಾಹ ತಡೆದುಡೇ ಆದರೆ ನೀರು ಮೂಲೆತು ಕೂಡಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ”

ಕೃವಾಶಂಕರ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ಕೇಶವನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ “ಆದರ ಬಲ ಹೀನರು ಇಂಥ ಶೃಂಖಲೆಗಳನ್ನು ಹರಿದೊಗಯಲಾರರು ಅವರಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರ ವಾದ ಎದೆಬೇಕು, ಅವರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳಿರಬೇಕು,

ತಮ್ಮ ಗೂಡಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಹೊರಗೆ ಮುಕ್ತಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ವಿಹಾರ ಮಾಡುವ ಸಾಹಸಬೇಕು ಇಂಥವರು ಮಾತ್ರ ಹರಿಯಲು ಸಮರ್ಥರು ”

ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಕೃಪಾ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ, ಹಾಗೇ ಕೇಶವನ ಮಾತು ಎಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವದೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ತಿಳಿಯದಾದ

“ಮತ್ತು ಕೃಪಾ, ನಾನೂ ನಿಶ್ಚೈಸಿಕೂಂಡಿದ್ದೇನೆ ಮಾಲತಿಯೊಡನೆ ನಾನೇ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು, ಬೇಕಾದರೆ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಬಿಡಬೇಕಾದರೂ ಪರವಿಲ್ಲ ”

“ಎಲ, ಆಸಂತಣ್ಣಾ ”

“ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಸಲು ಆದಷ್ಟು ಯತ್ನಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಅವನು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ ನಾನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನೇ ” ಕೇಶವ ಗಟ್ಟಿಸಿ ನುಡಿದನು. ನಗುತ್ತ ನುಡಿದನು - ಒಳ್ಳೇದು, ಕೃಪಾ ಅಕ್ಕಿಕ್ಕಾಳಿಗೆ ಬರುತ್ತೀಯಾ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಊಟಕ್ಕೆಸಹ ’ ’

ಕೃಪಾಶಂಕರನ ಮರ್ಮಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟುಗತೊಡಗಿತ್ತು ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡುವದೆಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೇವಕ ಎಲಿ-ಆಡಕೆಯ ತಟ್ಟೆ ತಂದನು ಆ ತಟ್ಟೆ ಕೇಶವನ ಮುಂದೆ ಮಾಡುತ್ತ ನುಡಿದನು “ತಗೋ, ಎಲಿ-ಆಡಕೆಹಾರಿಕೋ” ನಂತರ ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಣನಗೆ ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದನು “ಯಾವಾಗ ಅಕ್ಕಿಕ್ಕಾಳಿನ ಸಮಯವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೇನೂ ಪರವಿಲ್ಲ, ನಾನೂ ಅಷ್ಟು ಸಾಹಸ ಗುಡ್ಡೆಹಾಕಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ ”

ಕೇಶವ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಮಾತನಾಡಿದನು “ ಮೆಲ್ಲನೆ ಉಂಡುಹೋಗುವದೋ ? ”

ಕೃಪಾಶಂಕರನೂ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದ ಕೇಶವ ಎದ್ದುನಿಂತನು “ ಒಳ್ಳೇದು ಹೊರಡುವಾ ಬಹಳ ಕೆಲಸಗಳಿವೆ ”

(೩೧)

ಮಾಲತಿಯ ಲಗ್ನ ನಿಂತುಹೋದುವರಿಂದ, ನೆರೆಹೊರೆಯವರಲ್ಲಿ— ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾನ್ಯಕುಬ್ಜರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಾರ್ತೆಗಳು ಸುಸುರಿಸಿದವು ಯಾವ

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಹೆಂಗಸರು ಕೂಡಿದರೋ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇದರ ಅನುಮಾನವಿದ್ದುದೇ ಕೆಲವರನ್ನು ತಿದ್ದರು “ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಒಗಟೆ ವಾಯಿತು, ವರ ಬೇಡಿದನಂತೆ, ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ನನಗಾಗಿ ವೇದಲು ಎಣಿಸಿರಿ ಇವರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಬರಬರುತ್ತ ಇವೆಲ್ಲ ಸುಳ್ಳು ವಾರ್ತೆಗಳೇ ಎನಿಸಿದವು ಇತ್ತ ಕೇಶವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಚಿಂತೆ ಎನಿಸಿತ್ತು ಮಾಲತಿ ತಲೆ ಆಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಾಳೆ ಮನ ಎಲ್ಲ ರಂಬಾಟವಾಗುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಎಷ್ಟೂ ಹಾಗಾದಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿ ಮರುದಿನದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ನಗುತ್ತ-ಕಲೆಯುತ್ತ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದಳು ಆಕೆಯ ಪೃಥವ ಹಾರದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಬದಲು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇಶವ ಒಂದು ಸಾರ ಮಾಲತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದನು ನೀನು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶಾಂತವಾಗಿರಿಸಿಕೋ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾನು ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಡಿಸಿದನು, ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಲತಿಯ ಉತ್ತರವಿಷ್ಟೆ — “ ಕೇಶವಣ್ಣಾ, ಹಿಂದೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಎರಡು ಸಾರೆ ವಿವಾಹವಂದಾದರೂ ಉಂಟೆ ? ” ಕೇಶವ ಬಹಳ ಹೇಳಿದನು — “ ಎಲ್ಲಿಯ ವರಗ ಕನ್ಯಾದಾನವಾಗಿಲ್ಲವೋ, ಸವ್ತಪದಿಯಾಗಿಲ್ಲವೋ, ಅಲ್ಲಿಯ ವರಗೆ ಅದು ಲಗ್ನವಲ್ಲ ” ಆದರೆ ಮಾಲತಿ ಒಂದೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ

ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ವರಗೆ ಕೇಶವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಂತಾದನು ಹೇಳದೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ, ಹೀಗಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಚಿಂತಿತರಾಗಿದ್ದರು, ರಾಮಕಲಿ ಎರಡು ವೇಳೆ ದೇವರ ಮುಂದೆ ತಾಸುಗಟ್ಟಲೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು, ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಇವತ್ತು ಕೇಶವ ಒಂದುದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರ ಜೀವದಲ್ಲಿ ಜೀವಬಂದಂತಾಗಿದೆ

ರಾತ್ರಿ ತನ್ನ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಮಾಲತಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು “ ಕೇಶವ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ, ಏನೋ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದ ? ತಿರುಗಿ ಅದೇ ಪ್ರಸಂಗ ತರಬಹುದು - ಆಕೆ ಕಡೆಗೆ ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಎಂದೂ ಕೇಶವನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಲಾರ, ಎಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಡಿದ್ದಳು ಯಾವಾಗ ಮಾಲತಿ ಇವೆಲ್ಲ ವಿಚಾರ ತರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗೇಳುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಅದೇ

ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕೇಶವನ ದನಿ ಕೇಳಬಂದದ್ದು ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕೇಶವ ಕೊಟಡಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ಬೇಗ ಬೇಗ ಹಾಸಿಗಯಿಂದ ಎದ್ದು ಮಾಲತಿ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಎದುರಿಗಿಟ್ಟು ಕೇಳಿದಳು “ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಎಲ್ಲಿಹೋಗಿದ್ದೆ ಕೇಶವಣ್ಣಾ ? ”

“ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ ”

ಆ ಮಾತನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪ್ರಸಂಗ ಬದಲಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾಲತಿ ನುಡಿದಳು “ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಹೇಳಿಹೋದರೆ ಮನೆಜನರು ದುಃಖಿಸುವ ಕಾರಣ ಬಿಳುಪುಡಿಲ್ಲ ”

“ ಯಾರು ದುಃಖಿಸಿದರು ಮಾಲತಿ ನೀನೋ ? ”

ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ತಿರುಗಿಸಿ ಮಾಲತಿ ಅಂದಳು “ ಅಕ್ಕ ಅತ್ತು-ಅತ್ತು ಮನೆ ಮಾರ್ದನಿಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು ”

“ ಸರನೇ ಕೇಶವ ಮಾತನಾಡಿದನು “ ಮತ್ತು ನೀನು ನಗುತ್ತ-ಕಲೆಯುತ್ತ ಮನತುಂಬಿ ಬಿಟ್ಟೆಯಾ? ಅಕ್ಕನ ಮಾತು ಅಕ್ಕ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ ನಿನ್ನ ದೇನು ಹೇಳು ”

ಮಾಲತಿ ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ, ಈ ಮಾತಿನ ಪ್ರವಾಹ ಹೇಗಾದರೂ ಸಾಧಾರಣ ರೀತಿಯಿಂದ ಮೀರಗೊಡಬಾರದೆಂದು ಆಕೆ ಅವೇ ಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಅಷ್ಟೇ

ಮಾಲತಿ ಸುಮ್ಮನಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ ಇದನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ನಿನ್ನ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ಬಾಧೆಬರುವದೋ? ಮಾಲತಿ

ಮಾಲತಿ ಮುಖ ಬಿಳುಪೇರಿತು ನಡುಗುವ ದನಿಯಿಂದ ಅಂದಳು “ ನಿಷ್ಠೆಯ ಮಾತಾಡಿ ವ್ಯಥಿಸಡಿ ಸರ್ಬೇಡಣ್ಣಾ ”

“ ನೀನು ಹಾಗೇನು ಹೇಳುವೆ ಮಾಲತೀ ಇದೆಲ್ಲ ಭ್ರಮೆ ನೀನು ಆಡುತ್ತಿರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆಷ್ಟು ವ್ಯಥೆಯಾಗುವುದು ಬಲ್ಲೆಯಾ ತಿರುತಿರುಗಿ ಅವೇ ಮಾತಾಡುವಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಾದರೂ ಎಂಥ ಕಲ್ಲು ಮಾಲತೀ! ” ನಂತರ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಹಾವಿನಂತೆ ನಮ್ರತೆಯಿಂದಾಡಿದನು.

“ ನಾನು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಆಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ—ಮಾಲತೀ — ಅದಕಾಗಿ

ఎను ననగే ఇంధ కరిణ దండ కేడువియా?—ఇష్టు దుఃఖపట్టరూ పాపద ప్రాయశ్చిత్త వాగలిల్లవో? ”

జడనాద దసియిందాడిదళు మాలతి “ నీను ఒల్లెయ క్లా, ఈ దండ ఈ పాపద మాతుగళింద ననగ దుఃఖవాగుత్తదే ఎందు నీను అపరాధ మాడిరువే ఎంబుదోందు భ్రాంతి నాను దండిసు త్తిరువే, ఎంబుదోందు భ్రమే ”

“హోగలి, పాప-పుణ్యద మాతుగళన్ను బిదు మాలతి నీను ఏకే కేళల్ల, నాను కాతిగే హోద విషయ? ”

“ ఏనో అవశ్యద కేలసక్తే హోగిరబడుదేందుకొండే ”

‘ అవశ్యవేనో ఇత్తు, అదు సఫలవాయిత మాలతి ” ఓగే హేళుత్త జేబిసింద కేలవు కాగదగళన్ను హోరతేగేదను “ నోడు, ఇదన్ను కాతియ పండితరు కేట్టిదూర అవరు హేళు వదేనేందరే— కన్యాదానద మోదలు వివాహవాదంతల్ల, ఆరిషణ హజ్జువదు ముంతాదవు గళిగంతూ ఏనూ మూల్యవిల్ల, కారణ సిన్న ఏవాహవాలలు యావ ఆతంకవూ టుళియలిల్ల ఇన్ను నన్న ప్రార్థనేగే ఒప్పిగేయష్టే? ”

కే శవన మాతు కేళి మాలతి తన్ను వోర బేరొండేడిగే తిరుగిసిదళు ఆకేయ మనదల్ల యావ సంశయ ఒందిత్తో, అదు నిజవాయిత

మాలతి సుమ్మసిరువదన్ను నోడి వ్యగ్రతేయింద కళశవ అందను “ మాలతి, ఒండు సారే హేళిబడు ఒప్పిగేయ? ” విశ్వాసవేసివదిస్తరే స్వతః ఓదినోడు ఇదో— ”

“ నాను ఇవు యావన్ను ఓదలిచ్చి సువదిల్ల, ఇవుగళిగేనూ బిలే ఇల్ల యాకేందరే—నన్న స్థితియన్ను ఇవుగళింద తిళియదే ఇవు గళిందాగబేకాదు దేను? అల్లదే, హణకేట్టరే దోరయత్తిరువ ఇంధ అభిప్రాయగళిగింత నాను ఆదరిసువ సిన్న ప్రామాణిక మతవన్ను నీను హేళుతిరువ, నన్న లగ్నవాగలు పరవిల్లవేందు, అష్టే సాకు ఆదర— ”

ಚಾಂಚಲ್ಯದಿಂದ ಕೇಳಿದನು “ ಇನ್ನೂ ಆದರೆ ಯಾಕೆ ? ”

ಮಾಲತಿ ತನ್ನ ಶಾಂತ-ಕರುಣಾ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೇಶವನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿಸಿ, ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅಭೋಮುಖಿಯಾಗಿ ನುಡಿದಳು. “ ಯಾವದೂಂದು ಕಾರ್ಯಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಅದನ್ನು ಮಾಡಿ ತೀರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ”

“ ಯಾಕೆ ಮಾಡಿ ತೀರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ? ಇದರ ಅರ್ಥವಾಗುವದಿಷ್ಟೇ. ಒಂದು ಜೀವವನ್ನು ದುಃಖಸಾಗರದಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಬೇಕಾಗಿದೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ ? ಎಂಥ ನಿರ್ದಯತನವಿದು ? ”

ಮಾಲತಿ ಹೇಗೋ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ಮಾತಾಡಿದಳು “ ನಿರ್ದಯತನವೆಲ್ಲ ಕೇಶವಣ್ಣಾ ! ಇತ್ತ ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಂದ ನಾನು ಎಂಥ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನಹಿಸುತ್ತ ಬಂದನೋ, ಅದನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಆಜೀವನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಇದು ! ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಸ್ನೇಹ ಮತ್ತು ದಯಾ ತೋರುತ್ತಿದ್ದೆಯೋ ಹಾಗೇ ಇವು ಇರಲಿ. ನಾನು ಬೇಡುತ್ತಿರುವದು ನಿನ್ನ ದಯಾ. ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ ”

“ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವು ಅದೇನೂ ಅಲ್ಲವೇ ? ಅದನ್ನು ಹೀಗೆ ಕಾಲಕೆಳಗಿಕ್ಕುವೆಯಾ ? ”

ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮಾಲತಿ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು — “ ಮನದಲ್ಲಿ ಬಂದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಆಡದಿರು ಅಣ್ಣಾ ಕೇಳಿದರೂ ಕೂಡ ಪಾಪ ನೀನು ಪ್ರೇಮವೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಡಲೆಳಸುವದೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ದಯಾ, ನಿನ್ನ ದೂಡ್ಡಿತೆ ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯಾ ತೋರಿಸುವಿ. ತಿರುಗಿ ನಾನು ನಿರ್ದಯ — ”

ಕೇಶವ ನಡುವೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. “ ತಡೆ, ಮಾಲತೀ, ತಡೆ, ನಾನು ಬಲ್ಲ ನೀನು ಒಳ್ಳೆ ಮಾತುಗಾರ್ತಿ ಆದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ — ದಯಾ ಇಲ್ಲವೇ ? ನೀನೂ ಕಲ್ಲೇ ? ನಿನಗೆ ಹೃದಯವುಂಟೋ ? ಹೇಗೆ ತೋರಲಿ, ನಾನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಹುಚ್ಚಾಗಿದ್ದೇನೆ ಪ್ರೇಮದ ಗೊತ್ತು ನನಗಾದುದೆಂದರೆ — ಎಂದು ನಿನ್ನ ಲಗ್ನು ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತೋ, ಅದೇ ದಿನ ನೀನು ಸಂಬಲಾರೆ, ನಿನ್ನ ಲಗ್ನು ದಿನ ಸನಿಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಂತೆ ನನಗೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ; ಮತ್ತು ಯಾವ ದಿನ ಕೃಪಾ ಲಗ್ನು ಮುರಿದನೆಂದು ಕೇಳಿದನೋ

ಆ ದಿನಸ ಕೋವದ ಜೊತೆಗೆ ಆಶೆಯ ಒಂದು ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಕಿರಣ ಕಾಣಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತ ಮಾಲತಿಗೆ ರೋಮಾಂಚಗಳಿದ್ದವು ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಕೃಷ್ಣದಿಂದ ನುಡಿದಳು. “ ಇದೇನೂ ಸರಿಯಲ್ಲ, ಅಣ್ಣಾ! ಹೀಗೆ ಮೋಹಗೊಳ್ಳುವುದು ಒಳಿತಲ್ಲ. ನಾನೊಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹುಡುಗೆ ಹೀಗೆ ಸಹನಮಾಡಬಲ್ಲೆ ? ”

ಕೇಶವ ನಗುತ್ತಿದ್ದ “ ನೀನು ಸಾಮಾನ್ಯಳೋ ? ಚಿ: ನಿನಗಿಂತ ಕರೋರರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಮಮತಾ, ದಯಾ, ಕ್ಷಮಾ, ಯಾವವೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಹುಡುಗಿಯೋ ? ”

ಮಾಲತಿ ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತ ಅಂದಳು “ ಅದು ಕಡಮೆಯಲ್ಲ ಕೇಶವಣ್ಣಾ, ಅದೂ ಕಡಮೆಯಲ್ಲ, — ಜನ್ಮದ ಕತೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತಲ್ಲ ಇಲ್ಲವಾದರೆ, — ಮಾಲತಿ ಕಂಠ ಬಿಗಿದುಹೋಯಿತು

“ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಏನು ? ”

“ ನಿಲ್ಲಿಸುವಾ. ಬರಿ ಮಾತಿನಿಂದೇನು ? ” ತನ್ನೊಳಗೇ ಎಂದು ಕೊಂಡಳು. “ ದ್ವಿಚಾರಿಣಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ ”

“ ಕೇಶವಣ್ಣಾ ! ”

“ ಏನು ? ”

“ ನೀನು ದುಲಾರಿಯದೇನಾದರೂ ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಯಾ ? ”

ಕೇಶವ ಕಳೆಗುಂದಿದನು. “ ಆಕೆಯದೇನು ! ”

“ ನೀನು ದುಲಾರಿಯ ಲಗ್ನ ವಾಗುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಿಯೆ ಮತ್ತು ದುಲಾರಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪತಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ”

ದುಲಾರಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಚಟಲತೆಯಿಂದ ಕೇಶವ ವ್ಯಾಕುಲನಿದ್ದನು “ ದುಲಾರಿಯ ಲಗ್ನವಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿಲ್ಲ, ಮಾತ್ರ ಆಕೆಯ ಭಾರ ನನ್ನದು ಎಂದಿಷ್ಟೇ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ”

ವಿಸ್ಮೃತಳಾಗಿ ಮಾಲತಿ ಅಂದಳು “ ಏನು ಹೇಳುವಿ ಕೇಶವಣ್ಣಾ. ನೀನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೋ ? ನಾನು ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದೆನಲ್ಲ. ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ ”

ಕೇಶವನು ಚಂಚಲನಾಗಿಹೋದ. ಆದರೂ ಎಚ್ಚತ್ತು ಹೇಳಿದನು
 “ನೀವೆಲ್ಲ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದಿರಿ ಮಾಲತೀ. ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಭಾರ
 ನನ್ನದು ಎಂದು ಅಷ್ಟೇ. ಆದರೆ ಆರ್ಥ ಆಕೆಯೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾಗುತ್ತೇನೆ.
 ಎಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ ’

“ಅದೇನೋ ಅಷ್ಟು ನೆನಪಿಲ್ಲ, ಕಿಂತು ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ
 ಹಾಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ ”

“ಎಲ್ಲರೂ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ನಾನು
 ಹೂಣೆಗಾರನಲ್ಲ.”

“ನೀನೇ ಹೂಣೆಗಾರನಣ್ಣಾ, ದುಲಾರಿ ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಹೀಗೇ ತಿಳಿದಿ
 ದ್ದಾಳೆ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೇ ತನ್ನ ವಿವಾಹವೆಂದು. ಪಾಪ ಆಕೆಯಮೇಲೆ
 ದಯದೋರು ’ ’

ಕೇಶವ ತುಸುವೇಳೆ ಮಾಲತಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದ ತಿರುಗಿ
 ದೃಢ ಮತ್ತು ಕಾತರ ಭಾವದಿಂದಾಡಿದನು “ನನ್ನ ಬಾಳೆಂದರೆ ಏನೂ
 ಅಲ್ಲ, ನಾನು ಇರುವುದು ಪರಿಗಾಗಿ, ನಾನೊಂದು ಕ್ಷುದ್ರ ರಕ್ತ-ಮಾಂಸ
 ಸಹ ನನ್ನವಲ್ಲ ”

ಕೇಶವನ ಇಂಥ ದುರ್ಬಲ ನುಡಿಗೆ ದುಃಖದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಲತಿಯ ತುಟಿ
 ಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಹಾಸ್ಯರೇಖೆಯೊಂದು ಹಾದುಹೋಯಿತು “ಕೇಶವಣ್ಣಾ,
 ನೀವು ಕರೋರರಾಗಬೇಕು, ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾಗಬೇಕು ನೀವು ಒಂದು
 ವೇಳೆ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದಿದ್ದರೆ, ನಾವು ದುರ್ಬಲರು ಹೇಗೆ ಉಳಿಯಬಲ್ಲೆವು?”

“ನೀವು ದುರ್ಬಲರೋ? ವಜ್ರಕ್ಕಿಂತ ನೀವು ಕರೋರರು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ
 ಮಾಯಾ-ಮಮತಾ-ಎಷ್ಟೂ ಇಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹೇಳ-ಹೇಳುತ್ತ ಕೇಶವ
 ಕೊಟಡಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋದನು.

ಮಾಲತಿಯ ತುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಸಹ ಆ ಸಣ್ಣ ಹಾಸ್ಯರೇಖೆ ಹಾಗೇ
 ಇದ್ದಿತು. ಆದರೆ ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ನೋಡುವದಿಲ್ಲವೇ ? ಸೂರ್ಯನ
 ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರಕಾಶ ಕೂಡಲೇ ವೋಡಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗುವದು, ಅದ
 ರಂತೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಗೆ ಅಡಗಿಹೋಯಿತು. ಮತ್ತು ಕಂಗಳಿಂದ
 ನೀರೂ ಸುರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು.

(೨೨)

ಮಾಲತಿಯ ಕೂಟಿಡಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಕೇಶವ, ದುಲಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಆಕೆಯ ಕೊಟಿಡಿಗೇ ಸಾಗಿದನು. ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಗಿದನು—
“ ದುಲಾರೀ! ”

“ ದುಲಾರಿ ಹಾಸಿಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೇಶವ ಒಳಗೆ ಬಂದಿದ್ದನು.

ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡುತ್ತ ಕೇಶವ ನುಡಿದನು “ದುಲಾರೀ, ಇವತ್ತು ನಿನನ್ನೂ ಡನೆ ಆಗತ್ಯದ ಒಂದು ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ”

“ ಏನದು ? ಹೇಳಿರಿ ”

“ ನೀನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಸಣ್ಣದಲ್ಲ, ನೀನು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತೆಂದು ನಿಲ್ಲುವಿ? ”

ದುಲಾರಿ ಹಿಂಚಾಳಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಳು

“ ಮಾಲತಿಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ನಿನನ್ನೂ ಡನೆ ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಪಾಪ! ಆಕೆ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಇದೇ ದುಃಖದಲ್ಲಿರಬೇಕು? ಅದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲವೇ? ”

ನಿಶ್ವಾಸ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ದುಲಾರಿ ಹೇಳಿದಳು “ ಮಾಡುವದೇನೋ ಅವಶ್ಯವೇ, ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ? ”

“ ಇನ್ನೂ ಮಾಲತಿಯ ಕನ್ಯಾದಾನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕೇಕಾಳಂತೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ, ಎಂದ ಮೇಲೆ ಇದು ಲಗ್ನವಾದಂತೇನೂ ಅಲ್ಲ ”

“ ಎಂದೂ ಅಲ್ಲ, ಹಾಗಷ್ಟೋ ಆಗಿವೆ ಬಂದ ಜೀಗರು ತಿರುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದ ವರ ತಿರುಗಿ ಹೋಗುವದಂತು, ಹಾಂ—
“ ಮುಂದೇನೋ ದುಲಾರಿ ಯೋಚಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು

“ ಮತ್ತೇನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದೆ? ದುಲಾರೀ. ”

“ ಹೀಗೆ ಲಗ್ನಮುರಿದ ನಂತರ ಜನ ವಿಚಾರ ಮಾಡತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾದ ಕಾರಣವೇನು? ಇದರಿಂದ ತುಸು ಕುಂದೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ”

“ ಹಾಂ, ಅದನ್ನೇ ನಾನಾದರೂ ಯೋಚಿಸುವುದು. ಮಾಲತಿಯ ಲಗ್ನ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿತ್ತು; ಬರಬೇಕಾದ ವರ ಬರಲಿಲ್ಲ, ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ? ಇವೆಲ್ಲ

ಛಿದ್ರಾಸ್ವೀಷಿ ನನ್ನ ಸಮಾಜ ಅವಶ್ಯ ಯೋಚಿಸುವದು. ಕಾರಣ ಆಕೆಯ ಬಹಿರಂಗ ವಿವಾಹವಾಗುವದು ಕಠಿಣವೆನಿಸುತ್ತದೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಚ್ಚಿ, ವಿವಾಹ ಮಾಡಬಹುದು, ಮುಂದೆ ಅದು ಪ್ರಕಟವಾದರೆ ಅನರ್ಥ ಸಂಭವಿಸುವದಿಲ್ಲವೇ?”

ಚಿಂತಿತಳಾಗಿ ದುಲಾರಿ ಕೇಳಿದಳು “ಹಾಗಾದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?”

“ಮಾಲತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ನಾವು ತುಸು ತ್ಯಾಗಮಾಡಬೇಕಾದರೂ, ಅದು ಉಚಿತವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ, ದುಲಾರಿ.”

ದುಲಾರಿಯ ಮುಖವು ಕಳೆಗುಂದಿತು, ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೇಳಿದಳು. “ಉಚಿತ ”

“ಒಂದುವೇಳೆ ನಾನು ಮಾಲತಿಯೊಡನೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡರ ಹೇಗೆ? ಅದರಿಂದೇನು ಗೊಂದಲವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ?”

ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ದುಲಾರಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬವಳಿ ಬಂದಂತಾಯಿತು ಆಕೆ ಸಂಜ್ಞಾ ಶೂನ್ಯಳಾದಂತೆ ಕಂಡಳು, ಬಾಯಿಂದೇನೂ ಮಾತು ಬರಲಿಲ್ಲ ಕೇಶವ ಸ್ನೇಹದಿಂದಾಡಿದನು—“ನಿನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇರುವದಷ್ಟೇ ದುಲಾರೀ?”

“ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಲತಿ ಒಪ್ಪುವಳೇ?”

“ಇಲ್ಲ, ಆದರೆ ನೀನು ಆಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಲಾರೆಯಾ?”

ಒಣಗಿದ ಕಂಠದಿಂದಾಡಿದಳು “ಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ ”

“ನೀನು ಈ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತಳಾದರೆ, ನಿನಗೆ ಬಹಳ ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ.”

ಪುಣ್ಯದ್ದೇನು ಇರಲಿ, ನೀವು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ”

“ಅದನೇನು ನಾನು ಅರಿಯನೇ? ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿಷ್ಟೇ ಹೀಗೆ ನೀನು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥಳಾದರೆ, ಅದೆಷ್ಟು ಪುಣ್ಯದ ಕಾರ್ಯ ದುಲಾರೀ! ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ದುಲಾರೀ ಮಾಲತಿ ನನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ನಾನು ಆಕೆಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಕೃಪಾನ್ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲು ಹವಣಿಸಿದೆ ಇವತ್ತು ಒಂದು ವೇಳೆ ಅದರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವೆ. ಅಥವಾ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ

ಇಡುವುದೇಕೆ ದುಲಾರಿ? ಮಾಲತಿ ನನಗೆ ಲಭ್ಯಳಾಗದೇ ನನ್ನ ಬಾಳು ಸುಖವಾಗುವದಿಲ್ಲ ”

ರೋಗಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡುವಾಗ ಹೇಗೆ ಅವನ ಮುಖ ಬಿಳು ಪಾಗುವದೋ ಹಾಗ ದುಲಾರಿಯ ವೋಗವೂ ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಲೆ ಬಿಳುಪೇರಿತು ಮತ್ತು ಆಕೆಗೆನಿಸಿದುದೇನೆಂದರೆ- ನನ್ನ ಎದೆ ಹಾರುವದು. ನಿಂತು ಹೋಗುವದೇನೋ? ಕಿಂತು ಹೇಗೋ ಆದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕೆ ನುಡಿದಳು “ನೀವು ಹೇಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀರೋ, ಹಾಗ ಮಾಡುವೆ ”

ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ನಿನಗೆ ಏನೆಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಲಿ? ಭಗವಂತ ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡಲಿ. ಆದರೆ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವದು ಸುಲಭವಲ್ಲ ನಿನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ನಾನು ವಿವಾಹವಾಗಲಾರ, ಹೀಗೇನೋ ಆಕೆ ಹೇಳಬಹುದು, ಅದರದೇನು ವಿಚಾರ ದುಲಾರಿ?”

ತುಸು ವೇಳೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ದುಲಾರಿ ಹೇಳಿದಳು “ಅವೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥ ಮಾತುಗಳು ನಾನು ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.”

ದುಲಾರಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಏನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಕೇಶವ ತಿಳಿದ “ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನಿದೆ? ದುಲಾರಿ ನಾನು ಮತ್ತು ನೀನು ಎಂದಾ ದರೂ ವಚನಬದ್ಧರಾಗಿರುವೆವೋ?”

ಈಸಲ ಮಾತ್ರ ದುಲಾರಿ ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿದಳು. ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಗೆ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು, ಏನೂ ಉತ್ತರ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ

ಕೇಶವ ಹೇಳಿದ “ಕೆಲವರು ಏನೋ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ; ಕಕ್ಕ ಮೃತ್ಯುಶಯ್ಯೆಯ ಮೇಲಿರುವಾಗ ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರುವೆನೆಂದು, ಏನು ನೀನು ಸಹ ಹೀಗೇ ಬಾವಿಸಿರುವೆಯಾ ದುಲಾರಿ! ಹಾಗೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ನಿನಗೆರಡು ಮಾತು ಹೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ ವೊದಲು ನಾನು ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ—ನಾನು ನಿನ್ನ ಭಾರವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದೆ, ಎರಡನೆಯದು ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುವದು ನನ್ನ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಶಕ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಒಂದುವೇಳೆ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಮಾಲತಿಯೊಡ ನೆಯೇ ಏಕೆ ವಿವಾಹಿತನಾಗಬಾರದಿತ್ತು? ಇದರ ಹೊರತು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ನನ್ನೊಳಗೆ ನಾನೇ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ, ಅವನ ಸಂಗಡ ನಿನ್ನ ವಿವಾಹ ಮಾಡೋಣವೆಂದು,

ಕಕ್ಕ ಬೇನೆಯಿಂದ ಹಾಗೆ ಇದ್ದರೂ ಸಹ, ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ, ದುಲಾರಿ, ಇದರಿಂದ ನೀನು ತಿಳಿದಿರಬಹುದು. ಯಾವ ಸಂಘದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಲೋಕರಿತಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಎರಡೂ ರೀತಿಯಿಂದ ನೀನು ಕೃಷ್ಣನ ಸಂಗಡ ವಿವಾಹವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ನಾನು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ—ನಿನಗೆ ಯಾವದಾದರೂ ಬಂಧನವೆನಿಸಿದರೆ ಅದು ಕೃಷ್ಣನ ಜೊತೆಯೇ ಪ್ರೇಮವು ಅದೇನು ಬಂಧನಕಾರಿಯಲ್ಲ, ಪ್ರಸಂಚಬಂಧನವೂ ಅಷ್ಟೇ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚೇನೂ ನಾನು ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ ರಾತ್ರಿ ಬಹಳವಾಯಿತು ನೀನು ಮಲಗಿಕೋ ? ”

ಕೇಶವ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ದುಲಾರಿ ನಿಶ್ಚಲಳಾಗಿ ನಿಂತು ಕೂಂಡಿದ್ದಳು ನಂತರ—ಜೋಲಿ ಹೋಗಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಬಳಿಗ ಹೋದಳು ಪುನಃ ಎಚ್ಚತ್ತು ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಳು

ಮರುದಿನ ಎರಡು ಪ್ರಹರವಾಗಿರಬಹುದು, ಕೇಶವ ರಾಮಕಲಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು “ಅತ್ತಿಗೆ, ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯದ ಭಾರವಿಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ ”

ಆ ಕಾರ್ಯವೆಂದರೆ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸುವುದು, ಅಥವಾ ಇದೇ ತರದ ಇನ್ನೊಂದು ಏನಾದರೂ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ರಾಮಕಲಿ ಚಿಂತಿತಳಾದಳು. ಆದರೆ ಕೇಶವ ನಗುತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನನ್ನು ಕೇಳುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದಳು “ಅದಾ ಕಾರ್ಯ ? ಹೇಳಿ ”

“ಇದೇ ಬರುವ ಮೈಶಾಖದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅಲ್ಲ, ಎರಡು ವಿವಾಹದ ಸಿದ್ಧತೆ ನೀನು ಮಾಡಬೇಕು, ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ದುಲಾರಿ ಮಾಲತಿ ಮತ್ತು ಕೇಶವ.”

“ಒಂದು ವೇಳೆ ಹೀಗಾದರ ಇದಕಿಂತ ಸಂತೋಷ ಇನ್ನೇನು ? ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲ ಕೂಡುವುದು ಹೇಗೆ ? ಮಾಲತಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವಳೇ ? ”

“ಆ ಭಾರ ನನ್ನದು. ಆ ವಿಷಯಕ್ಕೇನೂ ನೀನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ”

ತುಸು ವೇಳೆ ಯೋಚಿಸಿ ರಾಮಕಲಿ ಆಡಿದಳು. ನೀವು ಏನು ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಗೊಂದಲವಿದೆ. ದುಲಾರಿ ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ಆದರಂತೆ ಮಾಲತಿ ಸಹ. ಮಾಲತಿ ಮೊದಲಿನಂತೆನೋ ನಿಮ್ಮನ್ನು

ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿತ್ತು ತ್ತಾಳೆ, ಆದರೆ ದುಲಾರಿಯನ್ನು ದುಃಖ ಪಡಿಸಿ ಆಕೆ ಸುಖಿಯಾಗಲಾರಳು ನಾನು ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ-ಇದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಾಗುವುದು ಬರಿ ಮಾಲತಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನಷ್ಟೇ ಮಾಡಿದರೆ ಸರಿಯಲ್ಲ ಮಾಲತಿ ದುಃಖಿತಳಾದರೆ ನೀವೇನು ಮಾಡೀರಿ? ಎಷ್ಟು ಜನ ತಂತಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಸಾರ ದುಃಖಕ್ಕೀಡಾಗಿಲ್ಲ ?

ತುಸು ವೇಳೆ ಅತ್ತಿಗಿಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತು ಕೇಶವನು ನುಡಿದ “ಮಾಲತಿ ತಿರಸ್ಕೃತಳು ಆಕೆಯೊಡನ ಲಗ್ನವಾಗುವದರಿಂದ ನಾನೂ ಪತಿತನಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನೀನು ಕೂಡ ಹೇಳುವಿಯಾ ಅತ್ತಿಗೆ?”

ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ರಾಮಕಲಿ ಹೇಳಿದಳು “ನೃಸು ಆ ಅರ್ಥದಿಂದ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ”

ನಡುವೆ ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ಸಮಾಜದ ಮಾತು ಅಣ್ಣನಿಗಷ್ಟೇ ಇರಲಿ, ಆ ನಿಷಯ ಅವನು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಾನೆ ”

“ಆದರೆ ಅವರ ಮಾತೂ ಕೇಳಬೇಕಾಗುವದಲ್ಲ? ಅವರಿಗೆ ವಿರುದ್ಧ ನಾನು ಹೋಗಬಲ್ಲೆನೇ? ”

“ಅವನು ಒಪ್ಪದಾದರೆ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಆದರ ಜೊತೆಗೆ ನಿನ್ನನ್ನೂ ದೂರಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಅದು ಕಷ್ಟವೇನೋ ನಿಜ, ಆದರ ತ್ಯಜಿಸುತ್ತೇನೆ ಅತ್ತಿಗೆ !

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅನಂತನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ರಾಮಕಲಿ ಕಾತುರಳಾಗಿ ನುಡಿದಳು “ಇವರು ಮಾಲತಿಯೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುವರಲ್ಲ?” ಕೇಳದವರಂತೆ ಅನಂತ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟು

“ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ಕಾತಿಯ ಪಂಡಿತರಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರ ವಿವಾಹಕ್ಕೇನೂ ತಡೆಯಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಅವರು ಸಮ್ಮತಿಸಿದ್ದಾರೆ ”

ಅನಂತ ಹೇಳಿದ “ಕೇಶವ, ಪಂಡಿತರ ಮಾತು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಮೂರ್ಖರಿರುವರಲ್ಲ, ಇವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುವದು ಹೇಗೆ?”

“ನೀನು ಆ ಸಮಾಜದ ಮೂರ್ಖರ ಬಾಲಕಸಿಯಾಗಿ ನಡೆಯ

ಒಂದು, ನನಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಚಾರ ಬೇಡಾಗಿದೆ,' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಡಲು ಅವನು ಎದ್ದು ನಿಂತನು.

ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ಅನಂತ ಹೇಳಿದನು 'ಕೇಶವ, ಕೇಳು ಸಮಾಜ ಇಷ್ಟೊಂದು ಉಪೇಕ್ಷಣೀಯವಲ್ಲ ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಲತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ಕನ್ಯಾ ಪಾರಶಾಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಡಬಹುದು, ಆಕೆ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಕಳೆಯಬಹುದು ತುಸು ಶಾಂತತೆಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸು ಕೋಪ ದಿಂದ ಕಾರ್ಯವಾಗದು'

ತುಸು ವೇಳೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ನಂತರ ದೃಢಸ್ವರದಿಂದ ಕೇಶವ ಹೇಳಿದನು "ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ ಸಮಾಜವೆಂಬ ಕಟುಕರಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಕೊರಳಮೇಲೆ ಚೂರಿ ಇಡು ಆಕೆ ನೀಚಳು, ತಿರಸ್ಕೃತಳು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯಳು ಹೀಗಿದ್ದು ಆಕೆಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲೇಕೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ? ನಾವು ದೊಡ್ಡವರು, ನಾವು ಪವಿತ್ರರು, ಹೀಗಿರುವಾಗ ಆಕೆ ನಮ್ಮ ಕೂಡ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಆದರ ಅಣ್ಣಾ, ನಿನಗೆ ನಾನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ನಿನ್ನ ಮೇಲು-ಕೇಳು, ಚಾತಿ-ಅಭಿಮಾನ, ಈ ಮುಚ್ಚುಮರ ಇವು ಸಮಾಜದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ ಬಹಳ ದಿನ ಬಾಳಲಾರದು. ಇದೆಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ಮಣ್ಣುಗೂಡಿ ಹೋಗುವುದು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುವವರು ಮತ್ತಾರೂ ಅಲ್ಲ, ಯಾರನ್ನು ನೀವು ನೀಚರೆಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವರೋ, ಅವರೇ ಆ ದಿನ ಇನ್ನು ಬಹಳ ದೂರವಿಲ್ಲ" ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಕೇಶವ ಕೊಟ್ಟಡಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಹೋದನು.

ಅನಂತ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು ರಾಮಕಲಿಯು ಮೌನದಿಂದ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ತುಸು ವೇಳೆಯನಂತರ ಅನಂತ ಹೇಳಿದ "ಇನ್ನು ಮನ ಮುಳುಗಿತು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿದೆ, ಇದರಿಂದ ಉಳಿಯುವುದು ಕಠಿಣ!"

ರಾಮಕಲಿ ಅವನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೈಇಟ್ಟು ನುಡಿದಳು "ಇಷ್ಟು ಕೈಕಾಲು ಬಿಡುವದೇಕೆ? ಗಂಡಸರಾಗಿ!" ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಎರಡು ಹನಿಗಳು ಮುರಿ ಅನಂತನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವು.

(೩೩)

ಚಳಿಗಾಲ ಹೋಗುವ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು ಇಂದು ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಲಖನೌದಲ್ಲಿಯೂ ವಸಂತಾಗಮನ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಗಾಳಿ ಸೂಚಿಸಿಕೊಡಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು ಇನ್ನೂ ಸಂಜೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಆಗಿನಿಂದ ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಅಂಚೆಯಿಂದ ಬಂದ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉದಾಸೀನಳೂ, ಅನ್ಯಮನಸ್ಕಳೂ ಆದ ಮಾಲತಿ ಹೊರಗೆ ಮುಗಿಲನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಆಕಾಶದೆಯ ಮೇಲೆ, ಕಿಲ-ಕಿಲ ನಗುತ್ತಿರುವ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ತಾರಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಮಾಲತಿಯು ಕಪೋಲದಲ್ಲಿ ಏಕೋ ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿದವು ಇವತ್ತು ಮುಂಜಾವದಿಂದಲೇ, ಎಂದರೆ ಈ ಪತ್ರ ದೊರೆತಾಗಿನಿಂದಲೇ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ನಿವ್ವಲವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು

ಈ ಚಿರಪರಿಚಿತವೂ, ಅತಿಶಯ ವ್ರಾಯವೂ, ಹಾಗೂ ಶರೀರದ ನಾಡಿ ನಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಳದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ವಾಸನಾ ಕಾಮನಾ ಇವುಗಳ ಶೃಂಖಲೆಯನ್ನು ಹರಿದೊಗೆದು, ಹೋಗಬೇಕಾಗುವದಲ್ಲ? ಅದು ಕೂಡ ಯಾವುದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಗುರಿಯಿಲ್ಲದ ಹಾದಿಗೆ! ಅತಿ ದೂರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಾಧಿಸಿ ನ, ಸ್ವಜನಹೀನ ಪರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಲ್ಲದ ಜನಗಳ ನಡುವೆ ಬಾಳುವೆಯ ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯ ಆರಂಭಿಸಬೇಕು ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ? ಅದರ ಕಡೆ ಎಂದು? ಅದರ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಎನು?

ಈ ಕೊಟಡಿಯ ಅಣುವರಮಾಣುಗಳು ಕೂಡ ಆಕೆಯ ಗುರುತಿನವು. ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ, ಈ ಕೊಟಡಿಯ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಮೂಸಿ ನೋಡಿ ಆಕೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲಳು, ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಆಕೆ ತನ್ನ ಮಂಚದ ಸುಖ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಲ್ಲಳು, ಕೊಟಡಿಯ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತು, ಆಕೆಯ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಸದಾ ಸಿದ್ಧ; ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಆಕೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಗಾಡಿ ಹಾಸಿದೆ. ತೂಗು ಮಂಚ ಅಕೆಗಿಂದೇ ತಗ್ಗಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ? ಇದೇ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಸುಖದಿಂದ ನಕ್ಕಿದ್ದಾಳೆ, ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿದ್ದಾಳೆ; ರೋಗ ಬಂದಾಗ ನರಳಿದ್ದಾಳೆ, ಆರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಿನೋದ ಮಾಡಿ

ದ್ವಾಳಿ, ಇದೇ ಕೊಟಡಿೆಯನ್ನು ಆಕೆ ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದಾಳೆ, ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುವ ದನ್ನು ಇದೇ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿದ್ದಾಳೆ.

ಈಗ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಇವುಗಳನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು, ಗೊತ್ತು ಗುರಿ ಇಲ್ಲದ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲು ಕರೆ ಬಂದಿದೆ! ಹೋಗುವದೇನೋ ಸರಿ, ಆದರೆ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಇರು, ಇರು! ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲರೋ ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಹೋಗಬೇಡ, ಹೋಗಬೇಡ! ಈ ಬಗೆಯ ವ್ಯರ್ಥವೂ, ವ್ಯರ್ಥೆಯುಳ್ಳದೂ, ಆದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಕೂಡ ಒಂದೇ ಒಂದು, ಕಾಮನಾ ವಸ್ತುವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದೆ ಅದು ತನ್ನ ಬಳಲಿದ ಕೈಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ ಹೃದಯದ ಕಡೆಗೆ ಕರೆಯತೊಡಗಿದೆ, ಬಾ, ಬಾ! ಆದರೂ ಹೋಗಬೇಕಲ್ಲ ಹೋಗದೇ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುವಂತಿಲ್ಲ ಇದೆಂಥ ನಿಷ್ಕೂರ ಹೋಗೋಣ? ಎಂಥ ಕಠೋರ ಪರೀಕ್ಷೆ!

ಹೀಗೆ ಮಾಲತಿ ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಇರುವಿಕೆ-ಹೋಗುವಿಕೆ, ಭೋಗ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗ ಈ ತತ್ವಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಗುರುತಿರುವ ಹಾಗೂ ಬಯಸುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಬೇಕೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾಹಾಕಾರ ವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು, ಇದೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವದೇ ಅದರ ಯಥಾರ್ಥ ಬೆಲೆ! ಇಂಥ ತ್ಯಾಗ ದುಃಖದಿಂದ ಬಣ್ಣವೇರಿದರೂ ಕೂಡ ಭೋಗ ವಸ್ತು ಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ರಮಣೀಯ ಕಾಣಲಾರಂಭಿಸಿವೆ. ವಿರಹದ ಸಜಲ ರೇಖೆಯೇ ಮೂಲನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಇಷ್ಟು ಸುಂದರ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅದಕಾಗಿ ತ್ಯಾಗವು ಭೋಗದ ವಿರಹವು-ಮಿಲನದ ಮೂಲ್ಯವೆನಿಸಿದೆ ಮಾಲತಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡಳು, ಎನು ಬೇಕಾದುದಾಗಲಿ ಈ ಮೂಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ

ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದುಲಾರಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು, ಕಾಲಸಪ್ತಳ ಕೇಳಿ ಮಾಲತಿ ಹೊರಗೆ ನೋಡಿ ನುಡಿದಳು. "ಬಾರಮ್ಮಯ್ಯ ಇತ್ತ ಕೂಡು. ಹು-ತಲೆಶಾಲೆ ಈಗ ಹೇಗೆ ಹೇಳು"

ಮಾಲತಿಯ ಬಳಿಯ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡುತ್ತ ದುಲಾರಿ ಹೇಳಿದಳು "ಹಾಗೇ ನೀನೋರ್ವಳೇ ಸುಮ್ಮನೇ ಹೇಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ ಮಾಲತಿ?"

ನಗುತ್ತ ಮಾಲತಿ ಅಂದಳು. "ನೀನು ಬಂದೆಯಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮೇಲೇನೂ ನಾನು ಒಬ್ಬಳಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಮಾನವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ"

ದುಲಾರಿ ಕೊರಳು ತುಸು ವಕ್ರಗೊಳಿಸಿ ಕೇಳಿದಳು. “ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ ನಿಜ ಹೇಳುವೆಯಾ ? ”

“ಅದೇನಮ್ಮಾ ?”

“ನೀನು ನಿನ್ನ ಬಾಳಿನ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯ ನನ್ನಿಂದ ಮರ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೀಕೆ ? ”

ತುಸು ವೇಳೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ಮೂಲತಿ ಅಂದಳು “ನಿನ್ನ ಗುರುತಾ ದಾಗ, ಆ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯ ಭಯಂಕರವೆನಿಸಿ ಹೋಗಿತ್ತು ”

“ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಆ ದುಃಖದ ವಿಷಯವನ್ನು ನನ್ನೊಡನೆ ಏಕೆ ಹೇಳ ಲಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ದುಃಖದ ಮಾತು ಕೇಳಲು ಈಕೆ ಹೃದಯವೇನಳೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ ?”

“ಹಾಗಲ್ಲ ದುಲಾರೀ, ದುಃಖದ ಅಸಲಿಗಿಂತ ಈಗ ಬಡ್ಡಿ ಬಹಳ ಬೆಳೆದು ಕೋಗಿದೆ, ಅದರಿಂದ ನಿನಗೂ ತುಸು ಕೂಡುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ಇಂದೇ ಅಲ್ಲ. ಇಂದು ನೀನು ಕೇಶವಣ್ಣನ ದೂತಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಬಲ್ಲೆ ”

ವಿಸ್ಮಿತಳಾಗಿ ದುಲಾರಿ ಅಂದಳು “ನಾನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬಂದಿ ರುವೆನೋ, ದೂತಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆನೋ-ಅದೇನೇ ಇರಲಿ ಆದರ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಂದೇಹತಾಳದಿರು ಮೂಲತಿ ಇಂದು”

ಮೂಲತಿ ಆಕೆಯ ಮಾತು ಮುಗಿವ ಮೊದಲೇ ನುಡಿದಳು “ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹದ ಮಾತೇಕೆ ? ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತೇನೆ ದುಲಾರೀ. ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಒಲ್ಲೆ,”

“ಮೂಲತೀ !”

“ಏನು ಹೇಳು ?”

“ನನ್ನ ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತೀಯಾ ?”

“ಇಲ್ಲ.”

“ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದರೇನದು ?”

ಕೇಳಲಿಲ್ಲ, ಆದರೂ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ ಹುಡುಗಾಟ ಮಾಡಬೇಡ ದುಲಾರೀ ನಿನ್ನಂಥ ಹುಚ್ಚಿಯನ್ನು ನಾನು ನೋಡೇ ಇಲ್ಲ ”

“ಏನಾದರೂ ಸರಿಯೇ, ಆದರೆ ಈ ನನ್ನ ಮಾತು ನೀನು ಒಪ್ಪಲೇ ಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನನಗೆ ಬಹು ದುಃಖವಾಗುವುದು.”

ಮಾಲತಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು “ಹು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ಬಹು ಸುಖಿಯಾಗುವಿ ಯಲ್ಲವೇ? ಹೇಳು, ನಿಜ ಹೇಳು.”

ತುಸು ವೇಳೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ದುಲಾರಿ ಆಡಿದಳು. “ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಆಗುತ್ತೇನೆ ನೀನು ಸುಖಿಯಾದರ ನಾನು ಸುಖಿ.”

ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು ಮಾಲತಿ ‘ ನೀನು ಸುಖಿಯಾದರೆ ನಾನು ಸುಖಿ ಯಾಗಲು ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೇ ನನಗೆ? ”

“ಇ ರದೇ ಏನು ? ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸುಖವನ್ನಷ್ಟೇ ನಾವು ನೋಡುವ ದೊಳಿತ್ವ ಮಾಲತೀ ನಾವು ನೋಡಬೇಕಾಗಿರುವದೆಂದರೆ ಅವರು ಹೇಗೆ ಸುಖಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ ಅಷ್ಟೇ

“ಅವರು ಹೇಗೆ ಸುಖಿಗಳಾಗುತ್ತಾರಂಬುದು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ದುಲಾರೀ ?”

ಮಾಲತಿಯು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದ ದುಲಾರಿ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಳು ಮಾಲತಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ ಬೇರೆ ಉಸಾಯಗಾಣದೆ ಹೇಳಿದಳು

“ಅದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ ಅವರು ಹೇಗೆ ಸುಖಿಗಳಾಗು ವರೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವತಃ ಕೂಡ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.”

“ಸ್ವತಃ ಹೇಳಿದನೇ? ಆಹ! ಎಂಥ ಕರೋರತನ ?” ಹೀಗೆ ನುಡಿ ಯುವುದು ಮಾಲತಿಗಿಷ್ಟನಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಮಾತಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು

ಮಾಲತಿಯು ಮಾತು ಕೇಳಿ ದುಲಾರಿ ಕ್ಷುಬ್ಧಳಾಗಿ ನುಡಿದಳು “ಇಂಥಾ ಮಾತಾಡಬೇಡ ಮಾಲತೀ ಅವರು ಕರೋರರಲ್ಲ ಹೃದಯವೆಷ್ಟು ಕೋಮಲ! ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರೆಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೋ, ನೋಡಿದರೆ ಕಣ್ಣೀರು ಒರುತ್ತವೆ ”

“ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ದುಃಖದಿಂದ ಬಿರಿಸು ಮಾತು ಬಾಯಿಂದ ಬರುತ್ತವೆ. ತಂಗೀ ”

“ಅವರು ನನಗೇನೂ ಕಷ್ಟ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ದೂಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ, ಅವರು ನನಗೆ—” ಮುಂದೆ ದುಲಾರಿ ಗದ್ಗದಿತಳಾದಳು

ತುಸು ತಡೆದು ಮಾಲತಿ ಹೇಳಿದಳು- “ಒಳ್ಳೇದು; ಅವರೆಂದೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ, ಆದರೆ ನೀನು ದುಲಾರೀ!”

“ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಕತೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರ ಮಾಲತೀ, ನಾನು—” ಪುನಃ ಮಾತಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ

“ಕೇಶವಣ್ಣನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರೀತಿಸಿದೆಯಲ್ಲ?” ಸಹಸಾ ಒಂದು ಸಂದೇಹ ತಲೆದೋರಿತು, ಮಾಲತಿ ಕೂಗಿದಳು ‘ದುಲಾರೀ’

ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಮಾಲತಿ ದೀಪವನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ, ದುಲಾರಿ ಅಳುತ್ತಾಳೆ

“ನೀನು ಅಳತೊಡಗಿದೆಯಲ್ಲ ? ದುಲಾರೀ ”

“ನೀನು ಅಳುವಂತಾಡಿದರೆ, ಅಳದಿರುವೆನೇ ? ”

ನಗುತ್ತ ಮಾಲತಿ ನುಡಿದಳು. “ಚನ್ನಾಗಿದೆ,”

“ಮಾಲತೀ, ನೀನು ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಿರುವಿ ಆದರೆ ನನಗೆ ಅಳು ಬರುತ್ತದೆ, ನೀನು ನಿಜವಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ಮ್ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ— ನಾನು ಸುಖಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು ”

“ನಿನಗೆ ಹೇಗಾದರೆ ಸುಖವೋ ನಾನು ಕಾಣೆ ”

ದುಲಾರಿ ಬೇಗನೆ ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಮಾಲತಿಯ ಎರಡೂ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು “ನಾನು ಸುಖಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ ನಂಬು, ನಾನು ಸುಖಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ ನೀನು ಕೇಶವಣ್ಣನ ಸಂಗಡ ಲಗ್ನವಾಗು, ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಸುಖಿ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೇಳು, ನಾನು ಅಳುತ್ತಿದ್ದೆ ಎಂದು ಅವರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಬೇಡ ನಾನು ಬಹಳ ಅನುಚಿತ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದೆ, ಒಳ್ಳೇದು ಈಗ ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ತಲೆ ಸಿಡಿದು ಬೀಳಹತ್ತಿದೆ ”

ಹೋಗಲನುವಾದ ದುಲಾರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದುಟ್ಟಿ— ಮಾಲತಿ ನುಡಿದಳು ‘ ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಿ ಹೋಗು ದುಲಾರೀ ಕೇಶವಣ್ಣನ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ವಿವಾಹವಾಗದಿದ್ದರೆ ನೀನು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಜೊತೆಗೆ ವಿವಾಹಿತಳಾಗುವಿಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ? ’”

ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಸಕರೂಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಅಪ್ಪುಗೆ ಜಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತ ದುಲಾರಿ ಹೇಳಿದಳು ‘ಮುಂದಿನ ಮಾತು ಮುಂದೆ ’”

ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲವಾಗಿ ಅಪ್ಪಿ ಮಾಲತಿ ಕೇಳಿದಳು. “ಅಲ್ಲ, ಅದು ನೊದಲ ಮಾತು, ಹೇಳದೇ ನಾನು ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ ”

ದುಲಾರಿ ಮಾಲತಿಯ ಮೋರೆಯಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ ಇಟ್ಟು ತಡೆಯುತ್ತ ಆಡಿದಳು “ನೋಡು ಮಾಲತೀ ನನಗೆ ಬಾಳು ಮತ್ತು ವಿವಾಹ ಎರಡರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ತಿರಸ್ಕಾರ ಉಂಟಾಗಿದೆ, ನಾನಂತೂ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ, ಬದುಕಿರುವವರೆಗೆ ಹೀಗೇ ಇರಬೇಕು ನನಗೆ ಇನ್ನಾರದ್ದಾರೆ?”

ಮರಳಿ ದುಲಾರಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಸುರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಇಬ್ಬರೂ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅತ್ತರು.

ಆದೇ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಮುಂದೆ ತುಸು ವೇಳೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾಲತಿ ಕೇಶವನ ಕೊಟಿಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದಳು “ಕೇಶವಣ್ಣಾ !”

ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಕೇಶವ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನುಡಿದ “ಏನು ಒಳಗೆ ಬರುವೆಯಾ ?”

ಏನೂ ಉತ್ತರಿಸದೇ ಮಾಲತಿ ಒಳಗೆ ಒಂದಳು, ಹಾಗೂ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿದಳು ಕೇಶವನ ಕಳೆಗುದಿದ ಮೊಗ ನೋಡಿ ಮಾಲತಿ ಅಂದಳು “ಅಣ್ಣಾ ಸಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಂದಿದ್ದೇನೆ ಬಹುಶಃ ಇವೆರಡೂ ನಮ್ಮ ಕಡೆಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಾಗಬಹುದು ”

ಕೇಶವನ ಮೊಗದಲ್ಲಿ ನಗೆ ಕಂಡಿತು “ಅವುಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಅಂತ್ಯ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಮೀಸಲಾಗಿಡು, ಇನ್ನೂ ತುಸು ದಿನ ನಾನು ಬದುಕಬೇಕು.”

ಕೇಶವನ ಮಾತಿನಿಂದ ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ಮಾಲತಿ ಅಂದಳು “ಕೆನ್ನೆಯರ ಈ ಮಾತುಗಳನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ನಿನಗೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಿ. ಆದರೆ ಇವತ್ತು ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ನೀನು ಒಪ್ಪಬೇಕು ”

“ಏನು ವಿಷಯ ? ತುಸು ಕೇಳೋಣ ”

ಮಾಲತಿ ತುಸು ಹಿಂದೆಳೆದಳು. “ನೊದಲ ಮಾತೆಂದರೆ ನೀನು ದುಲಾರಿಯೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗಬೇಕು. ಎರಡನೆಯದು, ನಾಳೆ ಮುಂಜಾವ ದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಬೇಕು ”

ತುಸು ವೇಳೆ ಕೇಶವನ ಮುಖ ಒಣಗಿದಂತಾಯಿತು ಆದರೆ ಕೂಡಲೇ

ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ನುಡಿದನು ವಿವಾಹದ ಮಾತು ಹಿಂದಿಸಿಂದ ಆದರೆ ಈ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡುವದೆಂದರೇನು ? ಇದೇನು ಕಡೆಯವರೆಗೋ ? ”

ಮಾಲತಿಯ ಕಣ್ಣು ನೀರು ತುಂಬಿದವು “ಹಾಂ ಹಾಗೇ ”

“ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳು ಮಾಲತೀ ನಾನು ತಿಳಿಯದಾಗಿದ್ದೇನೆ ”

ಮಾಲತಿ ಏನೂ ಹೇಳದೇ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೇಶವನ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟಳು. ಕೇಶವ ಅದನ್ನೋದಿ ತಿರುವಿ ಮೇಲೆ ಕಳಗೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದನು ಮರಳಿ ಜಡವಾದ ದನಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು “ರಾಧಾಕಾಂತ್ ದೀಕ್ಷಿತರು ಯಾರು ? ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ತಂಗಿಯ ಗಂಡನೋ ? ”

“ಹಾ ”

ಮಾಲತಿಯನ್ನು ತಲೆಯಿಂದ ಕಾಲವರೆಗೆ ನೋಡಿದನು ಮತ್ತು ಹೇಳಿದನು “ನಾನು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ ಮುಂಬಯಿಯ ಕನ್ಯಾ ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯಾಧ್ಯಾಪಿಕೆಯೊಡನೆ, ಏನು ಕಡಮೆ ? ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ವೇತನ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಜೀವನ ! ”

ಮಾಲತಿ ಮೌನವಿಧವು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಯಾರ ಕೇಶವ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸಂಯಮನದಿಂದ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅವನು ಈಗ ವಿದ್ರೋಹಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಕೇಶವ ಉತ್ತೇಜಿತನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು “ಚನ್ನಾಗಿದೆ ಮಾಲತಿ ಚನ್ನಾಗಿದೆ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಸಹಿತ ಋಣದ ಮಾತಾಡಿದ್ದೆ ಅದನ್ನು ಈಗ ಪೂರ ಮುಟ್ಟಿಸುವೆ! ಅದೂ ಕನಡೆ ಸಹ ಒಣಿಸಿ ’

ಕಣ್ಣೀರ್ಗರೆಯುತ್ತ ಮಾಲತಿ ಬಕಲಿ ಹೇಳಿದಳು “ಆ ದಿವಸ ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರವಾದವಾಯಿತೆನ್ನಾ ನನ್ನ ಋಣ ಒಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತೀರದು ’

ಕೇಶವ ತೀವ್ರ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡಿ ಕೇಳಿದನು ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ “ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದಿವಾಳಿ ತೆಗೆದು ಋಣದಾತ್ಮಗಳ ಭಯದಿಂದ ದೇಶ ಗೇಡಾಗಿ ಹೋಗುವ ಸಿದ್ಧತೆಯೋ ಇದು ? ”

ಇಂಥ ಕಷ್ಟಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಲತಿಗದೇಕೋ ನಗು ಬಂತು “ಋಣದಾತ್ಮಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಂಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಯಗೊಳಿಸುವರು ’ ಕೇಶವ ಹುಚ್ಚು ನಗೆ ನಕ್ಕನು “ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತೋರ್ವ ಋಣ

ದಾತ್ಯವಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡುವಿಯಾ? ಅವನೂ ಜೊತೆಗೆ ಬರುವನೋ? ”

“ಯಾರು ?” ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಮಾಲತಿ ಕೇಳಿದಳು

“ನಿನಗೆ ಕುಟಿಲ ನೀತಿ ಕಲಿಸಿದ ಮೋಸಗಾರ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ”

ಮಾಲತಿಯ ಮೊಗ ಕರೋರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು ಅರಕ್ತವಾಯಿತು, ಗಟ್ಟಿಸಿ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದಳು “ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಕೇಶವಣ್ಣಾ! ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಕುಟಿಲ ನೀತಿ ಕಲಿಸಿದವನೂ ಅಲ್ಲ, ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕನೂ ಅಲ್ಲ ಅವರು ನನಗೆ ಬೇಡವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೆ ನಾನೇ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನೋದಿ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿದೆ ನಿರೂಪಾಯವಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಂಗಿಯ ಗಂಡನಿಗೆ ಒಂದು ಪರಿಚಯ ಪತ್ರ ಕೊಟ್ಟರು ನಾನು ನಿರ್ಬಂಧ ಪಡಿಸಿದ ಮೂಲಕ ನಿನಗೆ ಅವರು ಏನೂ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ ”

ಕೇಶವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಿಡಿಗಳು ದುರಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದವು “ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ನಿನ್ನ ಪರಿಚಯ ಏನು ಬಲ್ಲ? ಅದನ್ನು ನಾನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಬರೆದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಒಬ್ಬ ಪಾಷಾಣಿ, ಈಕೆಯನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಬಾಲಕಿಯೆಂದು ಓದಿ ಧನ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ!” ಎಂದು

ಕೇಶವನ ಈ ಸ್ನೇಹಯುಕ್ತವೂ, ಮಾರ್ಮಿಕವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಮಾಲತಿಯ ದೃಢತೆಯು ಕರಗಲಾರಂಭಿಸಿತು ಆದರೂ ಆಕೆ ಜಾಗೃತಳಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು “ಅಣ್ಣಾ, ನಾನು ಪಾಷಾಣಿಯೇ ನಿಜ ಆದರೆ ನೀನು ನಿರ್ದಯನಾಗಿ ಈ ಪಾಷಾಣವನ್ನು ಕರಗಿಸಬೇಡ ನನ್ನ ಹಾದಿ ತಡೆಯಬೇಡಣ್ಣಾ ”

ಕೇಶವನ ದೇಹ ನಡುಗಾರಂಭಿಸಿತು, ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಎಲ್ಲಿಯ ಹುಚ್ಚುತನ ಅವನ ಮೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತೋ? ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬೀರುವ ನಲ್ಲದ್ದ ಒಂದು ಘೋಟೋ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾಲತಿಯ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದನು “ಮಾಲತೀ, ನಾನು ಹಾದಿ ಕಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ, ನೀನು ಹೋಗಬಹುದು ನನಗೆ ಇದೇ ಬಹಳವಾಯಿತು ಸಾಕು ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಘೋಟೋವನ್ನು ಮುದ್ದಿಸಿಬಿಟ್ಟನು ಮಾಲತಿ ಘೋಟೋ

ತನ್ನ ದೇ ಂಬುದನಷ್ಟು ನೋಡಿದಳು ಮಾತ್ರ. ಆಕೆಗೆ ಎಚ್ಚರದಪ್ಪುವಂ ತಾಯಿತು ಮೂರ್ಛೆಯೇ ಒಂತೇನೋ? ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿ ಬಿಟ್ಟಳು

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕೇಶವನ ಮುಖ ಭಂಗವಾಯಿತು ಹೀಗೆ ಉರುಳಾಡುತ್ತ ಬಿದ್ದಿರುವ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನು ಆಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಲಗಿಸಿದನು ಮತ್ತು ನೀರು ಚಿಮುಕಿಸತೊಡಗಿದನು, ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಯಾರದೋ ಸದ್ದು ಕೇಳಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಂದೂಡಿದನು ಮತ್ತು ಇಂಥ ವ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿ ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳಲಾಗದೆಂದು ದೀಪ ವನ್ನು ಆರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು ಆದರೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ “ಕೇಶವಾ ಇದ್ದೀಯಾ?” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ ಅನಂತ ಒಳಗೆ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದನು ಅವನ ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀ, ಎಂದರೆ ಆತ್ತಿಗೆ ರಾಮಕಲಿ.

ಕೇಶವ ಬೇಗನೆ ಬಂದು ಬಾಗಿಲ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತು ಅವನು ಒಳಗೆ ಬರದಂತೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕೆಂದನು ಆದರ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು

ಚಿಂತಿತನಾಗಿ ಅನಂತ ನುಡಿದ “ಕೇಶವ, ಮಾಲತಿಯ ಪತ್ನಿ ಇಲ್ಲ ಆಕೆಯ ಕೊಟಡಿ ಬರಿದಾಗಿದೆ ನೆಟ್ಟಗೆ ತೆರೆದು ಹೋಗಿದೆ ಏನಾಗಬಹುದು?”
 ಭಯದಿಂದ ರಾಮಕಲಿ ಕೇಳಿದಳು “ಇದೇನಾಗಿರಬಹುದು? ಹೇಳಿ”
 “ಏನೂ ಪರವಲ್ಲ ಆಕೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬಹುದು ನೀವು ಮುಂದಾಗಿರಿ. ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ”

ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಬೀದಿಯ ಬೆಳಕು ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಒಳಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಒಳಗಿನ ಪದಾರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಆಕಾರವೇನೋ ತೋರಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ರಾಮಕಲಿ ವ್ಯಾಕುಲತೆಯಿಂದಾಡಿದಳು “ಆದರೆ ಆಕೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿರಬೇಕು? ನಾನು ಮನೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಒಂದಿದ್ದೇನೆ”

ಕೇಶವ ಹೇಳಬೇಕೆನ್ನುವ ಮೊದಲೇ ಒಂದು ನೀಳವಾದ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಮಾಲತಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯ ದಿದ್ದರೂ ಯಾರೋ ಮನುಷ್ಯರು ಇರುವರೆಂದು ಭಾಸವಾಯಿತು.

“ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಯಾರು?” ಎಂದವನೇ ಅನಂತನು ಮುಂದಾಗಿ ದೀಪವನ್ನು ಏರಿಸಿದನು

ಕೊಟಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳಗಿತು. ಭಯಗೊಂಡು ಎರಳಯಂತಿ ರಾಮಕಲನೋಡಿದಳು. ಕೇಶವನ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಾಲತಿ! ಅನಂತ, ಕೇಶವ, ರಾಮಕಲಿ ಮೂವರು ಪಿಳಿ-ಪಿಳಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡರು ಮಾಲತಿ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ಮರಳಿ ಕೇಶವನ ಮಂಚವನ್ನು ಸಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಳು ಆಗ ಅರಿವೆಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಇಳಿದು ನಿಂತಳು

ಇದನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಅನಂತ ಹೇಳಿದ “ಈಗ ನಿನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಂತೆಯಾಯಿತೇ? ರಾಮಕಲಿ? ಇನ್ನು ನಡೆನಾನು ಅದೇ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿದ ಇನ್ನು ಉಳಿಯುವುದು ಕಠಿಣವೆಂದು!”

ರಾಮಕಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಆಕೆ ಒಲಗುಂದಿ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಳು

ಈ ಸಲ ಕೇಶವ ಮಾತಾಡಿದನು ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು ಏನು ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿದೆ ಅಣ್ಣಾ? ಯಾರು ಹಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ?”

ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅನಂತ ಬಹಳ ಸಾಹಸ ನಡೆಸಿದ್ದನು ಆದರೆ ಕೇಶವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಯಾವುದೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ “ನಿನ್ನ ಪಾಪದಿಂದ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿದ, ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಯಾತರಿಂದ? ಕೇಶವಾ, ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಗುರುತಿಸಲಿಲ್ಲ, ನಂತರ ಮಾಲತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿ ನುಡಿದನು “ಮಾಲತೀ, ನನಗೆ ಒಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು, ಹೆಚ್ಚೇನು ಹೇಳಲಿ?”

ಕೇಶವ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಮಾಲತಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದನು ‘ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸುವುದು ಬೇಡು ಬೇಡಾಗಿದ್ದರೆ ಹಜರತಗಂಜದ ಮನೆ ನಿನ್ನೆಗಿದೆ, ಅಲ್ಲ ನಡೆ ಈಗ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕೂಡ ನಿಲ್ಲುವುದು ಪಾಪ!’”

ಯಾಕೋ ಮಾಲತಿಯ ಬಾಯಿ ಯಾರೋ ಬಿಡಿಸಿದಂತಾಯಿತು ‘ಈಗಲೇ ಹೋಗುವಾ!’”

ನ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೇಶವ ನುಡಿದ “ಬೇಗ ನಿನ್ನ ಸಾಮಾಸು ಸರಿ ಪಡಿಸಿಕೋ ನಾನೂ ಒಂದೆರಡು ಸಾಮಾಸು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ”

ಆನಂತ ಮಾಲತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು “ಮಾಲತೀ, ಇದೇನು? ಏನಾದರೂ ಮಾತಾಡು ಹೇಳು ನಾನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ”

ಮಾಲತಿ ಅಂದಳು “ನಾನು ಬರಿ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ ನೀವೆಷ್ಟು ನನಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿರುವಿರೋ, ಅಷ್ಟೇ ಅಪಕಾರ ಮಾಡಿ ನಾನೇ ಈ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ ಶಕ್ಯವಾದರೆ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡಿರಿ ನಾನೇನು ಈಗ ಹೊರಟಿರುವೆನೋ, ಅದು ಇವತ್ತಿನ ಪ್ರಸಂಗ ದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಎಂದೂ ಅಲ್ಲ, ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಬರುವದು”

ಉಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣೀರು ಹೇಗೋ ಹಿಂದೂಡಿ ಮಾಲತಿ ರಾಮಕಲಿಯ ಸ್ನೇಹ ಸರಿದುಬಟ್ಟಳು!

(೩೪)

ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ರಾಮಕಲಿ ತನ್ನ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು ಆಕೆ ಆಗ ಕಿಟಕಿಯ ಹೊರಗೆ ಶಾಂತವಾಗಿದ್ದ ಬೀದಿಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಿಂತು ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಕೇಶವ ಮತ್ತು ಮಾಲತಿಯರಲ್ಲಿ ತೊಡಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು ಮಾಲತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಕಳೆದವು, ಇವತ್ತು ಮಾಲತಿ ಹೊರಟುಹೋದಳು ಅದು ಕೂಡ ಈ ರೀತಿ! ಕೇಶವನೂ ಅಗಲಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿಯ ಘಟನೆಯಿಂದ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ತಿರಸ್ಕಾರವೇನೋ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರ ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು ಕೇಶವ—ಮಾಲತಿಯರು ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಅನಂತನು ಹಾಗೆ ಅಡಿಯೂ ತೋರಿಸಿದ್ದ, ನಾವೇನೋ ತಪ್ಪು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು

ರಾಮಕಲಿ ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಮಗ್ನಳಾಗಿರುವಾಗ, ಒಂದು ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಿತು, ರಾಮಕಲಿ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಅದರಿಂದಿಳಿದು ಬೇಗ—ಬೇಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನಿಂದ ಕೇಶವ ಮಾಲತಿಯರ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಬಹುದೆಂದ.

ಯೋಚಿಸಿ ರಾಮಕಲ ಚಂಚಲಳಾದಳು ಬೇಗನೆ ಕೊಟಿಡಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದು ಮೆಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಳು

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕೇಳಿದನು. “ಅತ್ತಿಗೆ, ದುಲಾರಿ ಈಗ ಎಚ್ಚತ್ತಿರುವಳೋ ಹೇಗೆ? ಆಕೆಯೊಡನೆ ಅಗತ್ಯದ ಕೆಲ ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ನೀನು ತುಸು ನೋಡು!”

ರಾಮಕಲಿ ದುಲಾರಿಯ ಕೊಟಿಡಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು ದುಲಾರಿ ಇದೇ ಎಚ್ಚತ್ತಿದ್ದಳು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕೊಟಿಡಿಯ ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಲಸ್ಯದಿಂದ ನಿಂತು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು ರಾಮಕಲಿ ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ನನ್ನು ಕರೆದಳು

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ರಾಮಕಲಿಗೆ ಹೇಳಿದನು ‘ ಅತ್ತಿಗೆ ನೀನು ತುಸು ಹೊತ್ತು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ನಾನು ಕೆಲವು ಗುಪ್ತ ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ” ರಾಮಕಲಿ ಹೊರಟುಹೋದಳು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಒಂದು ಪಾಕೇಟು ತೆಗೆದು ಕೊಟ್ಟು, ನುಡಿದನು “ಇದನ್ನು ತಾವು ಓದಬೇಕು ”

ದುಲಾರಿ ಒಡೆದು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ ಆದೊಂದು ಮಾಲತಿಯ ಪತ್ರ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರವಿತ್ತು “ಪ್ರಿಯ ದುಲಾರಿ, ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಈ ಪತ್ರ ಬೀಳು ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾನು ಮುಂಬಯಿ ಮುಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ ಭಗವಂತ ಈ ಅನುಭವವನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ, ತುಸು ನನ್ನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಮುಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾ ಪಾರಶಾಲೆಯ ಪ್ರಧಾನಧ್ಯಾಪಿಕೆಯ ಕೆಲಸ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ

ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ಅವಸರದಿಂದ ಚೀಟಿ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ, ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿಂದ, ನಿನ್ನ ಹೊರಡುವ ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಬೆಟ್ಟಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ ನೀನು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ, ಎರಡನೆಯದೆಂದರೆ, ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇದೆ

ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿ ಹೋದನಂತರ, ಕೇಶವಣ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆಯಲು ಹೋಗಿದ್ದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆಲೇ ನನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿ ಯಾಕೋ, ಒಳಲಿದಂತಾಯಿತು ನಾನು ಬವಳಿಬಂದು ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡೆನು. ಎಚ್ಚತ್ತು ನೋಡುತ್ತೇನೆ, ಭಾವ, ಅಕ್ಕ ಮತ್ತು ಕೇಶವಣ್ಣ ! ಆಗ ಕೇಶವಣ್ಣ ದೀಪ ಆರಿಸಿದ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ

ನೋಡದಿರಲಿ ಎಂದು, ಇದು ಅವನ ಭ್ರಮವಾಯಿತು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಭಾವ ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೋ ನಾನರಿಯೆ ಅಕ್ಕ ಸಹಿತ ಹಾಗೇ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಳೋ, ಅಥವಾ ಇನ್ನೇನೋ! ಕೇಶವನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನೀನೂ ಒಂದು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಲ್ಲೆಯಷ್ಟೇ ಅವನು ಯಾವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥ ಸಂಗತಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವದಿಲ್ಲ ಇನ್ನು ನಾನು ಮಾತಾಡದಿರಲು ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿದ್ದವು ತುಸು ವಿಚಾರ ಮಾಡು ದುಲಾರೀ. ಯಾವ ನಾನು ಬಡಿಸಿದಡೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟು ಹೊರಟಿರುವೆನೋ, ಅಂಥ ನಾನೇ ಕೇಶವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳವು ಮಾಡಲೆಳಿಸುವೆನೇ? ಇನ್ನೊಂದೇನೆಂದರೆ, ನಾನು ಮುಂಜಾಯಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು ಮತ್ತು ಕೇಶವನ ಆವೃಣೆ ಪಡೆದನಂತರ ಅಕ್ಕ ಮತ್ತು ಭಾವ ಇವರಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ? ಅಕ್ಕ ಎಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ನಾನು ಇದೊಳ್ಳೇ ಸಮಯವೆಂದು ತಿಳಿದೆ ಏನೋ ದೇವರೇ ಇಂಥ ಸಮಯ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ

ಈಗ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಓಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ನಾನೇನು ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಸಿ ನಡೆದಿರುವೆನೋ, ನೀನು ಅದನ್ನು ಅರಿಸುವ ಯತ್ನ ಮಾಡು ನಾನು ಕೇಶವನ ಸಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಎವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ನಾನು ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ ಬರುವ ಆಸೆ ಹಿಡಿ ಮತ್ತು ಹಾಗಾದರೆ ಮಾತ್ರ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಗಿರುತ್ತೇನೆ ತಂಗೀ ನಾನು ಒಂದು ಸಿವೊಡ ಸಿರಬೇಕೆಂದು, ಲಖನೌಕ್ಕೆ ಬಂದು ಜೊತೆಗಾತಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ನೀವು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸು ಕೇಶವನ ನನ್ನನ್ನು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಕಳಿಸಲು ಒರುವೆನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ಬಹಳವಾಗಿ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದೊಯ್ಯುವದಿಲ್ಲ ಅವನು ಇತ್ತ ಬರದಂತೆ ನೀನು ಯತ್ನಿಸು ಎಂದರೆ- ಮರಳಿ ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ ತಂಗೀ ಈ ಚೀಟಿ ಸಿನಗೆ ಕೇಶವನಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ನೀನು ಚೀಟಿಯೋದಿ ಪರಿದು ಹಾಕಿ ಬಿಡು, ಅಕ್ಕ-ಭಾವ ಇವರಿಗೆ ಅದು ಸಿಗಬಾರದು ಅವರು ಸುಮ್ಮನೆ ದುಃಖ ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕ ಅಶೀರ್ವಾದ-ನಿನ್ನ ಮಾಲತಿ."

ಪತ್ರ ಓದಿ ದುಲಾರಿ ಕೇಳಿದಳು "ನಿಮಗೆ ಈ ಪತ್ರ ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು?"

ಪತ್ರನನ್ನು ನನಗೆ ಕೇಶವ ಕೊಟ್ಟು. ಮತ್ತು ಅವನು ಹೇಳಿದುದೇ ಸಂದರಿ ಮಾಲತಿಗೆ ದುಲಾರಿಯಿಂದ ಒಂದು ಚೀಟಿ ಬರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಾ ತಾನು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿರುವೆಂದು, ಹೀಗಾದರೆ ನಾನು ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ಕರೆತರುತ್ತೇನೆ ಬೇಗ ಬರೆದುಕೊಡಿ ಎಂಬು ಗಂಟೆಗೆ ಗಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಈವಾಗಲೇ ಆರುವರ "

ದುಲಾರಿ ಏನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ಕೇಶವನ ಜೊತೆಗೆ ಆಕೆಯ ವಿವಾಹ ವಾಗುವದೆಂದರೆ, ಹಾದಿಯ ಬದಿಗೆ ಕುಳಿತು ಬಿಕ್ಕಿ ಬೇಡುವಂತೆಯೇ ಸರಿ ಆಕೆಗೆ ಇದರಿಂದೇನೂ ಸಂತೋಷವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ

ದುಲಾರಿ ಸುಮ್ಮನಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ನುಡಿದನು. ಚೀಟಿಯನ್ನಪ್ಪು ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತೀರಾ?"

“ಹಾಗೆ ಎಂದೂ ಬರೆದು ಕೊಡಲಾರೆ "

ದುಲಾರಿಯು ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ತಿರುಗಿ ನುಡಿದನು "ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರೆ ಸರಿಯಾಗಿತ್ತು "

ಇವತ್ತು ದುಲಾರಿಯು ಮನದಲ್ಲ ಬಂಡಾಯವೆದ್ದ ಕಾರಣ ಶಬ್ದಗಳ ಕೊರತೆ ಎನಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಆಕೆ ಹೇಳಿದಳು

“ಯಾರ ಸಲುವಾಗಿ ಸರಿಯಾಗಿತ್ತು ?”

ಉತ್ತರ ಕೊಡಲೆಳಸುತ್ತಿರುವ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನಿಗೆ ಒಂದೇನೋ ವಿಚಾರ ಹೊಳೆಯಿತು , ಅವನಿಂದ “ ಇನ್ನೆಲ್ಲ ಲೆಕ್ಕ ಬಾಕಿಗಳಿಗೆ ನನ್ನದೇನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ನನ್ನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತಾವು ಚಿಂತಿಸಬಾರದು "

ಕೂಡಲೇ ದುಲಾರಿ ನುಡಿದಳು “ನಿಮಗೇನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವನ್ನು ವದು ಸರಿ. ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗಿರುವುದಲ್ಲ ನನಗೂ ತುಸು ಇಚ್ಛಾ-ಅನಿಚ್ಛಾ ವಿಚಾರ ಎವೇಕಗಳುಂಟು "

ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಸಂದೇಹ ಇನ್ನೂ ಇಮ್ಮಡಿ ಸಿತು, ಅವನು ಹೇಳಿದ “ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾತಾಡುವುದೇ ಒಳಿತು, ನಾನು ಕೇಶವನಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ, ನೀವು ಮಾಲತಿಗೇನೋ ಹೇಳಿರುವಿರಂತೆ ‘ನಾನು ಅವಿವಾಹಿತಳಾಗಿರುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದು, ಕಡೆಗೆ ಹೀಗೇಕೆ? ಇದಕ್ಕೆ ನಾನೇದರೂ ಹೊಣೆಗಾರನಾಗುವಂತಿದ್ದರೆ, ನನಗೆ

ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತದೆ ನಾನು ಆ ದಿವಸ ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ, ನಾವು ಗಂಡಸರು, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವಂತೆ ಯತ್ನಿಸುವದೇ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಚಿಂತೆ ಮಾಡದಿರಿ ನಮ್ಮ ನೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಪಾಂಡೆ ಇದ್ದಾನೆ, ಅವನ ಮಗಳು ತುಸು ಗಿಡ್ಡಕಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ನಾನು ಆಕೆಯೊಡನೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ, ಅದರಿಂದ ಓರ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕಲ್ಯಾಣವಾದರೂ ಆಗುತ್ತದೆ ”

ಕಿಟಕಿಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ತೆರೆಯುವ ನೆವ ಮಾಡಿ ದುಲಾರಿ ಮೇಲೆದ್ದಳು ತನ್ನ ಕಣ್ಣೀರು ಮೆಲ್ಲನೆ ಒರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಹೇಳಿದಳು

“ತಾವೇನೋ ಪಾಂಡೆಯವರ ಹುಡುಗಿಯೊಡನೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ. ಆದರೆ ಮಾಲತಿಯ ಅವಸ್ಥೆ ಏನು?”

“ಮಾಲತಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲರ ಜೊತೆಗೆ ಇರುತ್ತಾಳೆ, ಅಥವಾ ಇದೂ ಒಂದು ಶಕ್ಯವಿದೆ, ನಾನು ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಾಲತಿಯನ್ನೇ ಲಗ್ನವಾಗಬಹುದು ”

ದುಲಾರಿಯ ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಕಿರುಸಗೆಯೊಂದು ಮಿನುಗಿತು ಆಕೆ ನುಡಿದಳು “ಮಾಲತಿ ಒಪ್ಪುವಳೇ?”

“ನೀವು ಒಪ್ಪಿಸಿರಿ ಹೇಗೆ ಆಕೆ ಕೇಶವನೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗಲ ನಿಮಗೆ ಅಗ್ರಹ ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವಳೋ, ಅದರಂತೆ ನೀವೂ ಹೇಳಿರಿ ”

“ ಮಾಲತಿ ಅನುಚಿತ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾಳೆ, ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಲಾರೆ ”

ಮರಳಿ ಗಡಿಯಾರ ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ನುಡಿದ “ಹಾಗಾದರೇನು ಇನ್ನಾವ ಹಾದಿಯೂ ಇಲ್ಲವೇ? ನೋಡಿ ಏಳು ಹೊಡೆಯಿತು ”

“ ಒಳ್ಳೇದು ನನ್ನನ್ನು ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಿರಿ ನಾನು ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಕೇರವನ ಸುಗಡ ವಿವಾಹವಾಗಲು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ ”

“ ಇದು ಶಕ್ಯವೋ? ”

“ಹಾಂ”

“ ಮತ್ತೆ ನೀವೇನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ”

ಈ ಸಾರಿ ದುಲಾರಿಯ ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಕಾಣಿಸಿತು ಆಕೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೆಳತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು

“ಹೇಳಿ, ಹೇಳಿ, ನೀವೇನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ?”

ದುಲಾರಿ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿರುವ ದನಿಯಿಂದಾಡಿದಳು. “ತಾವು ಹೇಳುವಂತೆ ”

“ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯಿರಿ, ನಾನು ಹೇಳಬಹುದು, ತಿಳಿಯಿರಿ, ನಾನು ಆಚ್ಛಾಸಿಸಬಹುದು. ”

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಮಾತು ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ, ದುಲಾರಿ ಆಡಿದಳು. “ನಾನು ಬಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.”

“ ಸುಖಿಗಳಾಗುವರಾ? ”

“ಹಾಂ.”

“ಬರಿ ಇದಕಾಗಿಯೋ? ಕೇಶವ-ಮಾಲತಿ ಸುಖಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ?”

“ಆಲ್ಲ, ಬರಿ ಅದಷ್ಟೇ ಆಲ್ಲ.”

“ನಾನು ಸುಖಿಯಾಗುವೆನೆಂದೋ?”

ತಲೆ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ದುಲಾರಿ ನುಡಿದಳು “ಬರಿ ಅದಕಾಗಿಯೂ ಆಲ್ಲ ”

“ದುಲಾರೀ ”

ದುಲಾರಿ ಬಾಗಿಡ ತಲೆ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಲೆತ್ತಿದಳು.

“ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವೆನಿಸದಾಗಿದೆ ”

“ಇದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸುಳ್ಳಿಲ್ಲ.”

ಪುನಃ ಗಡಿಯಾರ ನೋಡಿ ನುಡಿದಳು “ಎಳುವರೆ ಆಯಿತು. ತುಸು ತಾವು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ ನಾನು ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ದುಲಾರಿ ಬೇಗ ಬೇಗ ರಾಮಕಲಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

(೨೫)

ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಓರ್ವನೇ ಕುಳಿತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಏನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೆ, ಇದೇನಾಯಿತು? ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಹೇಗೆ ದುಃಖದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ್ದನೋ ಇವತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಸುಖದಿಂದ ಉಬ್ಬಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನು ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ದುಲಾರಿ ರಾಮಕಲಿಯೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದಳು

“ಅಶೀರ್ವಾದ ಕೃಷ್ಣಾ, ನೀನು ದುಲಾಗಿ ಸುಖಿಗಳಾಗಿರಿ. ಪಾಪ, ನಾನು ಈಕೆಯ ಸಲು ವಾಗಿ ಹೆಗಲು ರಾತ್ರಿಯೋಚಿಸಿ ಸತ್ತುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ ”

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ವಂದಿಸಿ ನುಡಿದನು. “ಅತ್ತಿಗೆ, ಇನ್ನು ಉಳಿದ ದುಃಖವೂ ದೂರಾದಂತೆ, ಅಣ್ಣ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದ್ದಾನಷ್ಟೇ ?

“ಹಾಂ. ಎಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅವರೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣಾ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕಹಳ ಕರಿಣ ಹೃದಯಿಗಳು.”

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತಲೆದೂಗುತ್ತ ಹೇಳಿದನು. ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಅತ್ತಿಗೆ, ನಮ್ಮ ಜೊತೆಯಾದರೂ ಕರಿಣತೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಮೆಯದೇನೂ ಅಲ್ಲ ”

ರಾಮಕಲಿ ನಗುತ್ತ ಮಾತಾಡಿದಳು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಕರಿಣವೋ ? ಈಗ ಬಳೈ ಮೆತ್ತಗೆ.”

ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರ ಆಡಿದ “ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಶ್ರವ್ಣುಪಟ್ಟನಂತರ?”

ಇಷ್ಟರಲ್ಲ ಅನಂತನೂ ಬಂದನು ಎಲ್ಲರೂ ನಿಲ್ಲಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅನಂತ ಹೇಳಿದನು “ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಜರುಗಿದ ಅನರ್ಥ ಇಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿ ಮುಗಿದುಹೋಗುವದೆಂದು ನಾನೆಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣಾ. ರಾತ್ರಿ ಏನು ಪ್ರಮಾದ ಘಟಿಸಿತೋ, ಅದರಿಂದ ಕೂಡ ಮಂಗಲವೇ ಆಯಿತಲ್ಲ! ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಈ ಗೊಂದಲದ ತೊಡಕು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಹಾಗೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿತೋ? ಯಾರು ಬಲ್ಲರು ? ಬಹಳ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಸಹನ ಮಾಡಿ ನಾನು ತಿಳಿದೆ. ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಇದ್ದಾನ, ಮಾನವ !”

ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಎಲ್ಲರೂ ನಿಲ್ಲಾಣಕ್ಕೆ ನಡೆದರು-ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತದ್ದೇನೋ ಒಂದರಲ್ಲಿ. ಕಿಂತು ಅವರವರ ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆ, ಬೇರೆ, ಅನಂತ ಮತ್ತು ರಾಮಕಲಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಕೇಶವ

ಮಾಲತಿಯರಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬನ್ನಿ ರೆಂದು ಹೇಗ ಹೇಳಬೇಕು? ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೇನು ಭ್ರಮ ಬಂದಿತೋ, ಅವರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ವಿಷಾದ ವ್ರಕಟಿಸಬೇಕು. ಇತ್ಯಾದಿ

ದುಲಾರಿ-ಹಾಗು ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರರು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ತಮ್ಮ ಹೊಸ ಬಾಳಿನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ದುಲಾರಿಯ ಯೋಚನೆ ಎಂದರೆ- ನಾನು ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷರಿಂದ ಹೇಗೆ ತಿರಸ್ಕೃತಳಾದೆನಲ್ಲ? ಆದರೆ ಇಂದು ನಾನು ದೀನಳಲ್ಲ, ತಿರಸ್ಕೃತಳಲ್ಲ, ಇಂದು ಧನ್ಯಳಾದೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯವಸ್ತು ಕೈಸೇರಿದ್ದರಿಂದ. ಕೃಷ್ಣ ಚಂದ್ರನಂತೂ ಸುಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಗಾಡಿಯು ಭಂವ್-ಭಂವ್, ಎಂದು ನೇಗವಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದಿತು, ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಓರ್ಟ ಟಾಂಗಾದವನಿಗೆ ಹಾರ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಾಯವರನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದನು. ಗಾಡಿ ಮುಂದೋಡಿತು ಮತ್ತು ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಿತು.

ಎಲ್ಲರೂ ಇಳಿದರು ಅನಂತ ಹೇಳಿದ 'ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ನೀನು ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ' ಮುಂದೆ ರೇಲುವೇ ಗಡಿಯಾರದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ ಬಿತ್ತು, ಗಡಿಯಾರದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಗಂಟೆ ಎರಡು ನಿಮಿಷ ಅನಂತ ಗಡಬಡಿಸಿ ಹೋದನು ಬೇಗ ಅಲ್ಲೊಂದು ಪೂಲು ಹಾರಿದನು, ಹಿಂದು ಮುಂದೆ ನೋಡದೇ ಓಡುತ್ತ ಬೇಗ-ಬೇಗ ಎರಡನೇ ನಂಬರದ ಪ್ಲಾಟ್ ಫಾರ್ಮಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದನು ಇನ್ನು ಅವನು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಆಚೆ-ಈಚೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಗಾಡಿ ಕೂಗಿಬಿಟ್ಟಿತು, ಅನಂತ ಗಾಡಿಯ ಒಂದು ಬದಿಯಿಂದ 'ಕೇಶವಾ, ಕೇಶವಾ, ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ ಓಡಿದನು ಗಾಡಿ ಭುಕ್-ಭುಕ್ ಎಂದು ಧನಿ ಮಾಡಿತು, ಗಾಲಿ ಗಳು ಉರುಳತೊಡಗಿದವು, ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಗಾಲಿ ಉರುಳತೊಡಗಿದವೋ, ಅನಂತನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಹಾಗೆ ಒತ್ತರಿಸಿದವು ಅವನು ತುಸು ದೂರದ ಎರಡನೇ ತರಗತಿಯ ಡಬ್ಬಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೇಶವನು ಕಿಟಕಿಯ ಒಳಿ ನಿಂತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡನು ಬಲವಾಗಿ ಒದರಿಕೊಂಡನು. 'ಕೇಶವಾ ಸರಪಳಿ ಜಗ್ಗಿ ಬಿಡು, ಇಳಿದು ಬಾ ಕೇಶವಾ'

ಕೇಶವ ಮತ್ತು ಮಾಲತಿಯರ ದೃಷ್ಟಿ ಓಡಿಬರುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು, ಇಬ್ಬರೂ ಕೈ ಎತ್ತಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬಂತು

ಗಾಡಿಯ ಓಟ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿತು, ಮತ್ತು ನೋಡು ನೋಡುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಾಣ ದಾಟಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಯಿತು. ಗಾಡಿ ನಡೆದ ಹಳಿಗಳು ಮಿಂಚತೊಡಗಿದವು, ಅನಂತ ಮಂಕಾಗಿ ನಿಂತುಜಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು ತನ್ನ ಗಡಿಯಾರ ನೋಡಿ ನುಡಿದ. “ಎಲ, ಇನ್ನೂ ಎರಡು ನಿಮಿಷ ಅವಕಾಶವಿದೆ, ಇದೇನೋ ಗಡಿಯಾರ ಹಿಂದುಳಿಯುವ ಹಾಗಿದೆ.”

ರಾಮಕಲಿ ಕಣ್ಣೀರ್ಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳಷ್ಟೇ ಬಾಯಿಂದೇನೂ ಮಾತು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ!
